

A TISZÁNINNENI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

1909. ÉVI JÚNIUS HÓ 8—9-IK NAPJAIN MISKOLCZON
TARTOTT TAVASZI KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE :

RADÁCSI GYÖRGY
EGYHÁZKERÜLETI LELEKÉSZI FŐJEGYZŐ.

127. SZÁM.

A **Tiszáninneni** ref. egyházkerület 1909. évi **tavaszi** közgyűlését június hó 8., 9. napjain **Miskolcon** tartotta meg **Kun Bertalan** püspök és **Meczner József** helyettes főgondnok elnöklete alatt.

Jelenvoltak:

Az abauji egyházmegyéből: Révész Kálmán esperes, Meczner József egyházmegyei gondnok, Ujj János, Kovács Béla, Frenczel Bertalan lelkészi, Naményi Gyula, Dobozy István, Koczán György világi részről.

Az alsóborsodi egyházmegyéből: Nagy Ignác esperes, Br. Vay Elemér egyházmegyei gondnok, Sólyom Gyula, Horváth Bertalan, Tóth Béla lelkészi, Papszász Lajos, Bónis Bertalan világi részről.

A felsőborsodi egyházmegyéből: Vadászy Pál esperes, Svingor József, Szuhay Benedek, Barna Gyula lelkészi, Gr. Vay Tihamér, Bárczay László, Zsóry György világi részről.

A gömöri egyházmegyéből: Csabay Pál esperes, Ruszkay Gyula, Sággy Sándor, Réz László lelkészi, Molnár József, Diószeghy Dezső világi részről.

A tornai egyházmegyéből: Ragályi Géza esperes, Tóth Kálmán, Fodor György lelkészi részről.

Az ungi egyházmegyéből: Szűcs István esperes, Komjáthy Béla egyházmegyei gondnok, Szöllősy Gyula, Nagy Sándor, Magyar Bertalan lelkészi, Minay István, Kovács Dániel világi részről.

Az alsózempléni egyházmegyéből: Bálint Dezső esperes, Kóczán Miklós h. egyházmegyei gondnok, Hézsér Emil, Ölbey János, Horváth János lelkészi, Miklós Béla, Dr. Kovács Gábor, Buza János világi részről.

A felsőzempléni egyházmegyéből: Hutka József esperes, Dókus Ernő egyházmegyei gondnok, Szeghő Benő, Tudja Mihály, Péter Mihály lelkészi, Nemes Lajos, Izsépy Zoltán világi részről.

Mint egyházkerületi tanácsbírák: Zombory Gedő, Radácsi György, Kérészy Barna, Fejes István, Dr. Tüdös István lelkészi, Lévy József, Dókus Gyula, Szent-Imrey Gyula világi részről.

A sárospataki főiskola képviselőiben: Fejes István, Dókus Gyula aligazgatók, Novák Lajos theol. akadémiai, Dr. Finkey Ferenc jogakadémiai, Buza János főgimn. tanár.

A miskolci ref. főgimnázium részéről: Csorba György.

A rimaszombati egy. prot. főgimnázium részéről: Bodor István.

Az egyházkerületi felsőbb leányiskola részéről: Szombathy Kálmán.

Mint tanító-képviselők: Fogarassy Jenő, Vita Károly, Gööz Ferenc.

Mint egyházkerületi jegyzők: Radácsi György lelkészi fő-, Vattay László lelkészi al-, Dr. Finkey Ferenc és Dr. Mitroviics Gyula világi aljegyzők.

Mint egyházkerületi ügyész: Bizony Ákos.

Mint egyházkerületi pénztárnok: Pataky Sándor.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Kun Bertalan püspök megható imádságban kérvén az egyházkerületünk ügyeinek intézésére egybegyűltekre az istenség áldó és megszentelő kegyelmét s ehez, mint a sötétben is ragyogóan világító szövétnekhez, s mint a viharban is békességgel biztató mennyei ígérethez hittel és reménységgel fogózkodván s bizonytalanságok között hánykodó hazánkat és ref. egyházunkat a Gondviselés egyedül biztos oltalmába ajánlván

a gyűlést — a megjelentek szívélyes üdvözlése mellett — megnyitja.

2. Ugyancsak *Kun Bertalan* püspök megilletődötten jelenti, hogy az elnöki széken ezuttal is egymaga foglalhatott egyelőre helyet, ő az évek és a fátadalmak terhei alatt mindinkább erőtelen. Midőn magára nézve a gyűlés-tagok szeretetteljes jóakarátát kéri, egyuttal őszinte sajnálattal tudatja, hogy *Br. Vay Bélát*, több év óta gyöngéledő, mélyen tisztelt főgondnokunkat betegség, *Meczner Béla* alsözempléni egyházmegyei gondnokot, gyűléseink helyettes vezérét pedig részben betegség, részben hivatali elfoglaltatás akadályozza a gyűlésünkön való megjelenésben, sőt akadályozva van e tekintetben *Ragályi Béla*, felsőborsodi egyházmegyénk gondnoka is, mint időrendileg következő s így *Meczner József* abauji egyházmegyei gondnokot hívja fel a főgondnoki szék elfoglalására s a gyűlés vezetésére, a maga részére előre is elnézést kérve arra az esetre, ha a gyűlés folyása alatt az elnöki széket elhagyni volna kénytelen.

Közgyűlés a püspök jelentését úgy a saját személyét illetőleg, mint a kényszerűségből elmaradt vezérférfiakra nézve őszinte részvétellel veszi tudomásul s Meczner József abauji egyházmegyei gondnokot, a főgondnoki szék elfoglalására s a gyűlés vezetésére a maga részéről is tisztelettel és teljes bizodalommal felkéri.

3. Meczner József, mint helyettes világi elnök a felkérésnek szívesen engedve, a világi elnöki széket elfoglalja s magát az egyházkerületi közgyűlés megtisztelő

bizodalmába és jóakaratóba ajánlja.

4. A közgyűlés hivatalos és választás útján küldött tagjainak névsora felolvastatván,

a megjelent tagok a jelen közgyűlés idejére igazoltattak s Ragályi Béla felsőborsodi, Ragályi Gyula tornai, Bornemisza László gömöri, Meczner Béla alsózempléni egyházmegyei gondnokok, Szalay László egyházkerületi fő-, Czinke István egyházkerületi aljegyző, Lukács Géza gömöri, váry Pál tornai egyházmegyei küldöttek, Debreczeni Bertalan egyházkerületi tanácsbíró, Becske Bálint jánosi tanító bejelentett elmaradása tudomásul vétetett.

5. Olvastatott a Miskolcon f. év február 18-ára és május 5-ére Kun Bertalan püspök, mint bizottsági elnök által összehívott szavazatbontó bizottság kétrendbeli jegyzőkönyve, a melyek szerint a *Dr. Kovács Gábor* miskolci ref. főgimnáziumi és *Dr. Mitrovics Gyula* egyh. ker. felsőbb leányiskolai igazgatók, mint egyh. ker. gyűléstagok lemondás által megüresedett helyének betöltése végett szavazás rendeltetvén el, február 18-ra a *miskolci főgimnázium képviselőtere* 349 érvényes szavazat adatott be, a melyből Csorba György 165,

Csik Dániel 91, Szabó Barna 64, Dr. Jármay József 15, Simon Gábor 4, Molnár József 4, Vértesy Sándor 3, Budai József, Kiss Lajos és Dr. Kosztolányi Zoltán 1—1 szavazatot kapott; az *egyházkerületi felsőbb leányiskola képviselőjére* beadott 353 érvényes szavazatból pedig Szombathy Kálmánra 259, Péter Pálra 67 s Dr. Mitrovics Gyulára 27 szavazat esett. Érvénytelennek találtatott az abauj-kéri, füzérradványi, vilyi, hernádsadányi, nagybereznai, sajóvelezdi, homonnai, ladamóci, nagyráskai, gálszécsi, aggteleki, zeherjei, ragályi, szutori, szini, kisgejőci, nagyszeretvai, vajkóc-matyóci és csicseri egyházközségek szavazata. Nem adtak szavazatot az ongai, barcikai, nekézsényi, abarai, bodzásujlaki, csernahói, kisbárii, szőlősdárdói és tornakörtvélyesi egyházközségek.

A szavazás eredményeképen megállapította a bizottság, hogy a miskolci főgimnázium képviselőségére általános szavazatot senki sem nyert, miért a két legtöbb szavazatra érdemesült egyén: *Csorba György* és *Csik Dániel* között ápril. 20-diki határidővel új szavazást rendelt el, *Szombathy Kálmánt* pedig az egyh. ker. felsőbb leányiskola képviselőjéül megválasztottnak jelentette ki.

A második szavazáskor 357 érvényes szavazat közül *Csorba György* 272-öt, *Csik Dániel* 85-öt kapván, *Csorba Györgyöt* a miskolci ref. főgimnázium megválasztott képviselőjének mondja ki a bizottság, egyuttal pedig megállapítja, hogy utóbbi esetben érvénytelen szavazatot adott a kistárkányi, varbói, szöllőskei, hubói s nem adott szavazatot a hernádbüdi, bükkzsérci, egerlövői, maklári, szirmai, borsodi, damaki, tussai, sajókeszii, korláthelmeci és szalóki egyházközség.

A felolvasott kétféle jegyzőkönyv alapján kimondja egyh. ker. közgyűlés, hogy:

1. *Szombathy Kálmán* felsőbb leányiskolai tanárt az egyh. ker. felsőbb leányiskola képviselőjének, *Csorba György* gimn. igazgatót a miskolci ref. főgimnázium képviselőjének elismeri s működésükhöz a legszebb reményeket fűzván, felkéri őket bizalmi állásuk elfoglalására.

2. A szavazatot nem adott egyházközsé-

gekre, u. m. az ongai, barcikai, nekézsényi, abarai, bodzásujlaki, csernahói, kisbárii, szőlősardói, tornakörtvélyesi, hernádbüdi, bükkzsérci, egerlövői, maklári, szirmai, borsodi, damaki, tussai, sajókeszii, korláthelmeci és szalóci egyházközségekre az érdekelt egyházmegyék esepreseinek figyelmét — a büntetés kiszabása és behajtása szempontjából — felhívja.

6. Tárgysorozat rendjén felolvassa lelkészi főjegyző püspökünknek a letűnt év főbb eseményeit méltató s az egyházmegyei adakozásokat, építkezéseket feltüntető, az egyház és iskolasorsát áldozatokkal szolgáló jóakaróinkat nemesen méltató s a munkamezőről elszólitottak érdemeit is kegyelettel örökítő évi jelentését s erre — lelkészi főjegyző javaslata értelmében egyh. ker. közgyűlésünk következőleg határoz:

1. A püspöki jelentést, mint főt. Kun Bertalan szeretve tisztelt püspökünk részéről immár a 43-dikat — egész terjedelmében, a hozzá csatolt mellékletekkel együtt — hálás elismeréssel igtatja jegyzőkönyvébe.

2. Kálvin Jánosnak, az Istentől küldött halhatatlan emlékü reformátornak, a földi istenország építésében fáradhatatlan és félelmet nem ismerő apostolnak és prófétának, a hit, szabadság és tiszta erkölcs ihletett hőségnek, a ref. egyházalkotmány bölcs és örökre feledhetetlen alapvetőjének — születése négyszázados évfordulóján kegyeletes emlékezéssel áldoz s a felekezeti gyűlölködés, félreértés, tudatlanság és rosszakarat szennyes áradatából diadalmasan kiemelkedő nevét hódoló tisztelettel s áldások között igtatja jegyzőkönyvébe.

3. Azoknak a nemes szívű jóltevőknek, a kik egyes egyházközségeinket kisebb nagyobb adományaikkal megsegíteni, nehéz sorsukban megvigasztalni kegyeskedtek s emberszeretetök

fényes bizonyásaival a keresztyén szent egység útját egyengették, — a maga részéről is forró köszönetét és tiszteletteljes elismerését nyilvánítja.

4. A gyülekezetek életében tettekben is szépen mutatkozó s a lelkipásztorok éberségét dicsérő jó rend és békességes fejlődés bizonyosságait megnyugvással veszi tudomásul.

5. A sárospataki főiskola ellen még egyre tartó s újabb és újabb rohamokban jelentkező támadásokról megbotránkozással értesül s azok ellen, mint amelyek kockáztatni próbálják a főiskolának több századon át szerzett jó hírnevét, a maga részéről minden lehető elkövetni s a főiskola kívánatos voltát megőrizni szent kötelességének ismeri.

6. Püspökünknek az *Eröss Lajos* tiszántúli püspök megválasztása és beigtatása alkalmából tett intézkedéseit helyesléssel fogadja és a testvér egyházkerületre s ennek új vezérére Istennek minden jóra segítő kegyelmét kéri és őt a legőszintébb tisztelettel és bizodalommal üdvözli.

7. *Antal Gábor* dunántúli püspök-atyánkfiaát, egyházi hivataloskodásának 40-dik évfordulóján, a tiszteletére rendezett örömnünnep alkalmából, mint ref. egyházunk nagy képességű vezéralakját, mint az egyházépítő munkában és küzdelemben példaképen világló férfiút tiszteletteljes elismeréssel köszönti s egész ref. egyházunkra nézve áldásos életét a gondviselés fentartó és többről-többre méltató szeretetébe ajánlja.

Főtiszteletű egyházkerületi Közgyűlés!

„Csak törpe nép felelhet ős nagyságot,
Csak elfajult kor hős elődöket.
A lelkes eljár ősei sirlakához
S gyűjt régi fénynél új szövétneket...”

Szövétneket gyűjtünk mi is s annak világa mellett „szemléljük a rég elmúlt dolgokat,” vizsgáljuk a nagy elődök alkotásait, hogy azoknak szemléletén szívünk meginduljon, lelkünk hálára buzduljon. Szövétneket gyűjtünk mi is a nagy reformátor, Kálvin János emlékezetének s az isteni gondviselés áldó kegyelmének magasztalásával áldozunk a kegyelet oltárán. Most július 10-én lesz 400 éve annak, hogy a mi Istenünk jótetszése Kálvin Jánossal megajándékozta a világot, hogy a sötétben ülőket világosságra vezesse s a vakoknak szemeik látását visszaadja.

Mikor a Krisztus tudományától elhajlott ker. világ, hiú emberi tanok hitető beszéde után indulva egyrészt a vakhit, másrészt a hitetlenség útvesztőjére tévedett, mint próféta lépett fel Kálvin János, hogy visszavezesse a tévelygő világot Krisztus tudományának életadó forrásához, visszavezesse az embereket a Jézus által hirdetett tiszta vallás-erkölcsi életre. És ha a nagy reformátor ottan ottan a szigor vasvesszejével lépett is fel — tekintetbe véve a korviszonyokat s az emberiség vallás-erkölcsi állapotát — gáncs őt azért nem érheti. Hiszen aki Istentől arra hivatott, hogy lángelméjének teremtő hatalmával, lelkének tiszta hitével „újjászüljön egy érzésben, gondolatban megromlott világot,” annak akaratereje megnyilvánulása sem lehet közepes, mindennapi, hanem önmagához s főként az ügy nagyságához s az elérni óhajtott célhoz mértnek kell lennie.

Igy ítélve meg az ő reformátori munkásságát, ha nem csupán az eszközöket, melyekkel működött, teszszük bírálat tárgyává, ha nem a fennforgó körülményeket, főleg az elért eredményeket mérlegeljük: lehetetlen, hogy minden elismerésre és tiszteletre kész lélekkel ne siessünk mi, az ő munkájának gazdag áldásait élvező utódok, tisztességet tenni a nagy világ-reformátor emlékezetének.

* * *

Évi jelentésem keretében először is az egyetemes egyházunkat általánosságban érdeklő főbb mozzanatokról kell említést tennem.

A múlt évben nagy port vert „Ne temere“ kezdetű pápai dekretum, mely a komoly hazafiaknak lelkében méltó vihart támasztott, bennünket protestánsokat különösen aggodalommal töltött el — elismerés érette a hazafias katolikus főpapságnak — hatályon kívül helyezettett s remélhetőleg nem is fog már kísértetni. Eleje vétetett ezzel egy áldatlan felekezeti küzdelemnek s az egységes nemzeti erőt fogyasztó ádáz tusakodásnak. Hiszen van nemzetüinknek s benne egyházunknak úgy is sok ezer gondja és baja; annyi sok égő seb vár abban is, ebben is gyógyításra. E nélkül is lappang, sőt helyenként fel is üti fejét a felekezetieskedés, mely magának minden téren előnyt igyekszik biztosítani a mások rovására.

Nem foglalkozom az e tekintetben felhozott s lépten-nyomon meg-megújuló vádakkal s fel-felhangzó sóhajtásokkal, amelyek az egyházunk jelenlegi helyzete s jövője felett aggódó lelkekből előtörnek, azt azonban meg kell állapítanom, hogy a keserű feljajdulásoknak mindenesetre meg van az a jogos és méltánylandó alapja, hogy kiáltó szegénységünket, anyagi erőnk fogyatékoságát s az ezzel szemben ránk váró óriási feladatokat tekintve, a kath. egyházhoz képest még csak távolról sem részesülünk az állam részéről abban az elbánásban, melyet méltán megérdemlénk s amelyet az 1848. XX. t. c. egyenesen biztosít is számunkra. Azt készséggel elismerem, hogy az utóbbi évek alatt sok javulás történt ebben a tekintetben, de mennyi még a szükséglet, mennyi még a jogos kíváncsi, a mely kielégítésre vár? Készséges elismeréssel vagyunk a kormánynak azon ténye iránt, melylyel tanítóinknak s tanárainknak fizetésrendezését a közelmúltban keresztülvitte; elismeréssel vagyunk azon célzat iránt is, — melylyel a kormány lelkészeink kongruájának emelését és az 1898. XIV. t. c. módosítása kapcsán a káplántartási államsegélynek szélesebb körre leendő kiterjesztését tervbe vette; de mindezek mellett is, meg nem szünhetünk az állami támogatásnak még nagyobb mérvben való megnyilatkozását sürgetni. A lelkészek fizetésének korszerű rendezése — akár a kongruának felemelése, akár ötödéves korpótlék útján történjék — az — főleg a mostani válságos politikai helyzet miatt, még nincs ugyan a megvalósulás stádiumában, de remélhető, hogy a közel jövő meghozza végre az annyszor óhajtott eredményt.

Áttérve egyházkerületünk életére, az itt-ott feltűnedező bajoknak konstatálása mellett is eléggé megnyugtató képet adhatok.

Lelkipásztoraink a nekik adatott tehetségek mértéke szerint híven igyekeztek sáfárkodni, munkálkodni az Úr szőlőjében. A lelkiekben való előbbrevitel mellett a gyülekezetek anyagi erejének megnövelésén is buzgón fáradoztak. Örömmel jelezhetem, hogy egyházunk híveit a letűnt évben is áldásthózan készítette a lélek ereje áldozatkésztségre, buzgó adakozásra. Az adakozások részletes kimutatását mellőzve itt, csak is a nagyobb adományokat említem fel, mint fényes bizonyságait az egyház iránt való munkás szeretetnek, keresztyéni buzgóságnak :

Bárczay Sándor nagybirtokos, országgyűlési képviselő, ki már többször is szép jelét adta egyháza iránti szeretetének, a bárcai templom körülkerítésére, a templom befedetésére és az egyház adósságának törlesztésére adott összesen 17000 koronát; Ő Felsője a kemencei egyház részére 200 korona legmagasabb segélyt engedélyezett; *Patay Etelka* 2000, *Mokcsay Miklós* pedig 535 koronával járult a göncruszkai lelkészlak építéséhez; *Miskolcon* az avasi templom restaurálására befolyt a múlt évben 3200 korona, a presbytérium tagjai pedig egy presbyteri gyűlés alkalmával a *Kossuth-utcai* templom fentartási alapjára 1200 koronát adtak össze; *Mezőcsáton* *Márk Józsefné* 1000, *Veres György* pedig 500 koronát hagyományozott az egyházra; *Pácinban* *Szabó András* 2000 korona alapítványt tett, *Tarcalon* a hívek iskolaépítésre önkéntesen adományoztak 13000 koronát; *Sajóvelezden* az éneklő kar adománya 400 korona; *Sajóvamoson* *Herceg Odescalchy Gyuláné* a templom körülkerítésére 1000, a szegények segélyezésére 650, tőkesegélyre 120, a konfirmándusok részére 26, összesen 1796 koronát adományozott; *Rimaszombatban* *Baksay István* 2000 kor. alapítványt tett. *Somorjay János* a bakti-pusztai leányegyház részére 20 hold földet ajándékozott; gróf *Andrássy Dénes*, ez a nagylelkű, áldozatkész r. kath. főúr a keleméri egyháznak 500, a tornaljai egyháznak 300, az almási egyháznak pedig 500 koronát adományozott; *Szalócon* az éneklőkar az orgona-alap növeléséhez 500 koronával járult.

A kegyes adományok összege egyházmegyénként :

Abatúji	egyházmegye	34804	korona	42	fillér
Alsóborsodi	"	15785	"	87	"
Alsözempléni	"	31143	"	—	"
Felsőborsodi	"	7378	"	28	"
Felsőzempléni	"	4714	"	91	"

Gömöri	„	12597	„	36	„
Tornai	„	6457	„	17	„
Ungi	„	9153	„	56	„

Összesen 122034 korona 57 fillér.

Nagyobb építkezéseket végeztek : Alsókemence, Aszaló, Bárca, Csécs, Felsőcsáj (templom-javítás), Szászfa (iskola), Alsóvadász, Göncruszka, Kupa, Felsőnovaj, Nagyida (lelkészlak), Nagygéres, O.-Liszka (templom-javítás), Vajdácska, Taktaszada, Tiszaluc, Semjén (iskola), Taktakenéz (lelkészlak), Balajt, Hangács (iskola), Gálszécs, Kisbári (lelkészlak), Zádorfalva (templomjavítás), G.-szkáros (iskola), Pelsőc, Zeherje (lelkészlak), Tornagörgő, Szádalmás, Szinpetri (iskola), Ungmogyorós (templom), Kistrát (templom-javítás), Ungnyarád (iskola), Bező (lelkészlak).

Az építkezések összege egyházmegyénként :

Abaúji egyházmegye	82986	korona	20	fillér
Alsóborsodi	84880	„	52	„
Alsözempléni	198546	„	—	„
Felsőborsodi	19609	„	08	„
Felsőzempléni	17523	„	58	„
Gömöri	59005	„	45	„
Tornai	71190	„	—	„
Ungi	50308	„	24	„

Összesen 584049 korona 07 fillér

Az egyházak anyagi állása egyházmegyénként :

	<i>Bevétel</i>		<i>Kiadás</i>		<i>Maradvány</i>
	K	f.	K	f.	K f.
Abaúji egyházm.	319823	90	278237	18	42327 18
A. borsodi „	337988	21	309507	24	28648 39
A.-zempléni „	270133	89	227621	85	42512 04
F.-borsodi „	145807	86	126306	79	19501 07
F.-Zempléni „	108412	83	93522	06	14890 77
Gömöri „	287881	33	264605	30	23276 03
Tornai „	21580	72	16913	48	4667 24
Ungi „	167137	27	145484	82	21652 45

Összesen 1658756 01 1432198 72 197475 17

A Kálvin-alapra befolyt egyházmegyénként :

Abaúji egyházmegye	477	korona	43	fillér
Alsóborsodi „	1000	„	—	„

Alsózempléni	„	448	„	30	„
Felsőborsodi	„		„	—	„
Felsőzempléni	„	198	„	71	„
Gömöri	„	364	„	63	„
Tornai	„		„	—	„
Ungi	„	316	„	75	„
	Összesen		korona		fillér

Amennyire megnyugvással tölthet el bennünket lelkipásztorainknak a gyülekezetek lelki és anyagi ügyeinek előbbrevitele érdekében kifejtett munkálkodása, amennyire méltányolhatjuk egyházépítő fáradozásait, éppannyira óhajtánók, ha megnyugvással tölthetne el bennünket az a tudat, hogy lelkészeinknek nem kell már talán oly kérlelhetetlenül viaskodnia a mindennapi megélhetés gondjaival; éppannyira méltányolnunk kell lelkészi karunknak a nyugdíjjárulékok terheinek megkönnyítésére irányuló mozgalma is. — A nyugdíjintézet, különösen az idősebb lelkészekre csaknem elviselhetetlen terheket ró, mely terheknek megkönnyítésére kötelességünk megtenni minden tőlünk telhetőt. A múlt évi őszi egyházkerületi közgyűlés által e célból kiküldött s kibővített pénzügyi választmány behatóan foglalkozott is e kérdéssel, de az eredmény bizony csak az lett, hogy a szükösi-hollandi tár jövedelme, melyre e kérdés megoldásánál számíthatunk, annyira le van már kötve, hogy abból a nyugdíjjárulékterher nem könnyíthető. Jelen közgyűlésünknek lesz épen egyik feladata, hogy e fontos kérdés megoldását — esetleg egy hosszabb lejáratú kölcsön útján — valóra váltsa.

Iskoláinkról szólva, örömmel jelenthetem, hogy azok a lefolyt évben is dicséretesen megfeleltek rendeltetésüknek. — Népiskoláink tanítóinak fizetés-rendezése az oktatás jó eredménye körül már is észrevehetően érezteti áldásos hatását. A tisztességes fizetés tagadhatatlanul fokozza a tanító buzgóságát s az által, hogy az 1907. évi XXVII. t.-c. oklevél nélküli tanítót egyáltalában nem tűr meg, oda nem illő elemektől szabadítja meg az oktatás ügyét s általában magasabb színvonalra emeli kulturális életünket.

Középiskoláinkra vonatkozólag jelezhetem, hogy a rimaszombati főgimnázium az államsegély felemelése iránt az állam képviselőjével eredményes tárgyalásokat folytatott, a miskolci főgimnázium közvetlen előjárósága pedig — tekintettel az ottani

viszonyokra — a jövő évtől kezdve az egyhuzamba való tanítást szándékozik életbe léptetni. — Ugy a rimaszombati, mint a miskolci főgimnáziumnak az említett ügyekre vonatkozó beadványa beterjesztetett a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés elé határozathozatal végett. — A felsőbb leányiskola államsegély iránti kérelmével — fájdalom — elútasított s így egyidőre ismét elestünk annak az édes reménységnek teljesülésétől, hogy intézetünket teljesen megnyugtató és biztos alapokra fektetve láthassuk.

A sárospataki főiskoláról szólva, bár bizonyos fájó érzéssel teszem, de nem hagyhatom említés nélkül azt a sok vádat, támadást, mely azt, különösen az újabb időkben éri. Hirlapi cikkekben, röpiratokban, hivatalos és nem hivatalos beadványokban egyre zúdúl reá a vádak egész áradatja s a „közügy érdekében“ ostromolják ennek falait. A nélkül, hogy az egyre hangoztatott vádak alapját kutatni vagy azok tarthatatlan voltát kimutatni akarom; a nélkül, hogy a vádak érdemleges bírálatába bocsátkoznám, csak, mint elszomorító jelenséget hozom elő, hogy az a társadalmi életünkben lábrakapott kiméretlen harcmódot, mely nem átalja piacra vinni, közhírré tenni egyes kulturális intézmények vagy egyes emberek legsajátosabb belső ügyeit, személyes vonatkozású ténykedéseit sem, befészkelte már magát egyházi közéletünkbe is. A „közügy“-nek minden áron használni akarás vágyából tiszteletreméltó erkölcsi testületek támadtatnak meg és ezeknek a támadásoknak azután mindig csak amaz erkölcsi testületek által képviselt intézmények vallják kárát; tehát mindig a közügynek kell a „közügy érdekében“ szenvednie.

* * *

Ami a hivatalom körében előfordult ügyeket illeti, meg kell állapítanom, hogy azok a múlt évek ügyeihez képest felette megnövekedtek. — A konventi központi iroda sokféle intézkedése, az esperesi és lelkészi hivatalok levelezései, a világi hatóságoknak, különösen a vallás- és közoktatástügyi miniszteriumnak megkeresései, intézvényei, a különböző segélyek kiosztása, a tanári személyi pótlékok kezelése, az azokról való számadás, a sokféle nyomtatványok, jegyzőkönyvek expedálás stb., stb. szerfelett megsokasították a püspöki iroda teendőit. Az ügyiratok nagy számát igazolja az igató könyv, melynek bizonyossága szerint az 1908. évben 2830 ügy került elintézés alá. — E helyen említem meg, hogy a ker. gyűlés tagjai részére kedvezményes áru vasuti menetjegyek kiszol-

gáltatása iránt felterjesztést intéztem a kereskedelmi minisztériumhoz, melynek kedvező válaszát azonban csak a napokban kaptam meg s így az idő rövidsége miatt — bár sürgősen kértem a Máv. igazgatóságát az igazolványok kiadására — a megadott kedvezményt ez alkalommal nem vehettük igénybe, de a jövő ker. gyűlés alkalmával már biztosan élvezetébe léphetünk. Óhajtanó azonban, hogy az egyházmegyei kiküldöttek nevei a ker. gyűlés előtt legalább 3 héttel bejelentessenek, hogy a szükséges igazolványok idejekorán kiállíthatók és szétküldhetők legyenek.

A püspöki iroda teendőinek ellátásán kívül figyelemmel voltam a közegyházunkat érdeklő kiemelkedőbb, ünnepélyes mozzanatokra is, minő volt főtit. *Eröss Lajos* úrnak a tiszántúli püspöki székbe történt beigtatása és főtit. *Antal Gábor* dunántúli püspök úrnak épen most végbemenő 40 éves lelkészi jubileuma. Az *Eröss Lajos* püspöki beigtatásán személyesen nem vehetvén részt, egyházkerületünknek, az ünnepélyes aktuson való képviselőté *Révész Kálmán*, *Bálint Dezső* esperes és *Szalay László* egyházkerületi világi főjegyző urakat kértem fel, kik kérésemnek szíves készséggel eleget is tettek. Az *Antal Gábor* püspök úr jubileumán, annál a kényszerítő oknál fogva, hogy közgyűlésünket részint az ünnepek, részint az Országos Ref. Tanáregyesületnek Rimaszombatban tartott közgyűlése miatt épen mostanra voltunk kénytelenek tenni mi is, képviseltetésünkről nem gondoskodhattam. E helyről kívánjunk tehát az ünnepektől főpásztornak, a törhetetlen munka emberének, egyetemes egyházunk kimagasló alakjának, méltó dicsekedésének áldást, boldogságot. A Ref. Tanáregyesületnek Rimaszombatban tartott közgyűlésén egyházkerületünket — felkérésemre *Csabay Pál* esperes és *Bornemisza László* egyházmegyei gondnok úr képviselték. — Édes kötelességemnek tartom megemlékezni itt egyházkerületünknek ama vezérférfiáról, anyaszentegyházunknak egyik erős oszlopáról, *Meczner Béla* úr Öméltóságáról, kit a királyi kegy a múlt év őszén Háromszékvármegye főispáni székére ültetett. Az ő kitüntetése, a mi kitüntetésünk is, mert hosszú évtizedekre terjedő egyházi közszolgálatára már elválaszthatatlanul egybeforrasztotta őt egyházkerületünkkel. Sajnos, hogy hosszabb betegsége távoltartotta őt attól, hogy körünkben megjelenhessen s gyűlésünk vezetésében a maga bölcs tapintatával részt vehessen. Így küldjük neki üdvözlésünket s ama hő óhajunkat, hogy habár testben távol van is tőlünk, azért legyen mindig közel hozzánk!

Jelentésem végezteüil felsorolom azokat a veszteségeket, melyek egyházkerületünket az elmúlt egyházi év folyamán lelkészeink, tanítóink s általában egyházi tisztviselőink elhunytával érték. Elhunytak: Szabó József eszenyi lelkész. Meskó Gáspár pályini tanító, Szabó József mezőnagymihályi lelkész, Tóth Károly tiszapalkonyai tanító, Csengery Dezső tornai tanácsbíró és abauji egyh. megyei ügyész.

Legyen áldott a buzgó, munkás férfiaknak emlékezete!

Midőn ezekben püspöki évi jelentésemet előterjesztem, bizalommal ajánlom magamat a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés szeretetteljes jóindulatába.

* * *

Az egyes egyházmegyénkben az 1907. év folyamán történő adakozások és építkezések az illető esperesek jelentése szerint a következők:

I. Abauji egyházmegye.

A) Adakozások.

Hernádszentandrás: az egyház hívei 104 kor.

Onga: Bornemissza Berta és Margit egy úrasztali terítőt 400 kor., Szalay János (birságpénz): 80 kor., Kovács Mihályné, sajóarnóti lakos: 10 kor., Munk József: 4 kor. Az egyházhívei: 54 korona.

Aszaló: Ármos Jánosné sz. Király Matild egy vadgalambszinű posztó úrasztali terítőt: 100 kor. Az egyház hívei templom keramitizására: 731 kor. 60 fillér.

Bakta: Hobják Györgyné Isten dicsőségére: 5 korona.

Kupa: A lelkészlak építésére részben ajánlva, részben kivetve 479 kor. 31 fill., Bartha Pál az iskola kút építésére önként adott 20 koronát.

Alsóvadász: Özv. Losonczy Jánosné 200 koronát adományozott.

Szikszzó: Özv. Sipos Pálné felruházott 10 ref. leánykát s az úrasztalára egy értékes terítőt ajándékozott. B. Kiss Józsefné a karácsonyi úrvacsorához sajáttermésű bort adott s az évfolyamán többen váltakozva kenyérrel látták el az úrasztalát.

Rásony-Sáp: Csetneký János egyházigondnok egy szószék-takarót pirosbársonyból, aranyrojt szegélylyel és aranyszínű selyem

hímzésű felírral 80 kor. értékben, neje Csetneky Jánosné, szül. Kovács Zsuzsánna egy úrasztali terítőt szintén pirosbársonyból 60 kor. értékben.. Doják Andrásné Isten dicsőségére: 1 kor., Csoma István úr az Úrasztalára kenyeret és bort hat alkalommal.

Beret: Építkezésre rendkívüli adóba (adományok címén elkönyvelve) 1080 kor. 09 fillér. Úrasztalára kenyeret és bort adtak: id. Kovács János, Beke Miklós, Szalay Antal, Mikola János, Kiss Pál Ferenc, Szobonya József egy—egy alkalommal.

Detek-Tenger: adomány a hívektől 52 kor. 90 fillér.

Szászfa: Pál Borbála szászfai születésű, kassai lakos 20 koronát; Gazi József egyháztág Amerikában gyűjtött 100 koronát, ifj. Nagy Pál egyházigazgató 5 koronát; Járdánházi Gábor sajtóvamosi lakos 10 koronát; két iskolából jövedelme: 23 korona.

Pamlény: Neuman D. Sándor és társai 50 koronát a templomtorony javítására.

Szemere: Isten dicsőségére küldött ifjú Iglai András Amerikából 20 koronát.

Fülökércs: Kóródy Lajos lelkész adományozott 50 koronát, Bányai Zsuzsánna egy úrasztali poharat 25 kor. értékben.

Szala: Az egyház hívei 602 kor. 55 fillért adományoztak egy harangra.

Felsőméra: Fleischer Endréné sz. Tóth Erzsébet asszony egy zöldszinű rojtos úrasztali terítőt ajándékozott 20 kor. értékben, Matusz Lajos úr egy énekeskönyvet ajándékozott templomi használatra 9 kor. értékben, ifj. Takács Pál és neje Isten dicsőségére 10 koronát,

Novaj: Isten dicsőségére adakoztak: Draskóczi Pál 6 kor. Ináncsi Lajos 8 kor., Kis Lajos 6 kor., N. N. 50 kor., Makai András 5 kor., Ujfalvi Lajos 10 kor., Takács Istvánné 2 kor.

Pusztafalu: Fejti János 8 liter bort és Mester János 10 liter bort adtak az Úrasztalára.

Füzér: Jakab András 10 kor. Isten dicsőségére.

Füzérradvány: Vajthó Lajos lelkész, Danyi József és Orbán Dezső körjegyző egy-egy alkalommal kenyeret és bort az Úrasztalához.

Pálháza: Pirigy János 10 kor., Illés Józsefné 4 kor., Mizesák András 4 kor., Nagy Mizesák Mihály egyszer kenyeret és bort, P. Illés Józsefné egy úrasztali terítőt 10 kor. értékben. Boytár Barna tanító épületek javítására adott 27 kor. 50 fillért.

Vily: Szanyi István 4 kor., Illés János 4 kor., Demeter János 8 kor., Illés István, Demeter József, Karla Lajos, Mizsák András, özv. Rákos Istvánné, Vég Mihály úrvacsorai kenyeret és bort, P. Varga István 8 koronát.

Kovácsvágás: Hutka Imre és neje Illés Zsuzsánna 40 koronát.

Nagybózsva: Úrvacsorai kenyeret és bort adtak: Réz László, Matusz István, özv. Matusz Pálné, Balla János, Mizsák Mihály wilyi lakos és Juhász János.

Bárca: Bárczay Sándor főgondnok templom kerítésre és a templom tetőzetére és kifizetésére összesen: 17000 kor. Isten dicsőségére: Tóth Mihály 4 kor. 20 fill., özv. Lengyel Pálné 8 kor., Ifj. Tóth András és neje 2 kor., Váradi János 6 kor., Tóth Mihályné 9 kor., Polyik Andrásné 2 kor., Tóth István 12 kor., Andrasko Jánosné 2 kor., Szopkó Imréné 2 kor., Medve József 13 kor., Szedlák Andrásné 2 kor., Sárossi Mihály 4 kor., Hege-dűs Jánosné 2 kor., Sárossi Józsefné 2 kor., Metti Imre 2 kor., Metti János 3 kor., Szedlák Józsefné 2 kor., Makó Andrásné 4 kor., Tóth András 5 kor., Acsui András 4 kor., Sárossi János 5 kor., Kiss Györgyné 2 kor., Tóth Józsefné 2 kor., Szedlák Györgyné 2 kor., Varga Györgyné 2 kor., Metti Imre 2 kor., Szedlák Sándor 5 kor., Farkas János 2 kor., Püski Károly 4 kor., Acsui István 2 kor., Mura Andrásné 2 kor. Úrvacsorához kenyeret és bort adtak Lengyel Pálné és ifj. Makó Andrásné. Kis János és neje, Tóth Imre és neje, özv. Makó Andrásné, Váradi János és Szedlák Andrásné.

Kassa: Kiss József presbyter az orgona karzatba az éneklő fiúk részére ülő padokat készíttetett 105 kor. értékben. Néhai Ékes Károlyné szül. Kocsok Piroska egy sajátkezűleg készített kalotaszegi varottas úrasztali terítőt 100 kor. értékben. Isten dicsőségére adakoztak: Egy ismeretlen úri nő 10 kor., Lőrincz József Amerikából 10 kor., özv. Bacsó Pálné, Báncs József 5—5 kor., özv. Csatlós Pálné, Domokos Dánielné, Keszi Lajos s Mura János 3—3 kor., Ferencz György és Márton Kálmán 2—2 kor., özv. Nagy Lajosné 1 kor.

Tarcavajkóc: özv. Harcsár Andrásné 4 kor., Dolyák Jánosné 6 kor., Nohaj János, Makó András, Früstök Andrásné, Rabatin Jánosné, Takács Andrásné, Makó György 2—2 kor.. Csorba Istvánné, Csehi György, Csorba János, Makó András, Makó György, Makó András, Makó János 2—2 kor., Makó Györgyné 2 kor.,

Csontofalszki András 4 kor., Czibulya Györgyné 2—2 kor., Makó János 4 kor., Nohaj János 2 kor., Katona János 3 kor., Harcsár Erzsébet 5 kor., öreg Csorba János 2 kor., Fazekas Jánosné 2 kor., Makó István 2 kor., Plenczer Jánosné 2 kor., Makó András 2 kor., Hustáti János, Hustáti Mária, Kunecz Erzsébet, Makó Borbála, Makó Borbála, Makó Imre, Nohaj János 1—1 korona, Mató János, Macs. Csorba Anna, Hustáti Mária, Ulicsni Mária, Makó György, Makó István, H. Makó György 2—2 kor., Kövér Jánosné 10 kor., Butkó Györgyné, Csorba Györgyné, Kovács Zsuzsánna, Makó Jánosné, Hustáti János, Makó István, Csorba János, Makó János, Csonfalfszki András 2—2 kor., Senyo István 5 kor., Makó János 5 kor., Rabatin Jánosné 2 korona, Mató János 2 korona, Dolyák István 2 korona. Dolyák János 2 korona, Makó János 2 korona, Petro Mihályné 2 korona, Nohaj János 2 kor., Petro Györgyné 2 korona, Nohaj János 2 kor., Hustáti János 1 kor., Hustáti György 2 kor., Terpó János 2 kor., Csorba Mihály 2 kor., Mató János 2 kor., Csorba János 2 kor., Senyo András 2 kor., Makó Györgyné 2 kor., Lovász János 2 kor., Makó István, Benyék 2 kor., Nohaj János, Rozgony 2 kor., Peres István 2 korona.

Beszter: Isten dicsőségére adakoztak kenyeret és bort az Urasztalára: Pajkos János, Szaniszló János, Peres János, özv. Sedlák Jánosné, alsó Szaniszló András, Peres István, pénzbeli adomány összege 272 kor. s lelkészlak építésére 1100 kor. 35 fillért a hívek önkéntes adakozás folytán.

Magyarböd: Isten dicsőségére a hívek 252 kor. 84 fillért. A kenyeret minden alkalommal, a bort időnkint szintén a hívek.

Petőszinye: idősb Géczi Ándrásné egy díszes ezüst s belől aranyozott úrasztali kelyhet ajándékozott a petőszinyei ref. egyháznak 75 kor. értékben. Egy izben Cseh Mariska úrleány, egy izben Porkoláb József énekvezér, egy izben Uharcák András családja bort ajándékozta az Úrvacsorához, egy izben pedig néhai Vámos András özvegye kenyeret és bort ajándékozott.

Alsókemence: Gróf Forgách István Nagyszalánc 100 kor., Czakoczi Imre 40 kor., Szinyei András gönci lakos 5 kor., Kovács H. János gondnok 70 kor., ifj. Parmay János 10 kor. Vicskó Györgyné 40 kor., Gajdos Ándrásné 40 kor., Rozgonyi Gyöngy 50 kor. Palloscsák Lajosné 10 kor., István B. András 12 kor., Hudák István 10 kor., Gondolya János 10 kor., István György 5 kor.,

Kovalcsik András 30 kor., Márta Jánosné 10 kor., özv. Tóth Imréné 10 kor., István B. János 10 kor., Kmeicz Györgyné (Rankfüred) 10 kor., Petrilla Jánosné 10 kor., ifj. Vasszi András 10 kor. István B. Györgyné 10 kor., Dolni Andrásné 10 kor., Vass Ádám tanító 40 kor., Beregszászi András 20 kor., Ondicsko Jánosné 11 kor., István András 10 kor., Trusza Jánosné 12 kor., ifj. Jaszi Pál 10 kor., Gajdos Jánosné 10 kor., István János 10 kor., Hudák János 10 kor., összesen 645 kor. Isten dicsőségére adakozás Alsókemencén összesen 209 k. 70 fillér. Az úrvacsorai bort és kenyeret 2-szer Vass Ádám tanító, 1-szer Kovács R. János, 1-szer Szalóczi Imre presbyter. Valyi Györgyné egy 3 méter 92 cm. hosszú sárgahimzéssel kivarrott szószéki takarót 70 kor. értékben. If. Kovács R. Jánosné szószékterítőt védő terítőt, 20 korona értékben.

Györke: Pető István s felesége Medve Anna 3 ízben úrvacsorához kenyeret s bort adtak. Isten dicsőségére a hívek 30 koronát s templomépítési alapra 223 koronát.

Felső-csáj: Isten dicsőségére a hívek 249 koronát. Harang s templomkerítés céljára Medve András egyháztág Amerikában gyűjtött 223 kor. 20 fillért, ifj. Okos András 151 k. 20 f., Ferencz András 124 k., Tóth János 25 k. 40 f. Az itthon lévő hívektől a következő adományok folytak be: Okos Györgytől 84 k., Okos István 82 kor., Pócs István 120 kor., Parnai András 5 kor., id. Pócs András 103 kor., Szaniszló István 15 korona, Kos Andrásné fiai 84 korona, Okos Istvánné 77 kor., Okos Jánosné, Cséplő Mária 39 kor. Okos András, Sipos Erzsébet 17 kor., Géczy István 49 kor., Géczy János 35 kor., Iván András 42 kor., Iván Imre 52 kor., Pócs András 15 kor., Géczy András 21 kor., Géczy György 35 kor., Hegedűs Anna 51 kor., Pócs György 47 kor., Pócs András 15 kor., Tóth János 18 korona, Tóth György 21 korona, Medve András 20 kor., Gyöngyösi Ferenc 10 kor., Ferencz András 21 kor., Tóth András 28 kor., Ferencz János 19 kor., Pócs András 21 k., Szenyo György 19 k., Mihók György 13 k., Medve György 11 kor., Medve János 5 kor., Vasszi András 5 kor., Bujkó András 5 kor., Mumcsik Jánosné 5 k., özv. Tóth Andrásné 15 k., Marczin Jánosné 5 kor., ifj. Pócs Andrásné a szószékre bársony terítőt s id. Pócs Andrásné a papi székre 1 terítőt. Iván Andrásné és Iván Imréné a szószékre egy 12 kor. értékű koszorút. Szaniszló István és neje egy ezüst belül aranyozott kelyhet úrvacsorázási célra,

Az Urvacsorához a kenyeret és a bort a hívek sorba adományozták.

Garbócbogdány: Isten dicsőségére a hívek 356 kor. 70 filladományoztak. Templomépítésre rendkívüli kivetés folytán 215 koronát.

Alsóhutka: Isten dicsőségére a hívek 118 kor. 40 fillért, templomépítésre 450 kor. 75 fillért adományoztak.

Nagyszalánc: Különféle adomány a hívektől összesen: 561 kor. 96 fillér.

Felsőcéce: Nagy József adományozott 10 koronát.

Fony: Tóth Ferenc 2 koronát, Bodnár Endre lelkész, Bodnár József, Katona Lajos, Bakos István, Takács János, Juhász András egyháztagok kenyeret és bort az Úrasztalára.

Korlát: Meczner József és Téglássy József urak 61 kor. 90 fillért ajándékoztak. A községi bíró mezőrendőri kihágásbirságpénzt 4 koronát adott. Az egyháztagok adósság törlesztésre 61 kor. 84 fillért.

Arka: Knóglér Sámuel az úrasztali bor részére egy darab kancsót adott 10 kor. értékben, ugyancsak ő adományozott még újbóri úrvacsora osztáskor bort és Isten dicsőségére 4 koronát.

Kér: Zeher István Amerikából 200 kor. adományt küldött.

Abaujszántó: A takarékpénztár az egyházközség szegényeinek felsegélésére 80 koronát, özv. Biliszki Jánosné Isten dicsőségére 2 koronát, egyesek ugyan e célra 41 kor. 30 fillért.

Gibárt: Búza János Amerikából 35 kor. 80 fillért.

Csécs: Az egyháztagok terményben 437 kor. 82 fillért tevő értéket, pénzben 180 kor. 84 fillért adtak a templom tető újra fedésére. Ehhez az egyház minden tagja hozzá járult. Ugyanezen célra Amerikában gyűjtött Szekeres Dániel 292 kor. 50 fillért, Szaniszló Dániel és társai 404 koronát.

Pány: Komjáti Jánosné egy 12 kor. értékű selyemkendőt az Úrasztalára.

Szepsi: A csizmadia ipartársulat adománya 100 kor. Az iparos ifjak adománya 32 kor., a makranczi fiókegyház adománya 10 kor. A földművesek adománya 25 kor. Konfirmált gyermekek adománya 11 kor. 60 fill. Urvacsorai kenyeret és bort a presbyterium tagjai felváltva adtak.

Tornyosnémeti: Sontra Lajosné 5 alkalommal kenyeret, Bajusz András egy alkalommal kenyeret és bort adott az Úrasztalára, Mestellér Erzsébet 10 koronát adott Isten dicsőségére.

Hidasnémeti : Jancsó Endréné, Tóth Borbála az Úrasztalára egy színes selyem terítőt adott., Baksi Zsuzsanna egy frengolt keresztelési edénytakarót adott, Dobozy Pál főgondnok az úrvacsorai bort adta, ifj. Fűrjész András az újbori Úrvacsorához kenyeret és bort adott. Egy keresztelő kannát a gyülekezet tagjai az általuk rendezett bál jövedelméből vettek 13 kor. értékben.

Miglécnémeti : Vattay András 6 koronát adott.

Abaujszina : Orgonaalapra egyesek : 122 kor. 02 fillér.

Hernádsadány : Amerikából a lelkészlak építésére küldtek 574 koronát, egyéb adakozás 16 kor.

Eszkáros : Egyházi célra 26 kor. 31 fillér.

Abaujvár : Egyházi célra 108 kor, 28 fillér.

Hernádcsány : A hívek adakoztak 203 kor. 10 fillért.

Göncruszka : Patay Etelka 2000 kor., Mokcsay Miklós 535 kor., Molnár Bertalan 49 kor. 66 fillér, Szöledi Gy. 44 kor., kisebb adakozás összesen : 169 kor. 80 fil.

Pányok : Egyházi célra 54 kor.

Abaujnádasd : Isten dicsőségére 67 kor.

Az adakozások összege 34804 kor. 42 fillér.

B) *Építkezések, javítások.*

(Csak a 100 koronát meghaladó összegek.)

Nagykinizs : 240 kor. 12 fillér.

Szentistvánbaksa : 118 kor. 74 fillér.

Aszaló Templomkerítés, keramitozás 1531 kor. 62 fillér.

Onga 195 kor. 84 fillér.

Csobád. Iskolaépületnél 1932 kor. 56 fillér.

Hernádszentandrás 280 kor. 09 fillér.

Füged 122 kor. 58 fillér.

Szászfá. Új iskolaépület : 11011 kor. 26 fillér. Más épületeken javítások : 994 kor. 06 fillér.

Csenyéte 186 kor. 24 fillér.

Szala 789 kor. 41 fillér.

Szend 312 kor. 15 fillér.

Felsőnovaj. Tanitói lakra 3208 kor. 83 fillér.

Fulókércs Iskolára 800 kor.

Gönc 800 kor.

- Abaujár—Pányok.* Temető bekerítés és javítások 1389 kor,
89 fillér.
Vilmány 1032 kor. 70 fillér.
Hernádcsány 357 kor. 52 fillér.
Göncruszka. Lelkészlak 6104 kor. 80 fillér.
Nyiri 175 kor. 06 fillér.
Telkibánya 120 kor. 61 fillér.
Kovácsvágás 709 kor. 39 fillér.
Felsőregmec 166 kor. 08 fillér.
Füzérradvány 994 kor. 73 fillér.
Pusztafalu 154 kor. 30 fillér
Bárca. Templombontás és fedés 17000 kor.
Kassa 800 kor.
Tarcavajkóc 449 kor. 96 fillér.
Beszter 243 kor. 85 fillér.
Garbócbogdány 300 kor. 16 fillér.
Györke Felsőcsáj 1142 kor. 04 fillér.
Nagyszalánc 688 kor. 80 fillér.
Magyarbőd 802 kor. 69 fillér.
Alsókemence. Templom megújítása 3684 kor. 02 fillér.
Felsődobsza 231 kor. 27 fillér.
Abaujszántó 521 kor.
Alpár 163 kor. 65 fillér.
Fony 134 kor. 26 fillér.
Hernádszurdok 172 kor. 24 fillér.
Abaujszina 201 kor. 83 fillér.
Szeszta-Komáróc. 158 kor. 38 fillér.
Nagyida. Tanitói lak 2051 kor. 13 fillér.
Szepsi 800 kor. 22 fillér.
Csécs. Templomfedél 1106 kor. 05 fillér. Egyéb 389 kor. 74 f.
Bakta 142 kor. 68 fillér.
Alsóvadász. Lelkészlakra 3529 kor. 16 fillér. Egyéb 646 kor.
Berencs 270 kor. 46 fillér.
Szikszó 1565 kor. 89 fillér.
Beret 1329 kor. 10 fillér.
Selyeb 641 kor. 02 fillér.
Kupa. Lelkészlak 6150 kor. Kut 600 kor.
Tomor 243 kor, 30 fillér,

Az építkezések és javítások összes értéke, a fel nem sorolt 100 koronánál kisebb összegeket is számítva: 82986 kor. 20 fillér.

II. Alsóborsodi egyházmegyében.

Adakozások és építkezések.

1. *Szirmán*, özv. Tóth Jánosné, Gönczi Bálintné, v. Szabó Bálintné és J. Zombor József kenyeret v. Szabó Istvánné bort, Várad Lajos és cs. Szabó Eszter kenyeret és bort adományoztak 40 kor. értékben. Klein Mór izr. vall. földbirtokos templomrenoválásra 200 koronát, Zombor János templomrenoválásra 74 koronát, Zombor József ugyanezen célra 32 koronát adományozott, id. S. Szabó Józsefné szül. Csiszár Magdolna és cs. Szabó Józsefné szül. Répás Mária a templomba 6 széket csináltattak 240 kor. értékben. Az adakozások összege: 586 kor.

2. *Kistokajban*. Várady Sándorné, Latrán Sándor, b. Szalánczi Sándor. Dr. Ráczkevy József, ifj. Balog József és Szécsi Ferencné az Úrasztalára kenyeret és bort adományoztak 48 kor. értékben.

3. *Ládházán és Nyéken* özv. Molnár Györgyné szegény gyermekek felruházására 10 koronát, Papp Istvánné úrnő egy úrvacsorai ezüstözött serleget 50 kor. értékben, a polg. község szegény iskolások ruházatára 45 kor. 22 fillér, Dankó István, Szabó Dániel, Dálnoky Béla (ág. ev.), Papp István, Nagy István és Mészáros Lajos úrvacsorai kenyeret és bort adtak 60 kor. értékben. Az adakozások összege: 165 kor. 22 fillér.

4. *Mályiban*. Nagy István és Mészáros Lajos ládházai lakosok az Úrvacsorához kenyeret és bort adtak 10 kor. értékben. Az egyház szükségéinek fedezésére Bánrévi Mihály 4 kor., Csörgő Bertalanné 2 kor. Az adakozások összege: 16 kor.

5. *Emődön*. Tóth Benjámin, Kalassay Sándor, Tóth István, Bódog Tamás lelkész, Borza János kenyeret, Német János kenyeret és bort adományoztak 30 kor. értékben. A község iskolai célokra 5 koronát adott. Az adakozások összege: 35 kor.

6. *Hejőcsabán* az úrvacsorai kenyeret és bort 5 alkalommal a presbiterium tagjai felváltva adták, húsvétra pedig ez évben is

nagyságos Kemenczky Miklósné úrnő miskolci lakos adományozott kenyeret és bort. Érték: 42 kor.

7. *Sajókeresztúrtban* Baczó Balázs kenyeret, Bogdányi József lelkész, Vadnai József és Senyei Sámuel kenyeret és bort, Mézáros Bálint s. ecsegi tanító bort adományoztak 33 kor. értékben. Kerekes György községi jegyző egyh. l. ellátására 12 koronát adományozott. Lelkész a paplakon 60 kor. értékű javításokat eszközöltetett. Összes adakozás: 135 kor.

8. *Miskolcon.* Cseh István és Ibrányi Ferenc kenyeret és bort, Géczy József, Gubás Ferenc, özv. Kardos Istvánné, ifj. Tóth István, özv. Kun Jánosné, Kutassy György, Lember Sámuel, Bodonyi József, Csik Dániel, Vadnay György kenyeret, dr. Mitrovics Gyula, dr. Németh Imre, Csorba Iózsef, Pásztor Miklós iparos, dr. Fodor Pál, dr. Rácz György, Rácz János, Izsó István, dr. Tóth Dániel, dr. Tüdős István, Szathmáry József gazda, Imre András és Körössy József bort adományoztak 165 kor. értékben. Iskolai célokra a Miskolci Takarékegylet 100 kor., a Miskolci Hitelbank 50 koronát adományoztak. Az avasi templomra befolyt az 1908. évben 3200 kor., a presbytérium tagjai egy presbyteri gyűlésben a Kossuth-utcai templom fenntartási alapjára 1200 koronát adtak össze. Összes adakozás 4715 kor.

9. *Diósgyőrben.* Tepliczky István, Pap József, özv. Ajtay Sándorné, László József, Kis József és özv. Varga Mihályné kenyeret, — Zartl Istvánné, File István gondnok és Kormos István miskolci lakos bort adományoztak. — Úrvacsorai bor beszerzésére adakoztak: özv. Szücs Istvánné, Geller István és Sütő András 4—4 kor., Kis József, özv. Székely Jánosné 3—3 kor., Debreczeni Mihályné 2 kor. 10 fillér, Varga Pál, özv. Tóth Sándorné, Szakos Györgyné, özv. Ádám Andrásné, özv. Szilágyi Jánosné, Szücs András, Görzsön Sándor, Kis Sándor 2—2 kor. Juhos Mihályné, özv. Kovács Jánosné, özv. m. Tóth Jánosné, File Sámuel, Szilágyi Lajos, Arnóth Sándor, ifj. Héti András, ifj. Vass Sándor, ifj. Jenei András, Balog Sándorné, Vas János, özv. File Andrásné, Prúnyi Istvánné, Székely István, Arnóth Mária leány, özv. Varga Mihályné, Székely Andrásné, Tóth Mihály, özv. Kis Józsefné, Konerwald Imréné, b. Tóth István, File János, özv. László Istvánné, özv. Szilágyi Andr. sné és Gurnicz Andrásné 1—1 koronát. Összes adakozás 63 kor. 10 fillér.

10. *Kisgyőrben*. Úrvacsorai célokra: Varga János, Bihary gy. Károly, p. Veres János, özv. J. Kovács Jánosné, özv. Petra Józsefné, özv. Fegyverneki Jánosné, a. Bordós József kenyérre 4—4 korona, o. Czeglédy Lajos néhai édes anyja: Czeglédy Istvánné emlékére 5 korona, — a Késely János 8 liter, Csenge István 12 liter bort. — Mustot adományoztak: Barsi Gergely, a. Csenge Sámuel, id. Török György, k. Csenge János, Kun Imre, özv. Kun Imréné, id. Lengyel Károly, Novák Lajos, Czeglédi János, Czeglédi Mihály, Bihary gy. Károly, u. Barsi Sámuel, b. Bihari Sámuel, Tóth István, u. Barsi József, Kékedi Sámuel, Varga János, id. Bihari Márton, Bihary m. József, l. Csenge Károly, gy. Barsi Sámuel, Bordós János, Barsi Lajos, Horváth Lajos, g. Barsy Károly, Faragó Lajos, ifj. g. Horváth József. özv. Valkó Józsefné, özv. Csenge Andrásné, Dienes Károly, e. Éles János, a. Késely János összesen: 154 litert. Az Úrsztalára befolyt adományok pénzbeli értéke 82 kor. 20 fillér.

11. *Borsodgeszten* templomra: 10 fillért: b. Bihari József, Bihari Kálmán, r. Kovács István, ifj. Virág András és Bordás Sámuel; — 14 fillért: Fegyverneki Imre és id. Pap József; 16 fillért: v. Kovács Sámuel; 20 fillért: a. Barsi István, g. Csenge József, Liptai Zsuzsanna, K. Kun István, Kis István, s. Csenge Károly, Gergely Károly, Győri András, Lőrincz András, Győri János, dr. Horváth István, Elek Sámuel, özv. e. Éles Károlyné, Surányi János Oláh János, Faragó Mihály, K. Bihary Károly, a. Barsi Károly, Szentgyörgyi Jánosné, s. Kovács János, g. Barsi Károly, e. Bihari Károly, g. Csenge János, g. Csenge Károly, özv. Gerőcs Józsefné, ifj. Lőrincz János, gy. Dienes János, özv. Liptai Jánosné, Veres Imre, g. Horváth István, id. Dienes József, ifj. Bordás Károly, özv. Bordás Károlyné, v. Kovács Lajos, g. Horváth István, j. Bordás István, özv. a. Barsi Sámuelné és Csenge Lajosné. 30 fillért: b. Bihari János, J. Bihari József, özv. Alincsek Józsefné, b. Faragó János, K. Kis Jánosné, Csáti Károly, Novák Lajosné, Vitárius Károly, Czeglédi Lajos és Székely Lajos. 34 fillért: ifj. Török Sámuel. 40 fillért: cs. Éles János, J. Kis Károly, Dienes Istvánné, p. Veres János. K. Bihary József, Valkó József, j. Bihari János, Kun p. István, Kun Lajos, id. g. Bordás József, a. Horváth József, Török gy. József, Horváth Lajos, id. Török Sámuel, Nagy Sándor, Csáti János. a. Kovács István. Czeglédi József, gyurui Bihari János, ... v. Barsi József, ifj.

Bihari János gy. Barsi Sámuel, u. Bihari István, Dienes Andrásné, özv. J. Kovács Jánosné, j. Czeglédi István, g. Barsi József, Bihari M. József, Nagy János, Geller János, Szívós Károly, Szívós József, p. Éles András, ifj. Kun János, Molnár Károly, K. Bihari Gergely, Kékedi Sámuel, K. Bihari Mihály, a. Győri István, özv. gy. Barsi Károlyné, Geröcs Imre és K. Bihari Imre. *50 fillért*: özv. Fegyverneki Jánosné, v. Bihari János és Tóth István. *60 fillért*: b. Török János, ifj. Czeglédi Mihály, id. Elek Károly, Lőrincz József, id. Bordás Károly, Dienes Károly, Czeglédi János, L. Csenge János, s. Csenge Imréné, Liptai József, j. Éles Isiván, a. Pap Lajos, ifj. Lőrincz István. *64 fillért*: a. Késely János. *80 fillért*: ifj. Bihari gy. Károly és ifj. Kovács István. *1 koronát*: Czeglédi Mihály gondnok, Kun Imre bíró, Barsi Andrásné, Petra Józsefné, K. Bihari János, K. Csenge János, ifj. g. Horváth József, Bihari gy. János, d. Bordás Károly, id. Török György, a. Bordás József, Darab Jánosné, id. Bihari Márton, a. Bihari Márton, v. Kis János, Barsi Gergely, a. Bihari Józsefné, Faragó Lajos, u. Barsi Sámuel, K. Bihari János, özv. Bordás Istvánné, Barsi Lajos, l. Csenge Károly, s. Török József, id. Bihari gy. Károly, p. Barsi Károly, Kovács Kálmán tanító, Lábos Bertalan oktató, a. Csenge Sámuel, özv. Nagy Mihályné, sz. Bihari Sámuel, K. Bihari István, u. Barsi János, u. Barsi József, l. Csenge István, J. Kis József, ifj. g. Bordás József, Geröcs János, Varga János, özv. Kun Imréné, ifj. Lengyel István, Túróczi István, p. Csenge János, Czeglédi Márton, id. Lengyel Károly, v. Kovács Károly, b. Bihary Sámuel, özv. Csenge Andrásné, özv. Valkó Józsefné, Bordás János, Szentgyörgyi Szabó István. *2 koronát*: özv. e. Éles Józsefné, özv. Bihary Károlyné, ifj. Török György, Nagy Sámuel jegyző és Zarándy Bertalan lelkész. Összesen: *102 kor. 22 fillér.*

Az egyház szükségeinek fedezésére: p. Veres János 10 kor. Az orgona-alap gyarapítására: gy. Kis Károly és Alincsek János 1—1 kor., Török gy. József, ifj. Kis Sámuel és Bordás Lajos 2—2 kor., ifj. Darab János és Darab Jolán 3—3 kor., id. Lengyel Károly 6 kor., özv. Késely Mártonné 8 kor., néhai J. Kovács János özvegye és 2 fia 20 kor. Összesen: *48 korona.*

Az Isten-dicsősége c. alap növelésére: Nagy Márton és özv. Győri Jánosné 1—1, özv. Alincsek Jánosné, gyurcsi Bihary János és Geröcs János 2—2 kor., Dienes Károlyné 3 kor., Czeglédi

Márton és özv. A. Barsi Józsefné 4—4 kor., Dienes János presbyter néhai édesanyja: id. Dienes Károlyné szül. Török Erzsébet emlékére 20 kor., özvegy id. Nyitrai Istvánné szül. Bordás Mária korrai márványból készített Úrasztalát 620 kor. értékben. H. Boncsér János 2 kor., Cseh József felső 2 kor., Cseh József alsó 2 kor., Tóth József sz. 4 kor., Boncsir József id. 2 kor., Csillik József 2 kor., V. Nagy János 2 kor., Lábos Bertalanné 30 kor., Éliás Andrásné 10 kor., Nagy Józsefné 20 kor., Lukács Andrásné 1 kor., 36 liter bort, 3 Úrvacsora osztáshoz adományoztak Nyitrai István, Tóth József, sz. Éliás Sámuel, az úrvacsorai kenyeret 6 ízben felváltva a presbytérium tagjai adták.

A perselyekben begyűlt: 37 kor. 64 fillér.

12. *Darócon*: dévaványai Halcsy József úr és neje Szalay Lilla: 60 kor., Bottlik István 50 kor., Dósa József 1 kor., Kós József 1 kor., Dósa Mihály 1 kor., Szabó István 1 kor., g. Mocskos János 2 kor., Hegedűs Sándor 2 kor., L. Mocskos Sándorné 1 kor., Koruczka József 2 kor., Mocskos Györgyné 1 kor., Dósa János cseri 3 kor., Dósa János g. 2 kor., Lőrincz János 1 kor., Lőrincz Márton 1 kor., Dósa Bálint gál. 1 kor., Dósa Antal vincellér 5 kor., Ducsa János 60 fillér, Mocskos József 1 kor., Mocskos György bencsik 1 kor., Karuczka Sámuel 1 kor., Dósa István dani 10 kor., Dósa István kulli 1 kor., Bencsik István 2 kor., Nagy József 2 kor., Dósa Károly 2 kor., ifj. Dósa Gábor 1 kor., id. Dósa Gábor 2 kor., Bók Antal m. 3 kor., Bók Lajos 4 kor., Gál István 4 kor., Dósa József Koncz 2 kor. Összesen 171 kor. 60 fillér. Továbbá dévaványai Halcsi József és neje madarasi Szalay Lilla ő méltósága az Úrvacsoráláshoz egy ezüst poharat, aranyval futva — értéke? — Úrvacsorához kenyeret és bort 5 alkalommal Bottlik István úr, 1 alkalommal pedig Farkas Pál tanító adományozott.

13. *Vatta*: 70 korona.

14. *Bükkaranyos*: 20 korona.

15. *Harsány*: 160 kor.

16. *Sály*: 26 kor.

17. *Felsőábrány*: 457 kor.

18. *Cserépfalu*: 33 kor. 60 fillér.

19. *Bükkcsérzs*: 100 kor.

20. *Noszvaj*: 376 kor.

21. *Egerlövő*: 52 kor.

22. *Tiszavalk* : 30 kor. 50 fillér.

23. *Poroszló* : 349 kor. 45 fillér.

24. *Tizanána* : Vajda Bálint gondnok : 48 kor., többek adománya : 39 kor. Lelkész két gyermeke, atyjuk szerencsés felgyűlése emlékére 220 kor. értékű úrasztali terítőt készítették.

25. *Átány* : 130 kor.

26. *Heves* : 44 kor.

27. *Eger* : 246 kor. 30 fillér.

28. *Tiszadorogma* : Boros Erzsébet templomkerítési alapra 50 kor., Gönczi Józsefné 30 kor. értékben úrasztali terítőt készített. Egyéb adományok : 48 kor.

29. *Mezőcsát* : néhai Márk Józsefné szül., Horváth Zsófia hagyománya : 1000 kor., néh. Veres György hagyománya : 500 kor.

30. *Gelej* : Az énekkar adománya : 450 kor., mások 50 korona.

31. *Igrici* : 60 kor.

32. *T.-Tarján* : 60 kor.

33. *T.-Keszi* : 104 kor.

34. *Ároktő* : 60 kor.

35. *Nagymihály* : 60 kor.

36. *Mezőkeresztes* : 86 kor. 40 fillér.

37. *Hejőpapi* : Az Úrasztalára Tóth Benedek, Csiszár Elek, Szilvási István kenyeret és bort adtak. Nyilas Károlyné kenyeret kétszer, Nyilas Pál kenyeret és bort, Szabó Bertalan lelkész bort adtak. Az aranykönyvbe Tóth Magdolna 6 kor., Szabó Bertalan lelkész 20 kor.. A konfirmandusok 15 kor. 20 fillér.

38. *Hejőszalonta* : Az úrvacsorai jegyeket a presbytérium és az egyház hívei adományozták. Körösi Dániel főgondnok az iskola udvaron egy szivattyús kutat építtetett 100 kor. értékben. Tóth Pál gondnok 12 kor. 50 fillért, Tóth Ferenc presbyter 4 koronát adtak.

39. *Hejőbába* : Budai Sándor az Úrasztalára kenyeret és bort adott. Egyéb adományok : 6 kor.

40. *Nemesbikk* : Az Úrasztalára ifj. Oros Ignác és neje, Kis Bálint és neje, Horváth János és neje, Mihály Károly és neje kenyeret és bort, özv. Vetési Jánosné kenyeret és özv. Molnár Benjáminné bort adtak, Maklári Ernő lelkész 40 kor., Bajnok Ignác egy ezüst úrasztali poharat 60 kor. értékben, Acsádi János és neje egy márvány Úrasztalát 200 kor. értékben, Horváth János és

neje ezüst keresztelőkészletet, himzett terítővel 100 korona értékben adományoztak.

41. *Tiszaoszlár*: Az úrasztali kenyeret és bort a presbytérium tagjai adták. A község részéről iskolai segély 64 kor. és átengedett büntetéspénzek: 25 kor.

42. *Tiszapalkonya*: Úrasztalára Pásztor István, Hatvani Ferenc, ifj. T. Varga János, Kapitány István, Daruka János, Halász Károly kenyeret, Kapitány István, Szabó Jánosné, H. Varga János, Kovács Károly bort, Varga Ferencné az Úrasztalára selyemkendőt adott.

43. *Böcs*: A Váraljai család egy alkalommal úrvacsorai kenyeret, 6 koronát és bort; ifj. Sós János úrvacsorai kenyérré 6 koronát; Fekete Gyula egy alkalommal bort, Nagy József bort és kenyérré 4 koronát adtak. Néhai Dudás István hagyatékából, az édes anyával kötött egyezség szerint az orgona alapra adatott: 1500 kor. Az orgona-alapra hagyott adományokból 130 kor. 40 fillér.

44. *Ónod*: Az Úrasztalára V. Nagy István bort, Zsiros Sámuel, Valkó Lászlóné bort és kenyeret, Túri Miklósné kenyeret, Presánszki az egyház céljára 8 koronát adott.

45. *Tiszaszederkény*: Az úrvacsorai jegyeket a presbytérium és az egyházközség tagjai szolgáltatták.

Jótekmény adományok összege: 15785 kor. 87 fillér. Építkezés: 84880 kor. 52 fillér.

III. Felső-borsodi egyházmegyében.

Adakozások és építkezések.

1 *Sajóvelezd.* Ngs. Hebrony József úr 1 hordóbort; a presbytérium tagjai úrvacsorai kenyeret; a fogyasztási szövetkezet 40 koronát; Glatter Ignác 5 koronát; az éneklő társulat 400 koronát, a község 50 koronát, a confirmándusok 18 koronát adtak.

2. *Nagybarcán* az adakozások összege 78 kor. 20 fillér.

2. *Bánhorvátón* „ „ „ 1 „ — „

4. *Dédesben* a szövetkezet 100 koronát; egyesek Isten dicsőségére 18 kor. 40 fillért, úrasztali kenyeret és bort a presbytérium tagjai adtak.

5. *Bántalpcsányban* az Úrasztalára a presbytérium tagjai

kenyeret; Latkóczi Kálmán bort adtak; egy ember 50 fillért, a dédesi fogyasztási-szövetkezet 100 koronát adtak.

6. *Szilvásváradon* id. Bodnár Mihályné, Berecz Mihály, Sütő Julianna, Bóta Márton, Brassó Józsefné, Batkó Lajosné, Brassó Lajosné, Felső Varró Lidia, Berecz Lajos és N. Brassó Zsigmondné, K. Brassó Józsefné, Kis Gergely István 2—2 koronát, összesen 24 koronát; Úrasztalára kenyeret és bort: Brassó Zsigmond, Notárius Boros István egy—egy alkalommal; bort adtak: Orbán Béla egy alkalommal, Grünbaum Ábrahám három alkalommal, Lovag Veszely Károly az iskola részére 16 méter fát adott és az iskolás gyermekeket írószerekkel látja el.

7. *Nagyvisnyón*. Isten dicsőségére adtak: özv. Nagy Gábor Józsefné 2 kor., Rigó Tózsza Mária 1 kor., özv. Likai Mihályné 2 kor., Tózsér Nagy Istvánné 2 kor., Lovag Veszely Károly az iskola fűtésére 16 méter fát 50 kor. értékben s taneszközökre 20 koronát. Mató János tanító a tanítói lak tornácának bedeszklázásához 26 kor. értékű deszkát, Bodolai Miklós lelkész a lelkészi lak tornácát cement lappal kirakatta 80 K. értékben s egy alkalommal bort adott az úrasztalára.

8. *Nekézsenben* Szaniszló Andrásné 1 K., Varga Juliána 2 K., Rigó Lidia 1 K., Maksa Józsefné lelkésznő 4 K., Magyar Péterné 2 K., Buday Mihályné 4 K.-t adtak. Ngs. Sturman Lénárd úr adott kerítéshez 126 drb. oszlopot 500 K értékben.

9. *Mályinkában* tiszt Pataki Jánosné Isten dicsőségére 30 K.-át; a főtiszteletű egyházkerület közhirdetés címen 29 K. 76 f.-t; a nt. Egyházmegye 40 K.-át; két magát megnevezni nem akaró 4 K.-t; az úr asztalát 1—1 alkalommal kenyérral és borral látták el: özv. Lőrincz Kulcsár Istvánné, t. Pataki Jánosné, ifj. Tóth Ferenc, Csermely Károly, id. Lőrincz Kulcsár Lajos, Anya András.

10. *Tardonán* kivetés útján templom s toronyalpra begyűlt a gyülekezettől 1013 kor., Isten dicsőségére; özv. Kónya Jánosné 2 kor., Balla István 2 kor., Hankó János 20 kor., a községi előjáróság 20 koronát. Az Úrasztalára: Balla István, Tóth János, Kónya József, Kulcsár Zsigmond, Balla Bálint, Balla András 1—1 alkalommal kenyeret adtak, Görzsön Mihály 2 alkalommal, Nagy Lajos lelkész egy alkalommal bort adtak.

Nagybarca 1000 kor. értékben, Bánhorvát 200 kor. értékben, Szilvásvárad 254 kor. értékben.

Tardona 437 kor. 10 fillér értékben építkeztek.

11. *Edelényben* : Egyesek Isten dicsőségére 35 koronát.

12. *Szalonnán* : Gyenes Anna Amerikából egy darab 60 kor. értékű úrasztali terítőt, Kurucz András 5 koronát, egy névtelen nő 4 koronát. Egyesek úrasztali kenyeret és bort 48 kor. értékben. Összesen 117 kor.

13. *Meszesen* : Jancsó István szószék-terítőt 40 kor. értékben, Sipos László miskolci lakos úrasztali tányérokat 20 kor. értékben, Szegő Istvánné, ifj. Keresztesi Józsefné, ifj. Rádai István, Friedman Manó hernádvécsei jegyző úrasztali kenyeret és bort 31 kor. 20 fillér értékben. Összesen : 91 kor. 20 fillér.

14. *Abod* : Egyesek Isten dicsőségére 35 koronát, úrasztali kenyeret és bort a presbyterium tagjai adtak. Összesen 53 kor.

15. *Rakacszend* : Az Úrasztalára kenyeret és bort adományoztak : Kis József, Molnár János, Kertész János, Hajdú Sándor, Jakab István, Balla Julianna Amerikából 20 koronát, Huberkó Józsefné 4 koronát. Összesen : 55 kor. 80 fillér.

16. *Szenijakab* : Benedospoly János 5 koronát, Bene Jánosné 1 koronát, úrasztali kenyeret a hívek adományoztak 6 kor. értékben. Összesen : 12 koronát.

17. *Martonyi* : Úrasztalához egy ízben kenyeret és bort Neumann Sándor földbirtokos és Rőczy József, egy ízben kenyeret Balogh Miklós, Kádár Pál, Kis János, Gál József presbyterek adományoztak. Összesen : 24 kor.

18. *Szendrő* : Lelkész és id. Zsebik Józsefné egy—egy alkalommal kenyeret, Benőcs Zsigmond és Szintay András egy—egy ízben bort, Dusza Lajosné Isten dicsőségére 60 fillért. Összesen 12 korona.

19. *Szendrőlád* : Az Úrasztalára G. Rőczy János, Jordán Lajos, Veress Miklós egy—egy alkalommal bort ajándékoztak, mintegy 14 kor. értékben.

20. *Ládbessenyő* : Az Úrasztalához kenyeret adtak : Labancz Dániel és Nagy Ferenc két—két ízben, Szabó József és Tóth István gondnok egy—egy alkalommal. Összesen : 12 kor.

21. *Balajt* : Isten dicsőségére adakoztak : Szász Tamásné 2 kor., id. Szarvas Pálné 2 kor., Almássy Lajosné 4 kor., özv. Almássy Bertalanné 3 kor., ifj. Csabai Lajos 2 kor., Almássy Bertalan h. lelkész 7 kor. és a konfirmándus gyermekeket kis bibliával és emléklappal látta el, özv. Koós Józsefné úrnő egy díszes szószék terítőt mintegy 100 kor. értékben, özv. Simko Istvánné és Molnár

Julianna 2 db papszék-terítőt mintegy 10 kor. értékben, a hivek Kálvin-alapra 13 kor., Lorántffy Zsuzsánna-egyesületre 13 kor., a szicíliai károsultak javára 13 koronát adakoztak. Összesen 171 kor

22. *Borsod*: Isten dicsőségére adakoztak: Méltóságos Bárcazy László és Nagyságos Szekrényessy Árpád urak egy—egy alkalommal kenyeret és bort, Vadászy Lajos algondnok egy alkalommal kenyeret, a lelkész és Tóbiás Pál egy—egy alkalommal bort. A Borsod—Miskolci Hitelbank 50 kor., Veress Dániel és neje Rőczey Lidia 50 kor. Összesen: 120 kor. 80 fillér. Szekrényessy Árpád egyh. községi főgondnok úr vasárnap délelőttönként a templomi orgonázást a legtöbbször végzi.

23. *Sajóecseg*. Magyar Pálné 3 alkalommal kenyeret, Vályi Kovács Sámuel 5 ízben bort és 2 alkalommal kenyeret, Cs. Vattay János egy alkalommal kenyeret és bort adtak az Úrasztalára. Özv. Tölczéky Sándorné szül. Mató Erzsébet Amerikából 20 kor.) Csonthó Károly lelkész 25 évfolyam Sárospataki Lapok, Protestáns-Szemlét és Hajnal című folyóiratot ajándékozott a lelkészi könyvtárszámára.

24. *Sajóvamos*. Herceg Odeschalchy Gyuláné ömértósága templomkészítésre 1000 koronát., szegények heti segélyezésére 650 koronát., tőkesegejlyre 120 koronát adományozott. A confirmandus gyermekeknek énekes könyvet és kis bibliát 26 kor. értékben., szegény gyermekek tandíjára és könyvére 47 kor., az Úrasztalára, ha senki nem ajánl, bort ad, így a múlt évben 3 ízben., Kossuth Károly egy alkalommal az Úrasztalához kenyeret és bort, Berenti József kenyeret és bort, Durda József egy alkalommal bort, Tóth Zsuzsánna Isten dicsőségére 10 koronát adományozott.

25. *Boldva*. Kecskés József körjegyző úr 100 koronát adományozott confirmátiói alapítvány céljára. Lovász József 1 hordó bort ajándékozott úrvacsorai célra.

26. *Ziliz*. Csernai Józsefné egy alkalommal kenyeret és bort, Szilva egy alkalommal bort adtak az Úrasztalára. A confirmandus gyermekek 8 kor., N. N. 2 koronát adakoztak. Zsípi István Amerikában gyűjtött az építkezésre 408.75, Kalass Márton Amerikában, gyűjtött 125, Csernai József adománya (Amerikából) 73 kor.

27. *Hangács*. Román Istvánné egy alkalommal kenyeret és bort, Gacsó István kenyeret és bort, Bujdosó Juliánna kenyeret és bort, Farkas Pál kenyeret és bort, Demjén István kenyeret és bort,

Gacsó Lajos kenyeret és bort adományoztak az Úrasztalára. Kóta Károlyné ref. tanító neje 10 koronát adott Isten dicsőségére.

28. *Nyomár.* Ifj. Gyöngyössy István egy alkalommal kenyeret, id. Kulcsár István kenyeret, Misó Pál kenyeret, id. Lukács János bort, Hunyadi János kenyeret, Kis István kenyeret, Kniczél Károly ref. tanító bort adományoztak az Úrasztalára. Fazekas Borbála (Amerikából) 20 kor.

29. *Hegymeg.* Kenyeret és bort adtak egy-egy alkalommal Szabó Lajos, Kókai Lajos és ifj. Bagoly Lajos, egy-egy alkalommal kenyeret Kókai János, Molnár Dániel, Tamás József. Isten dicsőségére ifj. Tóth András 10 kor., Molnár Dániel 5 kor. A nt. egyházmegyétől 40 kor. segélyt kapott az egyház.

30. *Borsodszakácsi.* Mélt. Gróf Vay Tihámér egyh. községi főgondnok 350 korona értékű épületfát, Bagoly János 24 kor. Tönér Lajos 10·49 koronát adtak építkezési célokra. A nt. egyházmegye 80 kor. a főt. egyházkerület 29 kor. 60 fill. segélyben részesítették az egyházat. A hívek az építkezési anyag beszerzésénél 100 kor. értékű ingyen közmunkát teljesítettek. Isten dicsőségére adakoztak: Molnár Józsefné 5 kor., Farkas József 2 kor., Királykútról Nagy Zsuzsánna Amerikából 2 kor., özv. Török Jánosné 1 kor., özv. Sallai Andrásné 1 kor., Fűzi Tamás 1 kor., Török János Amerikából 2 kor. Az Úrasztalára Bencze Andrásné, szül. Tözsér Klára egy szép terítőt, Vajda János gondnok egy alkalommal kenyeret és bort, özv. Fűzi Jánosné, Madarasi László, Kiss Miklós, Kiss Lajos és ifj. Almási András egy-egy alkalommal kenyeret.

31. *Lak.* Az Úrasztalára kenyeret a presbyterek adtak.

32. *Damak.* Az Úrasztalát kenyérrel és borral a presbytérium látja el. Ezenkívül Szilva Sámuel egy ízben bort adott.

33. *Sajóbibony.* Az Úrasztalára kenyeret és bort adtak: Tóth Ferenc, ifj. Kovács István, Kovács János, Király János, Kocs Lajos.

34. *Rudabánya.* Község regálé beszédési jutalék címén 115·39 K. Hitelszövetkezet 20 K, Kolos Jenő körjegyző két ízben úrvacsorai kenyeret és bort, Veres L. Pál egy ízben bort. Ünnepek alkalmával a hívek adakozása Isten dicsőségére 94·75 K.

35. *Szuhogy.* A hívek adakozása Isten dicsőségére ünnepek alkalmával 83·02 K.

36. *Felsőkelecsény*. Isten dicsőségére ifj. Incz József 20 K., H. Andó István 5., özv. Andó Pálné 4., ifj. Lovász László 2., Szegő János 1., Gál Péter 1., Ngs. Ragályi Gyula úr 26., úrvacsorai kenyeret minden esetben a hívek adtak.

37. *Felsőnyárad*. Csapó János lelkész neje egy ízben úrvacsorai kenyeret és bort, Csik Lajos és neje egy ízben bort, egyízben kenyeret, Kun Sándorné, Berec Bertalanné egy-egy ízben kenyeret, Hubay Bertalan sirkoszorú váltsága: 10.

38. *Dövény*. Kis Ignác róm. kath. Amerikából Isten dicsőségére 15 K.

39. *Disznóshorvát*. Isten dicsőségére: Veres József 4., Gál Zsigmond Amerikából 22., Szemán Mihály g. kath. Amerikából 10., Timár Zsuzsánna 2., özv. Filek Jánosné 1., Gregor Györgyné 10., Borsodi Varga Béla úrvacsorai kenyeret és bort, Kulinka István, Kőrösi Antal tanító, Dányi András, Liptóvszky Józsefné, Fodor Zsigmond kenyeret egy-egy ízben.

40. *Sajókaza*. Úrvacsorai kenyeret 1-1 ízben: Simon Pál jegyző, özv. Dobrik Bertalanné, Török János, Sáfrány Gy. József, Bakó János, Diószeghi Zoltán, bort minden alkalomra a báró Radvánszky család. Lelkészi irodába Bartha Gyula lelkész egy vaskályhát 32 értékben. Énekkar tanítói tornác építésre 50 K.

41. *Sajóivánka*. Isten dicsőségére Amerikából Pál Gábor gyűjtése 170 k. Berentés József, Pál János, Halász András egy-egy ízben úrvacsorai kenyeret és bort, Csák István Kaksu Istvánné, Szabon János egy-egy ízben kenyeret.

42. *Vadna*. Úrvacsorai kenyeret adtak: Svingor József lelkész két ízben, Szabon Pál, Válint György, Szabon András, özv. Válint Gergelyné, Szabon András, Válint György és Lövinger Jakab izr.

43. *Ózd*. Ifj. táncmulatság jövedelméből, 50., Ózdi munkások rokkant egyesülete 20, Gál István 2. A hívektől persely pénz 85.50.

44. *Kápolna*. Csölgér József, Soós Lajos, Pácza József kenyeret és bort; a presbyterek, lelkész és tanító kenyérrel látják el az Úrsztalet.

45. *Lászlófalva*. Psiták Andrásné végrendeletileg 20 koronát. Egressy Gábor születésének 100-ik évfordulójának alkalmakor kapott egy kelyhet, amelyet Egressy Gábor vendégszereplése alkalmával kapott tisztelőitől, ezt a kelyhet most a volt nagy művész leánya Egressy Etelka a laszlófalvi egyháznak ajándékozta. Isten dicsőségére özv. B. Tardi Józsefné egy alkalommal kenyeret; özv.

Juhász Jánosné kenyeret és bort; Tardi András kenyeret és bort; Bencs János 2 koronát és bort adományoztak az Úrasztalára.

46. *Parasznya.* Az Úrasztalát ez évben is a presbytérium látta el kenyérrrel. Az Úrasztalára bort Racs György, Jósvai Ferenc, Kormos János, egy-egy alkalommal ajándékoztak. A Nm. vall. és közokt. minisztérium az első típusú népiskolai könyvtárt 130 kor. értékben adományozta. Rác Lajos a harang árából reá kivetett összegben felül a harangra 2 kor. 38 fillért ajándékozott. Botos József lelkész a parochia kifestéséhez 46 koronával járult.

47. *Varbó.* Az Úrasztalát kenyérrrel a presbytérium látja el. Czákó Ferenc az Úrasztalára egyszer adott bort.

48. *Radostyán.* Az Úrasztalát kenyérrrel a presbytérium látja el. Kobilicz János és Csont Bálint egy alkalommal bort adtak az Úrasztalára.

49. *Kondó.* Az Úrasztalát kenyérrrel és borral presbytérium látja el.

50. *Alacska.* Gál János egyszer kenyeret és bort adott az Úrasztalára.

51. *Berente.* Czákó József 30 koronát, Pap Lajos 10 koronát Isten dicsőségére Dani József egy ízben kenyeret és Lesko László egy ízben bort Úrasztalára adományoztak.

52. *Kazinc.* Kuttor György. Kuttor István, Bede Pál egy ízben kenyeret és bort; Szabó József, Tóth András, Fodor János bort egy ízben adományoztak az Úrasztalára.

53. *S. Szentpéter.* Tóth Jánosné szül. Halász Zsuzsánna Isten dicsőségére 20 koronát, Nagy Jenő 4., Kőrösi Juliánna 5., Lőrincz Istvánné 5., Podhraczkai Pálné 6., Szabó Pál 8 koronát adományoztak szent kenyérre; Vladár József karácsonyi kommunióhoz kenyeret és bort. Szabó Györgyné egy alkalommal kenyeret adott.

Edelény: Javítások 160 K. értékben.

Szalatna: Lelkeszi-tanítói lakon és iskolán javítások történtek 240 K. értékben.

Szendrő: Mintegy 130 K. értékű javítást végzett a parochián és a magtáron.

Ládbessenyő: Javítást végzett az iskolán és parochián mintegy 60 K. értékben.

Balajt: Iskolát újított, keritkezett 2182 K. értékben.

Abod: Javítások 160 Kor. értékben.

Sajóvámos: Templomjavításra 1458·98 kor., iskolajavításra 960 kor., lelkészlakra 224 kor.

Boldva: Tanítói lakra 700 kor.

Hangács: Iskolaépület 6700 kor. értékben.

Hegymeg: Iskola építésre költött 1500 kor.

Borsodszakácsi: Lelkészlakra 295·50 kor.

Lak: Lelkészlakjavításra 120 kor. Összesen: 11958 kor. 48 f.

Sajókaza: 817·50 K. értékben lelkészi és tanítói lak javítás.

Sajóvánka: Templom- és lelkészlakjavítás, iskolaújítás 1300 kor. körül.

Varbó: Toronytető javítás 110 kor. értékben.

Kondó: Egy kamarát a lelkészlakban 600 kor. értékben.

Összes adományok: 7378 kor. 28 fill.

Összes építkezések: 19609 „ 08 „

IV. Gömöri egyházmegyében.

Adakozások, építkezések.

Rimaszombat. Kegyes adományok: Baksay István 1000 kor. alapítvány, id. Sütő István 200 kor. alapítvány, Széplaky Lajos és neje 200 kor. alapítvány, Dapsy József és neje 200 kor. alapítvány, Szabó Béla budapesti lakos 20 kor., özv. Jánosdeák Andrásné 10 kor., Samarjai János főgondnok 10 kor., Molnár József 10 kor., Samarjai János főgondnok a baksi pusztán szervezkedő l. egyház részére, templom és iskolai belsőségeknek adott 20 hold földet. Építkezésekre 2848 koronát fordított.

Mezőtelekes l. egyház. kegy. adomány 6 kor. 20 f.

Szútor-Bellény. kegy. adomány: Szútorban 20 kor. Építkezésekre kiadott 760 koronát. Bellényben kegyes adomány 7 kor.

Zehernye—Pokorágy. Zeherjén kegy. adomány 43 kor. 80 f. Ezenkívül a zeherjei nők gyűjteménye a templommeszelés költségeire 102 kor. 12 f. A parochiát felépítették 3600 kor. készpénzzel s 2000 korona értékű közmunkával.

Alsópokorágyon kegyadomány 18 kor. 60 f. Ugyanott Simon Magdolna egy 60 kor. értékű urasztali kelyhet ajándékozott.

Jánosi—Rimapálfala. Jánosiban az összes kegyadomány 369 kor. 28 f. Ebbe az éneklőkar 100, özv. Kinczig Ferencné, róm. kath. úrnő 100 koronával járultak, a többi, egyesek kisebb összegű adománya. Épületjavításra fordítottak 727 kor. 47 f.

Rimapálfalván kegyadomány 46 kor. 41 f.

G. Kisfalud—Feled. Kisfalud. kegyadomány 17 kor. Építkezésre adott 160 koronát.

Feleden. kegyadomány 23 kor. Ezenkívül Feledi Andrásné szül: Gyurkovics Zsuzsánna orgona alapra adott 50 koronát. Építkezésre fordítottak 832 kor. 19 f.

Serke. Ist. dics 74 kor. Az urasztalára kenyeret és bort két alkalommal özv. Gömöri Jánosné úrnő, két alkalommal pedig Dikkman Zoltán izrael. vall. bérlő ajándékoztak.

Rimasimonyi—Darnya. Rimasimonyiban ist. dics. 76 kor. 68 f. Öntettek egy 395 kil. súlyú harangot 1441 koronáért. Ez összeghez a gazdaközönség 200 kor., az éneklő kar 200 kor., néhai Balogh Mihály 100 koronával járultak, a többi egyesek adakozása. Épületeken javítottak 201 kor. 71 f. költséggel.

Daryán kegyadomány 69 kor. 20 f. Építkezésre kiadtak 55 kor. 76 f.

Harmac. Ist. dics. 32 kor. A hivektől isk. célokra gyűlt 215 kor. Építkezésre fordítottak 629 koronát.

Nemes Martonfalva. Ist. dicsőségére gyűlt 30 korona. Építkeztek 427 korona költséggel.

U.-Panyit. Ist. dics. U. panyiton 11 kor. Tarackon 42 kor. Épület javításra fordítottak U. panyiton 248 kor. — Tamásiban 108 koronát.

Balog. Ist. dics. 338 kor. 84 f.

Putnok. Ist. dics. 73 kor. 23 f. gyűlt. Az éneklő kar 175 kor. költséggel kijavította az orgonát. Épületek javítására fordítottak 1368 kor. 31 f.

Kelemér. Gál Gergely és neje Szabó Apollónia elhalt Dániel nevű fiók emlékére 100 kor. alapítványt tett a templom fel tartására.

Hamvay László huszárszázados 100 kor.

Gróf Andrássy Dénes 500 kor.

Diószeghy László 100 kor.

A hivek között úrasztali és keresztelési edényekre gyűlt 377 kor. 30 f.

Diószeghy Lászlóné Csoma Sarolta úrnő nehéz selyem úrasztali terítőt, saját kezűleg hímezve.

özv. Diószeghy Zsigmondné úrnő egy ezüst urasztali kelyhet, a régít pedig újra aranyoztatta.

Diószeghy Dezső főgondnok egy ezüst kenyérosztó tányért. Putnoki Mór és neje Károlyi Sarolta urnő, róm. kath. valásuak, egy ezüst keresztelési medencét.

Zombori Géza pécsi huszárszázados és neje Putnoki Matild szinezüst keresztelési kelyhet.

Jakab Gézáné, Borzi Piroska egy kék színű urasztali terítőt s a szószéket bársonnyal huzatta be.

Szuhafő. A parochiális melléképületeket 500 kor. költséggel megújította.

Zádorfa/a. Kegyes adományok: Deme Sándor presbiter egy márvány urasztalát készíttetett. Családja az úrasztalára egy aranyrojtos szépen himzett terítőt ajándékozott, a szószéket pedig zöld posztóval huzatta be.

Nagy Lászlóné heőpapi lakos orgonára 100 koronát adott, egyesek 16 koronával járultak az egyház gyarapításához.

Templomát 5295 kor. 88 fillér költséggel megújította.

Alsó-szuha. Templomát 338 kor. 55 f. költséggel javíttatta.

Hubay Lajos lelkész szövetkezeti 100 korona tiszteletdíját az egyháznak ajándékozta.

Ragály. Ist. dics özv. Izsó Istvánné 100 kor., Szabó Ágostonné ő méltósága 100 kor., Br. Ragályi Balassa Ferenc 100 kor., Baranyai Horváth Sándor 15 kor., Simon János 10 kor., Turi Sámuel és felesége 10 kor., Ragályi Bertalan 3 k., Úrasztalai terítőkre a hívektől összegyűlt 186 kor. Ebből egy szép bordó bársony terítőt készítettek, melynek értékét az Osváth Ilona által végzett szép himzés emeli. A felmaradt 26 koronán egy kenyér osztó tányért vettek. A templomtető újból készült, a templom is megjavított 2780 kor. 78 f. költséggel. Ezenkívül még az iskola körül is 1346 kor. 65 f. értékű átalakítást végeztek.

Zubogy. kegy. adományok: özv. Varga Kálmánné 10 kor., Amerikában levő egyháztagok 700 k., özv. Konyha Pálné az iskolára 10 kor.

Imola. Ist. dics. Lenkey Imre 10 kor.

Beje. Ist. dics. Bejében 61 kor. 42 f., Oldalfalán 16 kor. 60 f., Zsórban 8 kor., Otrokocsban 6 kor 77 f. gyűlt. Zsórban özv. Csizmadia Józsefné egy bordó bársony terítőt az úrasztalára 20 kor. értékben, id. Csizmadia Istvánné a papi széket bordó bársonnyal huzatta be 5 kor. értékben, Kovács Józsefné Mike Zsuzsanna a kathedrát bordó bársonnyal huzatta be 8 kor értékben

Építkezésre fordítottak Bejében 558 kor. 53 f., Otrokocsban 122 korona.

Beretke. Ist. dics. Beretkén 48 kor. 70 f., Lekenyén 68 kor. 60 f., Csótlón 13 k. A tornáljai takarékpénztár adománya 20 kor. Építkeztek Beretkén 104 kor. 60 fill., Lekenyén 112 kor. 14 fillér költséggel.

Pelsüc. Ist. dics. 333 kor. 36 f. és 400 kor. értékű közmunka.

A lelkeszlakot 3346 kor. 74 f. költséggel rendbe hozták.

Berzété. Ist. dics. Berzété 38 kor., Körös 11 k., Amerikába ment körösi egyháztagok küldtek 410 kor., Rudna 10 kor. adtak.

Rozsnyó. Ist. dics. Nagy Béláné 40 kor., Domokos Sándor 15 kor., Bernáth István orsz. képviselő 60 kor., Koós János 5 kor. gömöri takarékpénztár 10 kor. Egy névtelen 10 kor. Ezenkívül az urasztali kenyeret és bort a hívek adták.

Szalócon az éneklőkar 500 kor. tőkét az orgonaalpra adta. Építkezésre fordítottak Szalócon 758 kor., Vigtelkén pedig 239 koronát.

Páskaháza. Építkezésre fordítottak 330 koronát.

Özörény. Az éneklőkar 88 kor. 10 fill. kegyadományt juttatott az egyháznak.

A templom és torony alaposan kijavított 1800 korona költséggel.

Gice. Ist. dics. Gicén 36 kor. gyűlt, Gömörnánáson Bodnár Andrásné egy terítőt adott az úrasztalára.

G. Szkáros. Ist. dics. Gömör-Szkáros 310 k., Alsófaluban Varga János a szószékre egy bordó bársony terítőt adott. Ugyanitt iskolát építettek 15,329 k. költséggel, melyből a közmunka értéke 3192 k.

Kálósa. Is. dics. gyűlt 20 kor. — ezenkívül Hegedűs Szabó István végrendeletileg hagyott 10 kor.

Vály. Ist. dics. 28 kor.-t adtak, az urasztalára pedig Fölföldi Ottmár főgondnok öt alkalommal bort, Deélik Istvánné úrnő egy alkalommal kenyeret s bort, a presbiterek öt alkalommal kenyeret s bort. Az iskolát 3521 kor. költséggel átalakították.

Rimaszécs. Ist. dics. a közös egyház 123 k., Rimaszécs 15 kor., Jéna 4 kor. 70 f., Zádorháza 17 kor., Súsa 2 kor. adott.

Építkezésre fordítottak: a közös egyházban 610 k., Rimaszécsben 145 kor., Jénában 51 k 66 f., Zádorházán 193 kor. 97 f.

Balogiványi. Ist. dics. Iványiban 44 k., Cakóban pedig 15

kor. gyűlt. Építkezésre kiadtak: az iványiak 1572 kor., cakóiak pedig 461 koronát.

Nemesradnóth Ist. dics. 76-02 f. gyűlt.

Zsip. Ist. dics. Zsip 84 kor. 36 f., Balogujfalu 9 kor. 86 f.-t adott. Ez utóbbi helyen 414 kor költséggel építkeztek.

Bátka. Ist. dics. Bátka—Rakottyás 37 kor. 92 f.

Orgonát állított templomába s ezenkívül építkezett 312 kor. 10 f. költséggel.

Runya. Adakozás: 892 kor. 60 f. Ehhez járult: Zsoldos Árpád főgondnok 130 kor., Kiss Károly lelkész 100 kor., a fogyasztási szövetkezet 50 kor., egyesek 35 koronával. Ragályi Gyuláné Csiszár Katalin két fehér abroszt adott az úrasztalára.

Építkezésre fordítottak 447 koronát.

Hanva. Itt az adakozások összege 812 kor. 63 f. Ehhez egy harang vételére egyesek 737 kor. 40 fillérrel járultak, Hamvay Zoltán földbirtokos szintén nagyobb összeggel erre a célra. Ugyanő adott 3 drb. perselyt az egyháznak s 40 koronát a népkönyvtárra, Csizben kegyességi adomány 179 kor. 74 f. Lénártfalán 31 kor. 44 f. Itt Madarász Mihályné egy diszkötésű bibliát adott szószéki használatra.

Naprágy. Építkezésre adott 100 koronát.

S. Keszi. Ist. dics. 65 kor. Ebben a tornaljai takarékpénztár 20 kor. adománya is bentfoglaltatik. S.-Lenkén 9 kor. gyűlt.

Hubó. Adakozások összege 319 k. 60 f. Ehhez Amerikából 36 koronát küldtek, Hubay Miklós ügyvéd pedig 3 koronával járult.

Tornalja. Adományok összege 364 kor. 24. f. Királyiban pedig 497 kor. Ebben benne van a gróf Andrássy Dénes 300 korona adománya. Építkezésre fordítottak Tornalján 441 k. 62 f. Királyiban 114 kor. 40 f. Tornalján a temetőt drót hálózattal körül kerítették 247 kor. költséggel.

Kegyes adományok főösszege 12.597 kor. 36 f.

Az építkezésre fordított főösszeg 59 005 kor. 45 f.

V. Tornai egyházmegyében.

Adakozások-Építkezések.

Komjáti. Az egyházi persely 1907-ik évi tartalma 4 kor. 74 fill. Samu Dániel, Toboz Juliánna hajadon, Darnai József id., Gyuró József ifj. 2—2 kor., Bene Istvánné, Pozsga Márton, Győri

János, Várady Gyula, Székely Erzsébet hajadon, Parti András özv. Gyuró János ifj., Maksa István, Toboz János id., Maksa József id. 1—1 kor., Jeso Mihály Nádaskáról 1 kor. 40 fill., Hermán Ferencné özv. 60 fill., Toboz István 50 fill., Tóth Jánosné özv. 44 fill., Samu Dánielné özv., Gyuró Andrásné özv., Ráki János, Gara Erzsébet hajadon 40—40 fillér, összesen 27 kor. 28 fillér.

Torony-alapra Doszpoly Lajos Amerikában gyűjtött 200 kor. Maksa János Amerikában gyűjtött 267 kor., összesen 467 kor.

Az Úrasztalára kenyeret s bort adnak: Böjt: Toboz István kenyeret. Húsvét: Darnai Andrásné kenyeret. Pünköst: Gyuró István kenyeret. Új kenyér: Pongrácz Jenőné úrnő kenyeret és bort. Új bor: K. Gyenes Jánosné kenyeret. Jeso Mihály Nádaskáról bort. Karácsony: Aszalai István kenyeret s Tóth Kálmán lelkész bort.

Bódvaszilas. I. Istendicsőségére tett adományok. Az egyházi persely 1907-ik évi tartalma 7 kor. 13 fill. Dobronoky Zoltán 15 kor., Béres Lajos 3 kor., Bents János ifj., Parti András, Jobbágy István g., Darnai János gondnok, Bents Istvánné özv., Bents István ifj., Lőrincz István ifj., Nagy István, Simon János, Lőrincz János, Parti István, Csatáry Ilona, Parti József, Jobbágy János, Szisalsi József, Balázs Istvánné özv., Szabó István, Szabó Mihály, Szabó István deli, Szabó János, Szilasi Józsefné özv., Gyenes Béni, Bollo Mihály 2—2 kor., Székely István, Szabó Erzsébet dem., Bárczi Juliánna 1—1 kor., összesen 74 kor. 13 fill.

Az Úrasztalára kenyeret s bort adtak. Böjtkor: Csatáry József tanító kenyeret s bort. Husvét: Jobbágy János kenyeret s bort. Pünköst: Török István kenyeret s bort. Újkenyér: Sándor Ferenc kenyeret s bort. Újbor: Jobbágy András kenyeret s bort. Karácsonykor: Szabó Ferenc ifj. kenyeret s bort.

Bódvalenkén. Adományoztak: Jakab János volt lelkész temetési költségére hagyott 200 kor., Turi Mária Isten dicsőségére 2 kor., Lengyel István pünkösti úrvacsoráláshoz bort adott mintegy 6 kor. értékben, összes adomány 208 kor.

Becskeházai egyházban Gál Dániel és Imre az úrasztalára egy boros kancsót adományoztak 10 kor. értékben. Gál Mártonné egy szőszéki kendőt 10 kor. értékben; összes adomány 20 kor.

Zsarnói egyházban Isten dicsőségére: özv. Kerekes Jánosné 1 kor. 20 fill., Dierner Gézané, Ar dai Gizella egy új ezüst keresztelő kannát és tálcát 50 kor. értékben. U. cs. Ar dai Gizella úrnő

6 kor. ért., Füzi Pálné 10 kor., nagys. Koós József földbirt. úr 200 kor., özv. Kerekes Mihályné 4 kor., Csik József 5 kor., Balázs Ferencné tornai lakos 2 kor., Lúcz Emma úrnő Budapestről 2 k., özv. Mánta Sámuelné 1 k. 20 fill., id. Kádár Lajosné 3 kor., zsarnói bíró birságpénz 4 kor., tornai körjegyző birságpénz 5 kor., dr. Óváry Pál úr husvétii úrvacsorához kenyeret és bort adott. Mártha József karácsonyi úrvacsorához kenyeret és bort adott, összesen 300 kor. 60 fill.

Szádelő. Józsa Márton 2 kor., Olajos Juliánna 2 kor., Olajos István 2 kor. 40 fill. Összesen 6 k. 40 f.

Ájban. Bábás Mária 4 kor., ifj. Bábás István 5 kor., Konf. gyermekek 13 kor., ifj. Hajdu András 5 kor. 40 fill., ifj. Bertók József 5 kor., h. id. Bábás István 4 kor., összesen 36 korona 40 fillér.

Barka—Lucska. Laczó Lidia 5 kor., Szanyi Lajos 2 kor., Tóth József 1 kor. 60 fill., ifj. Fehér János 5 kor., Szanyi József 3 kor., Szabó Lajos 2 kor., Agyagos János 2 kor., ifj. Körtvély Lajos 2 kor., N. N. 2 kor., Kovács Andrásné 5 kor., ifj. Szabó Lajos 2 kor., Kádár Ferenc 1 kor. 60 fill., Fehér János 10 kor. Szanyi Gyula 2 kor., Icsó Józsefné 5 kor. 92 fill., Laczó Zsuzsanna 5 kor., Fazekas Lidia 4 kor., Tóth Sándor 2 kor., perselypénz 13 kor. 27 fill., összesen 544 kor.

Tornagörgő. Perselypénz 14 $\frac{1}{2}$ kor. 43 fill., Nagy Borbála 2 kor., Elek Mária 2 kor., Gyarmati Jánosné 10 kor., id. Bartók Ferenc 20 kor., Elek Mária 2 kor., összesen 50 kor. 43 fill.

Méhész. Prihradny Ödönné frigyefalvi lakos az úrasztalára 150 kor. ért. kézimunka-terítőt adományozott, ifj. Csabay Pálné úrasztalára kenyeret, Korcsmáros József ifj. 10 kor., Szabó József úrasztalára kenyeret és bort, id. Bartók Ferenc tornagörgői lakos 5 kor., ifj. Csabay Pálné úrasztalára bort, perselypénz 2 kor. 24 fill., összesen 17 kor. 24 fill.

Körtvélyes. Toboz Dániel, Tamás Péterné, Lükő József adtak.

Szadalmás. Úrasztalára kenyeret: Láczo Dániel, Hanesz István, Gáll István, Pogány István, özv. Nemes Károlyné és Die Mihály, gróf Andrássy Dénes 300 kor., a tornai egyházmegye a Baldácsi-alapból 66 kor. 28 fill., özv. Pogány Jánosné 5 kor., özv. Imre Istvánné 6 k., özv. Porubán Jánosné 2 kor., Adam Miklós csendőrőrmester 3 kor., Szabó Józsefné 2 kor., Fekete Jánosné 5 kor., Körtvély János 2 kor., Kádár Istvánné 1 kor. 20 fill.,

Kelecsényi István 1 kor., Szabó Miklós 10 kor., Tamás Pál és neje 3 kor., Dienes István és neje 4 kor., Farkas Mihály 1 kor., özv Szanyi Károlyné 1 kor., Simon Pálné 1 kor., Kovács Pálné 5 kor., Bene István és neje Bartha Zsuzsánna 14 kor. Ezenkívül adott a hitközség az iskola építéshez 700 gyalog és 336 szekeres napszámot 2655 kor. értékben, összesen 3087 kor. 48 fill.

Jablonca. Kecsei István 4 kor. Egy kath. özv. asszony 2 kor.. Nagy Kovács István 2 kor., Sebő István 2 kor., Csobádi Márton 2 kor., K. Csobádi András 2 kor., K. Csobádi István 2 kor., Ráki István 2 kor., úrasztalára kenyeret és bort adtak 20 korona értékben, összesen 38 kor.

Komjáti épületekre fordított 61 kor. 19 fill., Bódvaszilas 73 kor. 34 fill., Bódvalenkén 21 kor. 66 fill., Becskeháza 13 kor. 26 fill., Zsarnó 1226 kor. 41 fill., Barka—Lucska 544 kor., Tornagörgő 10172 kor. 04 fill., Körtvélyes 370 kor. 80 fill. Szádalmás 13695 kor. 90 fill.

Kánó. Az 1908. évben iskolája és tanítói lakása javítására fordított 212 koronát s azonfelül a hivek az építkezés körül mindennemű igás és kézi munkát teljesítettek.

Jósvafő. Templomja és iskolája javítására fordított 115 kor. 75 fill. — Lelkészlakát újból építtette 12000 kor. készkiadással. A hivek az építkezés körüli kézi és igás munkákat ingyen végezték, körülbelől 2000 korona értékben. — Összesen 14115 kor. 75 fillér.

Szilice. Templomát, iskoláit és tanítói lakását javíttatta 780 kor. 84 fill. erejéig.

Szúdvárborosa. Templomát, iskoláját és tanítói lakát javíttatta 1283 kor. 42 fill. kész kiadással. — E javítás körül a hivek körülbelől 400 kor. értékű közmunkát teljesítettek. — Összesen 1683 kor. 42 fill.

Szinpetri. Új iskolát épített 9985 kor. 90 fillér kész kiadással. — Ennek bebetonozására és felszerelésére költött 290 kor. — Hivek közmunkát végeztek 2500 kor. értékben. Összesen 12775 kor. 90 fill.

Szin. Templomát, javíttatta és ujra fedette 1730 kor. 66 fill értékben.

Perkupa. A lelkész csürének fedése 610 kor. 82 fill., javítás a lelkészlakon, iskolán és tanítói lakáson 225 kor 08 fill. Összesen 835 kor. 90 fill.

Varbóc. Tanítói lakás javítása 77 kor. 34 fill.

Szőllősardó. Lelkész leégett csűrének újra építésére fordított 766 kor. 67 fill.

Bódvavendégi. Egy új melléképület építésére 135 kor. 09 fill. Kissebb javításokra a lelkészlakon 32 kor. 08 fill. Összesen 167 kor. 17 fill.

Hídvégardó. Templom tetőzetének újra fedése, falának javítása, meszelése s egy új sertésól építése 970 kor. 45 fill. Apróbb javítások a tanítói lakon 13 kor. 78 fill. Összesen 984 korona 23 fillér.

Égerszög. Ferenczy Józsefné 5 kor., Szalay Margit 2 kor., Rakityán Jánosné 40 fill., összesen 7 kor. 40 fill.

Kánó. Domonkos Jánosné 5 kor., Csegöldi Pál 40 fill., S. Kovács János 30 fill., összesen 5 kor. 70 fill.

Jósvafő. Lőrincz Mártonné 2 kor., Kiss Mária 1 kor., Garan Margit 1 kor., Kotó Rafael 1 kor., Bak Ferenc 40 fill., Ritó Zsuzsanna 40 fill., Énekkar báli jövedelméből 21 kor. 80 fill., Kálvin alapra 1 kor. 56 fill. Perselypénz 2 kor. 45 fill., összesen 31 kor. 61 fillér.

Szilice. Konfirmált gyermekek konfirmáltatásuk emlékezetére 19 kor., Temesy Erzsébet 5 kor., összesen 24 kor.

Szádvárborsa. Konfirmált gyermekek, konfirmáltatásuk emlékezetére 6 kor., Makkay Juliánna 5 kor. — Összesen 11 korona.

Szinpetri. Pető János 10 kor., Simon Istvánné 2 kor. Egyesek Kálvin-alapra 2 kor. 13 fill., Perselypénz 50 fill., összesen 14 kor. 63 fill.

Szin. Gedeon Jenő jól tanuló iskolás gyermekek jutalmazására 7 kor., Kovács Pál egyh. gondnok urvacsorai kenyérre 3 kor., özv. Buday Józsefné 1 kor., összesen 11 kor.

Szögliget. Toboz László 4 kor., Greczmajer Istvánné 3 kor., Simkó Istvánné 2 kor., Simkó Mária 1 kor., Perselypénz 6 kor. 94 fill., összesen 16 kor. 94 fill.

Perkupa. 1db. Falucskay János 10 kor., Gaál János 10 kor., Juhász Mária 8 kor., Juhász Borbála 8 kor., Falucskay István 4 kor., Pető Mária 4 kor., Falucskay András 2 kor., ifj. Gaál István 2 kor., Falucskay Lajos 2 kor., Anderkó Károlyné 2 kor., Simkó Jánosné 2 kor., ifj. Kreuz Mária 2 kor., Papp János 2 kor., Bodi Erzsébet 2 kor., Diczházy János 2 kor., Simkó Istvánné 2 kor., Kovács Lajos 2 kor., Gaál Erzsébet 2 kor., Pető Sámuelné

2 kor., Gaál Juliánna 2 kor., Simkó András 2 kor., Juhász János 2 kor., Falucskay József 1 kor., Mészáros Teréz 1 kor., Kádár Báliné 1 kor., Szabados Boris 1 kor., Nagy Józsefné 1 kor., Falucskay Istvánné 1 kor., Szabados Mihályné 1 kor., Nagy Zsuzsanna 1 kor., Keller Mária 1 kor., Szoboszlay András 1 kor., Pető Borbála 1 kor., Gaál Imre 1 kor., Perselypénz 17 kor. 56 fill., összesen 109 kor. 56 fillér. Urasztalára kenyeret adtak egy-egy izben: Gaál István, Vidó Mihály, Gaál József, Deli Ferenc, Bódy János, Pető László. Urasztalára bort adtak egy-egy izben: Deli Ferenc, Bódy János és Falucskay János. — Diczházi Lidia egy fehér urasztali terítőt ajándékozott.

Varbóc. Ragályi Gyula egyh. megyei főgondnok 100 kor., Egyesek az egyház hívei közül urvacsora osztások alkalmával, együtt 21 kor. 50 fill., Egyházmegyei segély 65 kor. 96 fill., Perselypénz 1 kor. 12 fill., összesen 188 kor. 58 fill.

Szőlőszardó. Urvacsora osztások alkalmával a hívek közül többen adományoztak 9 kor. 50 fill. Három ünnepen a hívek diák pénzén felül 5 kor. 81 fill., Paulinyi Ármin körjegyző 4 kor., Perselypénz 1 kor. 22 fill., összesen 20 kor. 53 fill. A Gróf Csáky uradalom ajándékozott 20 drb. puhafa gerendát.

Teresztene. Varró Erzsébet és Bertalan 70 fillér.

Tornakápolna. Egyesek a hívek közül együtt 6 kor. 50 fill. Egyh. kerülettől kapott segély 29 kor. 61 fill. Gyűléstartásra kivettett a hívekre 53 kor. 60 fill., összesen 88 kor. 71 fillér.

Bodvavendégi. Bene István és Bene Ferenc orgona alapra gyűjtöttek Amerikában 325 kor., Balázs József és Balázs Ferenc ugyane célra, ugyanott 350 kor., Turóczy István ugyane célra, ugyanott 154 kor., idb. Balázs János és neje Gönczy Borbála egy urasztali boros kannára ajándékoztak 71 kor. 80 fill. Bódvavendégi ref. férfiak urasztali kenyérsztó tányérokra 49 kor., Bódvavendégi ref. nők keresztelő edényre 57 kor. 50 fill., özv. Bene Mihályné Isten dicsőségére 2 kor., Zsóka Ilona, Balázs Erzsébet, Zsóka Anna, Balázs István, Szilassy János, Tamás János, Balázs Lajos, Balázs Juliánna 2—2 koronát, Szilassy Mária 1 kor. confirmációjuk emlékére. Perselypénz 5 kor. 12 fillér, összesen 1031 kor. 42 fill.

Hidvégardó. Kóczi Istvánné egy alkalommal úrvacsorai jegyekre 4 kor. 08 fill., Gergely Erzsébet ugyanarra 4 kor. 08 fill.,

Dospoly Borbála ugyanarra 4 kor. 08 fill., Dospoly János ugyanarra 4 kor. 08 fill., Molnár János ugyanarra 4 kor. 08 fill., Gergely Anna Isten dicsőségére 20 kor., Bartus Lajosné, ugyanarra 5 kor. Koczi Ferenc 2 kor., Gergely János 2 kor., K. Szabó Erzsébet 5 kor. Lovász Erzsébet 2 kor., Gergely Juliánna 1 koronát confirmációjuk emlékére. Összesen 57 kor. 40 fill.

VI. Ungi egyházmegyében.

A) Adakozások.

Csapon: Kulcsár Lajos állomásf., Weninger Henrik mozdonyfely., Hegedüs István és Julia, Hegedüs Ilona és Zsófi 10—10 kor., Kun Eszter 6 kor., Hohn Emilné, Herczeg Ferenc, Mártha Ferencné 5—5 kor., ifj. Budai Sándorné, ifj. Toronyi Sándor, Halász József, Pásztor Jánosné 4—4 kor., Mester János vasuti alkalm., ifj. özv. Révész Jánosné, Kun Sándorné, Hegedüs Péter, id. Kántor Ferenc 3—3 kor., Kántor Károlyné, N. N., Hegedüs Károly, özv. Juhász Jánosné, Berczik Sándorné örné, Toronyi Istvánné, Kántor Ferencné, Budai János, Tóth István, ifj. Juhász Sándor, Molnár Sámuel, Széles Ferenc, Illés Istvánné, Herczeg Ferencné, Kazinczi Ferencné, Kójsza József, id. Kazinczi József, Hegedüs Istvánné, id. Sebők József, Ádám Józsefné, Sebők Ferenc ifju, id. Kójsza Istvánné, özv. Szanyiszló Mihályné, id. özv. Révész Jánosné, id. Kántor Mihályné, Szanyi György pályáőr, ifj. Toronyi Józsefné, Lukács Györgyné, id. Hegedüs Mihályné, Kovács Károly, Toronyi Károly, Bacskai Jánosné, özv. Sebők Jánosné örné, id. Kazinczi Sándorné 2—2 kor., özv. Bozakovics Antalné, Gilányi Jánosné 1—1 kor.

Orgona alapra adakoztak: Karácsonyi báljövedelem 81 kor. 50 fill., Vasuti tiszti báljövedelem 35 kor., Husvétii báljövedelem 22 kor. 90 fill., Hegedüs József és neje, Desman Alajos, Illés Károly, Vasuti alkalmazottak báljöv. 10-10 k., Mihályi János koszorúal. 8k. 60 f., Koncz Andrásné 8 k., Kovács Béla, Kovácsné Bacskay Erzsébet 5—5 k., Kántor Károlyné, özv. Juhász Jánosné 4—4 kor., id. Toronyi József, Filep Ferenc 3—3 kor., Kurucz Jánosné 2 kor.

Garai Ignác 6 urvacsorához 18 liter bort ajándékozott ez évben is 14 kor. 40 fill értékben.

Tiszasalamon. Bodnár Fáni 2 kor., ifj. Berta Péterné 2 kor.,

Berta Gyula 3 kor., Danes István 2 kor., Dobos Ferenc 2 kor., ifj. Tolvaj Károlyné 2 kor., Tolvaj Jánosné 2 kor., Tolvaj Irma 2 kor., Pápay Erzsébet 10 kor., Győri Eszter 2 kor., Gilányi István 4 kor., Dadai Endréné 4 kor., ifj. Szabó Ferencné 2 kor., özv. Győri Jánosné 2 kor., Laskodi János 2 kor., Gáspár Jánosné 2 kor., Kántor Honor 2 kor., Szücs István lelkész és neje Böszörményi Mária „Orgona alap“-ra adott 100 kor., ifj. Berta Józsefné és özv. Győri Jánosné ajándékoztak az Urasztalára 1 fehér posztóból való díszes terítőt, valódi arany rojtokkal, értéke 227 kor., ifj. Győri Károlyné kereszteleési alkalomra ajándékozott 2 drb. csipkoterítőt, értéke 36 kor.

Tiszaásvány. Isten dicsőségére: N. Kovács Károly 2 kor., Sebők András 1 kor., Kertész Juliánna 1 kor., Jakubát Lujza 1 kor., Kára Zsófia 1 kor., Varga Veron 1 kor., Kis Kovács János 2 kor., ifj. Malomka István 2 kor., K. Kovács Imréné 1 kor., Varga Péter 1 kor., Kovács Erzsébet 1 kor., Kertész Ferenc 2 kor., özv. Varga Józsefné 2 kor., id. Makó János 1 kor., K. Varga Eszter 2 kor., Lakatos Mariska 2 kor., Kára József 2 kor., Sebők Eszter 1 kor., Badó Rebeka 1 kor., Kovács Miklós 2 kor., Kertész Gergely 1 kor., id. Badó Jánosné 2 kor., Malomka Eszter 1 kor., Badó Ferenc 1 kor., M. Kovács Sándor 2 kor., Kertész F. János 1 kor., Kertész Erzsébet 1 kor., Pócsik János 1 kor., Varga Veron 1 kor., Varga Eszter 1 kor., Varga Kálmán (Amerika) 2 kor., özv. Fábrián Mihályné 1 kor., Bajusz Józsefné 1 kor., Pócsik Zsófi (Amerika) 5 kor., Kovács Sándor 1 kor., Kára Eszter 1 kor., özv. Varga Józsefné 1 kor., Erdő Jánosné 1 kor., Kovács Károly 1 kor., Sebők Zsófi (Amerika) 2 kor., Sebők Veron (Amerika) 2 kor., összesen 59 kor. Templom alapra: M. Kovács Ferenc 10 kor., Badó Rebeka, Varga Kálmán (Amerikából) 4—4 korona, Sebők Zsófi 8 korona, Sebők Veron 8 korona, Pócsik Zsófi 5 korona, összesen 39 korona. Urvacsorai borra: Sebők Eszter husvétkor 2 kor. 30 fill., Kovács Miklósné pünköstkor 3 kor., Badó Miklós böjtkor 2 kor. 28 fill., Kovács Miklósné aratáskor 2 kor. 40 fill., Sebők Andrásné karácsonykor 2 kor., özv. Badó Józsefné karácsonykor 5 kor., összesen 16 kor. 98 fill. Végösszeg 114 kor. 98 fillér.

Eszeny. özv. Balla Józsefné Pócsik Lidia 2 kor., Batka József (Amerikából) 4 kor., néhai özv. Vincze Mihályné 6 kor., Kovács Mihályné Huszár Juliánna 4 kor., N. N., 4 kor., Holzman

Jánosné szül. Kovács Juliánna 20 kor., t. v. Molnár Gáborné Kun Erzsébet 5 kor., Kovács Imre (Amerikából) 5 kor.

Záhony. Adakozások összege 32 korona.

Csongor. Adakozások összege 34 korona.

Ágtelek. Filep Péter 2 kor., Györke Miklósné, Györke Teréz 4 kor., ifj. Györke G. Jánosné Badó Erzsébet 4 kor., Sándor József 2 kor. Kenyeret ajándékoztak az urvacsorához. Pünkösztkor : özv. Badó B. Miklósné. Ujbori urvacsorakor : Györke M. Ferencné Kovács Juliánna. Karácsonykor : idősb. Kupás Ferencné. Bőjt, Husvét és új kenyérre Györke Károly gondnok ajándékozott kenyeret. Bort ajándékoztak ujbori urvacsora osztáskor : templomosai Györke András. Karácsonykor Bernát Miklós.

Kisdobrony. Urasztalára adakoztak. Bőjtre : Ur József kenyeret, Máté Ida lelkészné bort. Husvétra : Nagy M. Bertalan kenyeret. Pünkösztre : id. Bartus Miklós kenyeret. Új kenyérre : Nagy M. Kálmán kenyeret és 5 liter bort. Új borra : ifj. Nagy József kenyeret és 8 liter bort. Karácsonyra : kenyeret és bort özv. Ur Istvánné. Továbbá özv. Komonyi Ferencné és özv. Szabó Istvánné a szószékre bordó bársony terítőt 15 kor. értékben. Isten dicsőségére : Nagy Ferenc 10 kor., K. Ur Ferencné 4 kor., Ur Borbála (Amerikából) 5 kor., Lukács István 2 kor., Demes Borcsa 5 kor., Nagy Bertalan és Komonyi Julia 10 kor., Komonyi Károly 5 kor., Ur g. Miklós 4 kor., Dudics Sándorné 10 kor., Szigeti Zsófia 3 kor., özv. Szigeti Jánosné 5 kor., Gyurkovics József (Amerikából) 20 kor., összesen 83 kor. 08 fillér.

Nagydobrony. Isten dicsőségére adakoztak : özv. Balog Sándorné 10 kor., Erdőssy Jenő róm. kath. gyógyszerész 5 kor., Hete Jánosné Molnár Erzsébet 70 fill., dr. Grünfeld Sándor izr. körorvos 10 kor., özv. Bálint Sándorné 2 kor., özv. Geczi Jánosné Geczi Ignácné 2—2 kor., ifj. Ráti Miklós fia, Ferenc 2 kor. 60 fill., Hidi Márton (Amerikából) 5 kor., özv. Hidi Józsefné 1 kor., Nyomó Borbála 1 kor., Nyomó Ferenc 1 kor., Nyomó András (Amerikából) 5 kor., Hidi Miklósné 1 kor., Pinte Zs. Józsefné 1 kor., özv. Hidi Jánosné 1 kor., ifj. Molnár T. Sándorné 1 kor. Bara Borbála 1 kor. 20 fill., Hidi Ferencné Baksa Zsuzsanna 3 kor., Baksa Ferencné 1 kor., Noshogya György (Amerikából) 10 kor., Móricz Gábor 2 kor., Sándor Miklós 2 kor., K. Badó Ferencné 10 kor., ifj. Balog Jánosné Badó Mária 8 kor., özv. Bara Gy. Sámuelné 1 kor., ifj. Varga Ráti Józsefné 1 kor., Gerő Já-

nosné 2 kor., Szántó Lajos 1 kor., Benedek Sándorné 1 kor., özv. Katlin Jánosné 2 kor., Bátyi Iánosné (Sáfár) 1 kor., özv. Hidi Sámuelné 1 kor., Molnár T. Jánosné 2 kor., id. Badó Sándorné 2 kor., Simon Rozália 3 kor., Trinkaus Henrik 50 kor., összes ada-
kozás 145 kor. 50 fillér.

Nagyszeretva. Plutko János 1 k., Iski György özvegye 1 kor., Takács Anna 2 kor., Szabó Mihály 2 kor., Bajusz Anna 1 kor., Remák András 1 kor., Lukács György 1 kor., Iski Borka 1 kor., Iski János 2 kor., Ali Borka 1 kor., Iski P. Mária 1 kor., ifj. Butka János 1 kor., Péntes Ferenc 2 kor., Plutko János 1 kor., Bajusz János ifj. 1 kor., Viresik Györgyné 1 k. Szabovik András 3 kor., Iski Mihály 1 kor., Füzeséry Máli 1 kor., Petyo György 1 kor., Iskószki Mária 2 kor., Iski Mihály, József 2 kor., Iski s. Mihály 2 kor., Butka János 1 kor., Badics György 5 kor., Szabó Mihály 1 kor. Iski b. György 40 fill. Zvodár János 1 kor. Verbószki János 2 kor. összesen 42 korona 40 fillér.

Jenke. Jenkei legénység 2 kor., Magyar Mihály 1 kor., talsolyai legénység 1 kor. 50 fill., Zselya Mihály Tasolya 1 kor. Szalóka János 2 kor., André Zsuzsána 1 kor., Pavelka Mária Szalóka János (Egy valaki) 1 kor., Kosztréj Anna Szentes 1 kor., Szalóka Mihály 2 kor., Szalóka Jánosné 10 kor., Tomcsányi Gyula 6 kor., Kubák Anna Szentes 2 kor., Kubák János Szentes Zsador János Tasolya 1 k., Gaudovits János 1 kor., ifj. Csizsár György 1 kor., Magyar János Amerika 1 kor., id. Bán György 1 kor., Vasziyák János Tasolya 1 kor., Uhelyák Jánosné 1 kor., Molnár Mihály 1 kor., Tomcsányi Gyula 7 kor. Ondics György 2 kor., Denci György özvegye 40 fill. ifj. Szalóka Mihály 5 kor. Tarhovicky János Németi 40 fill. Kosztréj Mihály 2 kor. 60 fill. Sirokman János Szentes 60 fill. Kosztripsztás Mihály Szentes 1 kor., ifj. Malejesik János 50 fill. Z. Kokos Pál 1 kor., özv. Bihari Jánosné Kereszt 1 kor. 40 fill. Maksi György 50 fill. Matta András 1 kor., Kokos János 1 kor., Béres György 1 kor., Béres Mihály 1 kor., Kosztrosziló János Amerika 25 kor., Kotora János Tasolya 2 kor., id. Maléj György 1 kor., Oatolesik Pál 40 fill., André István 1 kor., özv. Szaloka Andrásné 1 kor., Kovács István Szentes 1 kor., Ondó György Szentes 1 kor., Kovács János Szentes 1 kor., Palay György Szentes 1 kor., Milják György Szentes 40 fill., ifj. Hreso György Tasolya 1 kor., Karsnyák Mihály 1 kor., Pavelka János 1 kor., Kolyibás István 1 kor., Jencso

Mihály Amerika 1 kor., Bán János 1 kor., Gondoly János Porosztó 40 fill., Kosztrily Anna Szentés 40 fill., Molnár János Tasolya 60 fill., Máléj András Tasolya 40 fill., Kovács György Jenke 1 kor., ifj. Jencso György 60 fill. Hricko Anna 1 kor., Palai János Tasolya 1 kor., ifj. Bán György 1 kor., Audré György 10 kor., Józszai Mihály Tasolya 40 fill., Jencso Mihály Tasolya 60 fill. Vinc György Szentés 40 f., Vincz Anna Szentés 40 f. id. Bánó György 1 kor. Verboczký György 1 kor., öz. Hreso Mihályné Tasolya Török János 40—40 fill., Katona Mihály 1 kor., Katora Borbála 1 kor., Vincz Pál 2 kor., Szabó Mihály 1 kor., Tomcsányi Gyula 5 kor., Nagy Borbála egy kenyér, Ondó György 1 kor., Maksim Mihály 1 k., N. Kokos György 1 kor., Gyureú Erzsébet 1 kor., id. Pavelka k., György 1 kor., Kovács János Szentés 40 fill. Pallay György 1 k., Hajdu János Tasolya 40 fill., Molnár Mihály Tasolya 1 kor., Kosztuj P. János 1 kor., Szücs János 1 kor., id. Sirokman János Szentés 1 kor., Kosztuj Anna 40 fill., Marcincsák Mihály 1 kor., Nagy Kokos Pál 1 kor., Katora János Tasolya 4 kor., Kovács György Tasolya 2 kor., Béres Mihály 1 kor., Béres György 40 fill. Zselyez Mihály 1 kor., N. Kokos Mihály 1 kor., id. Bán György 1 kor., Bán György 1 kor., Karsnyák Mihály 1 kor., Hricko Ferencné 1 kor., Ilko István 50 fill. Bán János 1 kor., Kovács Anna 1 kor., ifj. Szalóka Mihály 1 kor., Pavelka István 40 fill. id. Csizsár György 1 k. Szücs M. András 1 kor., Marcincsák Anna 1 kor., Juda Vilmos 3 k. Tomcsányi Gyula 6 k. Jencso Anna (kendő) Amerika, Kolyibás István 80 fill. Hiszem Anna 1 kor. Gazdovics Ilona 1 k., id. Denczi János 1 k., id. Bán György 1 k., N. Kokos János gondnok 1 kor., Reczo György 1 kor., ifj. Hreso György 1 kor., id. Pallay János 1 kor., Marcincsák Zsuzsána Amerika 1 kor., Kovács György 2 kor., Pallay György Szentés 1 k., Tomcsányi Gyula alsónémeti 6 k., Magyar Borbála kenyeret, Jencso Mihály 1 kor., Jencso Zsuzsána Amerika 4 kor., Zselyoz Mihály Tasolya 1 kor., Matta András 1 kor., Karsnyák Mihály 1 k., Hreso György 1 kor., Milyócsik György 1 kor., Szücs János 1 kor., ifj. Bán György 1 kor., Kokos Mihály 1 kor., Nagy Béres Györgyné 2 kor., Tomcsányi Gyula alsónémeti 6 kor., Katora János 1 kor., Szalóka György Amerika 1 k., Ifj. Szalóka Mihály 1 k. Kokos János gondnok 1 k., Matta András 1 k., Gazdovics János 2 k., Béres Mihály 1 kor., Kontra János 1 k., Verbócký András 40 f. Molnár Mihály 1 kor. 20 f., Pallai György 50 f., Hiszem György 1 k., Kosztréj P.

János 1 k., Gondoly György 40 f., Hreso János 1 k., Kovács István 40 fill. Ontolcsik János 1 k. kor., Ondó György 40 fill., id. Bán György Karsnyák Mihály 1 k., id. Csiszár György 1, özv. Andricsik Anna 2 kor., ifj. Bálint Mihály 1 kor., Kolyibás György 60 fill. Szalóka János 2 k., Jencso György 1 kor., ifj. Bán György 1 kor. Végösszeg 225 kor. 90 fill.

Kereszti (leányegyházközség.) ifj. Szücs János 2 kor., Szücs György 20 kor., Pinkószka Ilona 40 fill., Kosztréj György 50 fill. ifj. Kosztréj János 1 kor., Malejesik Mihály 1 kor., Kosztréj Erzszi 40 fill., Vincz János 60 fill., Kubák János 1 kor., Kubák Anna 2 kor., Stajer Istvánné 50 fill., Bihari György 1 kor., Szücs M. György 40 f., Bihari Kardos Anna 40 f., ifj. Malejesik János 50 f., Sirokman Mihály 1 kor., Gajdosoci Zsuzsanna 40 fill., Szücs György 1 kor., Szoták Mihályné 50 fill., Stajer Istvánné 50 fill., Hresko György 40 fill., Petro János 40 fill., Dudás János 60 fill., Csengeri György 1 kor., Szücs M. György 40 fill., Pinkószka Ilona 60 fill., Pinkószka Szücs Pál 40 fill., Malejesik János 50 fill., Ontolcsik Mihály 60 fill., Prisztás Mihály 1 kor., Sirokman Anna 40 fill., Sirokman Mihály 1 kor., Sirokman János 1 kor., Csermák György 2 kor., Hurak Mária 40 fill., ifj. Sirokman János 40 fill., Hraboczky János 1 kor., Malejesik János 50 fill., Hraboczky Mihályné 60 fill., Kosztréj Anna 1 kor., Szücs Zsuzsánua 20 fill., Vincz György 1 kor., Vincz János 60 fill., Vincz György 40 fill., Kosztréj Anna 60 fill., Milyó Pál 40 fill., Hrescsák György 40 fill., Csengery Pál 1 kor., Kenderes György 50 fill., Szücs M. Anna 2 kor., Jankovics Anna 40 fill., Karh Anna 1 kor., Remecky Mihály 80 fill., Bikari Kardos Anna 40 fill., Kosztréj Mihály 1 kor., Hresko Mihály 1 kor., Bihari György 40 fill., Palai György 1 kor., Malejesik Mihály 1 kor., Kosztréj János 40 fill., Bihari A., György 50 fill., Remecky István 50 fill., Remecky Pál 1 kor., Pinkószka Ilona 60 fill., Dudás János 50 fill., ifj. Szücs János 2 kor., Ontolcsik Mihály 60 fill., Bihari György 60 fill., Csermák György 40 fill., Szücs István 40 fill., Malejesik János 40 fill., Szücs Zsuzsanna 20 fill., Szoták Mihályné 50 fill., Kovács György 2 kor., Kontra János 1 kor., Malejesik János 50 fill., Jankovics György 1 kor., Kovács István 1 kor., Malejesik Mihály 80 fill., Szücs P. András 50 fillér, Szücs M. Mihály 2 kor., Sirokman Anna 1 kor., Ontolcsik Erzsébet 1 kor., Kosztréj Borbála 40 fill., Kosztréj Erzsébet 40 fill., Kosztréj Pál 1 kor., id. Kosztréj János

40 fill., Hraboczky János 40 fill., Hresko Anna 1 kor, id. Szücs János 50 fill., Pallay Mihály 50 fill., Kosztréj György 60 fill., Miskócsik Jánosné 40 fill., Prisztás Mihály 50 fill., Ondó György 1 kor., Pallay Erzsébet 40 fill., Hrabóczky Mihály 2 kor., ifj. Malejcsik János 60 fill., Stajer Istvánné 50 f., Remeczky Mihály 80 fill., Vincz György 1 kor., Szücs M. György 40 fill., Bihari Kardos Anna 40 fill., Remeczky Pál 40 fill., Hiszem Mária 1 kor. Hraboczky Pál 1 kor., Remecky István 40 fill., Bihari Borbála 60 fill., Bihari V. György 2 kor., Kenderes György 40 fill., Remecki Mihály 1 k., Ontolcsik Mihály 60 fill., Paléj Erzsébet 1 k., Jenkovics János 40 fill., ifj. Szücs János 50 fill., Malejcsik Mihály 1 k., Vincz János 60 f., ifj. Malejcsik János 50 f. Ismeretlen 40 f., Paley György 50 fill., Szüts István 1 k., Hresko 1 k., Bihari Mihály 40 fill., Szücs M. György 1 kor., Remecky István 60 fill., Dudás János áldozási kenyér. Csengeri Pál 1 kor., Dudás Mária 2 kor. Dudás Anna 2 kor., Kenderes György 1 kor., ifj. Szücs János 50 fill., Bihari György zs. 1 kor., Csermák György 40 fill., Szücs P. Borbála 2 kor. f., Hrabovszky András 40 f., Malejcsik János 40 f., Bihari Borbála 1 kor., Dudás Zsuzsána 1 kor., Szücs István 40 fill., Vincz Mihály 1 kor., Hresko Mihály 40 fill., Szücs Pál 1 kor., Jankovics György 40 fill., Klacik András 40 fill., Ondó János 1 kor., Malejcsik György 1 kor., Jencsik János 40 fill., Szücs M. György 40 fill., Szücs M. Mihály 40 fill., Ontolcsik Mihály 1 kor., Szücs János 10 kor., id. Szücs János 1 kor., Vincz János 60 fill., Klacik P. János 60 fill., Szücs Zsuzsánna 20 fill., Bihari Anna 80 fill., Kosztréj P. Anna 1 kor., Pallay György 50 f., Vincz Anna 1 kor., Remecky Mihály 50 fill., Szücs P. György 1 kor., Hrabovszky János 40 fill., Szücs György 1 kor., Remeczky István 40 fill., Malejcsik Mihály 1 kor., Kosztréj János 40 fill., Ontolcsik Erzsébet 1 kor., Remecki Pál 1 kor., Bihari András 2 kor., Kereszti ifjuság 2 kor., Szücs György 1 kor., Vincz Mihály 1 kor. Nyezso Anna 2 kor., Szücs M. András 1 kor., Palla György 1 kor., Jencsik Mária egy kendő, Larik Zsuzsánna 40 fill., Bihari Borbála 1 kor., Ontolcsik Mihály 1 kor., Studa György 1 kor., Remeczki Pál 10 kor. Csengeri Pál 1 kor. összesen 179 kor. 60 f.

Sárosmező. Kubák János Szentéske 2 kor., Milyócsik János id. 2 kor., Tallián Podzsubán Mihály 2 kor., Kosztré Zsuzsánna 1 kor. Január 26-án Amerikából küldött pénz: Stofila János id. 2 kor. 50 fill., Stofila György 1 kor. 25 fill., M. Ondik János id.

2 kor. 50 fill., Podzsubán Mihály ifj. 2 kor. 50 fill., Ondik Mihály ifj. 2 kor. 50 fill., Maksim György ifj. 1 kor. 25 fill., Misák Mihály Remete 50 fill., Maksim György idb. 1 kor. 25 fill., Fújták György Solymos 2 kor. 50 fill., Hrenyo György 2 kor. 50 fill., Pavlyics Mihály 1 kor. 25 fill., Marikószki Ferenc 1 kor. 25 fill., Kontra János Magasrév 5 kor., Cserépka Mihály Remete 5 kor., Varga János 5 kor., Tamás János Solymos 2 kor. 50 fill., Podzsubán Mihály id. 5 kor., Filtás Andró 5 kor. Az amerikai levélben 49.25 volt jelezve; tényleg érkezett a postán 52 kor., Kusnyir György id. 2 kor., Szincsák György 2 kor., A bírói büntetés-pénzből 4 kor., Kosztré Pál 2 kor., Varga Mihály 1 kor., Szabados Pál 1 kor., id. Lanko György 40 fill., ifj. Kusnyir György 2 kor., Balázs Ilona Bunkós 40 fill., Kosztré Mihály közép 1 kor., Krocsko Mihály Remete 2 kor., Stofila Mihály ifj. 40 fill., Krocsko Mihály Remete 80 fill., Szabados Mihály 1 kor., Krocsko Mihály 60 fill., Varga György 40 fill., Gábor György 1 kor., Krocskó János ifj. 1 kor., Kosztré János id. 40 fill., Bodnár Györgyné 40 fill., Jankovics György Remete 80 fill., Komárik János 1 kor., Podzsubán János 2 kor., Kubák Anna Szenteske, Amerikából 2 kor., Kokos Mihály 1 kor., Maksim János 40 fill., Maksim Mihály Amerikából 5 kor., Perselypénz 3 kor. 40 fill., Milyócsik Pál 1 kor. 60 fill., Verboszki György Magasrév 2 kor., Kosztré Pál 1 kor., Balázs Mihály Gézsény 40 fill., Krocsko János id. 40 fill., id. Kusnyir János 1 kor., Kusnyir András 1 kor., Krocsko Mihály 60 fill., Stofila Mihály ifj. 2 kor., Szabados Mihály 1 kor., Kokos Mihály 1 kor., Lanko György 1 kor., Stofila Mihály Remete 1 kor., Krocsko György 1 kor., Gyurán Pál ifj. 1 kor. 20 fill., Kovács István Szenteske 40 fill., Kosztréapvló János Szenteske 1 kor., Maksim Hudi Mihály 1 kor., Podzsubán Mihály ifj. 2 kor., ifj. Krocsko János 40 fill., Dzurina Mihály id. Remete 40 fill., Maksim János Éles 50 fill., Stofila Mihály közép 1 kor., Kosztré Mihály legif. 40 fill., Kosztré Mihály köz. 40 fill., Jankovics Erzsébet 1 kor., Podzsubán János ifjb. 2 kor., Gyurán János id. 1 kor., Kusnyir János ifj. 1 kor., Novotnyák Mihály 80 fill., Varga Pál 1 kor., Podzsubán Mihály id. 60 fill., Ondó György Szentes 1 kor., Pallai Mihály Szenteske 1 kor., Vincz Pál 40 fill., Varga János 40 fill., Kosztréapvló János Szenteske 50 fill., Ondik Mihály öz. 40 fill., Kovács Anna 1 kor., Komárik Mihály 1 kor., Pavlyics Pál özvegye 40 fill., Gábor György 1 kor., Lukács Anna 40 f.

Hrenyo János özvegye 40 fill., Hura János Lucska 40 fill., Estok Mihály Solymos 1 kor., Dzurina Mihály Remete 60 fill., Maksim Hudi György 1 kor., Perselypéznz 4 kor. 92 fill., Krocsko Berezik Mihály 2 kor., Krocsko János legifjb. Amerika 2 kor., Lanko Borbála Bajanháza 1 kor., Milyócsik Mihály 4 kor., Ondik Mihály özvegye 40 fill., Stofila Mihály 1 kor., Szabados Mihály 1 kor., Maksim Marczin Anna 40 fill., Forgács András Remete 20 fill., ifj. Cserépká Pál Remete 40 fill., Krocsko János 40 fill., Krocsko Mihály ifj. 60 fill., Kovács György Tasolya 2 kor., Málé Borbála Tasolya 60 fill., Kusnyir András 40 fill., Pavlyics Mihály 1 kor., Kovács János Szentés 40 fill., Tomocsik János Remete 50 fill., Marczincsák Pál Magosrév 60 fill., Podzsubán Mihály köz. 40 fill., Ondó György Szentés 1 kor., Mar. Ondik János legifj. 1 kor., Gyurán János id. 1 kor., Hrenyo Anna 1 kor., Gábor Anna 20 fill., Maksim Hudi György 50 fill., Podzsubán Mihály Amerika 4 kor., Cserépká György Bunkós 40 fill., Balázs Mihály Fekésháza 1 kor., Kontré Mihály köz. 20 fill., Perselypéznz 4 kor. 42 fill., Stofila János Amerika 2 kor., Marczincsák Borbála 2 kor., Kusnyir János Mor. 1 kor., Marczincsák Mlyenszki Zsuzsánna Amerikából 2 kor., özv. Krocsko Borbála 2 kor., Sáró György Remete 40 fill., Szabados Mihály 60 fill., Janó Mihály Komárocé 1 kor., özv. Kusnyir Anna 30 fill., Jencsik György Éles 30 fill., Milyócsik Mihály 40 fill., Komárik Mihály 40 fill., Balázs Mihály Gézsény 40 fill., Perselypéznz 2 kor. 90 fill., Gábor György 1 kor., Zselyes Mihályné Tasolya 2 kor., Marcz. Hrenyo János Amerika 3 kor., Pallai János 1 kor., Kusnyir András 40 fill., Szabados Mihály 1 kor., Cserépká Mihály Remete 2 kor., Kusnyir Anna 40 fill., Gondoly János 40 fill., Kosztré Borbála Szentés 60 fill., Dzurina Mihály Remete 1 kor., Kenderes Mihály Solymos 2 kor., Kubák János Szentés 1 kor., Ondó György Szentés 1 kor., Podzsubán Mihály Amerika 4 kor., Perselypéznz 3 kor. 76 fill., id. Kusnyir János 1 kor., A bíró büntetésből 1 kor., Szabados Mihály 1 kor., Krocsko János Amerika 2 kor., ifj. Kusnyir György 60 fill., Kusnyir Pál 1 kor., id. Gyurán János 1 kor., Tomocsik Kusnyir Zsuzsánna Remete 1 kor., Kusnyir András 1 kor., Kusnyir Anna 40 Tomócsik Ilona 40 fill., Kosztrépváló János Szentés 60 fill., Pallai Mihály Szentés, 40 fill. Milyák János Szentés 80 fill., Kusnyir János ifj. 1 kor., Krocsko György 40 fill., Krocsko János ifj. 40 fill., Hrescsák György Porosztó 40 fill., Jencsik György Éles 40

fill., Kontré György Éles 20 fill., Palyócsik Mihály 40 fill., Lanko Borbála 50 fill., Ondik János 40 fill., Krocsko János ifj. 40 fill., Lukák György Remete 40 fill., Lanko György ifj. 40 fill., Komárik Mihály 40 fill., Kovács István Szentes 1 kor., Maksim János, Éles 40 fill., Kontré János Szentes 40 fill., Hancsár János 40 fill., Ondó György Szentes 60 fill., Gyurán Márton 40 fill., Molnár János Tasolya 1 kor., Pallai János Szentes 40 fill., Dzurina György Szentes 1 kor., Duska Mihály 1 kor., Estók Mihály Solymos 40 fill., Kosztrépváló János Szentes 1 kor., Ilrenyo Pál Remete 30 fill., Perselypénz 4 kor. 31 fill., összesen 250 kor. 11 fillér

Palló. Kovács József 4 kor., Kenyhercz Balázs 4 kor., Kenyhercz Ferencné 4 kor., Csengeri Mária 4 kor., Bódi Erzsébet 3 kor., Csengeri Péter és neje 10 kor., legidősb. Bódi Jánosné 2 kor., Budka Bódi János 2 kor., Kenyhercz Ferenc 5 kor., Erdő Erzsi 2 kor., Ferencz Györgyné 3 kor., Kenyhercz Gáborné 3 kor. összesen 46 korona.

Vajkóc. özv. Riczkó Dánielné 2 kor., Cserevka Györgyné 2 kor., Szentimrey Dániel 5 kor., Tóbiás Erzsébet gk. Amerika 4 kor., özv. Riczkó Antalné 1 kor., Kötis Erzsébet 1 kor., Pallai Vinco verkóci lakos 3 korona, Nagy Géza lelkész 8 korona, összesen 26 korona.

Ungnyárad. Isten dicsőségére adományoztak egyesek 162 kor. — Urasztali edényekre egyesek 125 kor. 40 fillért. — Varga György kelecsényi lakos „templom-alapra“ gyűjtött Amerikában 100 kor., M. Kovács Sándor mocsári lakos Amerika 250 kor., id. és ifj. Köblös István nyárádi lakosok amerikai gyűjtése 280 kor., Morvai Ferenc mocsári lakos amerikai gyűjtése 355 kor., Kovács Lajos kelecsényi lakos amerikai gyűjtése 97 kor., 26 fill., összesen 1082 kor. 26 fill., továbbá közadakozásokból egy urasztali bársony terítőt vettek, mely 29 kor. 40 fillérbe került.

Nagyszelmenc. K Lukács János 10 kor., ifj. Stefán Jánosné 2 kor., M. Éles Ferenc 2 kor., Marcsi Mihály 5 kor., Éles Gábor 2 kor., Jakab Imre Szirénfalváról 2 kor., Varga Istvánné Doboruszkáról 2 kor., ifj. Stefán János 2 kor., Balog István Amerika 3 kor., özv. Balog Istvánné 2 kor., G. Stefán Sándor 10 kor., Jakab Péter 2 kor., özv. Stefán Györgyné 2 kor., id. Nagy Istvánné 2 kor., ifj. Stefán János 2 kor., K. Lukács János 20 kor., id. G. Stefán János 2 kor., özv. Balog Istvánné 3 kor., Lukács Leonóra Amerika 2 kor., id. Gilányi János 2 kor., G. Éles János

4 kor., Bódi Györgyné 2 kor., Szanyi János 2 kor., Nagy György Palágyból 4 kor., özv. Kis Istvánné 2 kor., ifj. Szabó Péter 10 kor., Jakab János 4 kor., Toth Károly 2 kor., összesen 109 kor.

Szirénfalva. Tóbiás Istvánné 2 kor., Jakab János 3 kor., Tóth Péter Amerika 2 kor., Takács György 4 kor., Tóbiás Lajosné 2 kor., Jakub M. János 2 kor., Huszti Mihály Amerika 2 kor., Gilányi Péter 2 kor., Jakub Imre 2 kor., ifj. Tóth Istvánné 2 kor., ifj. Bodnár Jánosné 2 kor., özv. Gábor Andrásné 2 kor., özv. Jakub Jánosné 2 kor., Marezi Pálné 5 kor., Bodnár János 2 kor., Bodnár Kálmán 2 kor., özv. Szanyi Jánosné 3 kor., özv. Jakub Jánosné 2 kor., Huszti István 2 kor., Jakub M. János 2 kor., Gábor János 2 kor., ifj. Demes Istvánné 2 kor., ifj. Jakub I. István 2 kor., id. Gilányi György 4 kor., Jakub Péterné 2 kor., Marezi Pálné 2 kor., Gáti Elemér 2 kor., Jakub Imre 2 kor., Jakub I. Jánosné 9 kor., Demes István 2 kor., Jakub I. Péter 2 kor., özv. Takács Jánosné 2 kor., özv. Kis Pálné 2 kor., ifj. Tóth Istvánné 2 kor., összesen 84 korona.

Palágy. Urbán István Amerika 4 kor., Bazsó Lajos 8 kor., Ref. énekkar 10 kor., Kis Sándor Amerika 4 kor., özv. Urbán Gyuláné 2 kor., Takács Sándor és Péter Amerika 4 kor., Nagy Varga István 5 kor., Urbán István 5 kor., B. Tóth János 2 kor., M. Varga István 2 kor., Vigh Lajos 4 kor., ifj. J. Varga János 10 kor., Szanyi Lajos Amerika 5 kor., Palágyi József 4 kor., Kis Pál Ferencné 3 kor., Kisvégesi Varga Sándor 2 kor., Sutka Irma Amerika 5 kor., özv. Varga Istvánné 2 kor., özv. Vig Jánosné 8 kor., özv. D. Varga Jánosné 4 kor., id. Pallai Istvánné 3 kor., K. j. Varga György 5 kor., Urbán István ökrész 4 kor., Takács István 2 kor., Varga Jánosné 2 kor., Nagy Lajos 3 kor., Szanyi János 2 kor., Varga Istvánné 2 kor., N. gy. Varga János 2 kor., Varga István 2 kor., N. gy. Varga Sándor 3 kor., ifj. P. Nagy István Amerika 4 kor., Varga Istvánné szül. Varga Erzsébet 4 kor., néh. Varga János 5 kor., összesen 136 kor., továbbá P. Urbán Johanna és Varga János egy egy szépen kidolgozott urasztali terítőt, Kis Pal Ferencné pedig a szószerkekre virágkoszorút ajándékoztak. — Kapun Ede 1443 korona.

Gálcs. Ifj. Ruzska Elek 1 kor., 20 fill., Jabek Mari 5 kor., özv. Kótyuk Jánosné 3 kor., Legeza Jánosné 2 kor., Pápay Elek 2 kor., Tóth Pálné Szaniszló Mária 2 kor., összesen 15 korona 20 fillér.

Ungváron. Isten dicsőségére és templomra adakoztak : Csécsi Nagy Juliánna 30 kor., dr. Nagy Béla 10 kor., Lehoczky Béláné 10 kor., Várady János 8 kor., Szabó József igazgató 20 kor., Varga Sándorné 10 kor., Nagy I. (börtönőrmester) 10 kor., Arday Sámuel 10 kor., Balla Mihály 10 kor., özv. Tóth Istvánné 2 kor., Arday István 6 kor., A baranyai ifjusági bál jövedelme 27 kor., Arday Lajos 6 kor., Misley Istvánné 2 kor., özv. Trankó Györgyné 5 kor., néh. Katona Sámuel 10 kor., özv. Várady Istvánné Soltész Juliánna 16 kor., Galgóczy Károly családja 8 kor., Kaszaniczky Arnoldné 4 kor., Tury Nagy Sándor 20 kor., özv. Molnár Jánosné 22 kor., Tidy Béláné 20 kor., özv. Simon Györgyné 6 kor., Kuthy Juliska 10 kor., Kuthy Paula 10 kor., Várady György 2 kor., Marczynik Mihály máv. főkocsimester 10 kor., Kövér Lajos 4 kor., Zsoldos Jánosné 10 kor., Garhóczy Antalné 8 kor., Kássa Kálmán 10 kor., Kovács József honvédszázados 10 kor., Csűrös Ferenc 10 kor., Deák Bertalan 4 kor., Várady György 28 kor., Lichvár Bertalan r. kath. 20 kor., Balla György 10 kor., Póti István 10 kor., Misley Istvánné 10 kor., Szabó József ig. 20 kor., Ujlaky József 10 kor., Molnár Gábor 2 kor., néh. Kuthy József ajánlata 50 kor., Kun Elemér és neje Komjáthy Irén 10 kor., Balog Mária szakácsné 10 kor., Komjáthy Istvánné Dali Emma 10 kor., Szabó Lajos főgondnok 40 kor., Komjáthy Gábor lelkész 20 kor., Nagy János Alsódomouyáról 2 kor., Gyurán Pál Sárospolyánkáról 1 kor., özv. Kovács Pálné 10 kor., Tomesányi Gézané 10 kor., Ötvös András 2 kor., Fabó Sándor 12 kor., Lehoczky Béláné 10 kor., Lónyay Ferencné 20 kor., Póti István 10 kor., Bajusz Imréné 10 kor., Ujlaky József 10 kor., Csáthy János 10 kor., Kiss János 10 kor., perselypénz 214 korona, összesen 971 korona.

Minajon. Istendicsőségére egyesek adakoztak, összesen 37 koronát.

Nagygejőcben. Isten dicsőségére adakoztak : Antal Józsefné, Tobák Péterné, Karabély Istvánné, Szalontai Péterné, Kára Zsigmondné, id. Béres Jánosné, Babinszky Józsefné, özv. Simon Andrásné, Jenei Zs. Józsefné, Kovács István, ifj. Kis Kára János, özv. Kára Péterné, id. Bálint Péter, ifj. Bálint Péter, Kára Zsigmond, Szaniszló József, ifj. Vig János, ifj. Balla János, Györke Imre, Balla Sándor, Balla Péter, id. Béres János, Köröskényi József, Vig Ádám, Szijártó János, Tóbiás Péter, Balla József, ifj.

Kára Vas Péter, Balla András, id. Kára Imre, Béres Sándor, id. Bálint Péterné, Szanyi Jánosné, özv. Bálint Jánosné, Gere Józsefné, Kára Varga Sándorné, Zilahi Györgyné, id. Szalontai Józsefné, Jenei Zs. Péterné, özv. Kára Veres Istvánné, Kovács Sándor, Kára Ferenc, id. Vig János, ifj. Györke József, özv. Varga Péterné, Varga Sándor, Varga Károlyné, Péter Györgyné, Jenei István, Magyar Juliánna, Kovács István, özv. Györke Istvánné, Varga Andrásné, ifj. Vig János, Ur József, Gerék János, Felső Varga Péterné, id. Kára Imre, Kára G. Józsefné, Gere Józsefné, özv. Szijártó Józsefné, Szanyi Jánosné, Bálint Józsefné, Klaczik Jánosné, Ur Gáborné, Szaniszló Istvánné, Kára Tóbiás Józsefné, Kára K. Jánosné, ifj. Magyar János, ifj. Vig János, ifj. Szaniszló Jánosné, id. Bálint Andrásné, Kára Ferencné, özv. Györke Istvánné, ifj. Bálint Péterné, ifj. Jenei Sándorné, Jenei István, Balla Andrásné, ifj. Jenei Zs. Sándor, Jenei Ilka Sándorné, özv. Simon Andrásné, Szaniszló Józsefné, Jenei György, Jenei Bakter Péter, Bodnár Ferencné, Kára Zsigmond, Kára Veres Istvánné, ifj. Varga Jánosné, Béres Imréné, özv. Györke Istvánné, Kára Kurator Sándor, Kára Varga Sándorné, özv. Gere Györgyné, id. Bálint Péterné Magyar Juliánna, özv. Kára K. Istvánné, id. Vig János, Vig Ádám, Varga Károlyné, Varga Mártonné, if. Kis Kára Jánosné, Egy, magát meg nem nevező, özv. Kára V. Istvánné, Jenei Zs. Péterné, Jenei János, Jenei Mihályné, Jenei Imre, id. Jenei Zs. Sándor, id. Györke Józsefné, Gere Józsefné, Ur Gáborné, Tobák Imréné, Kára Vas Andrásné, özv. Szalontai Józsefné, Kára K. Jánosné, özv. Kára K. Istvánné, Szalontai Péter, Kára Sándor József, id. Kára Vas Péterné. Kovács István, ifj. Vig János, Kára Imre, id. Bálint Péterné, Gere Sándorné, Györke Imréné, Kára Kurator Sándor, Vig István, ifj. Béres János, Felső Varga Péter, Jenei Zs. Péterné, Varga Lászlóné, Tobák Péterné, Balla Sándor, id. Balla János, Jenei Imréné, Balla Andrásné, özv. Bálint Jánosné, Bálint János, Gere Péterné, Balla Péter, özv. Bély Györgyné, Gere Józsefné, Jenei Bakter Erzsébet, ifj. Magyar Jánosné, Szigeti Ignácné, id. Vig János, Gere András, Györke Sándorné, Szaniszló Istvánné, Szanyi Jánosné, Kára Sándor Józsefné, Klaczik Imréné, özv. Simon Andrásné, Kovács Sándor, id. Béres János, Kára Tóbiás Józsefné, Bakos Erzsébet, Gere Györgyné, özv. Györke Istvánné, Kára Imréné, Szalontai József, Varga Andrásné, Kára Ádámné, ifj. Kára Györgyné, Nagy Varga Péterné, Kára Péter

Jánosné, Varga István, özv. Kára K. Istvánné, ifj. Bálint Péter, ifj. Vas Kára Péter 2—2 koronát; Gere Imre, Varga Ádám, Szatmári Zsigmond, Kára Ádám, id. Balla János, Bálint Imre, ifj. Varga János, Béres Ilka Péter, Gere József, Kovács Sándor, ifj. Kis Kára János, Kára Estók Sándor, Bodnár Ferenc, ifj. Klaczik Pál, Varga Sándor, Jenei Zs. János, Bálint József, Béres István, ifj. Béres János, Jenei György, Molnár János, Szaniszló János, id. Bálint András, Molnár Ferenc, Jenei Péterné, Györke Sándor, Belenszki Antal, Jenei Zsigmondné, Jenei Zsigmondné, ifj. Balla János 1-1 k.-t; László Ambrus, néh. Szalontai Istvánné 20-20 k.-t; Szalontai István, id. Béres József, Varga Péter, Gere Péter, id. Béres József, Gere György 10—10 koronát; Varga Károly, Béres Ilka Péterné 8—8 koronát; Ritook János 8 koronát; Ur Bertalan 5 koronát; Bakos Péterné, Varga Veron, Jenei Zs. Imréné, ifj. Szaniszló János, ifj. Béres József, Kára Péter, id. Jenei Zs. Sándor, Homoki Ambrusné, Budai Ambrus, ifj. Szaniszló Jánosné, Kupási János, Bálint Gyula 4—4 koronát; ifj. Györke József, Kára Varga Sándor, özv. Kára K. Istvánné 3—3 koronát; Szijártó József 50 fillért, összesen 565 kor. 50 fillér. Urasztalára kenyeret adtak: Szalontai Péterné, id. Bálint Péterné, Kára G. Józsefné, Szaniszló Józsefné, id. Györke Józsefné, Szijártó Jánosné, Szijártó István és fia János 50 liter bort. — Gere Andrásné Kára Juliánna egy drb. urasztali terítőt ajándékozott 30 kor. értékben.

Kisgejőcben. Isten dicsőségére egyesek adakoztak, összesen 20 koronát.

Kísráton. Isten dicsőségére adakoztak: Hajdu István és neje Adám Juliánna Amerikából, Szüics István, Szüics Ferenc fia és testvére Amerikából, Szopó József, Szopó Ferenc Amerikából, Fábíán Johanna Amerikából, Bodnár Sándor Amerikából, Kovács István, a Ferenc fia, Amerikából 10—10 koronát; Adám Gábor, Ádám József Amerikából 20—20 koronát; Kovács János szürtei lakos és neje Danyi Veronika Amerikából 6 koronát; Szopó János, Szopó Eszter, Német Róza Amerikából 5—5 koronát; Ilka Juliánna Amerikából 4 koronát; Szopó Józsefné, Danyi Andrásné, Ádám Józsefné, Ádám Jánosné, Illár Jánosné, özv. Ádám Ferencné, özv. K. Kovács Ferencné, özv. Ádám Józsefné, Ádám Ferencné, Német Józsefné, id. Dancs István 2—2 koronát; Kotyuk Jánosné 1 koronát; Ádám Jánosné Jakubát Erzsébet 2 koronát, összesen 182 koronát; Kovács Eszter, a Ferenc leánya, Kovács

Mária, az István leánya, a szószékre egy selyem bársony takarót adtak 13 kor. értékben; Bodnár Istvánné szül. Ádám Borbála szintén egy selyem bársony terítőt adott a szószékre 11 kor. 40 fill. értékben.

Szűrtében. Isten dicsőségére adakoztak: Illár Mária hajadon Amerika, Pál Eszter Amerika, Illár József István fia Amerika, Szopó Sándor és neje Tóth Erzsébet Amerikából 10—10 koronát; Kovács Erzsébet, a Miklós leánya, Amerikából 6 koronát; Sándor Mária Roncsák Andrásné, Kovács János és neje Danyi Veronika Amerikából, Huszti Erzsébet 5—5 koronát; Hajdu Györgyné Kovács Julia, Nagy Istvánné, Pál Sándor Amerikából, Nagy Istvánné 4—4 koronát; Szanyiszló Erzsébet Szücs Istvánné, Kohut Jánosné, Ur Erzsébet, Fazekas Lajos, Necce Sándorné, Varga Julia 3—3 koronát; özv. Fazekas Jánosné, Huszti István, Mikula Mária, Olcsvai Jánosné Szanyiszló Erzsébet, özv. Borsó Jánosné, Tóth Jánosné, Kovács Ferencné Kovács Julia, Katkó Erzsébet Necce Mihályné, Borsó Juliánna Mészáros Istvánné 2—2 koronát; Tóth Antal Ferencné 1 koronát, összesen 108 koronát.

Botfalván. Egyesek adakoztak: 24 koronát.

Ungtarnócon. Egyesek adakoztak: 10 koronát.

Nagykapos. Gyüre Károly és neje Amerikából 10 kor., Kovács Miklós 10 kor., ifj. Bara Ferenc 9 kor., Szabó Jánosné 5 kor., Cséka Adolf és neje Geczi Máli 20 kor., ifj. Simon Károly 4 kor., Nyisztor Mária Amerika 8 kor., Kovács Károly és neje 10 kor., Végső Rozália 5 kor., Pap Mihály 10 kor., Dezső Zsiga 10 kor., néh. Balogh Juliánna 10 kor., Kovács Sándor és neje 10 kor., Gere Jánosné 5 kor., Dubics Juliánna 3 kor., Palóczy Berta Eszter 10 kor., Balogh István és neje 10 kor., Pap Sándor és neje 10 kor., Kiss István 10 kor., A konfirmándusok 15 kor., Bara István 5 kor., Lehóczki Béláné úrnő 10 kor., ifj. Kiss István és neje Béres Zsuzsánna 12 kor., özv. Balogh Ferencné 4 kor., Albert Ferencné 4 kor., Eszterhay Sándor és neje 20 kor., Eszterhay Borbála orgona alapra 5 kor. — Értéktárgyban adományoztak: tek. Jászai Mihályné szül. Fűzeséri Irén úrnő a papszéket piros bársonnyal bevonatta, értéke 32 kor., Eszterhay Erzsébet hajadon egy sajátkezüleg kivart ibolya csokrokkal ékesített, zöld bársony szegéllyel díszített kongre urasztali terítéket adott, értéke 15 korona, összesen 291 kor.

Csicser. László Albert körjegyző Isten dicsőségére 15 kor.,

Ilyacsik Sándor 5 kor., Krajnyik András az orgona-alapra 10 kor., összesen 30 korona.

Bés. Török János ifjabb Isten dicsőségére 20 kor., Alsó Geczi András Isten dicsőségére 10 kor., összesen 30 korona.

Iske. Halász János 10 kor., Tóth B. András 10 kor., Popej Sándor 10 kor., ifj. Sipos István 4 kor., Kanócz Jánosné 4 kor., Juhász Jánosné 2 kor., Tóth B. Andrásné 4 kor., Sipos János 5 kor., Sipos Sándor 5 kor., perselypénz 14 kor. 45 fillér, összesen 68 kor. 45 fillér.

Mokcsa. Eszterhay Józsefné nagykaposi lakos 5 kor., Móré Dánielné 2 kor., Béres Andrásné Amerikából 10 kor., ifj. Balogh János Amerikából 10 kor., A lelkész egy magánvizsgadíjból bejött 3 koronát az egyháznak adta, Bálint József Amerikából küldött 5 kor., Pongó Istvánné Ungvárról küldött 6 kor., összesen 41 korona.

Mogyorós. Diószegi János 4 kor., Csap Ferencné 10 kor., Fehérlázy Gyula 10 kor., Diószegi Ferencné 4 kor., Pongó Istvánné 5 kor., A templom szentelési összes bevétel 1650 kor. 28 összesen 1683 kor. 28 fillér

Bajánháza. Isten dicsőségére adakoztak helybeliek és vidékiek Visnyai Zsuzsánna 1 kor., Bilesik Kontra Mihály 1 kor., Kontra Pál Anna 1 kor., ifj. Kontra György 1 kor., Hresán Mihály 1 kor., Kontra János Amerika 2 kor., Soltész János 1 kor., Nyisztor Sándor 1 kor., Nyisztor János 1 kor., Soltész Mihály 1 kor., özv. Soltész Jánosné 1 kor., Nyisztor Ferenc 1 kor., Fagyas Ferenc 1 kor., Nagy Kontra János 1 kor., Hresán András 2 kor., Vircsik János Amerika 4 kor., Kontra fia János 1 kor., Kark Ferencné 1 kor., Szalai István tűzér 1 kor., Soltész András 1 kor., Nagy György fia István 1 kor., ifj. Kontra Pál Mihály 1 kor., Soltész Pótis János 1 kor., Stépán Géza 11 kor., id. Kontra János 1 kor., Soltész György 1 kor., Szalai István tűzér 2 kor., Nyisztor János 1 kor., Közép Nagy János 1 kor., Hresán Anna 1 kor., Verbovszki György 1 kor., Kark Mária 1 kor., Nyisztor Imre Bilesik 1 kor., Szabados György 1 kor., Mátyás Jánosné 1 kor., Kovács Macsi János 1 kor., Pallai Pál Anna 1 kor., Kontra Mihály 1 kor., Iski János 2 kor., Ilyko János 1 kor., ifj. Kontra Pál Mihály 1 kor., Nagy György fia István 1 kor., Nyisztor János 1 kor., Szalai István, Ferenczi 1 kor., Kontra Honvéd Mihály 2 kor., özv. Soltész Jánosné 1 kor., özv. Ilyko Györgyné 2 kor.,

Kontra Mihály 1 kor., Soltész Mihály 1 kor., Resán Mihály 1 kor., Bernát János 1 kor., id. Nagy János 1 kor., ifj. Marics Ferenc 1 kor., Hresán András 1 kor., Hresán Erzsébet 1 kor., Ilyko György 1 kor., Hiszem Mihály 1 kor., ifj. Nyisztor János 1 kor., id. Kontra János 1 kor., Ilyko Mihály 1 kor., Jankovics György 1 kor., Nagy Kontra János 1 kor., ifj. Szalai György 1 öz. Szalai Istvánné 1 kor., Kovács Györgyné 1 kor., Soltész Jánosné 1 kor., Kontra Pál János 1 kor., Majoros Istvánné 2 kor., id. Soltész Mihály 1 kor., Hresán Mihály 1 kor., Kontra András 1 kor., Közép Nagy János 1 kor., Kontra János 1 kor., Hiszem János 1 kor., Kontra Mihály 1 kor., Nyisztor János 1 kor., id. Szalai György 1 kor., Ilyko János 1 kor., Marics Ferenc 1 kor., id. Kontra György 1 kor., Bilesik Mihály 1 kor., Bajánháza község 4 kor., Verbovszky György 1 kor., Nagy Ferenc 1 kor., Matyasik János 1 kor., Kontra György 1 kor., Marics István 1 kor., ifj. Kontra Pál Mihály 1 kor., Visnyai János 1 kor., Kontra Pál János 1 kor., Kontra Belesik Mihály 1 kor., id. Szalai György 1 kor., Nyisztor Sándor 1 kor., öz. Bilesik Györgyné Kontra Mária 1 kor., Soltész János Pötis 1 kor., öz. Tóth Istvánné Nagy Juliánna Amerika 2 kor., id. Kontra György 1 kor., Kark Ferencné 1 kor., id. Nyisztor János 1 kor., Kovács Györgyné Szalai Erzsébet 1 kor., Soltész Jánosné Iski Zsuzsánna 1 kor., Hresán András 1 kor., Nyisztor Sándor 1 kor., Hresán Mihály 1 kor., Soltész Mihály 1 kor., Verbovszki György 1 kor., Visnyai István 1 kor., legid. Nagy István 1 kor., Bernát Jánosné 1 kor., Nagy György fia István 1 kor., Hresán Erzsébet 1 kor., Közép Nagy János 1 kor., Filip István 1 kor., Nyisztor Ferenc 1 kor., ifj. Kontra Pál Mihály 1 kor., id. Szalai Ferenc 1 kor., Móré Lajos 1 kor., Szalai István tüzér 1 kor., Demes János 1 kor., Kontra János 1 kor., Kontra Pál János 1 kor., Kontra Honvéd Mihály 1 kor., Kark Ferenc 1 kor., Bajánházai ref. ifjúság 1 kor., Nagy Sándor 1 kor., Soltész Jani János 1 kor., Demes Ferenc 1 kor., Soltész György Janó 1 kor., Hiszem Mihály 2 kor., Révész Jánosné Kontra Pál Mária 1 kor., id. Szalai György 1 kor. Ezen kívül Nagy István a bőjti (communióhoz kenyeret és bort ajándékozott) 6 kor., Hresán Mihály a husvéti (communióhoz kenyeret és bort ajándékozott) 6 kor., ifj. Kontra Pál János a pünkösti (communióhoz kenyeret és bort ajándékozott) 6 kor., Hresán Mihályné az ujkenyeri 6 és öz. Szalai Istvánné az ujbori commu-

nióhoz ajándékoztak kenyeret és bort 6 kor., összes adakozás 186 korona.

Veskóc. Szöllősy János 2 kor., Lukács N. orsói ispán 3 kor., Bornemissza Gyulánó Budaházáról 6 kor., Varjassi László 10 kor., Kovács Antalné 10 kor., összesen 31 korona.

Cseppely. Szabó Kálmán és neje templomfestési alapra 20 kor., Sztropkó István és neje 10 kor., Nagy Pál és neje 10 kor., Kenyhercz Erzsébet 4 kor., Kosztics János és neje 6 kor., összesen 50 korona.

Vaján. Visnyai József Amerikából 5 kor., Imre Mihály 2 kor., Varga Borbála Krajnyik Mihályné 2 kor., Varga Ferenc gyermekei 4 kor., Kovács Péterné Gyüre Borbála egy piros posztó és egy lila színű urasztali teritőt adott, értéke 10 kor., Szallár Borbála, Varga Borbála és Erdélyi Borbála a szószékre papírvirágos koszorút készítettek 4 kor., összesen 27 korona.

Iskében. Pazar István honvédszázados neje szül. Vidonyi Mária a szószékre egy saját hímzett zöld bársony teritőt ajándékozott 30 kor., Szkluszár Frigyes és neje Kaszonyi Erzsébet-legenyemihályi lakosok az urasztalára egy zöld posztó teritőt adtak, értéke 20 korona.

Felső-Rőcse. S. Rev. Vahilya Zsuzsánna 1 kor., F. Rev. Vincz Erzsébet 60 f., Maksim Mihály 40 f., Maksim György 40 f., Dzurina János 40 f., Sáró János 1 k., Dzurinka János 40 f., Klaczik Borbála 40 fill., Balázs Jánosné 40 fill., Hudák Mihály 1 kor., Hudák Anna 1 kor., Lompé Mihály Amerika 4 kor., Knyezsó János 40 fill., Kotora György 1 kor., Sáró György 1 kor., id. Balázs Mihály 50 fill., Jankovics János 1 kor., Máté György 40 fill., Balázs János 40 fill., özv. Godócsikné 1 kor., Jankovics János 50 fill., Karsnyák Pál 2 kor., özv. Hudák Györgyné 1 kor., Knyezsó György 40 fill., Hudák Mihály 40 fill., ifj. Kotora Mihály 60 fill., Máté András 1 kor., Dzurinka György 2 kor., Balázs Mihály 70 fill., id. Misák András 20 fill., Petrécsik Mihályné 40 fill., Jencsik Mihály 30 fill., Krocskó Zsuzsánna 40 fill., Lukács János 1 kor., Sáró György 40 fill., Maksim György 20 fill., ifj. Krocskó György 40 fill., ifj. Balázs Mihály 50 fill., Balázs János 40 fill., Galgóczi Ferenc 40 fill., Petruska György 20 fill., Hudák Mihály 40 fill., Olcsvári József 80 fill., Tomócsik János 40 fill., Sáró Mihály 40 fill., Dzurina Mihály 1 kor., Jankovics Borbála 40 fill., Duska Mihály 40 fill., ifj. Misák András 40 fill., Hudák Pál 40

fill., Máté Mihály 40 fill., Krocskó János 2 kor., Dzurinka György 30 fill., özv. Hudákné 20 fill., Máté András 40 fill., legifj. Kotóra György 1 kor., Hrenyó Pál 40 fill., Cserépká György 40 fill., Révész Anna 40 fill., Jankovics János 30 fill., Jankovics György 40 fill., Krocskó Mihály Amerika 2 kor., Lahita Pál Amerika 4 kor., Máté János 20 fill., Balázs János 1 kor., Balogh Zsuzsánna Amerika 5 kor., Hudák János 40 fill., Kavka Pál 40 fill., Tomócsik Zsuzsa 1 kor., ifj. Cserépká Pál Amerika 4 kor., Máté János 2 kor., Hudák Mihály 40 fill., ifj. Kotóra Mihály 1 kor., id. Lukács János 40 fill., Sáró Mihály 1 kor., Petruska Zsuzsánna 30 fill., Lukács Mihály 60 fill., Balázs Mihály 1 kor., Máté György 2 kor., Olcsvári József 1 kor., Balog Mihály 40 fill., Cserépká György 40 fill., Knyezsó György 30 fill., Hudák Mihály 1 kor., Cserépká György 40 fill., Knyezsó János 1 kor., id. Misák András 20 fill., ifj. Krocskó György 40 f., id. Kotóra János 60 f., Krocskó János 20 f., Sáró János 40 f., Sáró György 40 f., Máté Mihály 40 f., Máté János 1 kor., Dzurinka János 40 fill., Kavka János 40 fill., Lahita János 1 kor., ifj. Balázs Mihály 1 kor., Misák János 40 fill., Máté György 40 fill., ifj. Hudák Pál 2 kor. 30 fill., Hudák Mihály 1 kor., Hresán Pál 60 fill., Hresán Mária 1 kor., Jencsik János 40 fill., Jankovics Mihály 40 fill., Hrenyó Pál 40 fill., ifj. Misák András 40 fill., Jencsik György 20 fill., Dzurina János 40 fill., id. Jankovics Mihály 40 fill., Cserépká Mihály 40 fill., Sáró György 40 fill., Misák Pál 40 fill., Balázs János 40 fill., id. Kotóra Mihály 1 kor., id. Krocskó György 40 fill., Dzurinka György 40 fill., Kotóra János 1 kor., Dzurina János 1 kor., Hudák Pál 20 fill., Godócsik János 40 fill., id. Maksim Mihály 60 fill., ifj. Godócsik János 40 fill., Kotóra György 60 fill., Lankó János 40 fill., Máté András 40 fill., Hresán György 40 fill., Forgács András 1 kor., Dzurina Mihály 40 fill., Hudák János 1 kor., Jankovics György 1 kor., Benedek Ilona 1 kor., Galgóczi Ferenc 60 fill., Vahilya Mihály 40 fill., Klaczik György 1 kor., id. Godócsik György 1 kor., Klaczik Anna 40 fill., Klaczik Borbála 40 fill., Kenderes Anna 20 fill., Dzurinka György 40 fill., Bodnarik Mihály 40 fill., özv. Godócsikné 50 fill., Lahita Mihály 1 kor., Cserépká Pál 1 kor., Jankovics János 50 fill., ifj. Hudák János 40 fill., id. Dzurina Mihály 40 fill., Kavka Pál 1 kor., Olcsvári József 2 kor., Voscsinár Anna 40 fill., Máté Mihály 40 fill., ifj. Máté György 5 kor., Kálniczky Jánosné 4 kor., Lompé Mihály 2 kor.,

id. Vincz György 30 fill., Sáró Mihály 3 kor., Dzurina János 40 fill., özv. Hudákné 50 fill., Petruska Mária 1 kor., Máté János 1 kor., id. Balázs Mihály 40 fill., Jencsik György 1 kor., Maksim Pál Amerika 2 kor., ifj. Kroesco György 40 f., Pasztoresákné 40 f. Szabovik Mihály 30 fill., Jencsik Mária 40 fill., Jencsik György 20 fill., Makszim János 30 fill., Olesvári József 1 kor., Balog Mihály 30 fill., ifj. Cserépká Mihály 40 fill., Cserépká György 40 ifj. Cserépká György 40 fill., Maksim György 40 fill., Jankovics János 30 fill., id. Máté György 40 fill., Hudák János 40 fill., ifj. Misák András 40 fill., Jankovics Mihály 40 fill., Misák János 40 Lahita János 60 fill., Knyezsó János 40 fill., Szabó Anna 50 fill., ifj. Balázs Mihály 60 fill., ifj. Hudák Mihály 60 fill., Sáró György 40 fill., Hudák György 20 fill., Hudák Zsuzsa 40 fill., Hudák György 1 kor., ifj. Vincz György 1 kor., Klaczik János 30 fill., Hudák Mihály 20 fill., Petrécsik Zsuzsa 60 fill., Hudák Mihály 1 kor., Kotora György 1 kor., Sáró János 40 fill., Jankovics György 1 kor., Jencsik Mihály 40 fill., ifj. Kotora Mihály 1 kor., ifj. Kotora János 1 kor., Hresán György 40 fill., Misák Mária 40 fill., Kroesco Zsuzsánna 50 fill., Forgács András 40 fill., Petrécsik Mihály 1 kor., Sáró János 2 kor., Maksim Pál 1 kor., Knyezsó György 60 fill., Sáró György 1 kor., ifj. Balázs Mihály 1 kor., Hrenyó Pál 50 fill., ifj. Kotora Mihály 40 fill., Knyezsó János 40 fill., Dzurina János 40 fill., id. Kotora György 1 kor., Knyezsó György 40 fill., Hresán Pál 40 fill., Hudák Pál 40 fill., Maksim György 40 fill., ifj. Godócsik János 40 fill., özv. Hudákné 50 fill., ifj. Kotora Mihály 40 fill., Cserépká Anna 2 kor., ifj. Balázs Mihály 1 kor., Hudák György 2 kor., ifj. Kroesco György 40 fill., özv. Dzurinka Mihályné 1 kor., Kroesco Zsuzsa 40 fill., Balázs János 1 kor., Bodák Mária 40 fill., Cserépká Pál 40 fill., Cserépká György 40 fill., Dzurina Mihály Amerika 5 kor., Sáró Mihály 60 fill., Petruska György 1 kor., Duska Mihály 50 Misák János 60 fill., Balog György 40 fill., Olesvári József kenyeret és bort, Cserépká János 50 fill., Hudák Mihály dzvonyik 1 kor., ifj. Hudák Mihály 20 fill., ifj. Godócsik Pál 2 kor., Knyezsó János 40 fill., Dzurina Mihály 40 fill., Knyezsó György 40 fill., Hresán Pál 30 fill., Lahita Pál 40 fill., ifj. Kotora Mihály 2 kor., Kotora Mihály Amerika 2 kor., Sáró János 1 kor., özv. Godócsik Mihályné 1 kor., ifj. Kotora György 1 kor., Kavka János 60 fill., Lukács Mihály 1 kor., Maksim György 40 fill., Hresán

Mária 1 kor., legifj. Kotora János 1 kor., Hudák Erzsébet 50 fill., Máté György 1 kor., Krocsko Mihály 1 kor., Jankovics János 40 fill., Knyezsó György 40 fill., id. Balázs Mihály 1 kor., Lahita János 40 fill., Cserépká György 40 fill., Hudák Mihály 1 kor., Dzurinka Mihály 1 kor., Hudák György 40 fill., Sáró Mihály 1 kor., Galgóczi Ferenc 1 kor., Lahita János 40 fill., Duska Mihály 50 fill., ifj. Kotora Mihály 70 fill., Kotora György 40 fill., Hrenyó Pál 50 fill., Cserépká Mihály Amerika 2 kor., Olcsvári József 2 kor., Sáró György 2 kor. 60 fill., Dzurinka János 1 kor. 50 fill., Kotora Mihály 1 kor. 90 fill., Knyezsó János 1 kor. 80 fill., Vincz György 70 fill., ifj. Krocskó György 80 fill., ifj. Kotora György 1 kor., legifj. Kotora János 40 fill., Balázs Mihály 1 kor., 70 fill., Balázs János 40 fill., Balog Mihály 40 fill., Sáró János 1 kor., Hudák Zsuzsánna 40 fill., Majszó György 60 fill., Jankovics János 40 fill., Cserépká Mihály Amerika 2 kor., Hresán Mihály Amerika 5 kor., Hresán Pál 40 fill., Hresán Mária 40 fill., Hudák Pál 1 kor., ifj. Balázs Mihály 60 fill., ifj. Krocsko György 40 fill., Olcsvári József 60 fill., Krocskó Mihály 40 fill., id. Krocskó György 40 fill., Máté György 40 fill., Csépká György 40 fill., Misák János 40 fill., Máté András 40 fill., Sáró György 40 fill., Petrécsik György 40 fill., Hudák János 40 fill., Szabovik Mihály 30 fill., Hudák Mihály 1 kor., Maksim Pál 40 fill., Jankovics György 40 fill., Balázs György 80 fill., Galgóczi Ferenc 80 fill., Jankovics Mihály 40 fill., Krocsko Zsuzsánna 40 fill., Hresán György 40 fill., ifj. Hudák Mihály 40 fill., Dzurinka György 60 fill., Forgács András 40 fill., legifj. Balázs Mihály 50 fill., Sáró Mihály 50 fill., Knyezsó János 40 fill., Dzurina Mihály 40 fill., Kotora János 1 kor., Dzurina János 60 fill., Hudák Mihály 60 fill., Misák András 30 fill., Misák Pál 40 fill., Jankovics Mihály 40 fill., Lahita János 40 fill., Knyezsó György 40 fill., id. Cserépká Mihály 40 fill., Dzurina János 60 fill., ifj. Godócsik György 2 kor., Balázs János 40 fill., Sáró János 40 fillér, összesen 262 korona.

Bezű. Gajdos Korpa Mihály 1 kor., Pallai Pál Bili Mihály 2 kor., Szabócsik Mihály 1 kor., Kenderes Mihály 1 kor., Szabados András 2 kor., Gajdos Mihály hátsó 1 kor., Dobó Mihály 1 kor., Kovács Mihály 1 kor., Paulyuska György 1 kor., Jászai György 1 kor., Gergely Mihály 1 kor., Dobó Mihály Hajnyik 1 kor., Jászai Mihály 1 kor., Hresán András Amerikából 4 kor., Dobó György presb. 1 kor., Milyrésik János presb. 1 kor., Paulyik János Ame-

rikából 2 kor., Paulyik Borbála Amerikából 2 kor., Csiszár h. János 1 kor., Gajdosóczy Anna 1 kor., Pallai Pál György 2 kor., Sirochman György 1 kor., Sirochman Györgyné dani 1 kor., Bajkó Mihály 1 kor., Szabócsik János 1 kor., Bajkó Anna 1 kor., Csermák György ifj 1 kor., Gajdos György 1 kor., Bajkó Mihályné 1 kor., Kenderes György idb. 1 kor., Milyócsik György 1 kor., Milyócsik Mihály 1 kor., Gajdosóczy János 5 kor., Milyócsik János 1 kor., Dobó jenyik János 1 kor., Gajdosóczy György 1 kor., Dobó János 1 kor., Milyák János 60 fill., Szabó Jánosné 1 kor., Kosztrej István 60 fill. Kovács est. Mihály 1 kor., öz. Gajdos Mihályné 1 kor., Gergely János 1 kor., Kovács h. György 2 kor., Gajdosóczy Anna 2 kor., Szabados András 1 kor., Szabó György Sirochmán 1 kor., Szabó Sirochman Zsuzsanna 1 kor., Csiszár Ondó Mihály 1 kor., Kovács Estók Mihály 1 kor., Gajdos János Amerikából 2 kor., Kovács András Mihály 1 kor., Jankovics Mihály 1 kor., Csermák Gy. György 1 kor., Milyócsik György Amerikából 3 kor., Milyócsik Mihály Amerikából 1 kor., Andrécsik György 2 kor., Bajkó K. Mihály 2 kor., Dobó János 2 kor., Szabócsik György 1 kor., Kipila Anna 1 kor., Milyócsik György 1 kor., öz. Szabó Pálné 1 kor., Jencsó György 2 kor., Kenderes György 1 kor., Csiszár Mihály legifj. 1 kor., Csiszár Mihály 2 kor., Maksim György 1 kor., Sirochman Anna 2 kor., Szabó János dzvonyik 1 kor., Kovács H. István 1 kor., Kipila Erzsébet 1 kor., Kipila Anna 1 kor., Pallai Bili György 2 kor., Gajdosóczy Anna 1 k., Szabó Gazsó János Amerikából 2 k., Csermák Jászai György 1 kor., Szabócsik Mihályné 1 kor., Bajkó K. György 1 kor., öz. Szabó Mihályné 1 kor., Csiszár János legifj. 1 k., Szabados János 1 kor., ifj. Gajdosóczy György 1 kor., Jankovics Mihály 1 kor., Milyócsur János presb. 1 kor., Jencsó Mihály 1 kor., Szabados Mihály 1 kor., Csermák Ondó György 1 kor., Jászai György 2 kor., Bejkó K. Mihály Amerikából 2 kor., Kovács H György 2 kor., Csiszár Ondó Mihály 1 kor., Pallai A. János honvéd 1 kor., Dobó János 1 kor., Sirochman György 2 kor., Denczi János Amerikából 1 kor., Csiszár János legifj. 1 kor., Kovács Estók András 1 kor., öz. Zselyez Györgyné 1 kor., Csermák Gy. Györgyné 1 kor., Kovács György Amerikából 3 kor., Szabócsik Mihály 1 kor., Szabados János 1 kor., Csermák György 1 kor., idb. Kenderes Mihály György 1 kor., Szabó János Amerikából 5 kor., öz. Csiszár Mihályné 1 kor., Hatala György 1 kor., Csi-

szár György presb. 2 kor., Csermák György legifj. 1 kor., Csermák Mihály Amerikából 1 kor., Zselyez János Amerikából 1 kor., Kovács Estók Mihály 1 kor., Dobó Mihály Amerikából 2 kor., Peulyuska György 1 kor., Pallai Pál György 1 kor., Jankovics Mihály presb. 1 kor., Kenderes Pálné 1 kor., Szabó Sirochman János Amerikából 1 kor., Szabó Sirochman György Amerikából 1 kor., Szabó Sirochman Zsuzsanna Amerikából 1 kor., Sirochman János Amerikából 1 kor., Denczi János Amerikából 1 kor., Csermák Gy. Mihály Amerikából 2 kor., Gergely János közép 1 kor., Gergely János ifj. 1 kor., Gajdos György 1 kor., Kovács Estók András 1 kor., Kovács Estók Andrásné 1 kor., Kovács György hatala 1 kor., Makszim Anna 1 kor., Pallai Dani János honvéd 1 kor., Gajdos Mihály ifj. 1 kor., legifj. Csizsár Mihály 1 kor., Gajdosóczy György 1 kor., Szabócsik György 1 kor., Milyócsik János presb. 1 kor., Kosztrej György Szentesből 1 kor., Bajkó Katona György Amerikából 5 kor., Jencsó György 1 kor., Krupa János 1 kor., özv. Gajdos Mihályné 1 kor., Vincz János Keresztről 2 kor. 10 fill., Csizsár Mihály Hátsó 1 kor., Dobó János 1 kor., Dobó Jenyik János Amerikából 1 kor., Szabó Boró János Zaharból 1 kor., A falu legényei 10 kor., Kovács György 1 kor., Kovács János 1 kor., Milyócsik Borbála szent kenyérré 2 kor. 70 fill., Szabó György, Kovács Borbála urvacsorai borra 10 kor., Kipila Mihályné 5 kor. összesen 219 korona.

Vámoslucska. Sárík János 200 kor., Szakal Istvánné 30 kor., Luterán György 40 fill., Kartsulyák János Lespiny 1 kor., Plucha Anna 5 kor., Balázs György 30 fill., id. Janik Mihály 1 kor., Kackara Mihály 2 kor., Petruska János 1 kor., Kovács Mihály 1 kor., Knyezs János 40 fill., Tomasulya Estók Pál 40 fill., Kavka Mária 1 kor., Kenderes János 2 kor., Sárík Mihályné 1 kor., özv. Tomasulya Jánosné 1 kor., Hura Pál 40 fill., özv. Balázs Mihályné 1 kor., Borza Mihály 2 kor., Kenderes Pálné 40 fill., Balázs János 2 kor., Sárík Pálné 40 fill., Hura Dzs. János 1 kor., Tomasulya H. Anna 1 kor., Janik Györgyné 2 kor., Borza Zsuzsanna 40 fill., id. Janik Mihály 40 fill., Petruska János 2 kor., Sárík János 20 fill., Knyezs János 20 fill., Hura János 40 fill., Juhász Mihály 20 fill., Hudák Jánosné 40 fill., Hura H. Mihály 1 kor., Máté János 20 fill., Kusnyir Györgyné 40 fill., Sárík Anna 1 kor., Marossy János 2 kor., Karsnyák János 1 kor., Tomócsik Mihály 40 fill., Karsnyák János 40 fill., Estók János 20 fill.,

Ondejko György 1 kor., Máté Mihály 30 fill., Tomasulya János 40 fill., Karsnyák Mihály 60 fill., Kovács Mihály 40 fill., Kenderes András 1 kor., Geczi János 1 kor., Pallai Mihály 40 fill., Kavka György 40 fill., Lukács Mihályné 50 fill., Vaszily János 3 kor. 60 fill., Tomasulya B. Mihály 1 kor., Knyezs Pálné 40 fill., Jancsó Pálné 40 fill., Sárík Pál 2 kor., Pavlik György 2 kor., Kállai Pál 1 kor., id. Petruska János 1 kor., özv. Pallai Jánosné 20 fill., Tomasulya H. Mihály 3 kor., Estók János 20 fill., Hura Zsuzsánna 1 kor., Bodák Jánosné 1 kor., Pasztoresák Istvánné 40 fill., Janik Mihály 1 kor., Szabóvik Mihály 40 fill., Sárík Erzsébet 1 kor., Csinesár György 40 fill., Juhász Mihály 40 fill., Estók Anna 40 fill., Hresán György 1 kor., Szabóvik Erzsébet 40 fill., Pallai Zsuzsánna 40 fill., özv. Rokosz Mihályné 20 fill., Ondejko J. János 1 kor., Kenderes Erzsébet 1 kor., Zsobrák Andrásné 1 kor., özv. Jenesik Mihályné 1 kor., Lutterán Mihály 50 fill., Karsnyák András 40 fill., Kenderes Zsuzsánna 40 fill., Hura B. János 40 fill., Dobán Anna 40 fill., Kosztré Mihályné 80 fill., Hura Mihály 1 kor., Knyezsó Pál 30 fill., Ondéka János 40 fill., Borza Mihály 40 fill., Tomócsik Pál 40 fill., Máté János 40 fill., id. Janik Mihály 40 fill., Karsnyák Pál 1 kor., Karsnyák János 1 kor., Kraesco Pál 20 fill., Vincz Mihály 20 fill., Bodnárík János 20 fill., Bodnárík Mihály 40 fill., Mráz János 20 fill., Geczi György 30 fill., Sárík Pál 1 kor., Kvály Mihályné 40 fill., Jenesik Mihályné 40 fill., Balázs György 40 fill., Hura Dzs. János 60 fill., Sárík János 30 fill., Hudák P. Mihály 1 kor., Hura György 2 kor., Tomasulya Mihály 40 fill., Balázs János 20 fill., Kavka György 20 fill., Kenderes Mihály 2 kor., Ondejka György 1 kor., Pavlik Mihály 30 fill., Ondejka János 2 kor., Kovács Mihály 1 kor., Tomasulya Jánosné 40 fill., Pavlik K. Mihály 40 fill., Estók Pál 30 fill., Tomócsik Mihály 1 kor., Karsnyák György ifj. 4 kor., Malejcsik Mihály 1 kor., Ondejko János 2 kor., Kavka György 1 kor., Kotora Anna 2 kor., Ondejko Mária 1 kor., Petrécsik Mária 1 kor., Janik Anna 2 kor., Sárík Györgyné 40 fill., Dobán György 40 fill., Hura János 30 fill., Karsnyák György 20 fill., Tomasulya János 1 kor., Ondejko János 40 fill., Sárík György 40 fill., Janik János 40 fill., Ondéka János 60 fill., Lutterán György 40 fill., Hura Anna 1 kor., Borza Mihályné 60 fill., Tomócsik Mária 30 fill., Bodnárík Mihály 30 fill., Kosztré György 1 kor., Hura H. Mihály 1 kor., id. Janik Mihály 20 fill., Kaczara

Mihály 40 fill., K. Pavlik Mihály 20 fill., Kuder András 40 fill., Tomócsik Mihály 40 fill., Knyersó János 40 fill., Pavlik Mihály 20 fill., id. Pavlik Mihály 20 f., özv. Máté Pálné 40 fill., Karsnyák K. János 80 fill., Tomasulya György 40 fill., Sárík János 20 fill., Karsnyák János 40 fill., Kenderes Pál 1 kor., Ondejko György 60 fill., Petruska Jánosné 20 fill., Janik Pál 1 kor., Tomasulya Anna 10 kor., Estók Mária 2 kor., Sárík Mihályné 1 kor., Kotora Mária 2 kor., Hura Jánosné az aratási Urvacsorához kenyeret és bort, Karsnyák György 1 kor., Kotora Mihályné 40 fill., Hura Dz. János 40 fill., Hura Mihály 1 kor., Plukta János 50 fill., Kállai Pál 40 fill., Pallai Mihály 40 fill., Hura H. Jánosné 2 kor., Tomócsik Mihály 40 fill., Kovács Mihály 40 fill., Karsnyák János 40 fill., özv. Rokosz Mihályné 20 fill., Zsobraéski Anna 40 fill., Pavlik Mihály legifj. 1 kor., Bodnárík Mihály 20 fill., id. Janik Mihály 20 fill., Estók Pál 30 fill., Karsnyák András 60 fill., Balázs Jánosné 40 fill., Sárík János 20 fill., Máté Zsuzsánna 20 fill., Ondejko György 50 fill., Luterán András 40 fill., Janik György 4 kor., Szántai György 5 kor., Szántai Pál 5 kor., Sárík Pál 60 fill., Dobán Anna 30 fill., Lukács Mihályné 40 fill., Petruska Györgyné 50 fill., Pavlik György 40 fill., Sárík Mihályné 1 kor., Kenderes Pálné 1 kor., ifj. Sárík Mihályné 1 kor., legifj. Ondejko János 60 fill., Sárík János 40 fill., Sárík Erzsébet 2 kor., Kenderes Anna 2 kor., Kenderes Zsuzsánna 40 fill., Petruska Jánosné 30 fill., Balázs György 40 fill., Estók Pálné 40 fill., Balázs Györgyné 40 fill., Kovács Mihály 40 fill., Tomócsik Mihály 40 fill., özv. Rokasz Mihályné 20 fill., Karsnyák János 1 kor., Pavlik Mihály 40 fill., Hudák János 40 fill., Máté Mihály 40 fill., özv. Karsnyák Mihályné 20 fill., Hura Dzs. János 50 fill., Tomasulya Andrásécsin János 40 fill., Krocskó Anna 20 fill., id. Pavlik Mihály 20 fill., Bodnárík Mihály 20 fill., Bodnárík János 40 fill., Karsnyák K. János 40 fill., Juhász Mihály 20 fill., Karsnyák Mihály 60 fill., Hura János 40 fill., Sárík Pálné 1 kor., Sárík Mihályné 2 kor., Kavka Mária 1 kor., Hudák György 40 fill., Barlók Anna 2 kor., Bodnárík Jánosné 2 kor., ifj. Sárík Mihályné 1 kor., Bodák János 1 kor., Szabóvik Erzsébet 80 fill., Tomasulya Zsuzsánna 1 kor., Estók Anna 40 fill., Borza Zsuzsánna 40 fill., Sárík Erzsébet 2 kor., Zsobraék Mihályné 1 kor., Hura György 40 fill., Karsnyák András 1 kor., Juhász Mihály 40 fill., Sárík János 30 fill., Estók Pál 20 fill., Hura Mihály

1 korona, Balázs János 30 fillér, Sárík Mihály 1 korona, ifj. Janik Mihály 40 fillér, Ondejko János 40 fillér, Tomasulya Mihály 1 kor., Janik János 40 fill., Petruska Mihály 20 fill., Luterán Mihály 40 fill., Ondejko György 40 fill., Knyezsó Pál 40 fill., Sárík Mária 2 kor., Hura Mihály 50 fill., Janik Pál 2 kor., Knyezsó János 40 fill., Hura János 40 fill., Kenderes Erzsébet 40 fill., Hura Drv. János 40 fill., Tomasulya Mihály 40 fill., Tomasulya H. György 40 fill., Tomasulya János 20 fill., Petruska János 40 fill., Karsnyák János 40 fill., özv. Tomasulya Jánosné 40 fill., Tomócsik Mihály ifj. 1 kor., Bodnarik Mihály 20 fillér, Kenderes Borbála 1 korona, Hura János 40 fillér, Petruska Erzsébet 20 fill., Balázs György 40 fill., Máté Mihály 1 kor., Kenderes Mihály 40 fill., Karsnyák András 1 kor., legifj. Pavlik Mihály 20 fill., Tomócsik Mihály 40 fill., K. Pavlik Mihály 40 fill., Pallai Mihály 40 fill., Karsnyák K. János 1 kor., Dobán György 40 fill., Kovács Mihály 40 fill., Janesik Zsuzsánna 1 kor., Janesik György 1 kor., Tomasulya György 40 fill., özv. Pallai Jánosné 40 fill., Balog Jánosné 40 fill., Kusnyir Györgyné 30 fill., Perselypénz 40 kor., összesen 562 kor. 46 fillér.

Sólymos. Isten dicsőségére adakoztak: Jánosó Mihály és leánya Anna 1 kor. 40 fill., Onderko Pál 1 kor., Knyezsó Mihály 40 fill., Kudrócs Mihály és neje 3 kor. 80 fill., ifj. Dzvonyik János urvacsorához bort 2 izben 2 kor., Petrécsik János 3 kor., Knyezsó Mihály 80 fill., Marczinyik Mihály 40 fill., Vincz Mihály 1 kor. 90 fill., Duska György 40 fill., Dziák Mihály és neje 2 kor., id. Dzvonyik János 80 fill., Dzvonyik György 3 kor. 60 fill., legifj. Dzvonyik György 30 fill., Knyezsó György és fia János 9 kor. 80 fill., Knyezsó Mihály és neje 4 kor., Dzsarina Pál 1 kor. 70 fill., Hresán Mihály 40 fill., Kenderes Pál özvegye 5 kor., Kenderes Pál 2 kor. 60 fill., Knyezsó György 1 kor. 40 fill., Dzsarina Mihály 2 kor. 30 fill., Dzsarina Pál 2 kor., Dzsarina Mihály és leánya Anna 1 kor. 90 fill., Dzs. Knyezsó György 1 kor., id. Estók János 2 kor., ifj. Estók János kommunióhoz bort, 3 kor. 50 fill., Verbószki György 2 kor. 60 fill., Elecsko Mihály 80 fill., ifj. Kudrócs György 40 fill., ifj. Knyezsó Pál és neje 2 kor. 20 fill., Estók Mihály és fia Pál 3 kor., Knyezsó János 2 kor. 44 fill., Hamadé György 70 fill., ifj. Marczinyik Mihály 40 fill., Jánosó Pálné 90 fill., Kudrócs Mihály Amerikából 2 kor., Dzvonyik Mihály urasztali terítőt 30 kor. értékben, 2 kor. 20 fill.,

Józsio János 80 fill., Józsio Pál 82 fill., id. Knyeyszó Pál 3 kor., Petrecz János 1 kor. 20 fill., ifj. Estók Mihály 1 kor. 50 fill., Kenderes Mihály urvacsorához bort, Kenderes György és leánya Zsuzsánna 2 kor. 20 fill., Kutas Mihály és fia György urvacsorához bort 4 kor. 90 fill., Ádám Mihály özvegye 1 kor., Lahita Anna 60 fill., Tomócsik Pál 1 kor. 70 fill., Mráz György özvegye 1 kor., Tomócsik Mihály Alsókánya 2 kor 80 fill., Tomócsik Mihály és fia Mihály Zuhogó 2 kor. 20 fill., Knyeyszó János Amerika 2 kor., Kászárda Jánosné 40 fill., Knyeyszó György S.-remete 1 kor., Knyeyszó János S.-remete 1 kor., Karsnyák Andrásné 1 kor. Mráz János 40 fill., Iski Mihály Amerika 2 kor., Gécezi György Zuhogó 80 fill., Tomócsik Zsuzsánna 20 fill., Balázs Mihály özvegye 40 fill., Bajusz András leánya Mária 50 fill., Tomócsik Mária 60 fill. Összesen 111 kor. 06 fill.

Ungpinkóc. Kruppai István 5 kor., Tóth Györgyné 60 fill., Kovács Györgyné 1 kor. 40 fill., Szemács György 1 kor. 50 fill., id. Kruppa György 1 kor. 60 fill., Kovács János Amerikából 4 kor., Szemács István 2 kor., Kovács Pál 2 kor., Fedor Mihályné 1 kor., ifjabb Szemács György Amerikából 1 kor., Milyo Andrásné 60 fill., id. Stunda Mihály 5 kor., Dezső Péter gépész 4 kor., Pallai János 3 kor., Kruppa János 4 kor., Ádám György 1 kor., Durina András 2 kor., Stunda György 1 kor. 50 fill., Szücs Mihály 3 kor., Kruppa Mihály 2 kor., D. Jánosi Pál 4 kor., Móró Elekne 3 kor., özv. Tóth Lajosné 1 kor., ifjabb Stunda András 80 fill., ldb. Szemács Mihály 60 fill., Szabó Andrásné 1 kor. 50 fill., R. Szemács János 1 kor., 40 fill., ifb. Kruppa György 2 kor., Stunda Pál 3 kor., ifjabb Stunda János 1 kor. 50 fill., R. Szemács András 1 kor. 40 fill., Tóth István 3 kor., Kruppa Mária 1 kor., özv. Stunda Györgyné 1 kor., 50 fill., Kosztrély János Amerikából 2 kor., özv. Kruppa Mihályné 2 kor. 10 fill., Bilesik Mihály 1 kor., Gődör György 50 fill., ns. Tóth János 2 kor., Stunda György 1 kor., Zsivió Dániel 2 kor., Szemács Mária 2 kor., ifj. Pallai Mihály 1 kor., Szemács Pál 1 kor., Csermák György 1 kor., Fodor Györgyné 50 fill., legifj. Stunda Mihály 1 kor. Összesen 88 kor.

B) Építkezések.

Nagykapos. Lelkészlakon egy vas kályha 72 kor., egy beton-híd a papi lak előtt 35 kor., kerítés javítás 150 kor., sertés öl

javítás 20 kor., iskola kivakolása és meszeléseért 78 kor., iskolai funduson kuttisztítás 16 kor., az iskolában 22 ablaktábláért 17 kor. 60 fill., összesen 388 kor 60 fill.

Csicser. A csicseri papi lak zszindelyezése 814 kor.

Bés. A lelkészi funduson egy új csűr fából és zsuppal 1178 k. 94 f., ugyancsak a lelkészi funduson sövénykerítés 33 kor. 92 fill. A lelkészi funduson egy fedél alatt magtár, külön bejárattal a lelkész részére és külön az egyház részére és ugyanazon fedél alatt egy külső nyári konyha 736 korona.

Mokcsa. Egy sertés ól a lelkész lakon 240 korona.

Mogyorós. Az új templom egészen felépített, felszentelt s az 1908. évben még erre fizettetett 5 35 kor. 91 fillér.

Cseppely. A templomtető festéseért 60 kor., nagy- és kis kapu a lelkészlakon drótból 36 korona. Összesen 96 kor.

Vaján. Az iskolafunduson részleges palánkolás, istállócsinálás, az iskolai-pitvar bepadolása, a lelkész lakon palánkolás a kert körül, istálló új hidlásclása és a szénás ól bezsúpolása 520 kor.

Bátfa. A lelkészi funduson palánk kerítést csináltak 153 kor. költséggel.

Vajkóc. A lelkészlak újjá alakított, horganizált pléh-lemezzel befedetett, egy szoba új padlóval látatott el, a konyha egy új fal huzása által megnagyobbított, három új ajtó készített 1449 kor. 82 fill. költséggel.

Ungnyárad. Egy, a kor kívánalmainak mindenben megfelelő iskola tómet építettek kő alapra, vályog fallal, melynek tetőzete eternit-pala, továbbá a régi iskola és tanítói lak a tanító használatára egészen újból átalakított s lett benne 3 szoba, egy konyha, kamara és magtár, az összes építkezés 4762 kor. 58 fillérbe került. Továbbá az urasztalára egy domboru vasszerkezetet készítették az urasztali terítő alá 9 kor. költséggel. Ezenkívül egy china ezüst keresztelőkészletet vettek 60 kor. értékben.

Szirénfalva. A tanítói lakon s iskolán végzett apróbb javításokra kiadott 88 kor. 56 fillért.

Palágy. Az egyházfilakást felére újból építette, mely 305 kor. 44 fillérbe került, továbbá a tanítói funduson egy új betonkutat csináltatott 144 kor. 80 fill. költséggel, ugyancsak a tanítói funduson a kiskert palánkolásáért fizettek 79 kor. 28 fillért, továbbá a lelkészi és tanítói szobákat kifestették 70 kor. kiadással, ezenkívül a lelkészi lakra két ablakot csináltattak 68 kor. költséggel.

Gálocs. Az újonnan építendő templomhoz követ vásároltak 210 koronáért s azt már ki is fuvarozták, továbbá az ócska templomot betusolták s megtapasztatták 90 kor. költséggel, ezenkívül a lelkészi lakon egy kemencét csináltattak s a konyhát renoválták 30 kor. kiadással.

Ungváron. A Sóház-utcai Diószeghinó-féle házon eszközölt javításokért, a lelkész és tanítói lakon apróbb javításokért összesen 540 kor. 09 fillér.

Korláthelmecen. A lelkészlak újjáalakított, összes költség 1400 korona.

Minajon. A parochián apróbb javítások tételtek összesen 202 kor. költséggel.

Kisráton. A templom újjáalakított, kifestetett, a tanítói lakon új eszter építtetett, összesen 6648 kor. 98 fill. költséggel.

Szűrtében. Építkezésre fordítottak 430 kor 14 fillért.

Csap. Bérházat épített 2703 kor. 22 fill.

Tizsasalamon. Renoválás 114 korona.

Kisdobrony. Templomfedés 522 kor. 28 fillér.

Nagydobrony. Renoválás 224 kor. 40 fillér.

Bező. Diszes új lelkészlakot építtetett összesen 20050 kor. költséggel.

VII. Alsózempléni egyházmegyében.

A) Adakozások.

Tolcsván az egyháztagok 255 koronát harangra.

Vissnak az Amerikába vándorolt hitfelek 700 kor.-t küldtek.

Erdőhorvátiban Biró Lidia egy értékes urasztali kendőt ajándékozott.

Karádon az urbéres gazdaközönség paplak és egyéb mellék-épületekre 9400 kor.-t ajánlott fel.

Cigándi adakozások összege 2762 kor.

Ricsén egyesek ajándéka 90 kor.

Nagy és Kisrosvágyon Isten dicsőségére 72 kor., orgonaaalapra 151 kor. Közmunkát teljesítettek 500 kor. értékben.

Kistárkányi hívek Isten dicsőségére 251 kor.-t.

Ágcsernőn Isten dicsőségére 50 kor.

Örösön ugyan e címen 50 kor.

Pácín ugyan e címen 160 kor., ugyanitt Szabó András 2000 koronás alapítványt tett.

Karcsán egyházi célokra 95 kor. folyt be; ugyanitt Geesey Péter tarcali lelkész orgonára 100 kor. ajándékozott, dr. Kérészy Sándor pedig 50 kor.-t.

Karosi hivek adománya 62 kor.

Sajóhidvégen özv. Kiss Jánosné 100 kor.-t.

Hernádnémetiben Inanesi Lajosné 20 kor.-t.

Hernádkakban Grosznan Márton 10 kor., Krupla Károly 20, Fekete János 10, Juhász János 20, Krupla Samu 20 koronát adományoztak.

Gesztelyben Kóczán Miklós 60 kor.-t, Olajos Pál az egyház eltávozott lelkésze pedig egy 150 kor. értékű urasztali kehellyel is megörökítette emlékét.

Taktaszadán a község pénztára 20 kor., Czingula Tamásné 10, Kánya János 3, Zsámba Gyuláné 3 kor.-t adományozott.

Tállyán N. N. 100 k.-t.

Mádon Derékyné báró Györffy Róza sajátkezüleg hímzett urasztali terítőt 100 kor. értékben, Mudrák Mihály 50 k.-t.

Ondon özv. Tóth Károlyné egy márványasztalt s két urasztali tányért 250 kor. értékben, ugyanitt Rácz Endre 50 k.-t.

Sárospatakon Farkas Imre 100 k.-t hagyományozott.

Tarcalon önkéntes adomány a hivatól iskolaépítésre 13,000 korona.

Taktakenézen a nők az urasztalára s szószerke egy terítőt vettek 192 kor. költséggel.

Összesen 31,143 korona.

B) *Építkezések.*

Nagyéres templomát újította 14,000 koronaért.

Vajdácska iskolát építtetett 7528 koronaért.

Kistárkány istállót 2000 koronaért.

Agárd két harangot vett 4000 koronaért.

Leányvár iskolaépítésre fordított 2400 koronát.

T.-Ladány paplakjavításra 239 kor.

Báj ugyan e célra 280 kor.

Taktakenéz lelkészlakot építtetett 6400 koronaért.

Pthrügy istállóépítésre k. 2200 or

Zombor paplakjavításra 279 kor.

Tarcal egyházi épületek javítására 1500 kor.

Golop javításokra 487 kor.

- Tállya* ugyan e célra 160 kor.
Taktaszada iskola átalakításra 4000 kor.
Kisdobsza paplakra 400 kor.
Hernádnémeti 4000 koronáért orgonát szerzett be.
Berzéte iskolaátalakításra 700 kor.
Sajókesznyéten új templomot építtetett 71,000 koronáért.
Tiszaluc ismét iskolát építtetett 20,000 koronáért.
Karos épületjavításokat eszközölt 137 kor.
Karcsa szintén 2000 koronával.
Pácín a tanítói lakásra 180 kor.
Örös javításokra 314 kor.
Rozvány hasonlólag 304 kor.
Láca 528 kor.
Semjén új iskolát emelt 13,460 kor.
Ricse javításokra 240 kor.
Luka iskolajavításra 1050 kor.
Sárospatak javításokra 1600 kor.
Vámosujfalu hasonló célra 120 kor.
Kenézlő 710 kor.
Liszka villám által megrongált templomára 4237 kor.
Erdőhorváti javításokra 70 kor.
Viss 73 kor.
Tolcsva 350 kor.
Bodroghalász 200 kor.
Bodrogkeresztur 486 kor.
Tokaj 407 kor.
Erdőbénye 86 kor.
 A lényegesebb építkezési kiadások összege 198,546 korona.

VIII. Felsőzempléni egyházmegyében.

A) Adakozások.

- Abarán* Isten dicsőségére adakoztak 26 koronát.
Alsómihályiban Isten dicsőségére adakoztak: Tóth Jánosné 2 k., Tóth Jánosné 2 k., ifj. Tóth János ág. ev. 2 kor., Hrabovszky Andrásné 2 k., Szathmáry Péterné 2 kor., Babniczky Györgyné 10 kor., Zámbo András 10 kor., Kassay Józsefné 6 kor., özv. Palugyay Elekne ág. ev. 10 kor., Kövér Zsuzsanna 2 kor., néhai Zámbo Györgyné örökö-

sei 20 kor., Zámbo Mária Amerikából 3 kor., ifj. Tóth Jánosné 2 kor., Baka Jánosné 4 kor., összesen 77 kor.

Bánócon az adakozások összege 331 kor. 58 f.

Zemplénvásárhelyen Isten dicsőségére befolyt 136 kor. 20 f.

B.-Ujlakon adakozás volt 110 kor.

Garanyban Isten dicsőségére adtak 272 kor. 34 f.

Csernahón 56 kor. 65 fill.

Deregyőn Isten dicsőségére adakoztak 49 kor. 72 fillért. Az egyházi énekkar részére egy harmonium szereztetett be 300 korona értékben. Ehhez hozzájárultak: gr. Lónyay Gábor 100 koronával, gr. Pálffy-Daun Lipótné, szül. Lónyay Olga 50 koronával, Lónyay Gabriella 30 koronával. A többit az egyházközség többi tagjai adták össze.

Gálszécsen Isten dicsőségére odakoztak egyesek 44 kor. 90 f. Pribék Istvánné, sz. Klug Klotild, ág. ev. egy díszes urvaesorai kelyhet vett 100 kor. értékben. Az urvaesorai bort és kenyeret egyes hívek adományozták.

Gercselyben Isten dicsőségére adakoztak 9 koronát.

Kisztében 25 koronát.

Kazóban 11 koronát.

Hardicsán befolyt Isten dicsőségére 157 kor.

Homonnán Isten dicsőségére adtak 179 kor. 61 fillért.

Kisbáriban Isten dicsőségére befolyt 9 kor. 60 fill.

Nagybáriban 34 kor. 48 fill.

Kisráskán Isten dicsőségére adtak 37 koronát és egy urasztali terítő is adományoztatott.

Hegyiben Isten dicsőségére adtak 56 kor.

Morván Isten dicsőségére befolyt 65 kor. 20 f.

Kolbásán Isten dicsőségére adtak Tóth József 2 kor., ifj. Székely András 2 kor., Dudás Mihály 2 kor., Baesó Ferenc 1 kor., Szeghy Lajos 2 kor., id. Zeher János 3 kor., ifj. Pusztai János 5 kor., ifj. Dudás János 4 kor., Veréb György 1 kor., Tóth Mária 6 kor., Tóth Jánosné 2 kor., Veréb János 10 kor., összesen 40 kor. Kövér Jánosné egy díszes urasztali terítőt adományozott. — Az urvaesorai bort és kenyeret a következők adták: Isaák János főgondnok 2 izben, Juhász Zoltán 1, Szabó Károly 1, Kájel Józsefné szül. Szeghy Amália 1 és Szeghy Lajos 1 izben.

Ladamócon Isten dicsőségére adakoztak 451 kor. 30 fillért.

Lasztoméron 231 kor. 10 fillért. Özv. Palkóczy Jánosné a szó-

székre egy bordószínű selyem-bársony terítőt nehéz aranyrojtokkal adományozott 100 kor. értékben. Velyieska Hudalik Mihályné az ur-asztalára egy piros alapú, zöld virágú rojtos kendőt ajándékozott 9 kor. értékben.

Legenyén Isten dicsőségére befolyt 200 kor. 33 f.

M.-Izsépen Isten dicsőségére adtak a hívek 319 kor.

Cselejben 49 koronát.

Lasztócon Isten dicsőségére adtak 52 koronát.

Kázmérban 2 koronát.

Magyarsason Isten dicsőségére befolyt 33 kor.

Imregen 54 kor.

Málcán 89 kor. 40 f.

Miglészen Isten dicsőségére adtak 104 kor. 40 f.

Nagyráskán 3 koronát.

Nagytoronyán Isten dicsőségére adtak 23 kor. 82 f. Az ur-vasorai kenyeret a hívek adják, a bort részben saját bortertermésükből fedezik.

Kistoronyán Isten dicsőségére befolyt 92 kor. 72 f.

Bodrogszerdahelyen 139 kor. 14 f.

Szőllőske és *Borsi* Isten dicsőségére adtak 22 kor.

Szürnyegen Isten dicsőségére befolyt 178 kor.

Tusán 397 kor. 94 f.

Zemplénben Isten dicsőségére adtak 84 koronát.

Összesen 4714 korona 91 fillér.

B) *Építkezések.*

Alsómihályiban lelkészlakjavítás és esürtetőépítés belekerült 549 kor. 54 fillérbe.

Bánócon kisebb javítások 50 kor.

Zemplénvásárhelyen iskolára és kerítésre költöttek 100 k.-t.

Garanyban kerítést esináltak 78 kor. 52 f. értékben.

Cálszécsen a lelkészlakra költöttek 3500 koronát.

Hardicsán az iskola és lelkészlak körül kerítést huztak 300 kor. értékben.

Kisbáriban lelkészlakot emeltek 5392 kor. 18 fillérért.

Kisráskán a lelkészlakra fordítottak 70 koronát.

Hegyiben a templomra 100 koronát.

Morván iskolára 160 koronát.

Kolbásán a lelkészlak kerítésére 109 koronát.

Ladamócon templomra és lelkészlakra 2110 koronát.
Lasztoméron iskolára és lelkészi istállóra 480 koronát.
Legenyén templomra és kisebb javításokra 290 koronát.
Lasztócon az iskolát reparálták 80 kor. értékben.
Málcán templomjavításra fordítottak 2082 koronát.
Nagytoronyán kerítésjavítás és méhesépítés 107 kor.
Kistoronyán templomra fordítottak 209 kor. 34 f.
Sátoraljaiújhelyben a régi lelkészlakra elköltöztek 556 koronát.
B.-Szerdahelyen a templomjavítás 900 koronát igényelt.
Szöllőskén a tanítói lak és melléképületeire költöztek 300 koronát.
 Összesen 17523 korona 58 fillér.

7. A püspöki jelentéssel kapcsolatban — tekintettel arra, hogy az ünneplő dunántuli testvéregyházkerület közgyűlésével, a mi egyházkerületünk közgyűlése kikerülhetetlenül egyidőre esett s így egyházkerületünk a testvéregyházkerület örömnepén magát küldöttek által nem képviseltethette — egyértelmű óhajtásként hangzott fel, hogy az ünneplő egyházkerületnek és ünnepelt püspökének sürgönyileg fejezze ki egyházkerületünk őszinte szerencsekívánatait és nagyrabecsülését.

A közgyűlés az egy lélek sugallta óhajtás értelmében megbizta és felkérte az elnökséget, hogy a dunántuli testvéregyházkerületet, mint ünneplőt és lelkészi vezérét, Antal Gábor püspököt, mint ünnepeltet, mint ref. egyházunknak sokra hivatott negyven éves hű szolgáját és minden tiszteletre és bizodalomra érdemes vezérét, életének nevezetes fordulópontján egész egyházkerületünk nevében sürgönyileg üdvözölje.

8. Olvastatott egyetemes ref. konventünk elnökségének Budapesten 1909 febr. 23-án 1509—1909 sz. a. kelt s egyházkerületünk elnökségéhez intézett következő hivatalos irata :

Főtiszteletű és Méltóságos Egyházkerületi Elnökség!

A világ reformátusai országszerte előkészületeket tesznek, hogy méltóképen ünnepeljék meg nagy reformátorunk, Kálvin János születésének 1909. július 10-én bekövetkező négyszázados évfordulóját.

A református népek ezen egyetemes ünnepléséből kell, hogy a legnagyobb kálvini egyház, a magyar református egyház is kivegye részét, hálásan dokumentálván, hogy sok századok viszontagságai és szenvedései között a Kálvin János által hirdetett evangéliumi világosság és igazság eszméje és az általa megalkotott egyházi szervezet ereje tartotta fenn egyházunkat, s általa a magyar nemzetet.

Egyetemes Konventünk felismerve egyetemes egyházunknak Kálvin János emlékezete iránti kötelességét, legutóbb. 1908. december hó 8-án tartott ülésében 483/1908 sz. a kelt határozatával elvileg elhatározván ez évforduló megünneplését, a megünneplés céljára alkalmas intézkedések megtételére bizottságot küldött ki.

E bizottság folyó évi január 15-én tartott ülésében kimondotta, hogy Kálvin születése négyszázados évfordulójának országos ünnepe Egyetemes Konventünknek 1909. október 31-én a magyar országgyűlés két házának, a magyar kir. kormány és a hazai protestáns testvéregházak képviselőinek jelenlétében tartandó ünnepies ülése keretében történjék, a mely ünnepi ülésre külön meghívókat lesz szerencsénk kibocsátani.

A bizottság azonban nem kívánja a kegyelet adóját ezen egyetlen országos ünneppel a halhatatlan nagy reformátor emléke iránt leróni, hanem súlyt helyez arra, hogy Kálvin emlékezete valóban országszerte minden református gyülekezetben és minden református iskolában méltó ünnepelés tárgya legyen.

Felkérjük ezért a főtiszteletű és méltóságos Egyházkerületet: méltóztassék saját hatáskörében elrendelni, hogy a folyó évi *július hó 11-én tartandó istentiszteletek keretében Kálvin emlékezete helyt foglaljon s hogy az összes tanintézetekben megfelelő időpontban Kálvin-emlékünnepelek tartassanak.*

Felkérjük egyben a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületet, hogy a *jubileumi Kálvin-alapra megkezdett gyűjtést folytatni, s a begyűlt összegeket, az egyetemes konventi elnökség értesítése mellett, a Magyar Földhitelintézethez gyümölcsöztetés végett hónaponként beküldeni méltóztassék.*

Fogadja a főtiszteletű és méltóságos Elnökség kiváló tiszteletünk őszinte nyilvánítását.

Budapest, 1909. február 23.

A magyarországi református egyház egyetemes konventjének elnöksége :

B. Bánffy főgondnok,
világi elnök.

Kun Bertalan püspök,
egyházi elnök.

Egyházkerületünk közgyűlése a konventi elnökség kívánsága értelmében, de a saját lelke sugallata szerint is felhívja:

1. A kebelbeli egyházközsegeket, hogy a f. évi jul. hó 11-én tartandó istenitisztelek keretében méltóképen ujítsák fel Kálvin Jánosnak, halhatatlan reformátorunknak emlékezetét.

2. A tanintézetek vezetőségét, hogy megfelelő s általok legalkalmasabbnak vélt időpontban, leginkább okt. 31-én vagy nov. 1-én, Kálvin-emlékünnepeleket tartsanak és tarttassanak.

3. A jubileumi Kálvin-alapra megkezdett gyűjtést — az ügryhöz méltó buzgósággal — folytassák s a begyűlt összegeket az egyetemes konventi elnökség értesítése mellett a Magyar Földhitelintézethez gyümölcsöztetés végett havonként küldjék be.

4. A jul. 11-diki alkalmi istenitisztelek alkalmával gyűlt perselypénzt szintén a Kálvin-alapra fordítsák s a perselypénznek e célra leendő felhasználásáról a közönséget előleges hirdetés által értesítsék.

9. Dr. Finkey Ferenc egyházkerületi aljegyző, sárospatakkii jogakadémiai tanár, az egyházkerület és a főiskola hirlap

meghurcoltatása miatti elégtétel módozatai iránt a következő határozati javaslatokat terjesztette be egyházkerületünk közgyűlése elé:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés

Bizonyára szokatlan és feltűnő lesz, hogy mély tisztelettel alólírott, a főt. Egyházkerület legigénytelenebb tagja és hivatalnoka, bátorságot vettem magamnak, hogy egyenesen és közvetlenül javaslatokkal forduljak a főt. egyházkerületi közgyűléshez. De szokatlan, sőt rendkívüli az eset, ami e lépésre indított.

Ugy hiszem, nincs senki a főt. egyh. ker. közgyűlés tagjai közt, aki ne ismerné azt a rendszeres hajszát, amely az országnak csaknem összes napilapjaiban, hol nyíltan, hol burkoltan, immár több mint egy féleve szakadatlanul folyik egyházkerületünk, főiskolánk s ezeknek vezető emberei, valamint a főiskolai tanári karnak egyes tagjai ellen.

Nem képzelem, hogy volna valaki egyházkerületünk és főiskolánk igaz barátai közt, aki mélyen fel ne háborodott s meg ne botránkozott volna, midőn egyházkerületünket, mint a szabad véleménynyilvánítás eltipróját, — főiskolánkat, mint pusztulóban levő (dekadens) intézetet, — ennek igazgató tanácsát, mint a legjelesebb tanárokat elüldöző, zsarnokoskodó testületet, — a gazdasági választmány tagjait s főleg annak elnökét, mint a főiskola vagyonával tudatlanul, sőt hűtlenül sáfárkodó egyéneket, — a tanári karnak egy tekintélyes részét, mint nepotismus, atyafiság útján bejutott méltatlan embereket tüntették s tüntetik fel naponta ország-világ előtt. Alig képzelem, hogy valaki megdöbbenés nélkül olvasta volna legutóbb, hogy Egyházkerületünk és főiskolánk ellen az Egyetemes Konventhez és a Vallás- és közoktatásügyi Minisztériumhoz is különböző feljelentések adtak be s azok elintézése felől a legképtelenebb hírek röpítették szét az országba, mintha a Minisztérium egyházkerületi határozatokat semmisített volna meg, a főiskola ellen vizsgálatot rendelt volna el.

A főtiszt. egyházkerületi közgyűlés előtt szükségtelen, sőt talán illetlen is lenne e hirlapi hadjárat cáfolása. Aki közelebbről ismeri egyházkerületünk ügyeit, az tisztában van e támadások értéke, célja, valamint forrásai és indító okai felől is. Bizonyára nagyon jól tudja a főt. egyházkerületi közgyűlés minden egyes tagja,

hogy e hirlapi hadjárat egyik indító oka a múlt évi őszi egyh. ker. közgyűlés által egyik theologiai tanár ellen elrendelt fegyelmi eljárás, melynek elrendelése miatt, majd a bíróküldés kieszközlése s a delegált bíróság esetleges befolyásolása végett igyekeztek egyházkerületünket, mint a vélemény szabadság eltipróját feltüntetni, -- a másik rúgó pedig ugyancsak a múlt évi őszi egyh. ker. közgyűlés által állásáról lemondottnak nyilvánított egy jogakadémiai tanár ügye, aki ily úton remélte s úgy látszik, reméli még mindig, elvesztett állását visszaszerezni.

Bármiként vélekedjék valaki, akár egyik, akár másik ügyről, ha elfogulatlanul nézi a történeteket, azt hiszem, igazat ad nekem abban, hogy a netaláni egyéni sérelem, még kevésbé a vélt sérelem, nem lehet jogcím arra, hogy valaki magát az illető egyén kenyeret adó tanintézetét, Alma Materét, nyilvánosan meghurcolni s a közvélemény előtt lejáratni, erkölcsileg megsemmisíteni törekedjék.

Nem tudom, ki minő érzésekkel olvasta e bosszútól, irigységtől és nyers önzéstől dagadó cikkeket, de legyen szabad kifejeznem főt. egyh. ker. Közgyűlés, hogy részemről a legmélyebb elszomorodással és elkeseredéssel olvastam azokat s lelki fájdalomamat és szégyenemet csak növelte, hogy mindezek a nézetem szerint alaptalan és tendenciózus vádaskodások és ferdítések az arra valóban illetékesek részéről sehol és semminemű visszautasításban, helyreigazításban nem részesültek.

Mint az egyházkerület egyik tisztviselőjét mélyen elszomorított, hogy az Egyetemes Konvent elnöksége immár másodszor élt egyházkerületünkkel szemben (ugyanazon egyén javára) a bíróküldés jogával, miáltal — habár ehez az Egyházi Törvények értelmében kétségtelen joga volt — a közvélemény előtt szintén hozzájárult annak a ferde, teljesen alaptalan hiresztelésnek a megerősítéséhez, mintha igazgató-tanácsunk, sőt maga az egész egyházkerület és annak bírósága az illető theologiai tanárt üldöznés s elfogult lenne vele szemben. Ismerve egyházkerületünknek ez ügyben hozott igazságos és jogilag is teljesen korrekt határozatát, részemről joggal reméltem, hogy egyházkerületünk nem fogja szó nélkül tűnni a bíróküldés ezen ismétlését s az egyházkerületi elnökség útján, avagy rendkívüli egyházkerületi közgyűlésen, alkalmas formában kifejezést ad abbéli nézetének, hogy az adott esetben ezt magára sérelmesnek tekinti, mert ezáltal egy alkalmazottja

már másodizben (s ebből folyólag úgy látszik egyszersmindenkorra) kivételett az ő fegyelmi hatósága alól s kifejezi egyházkerületünk, hogy a delegált bíróság tárgyalásain magát képviseltetni kívánja, nehogy ismét — mint az 1908. évi delegált bírósági eljárás során — elessék a felebbezési jogától is.

Sajnos, egyházkerületünk részéről a mai napig, tudtommal semmi sem történt e tárgyban.

Ugyancsak megdöbbenett, sőt felháborított, hogy — miként utóbb kiderült — főiskolánknak egyik volt jogtanára, aki azonban egyházkerületi jogerős határozatainkkal nem törődve mai napig túntetőleg a sárospataki jogakadémia rendes tanárának címezi és hirdeti magát, az előbbi esetből kifolyólag főiskolánk igazgató-tanácsa, a tanári kar egy része, majd a gazdasági választmány s főleg annak elnöke ellen a legalaptalanabb és képtelenebb híresztelésekkel árasztotta el a napi lapokat, melyek bizonyára alkalmassak voltak arra, hogy főiskolánk eddigi jóhírnevét aláássák, előljáróinkat és egyes tanárokat hamis színben tüntessenek fel a nagy közönség előtt. Jó reménységgel vártam ez alaptalan és rút támadások visszautasítását és helyreigazítását is Előljáráóságunk részéről. Sajnos, a gazdasági választmányi elnök részére az egyházkerületi elnökség által adott rövid nyilatkozaton kívül, e tárgyban sem történt semmi. Előljáráóságunk máig némán tűri, hogy csúfolják, tépik naponta a sárospataki főiskola nymbuszát és tekintélyét, hogy tárgyalnak elköltött alapítványokról, hogy támadják a gazdasági választmány elnökét oly tények miatt, melyekben semmi része nem volt vagy amelyekben ő az egyházkerület, vagy az igazgatótanács határozatainak egyszerű végrehajtója volt, — hogy gúnyolják állandóan a tanári karnak egyes tagjait rokonsági vagy sógor-sági viszonyaik miatt.

Mélyen tisztelt Egyházkerületi Közgyűlés!

Egyáltalán nem érzem magamat hivatottnak és jogosítottnak, hogy az általam mindig a legőszintébben tisztelt és szeretett jelenlegi Előljáráóim eljárását bírálni merészkedjem, legkevésbé akkor, midőn szépen tiszteletteljes kérelmekkel és javaslatokkal kívánok eléjük is járúlni. De mint az egyházkerület tisztviselője és mint a főiskola tanára mindkét minőségemben magam is érintve érzem magamat a fentebb említett alaptalan támadások által, méltóztassék azért megbocsátani, ha az egyházkerületünk és főiskolánk méltatlan meghurcoltatása feletti fájdalommat bátor voltam

kiönteni a főt. egyházkerületi közgyűlés előtt s méltóztassék megengedni, hogy ennek következményeit is levonhassam.

Igénytelen nézetem szerint egyházkerületünknek, ha kissé megkésetten is, ünnepélyesen vissza kell utasítania az önmaga, a sárospataki főiskola igazgató-tanácsa, gazdasági választmánya és a tanári kar egy része ellen szórt alaptalan és méltatlan vádak kat s módokat keresni az egyházkerület és a főiskola tekintélyén jóhírnevén ejtett sérelmek orvoslására.

Nem tudom, nem történik-e ez irányban illetékesebb helyről megfelelő indítvány, de nehogy indítvány hiányában a nézetem szerint egyházkerületünkre nézve életbevágó becsületbeli kérdésben a kívánatos és szükséges állásfoglalás elhalasztassék, bátor vagyok a következő határozati javaslatot benyújtani.

Mondja ki a főt. egyházkerületi közgyűlés :

1. A mult évi őszi egyházkerületi közgyűlésünk 33. sz. jkvi határozatával Zoványi Jenő theol. akadémiai tanár ellen hivatalból elrendelt fegyelmi eljárásban az Egyetemes Konvent elnöksége által e' rendelt bíróküldés miatt sajnálatát fejezi ki, mert az illető ügyben sem egyházkerületi bíróságunk tagjai érdekelteknek nem voltak tekinthetők, sem a „közérdek“ szempontjából, — amelybe egy főiskola és egyházkerület belső nyugalma és békéje is beletartozik — nem látja indokoltnak az illető tanárnak illetékes bíróságú elől történt elvonását. Ez immár másodszori bíróküldés által az Egyetemes Konvent elnöksége egyházkerületünket felette érzékenyen érintette, mert egyrésről tápot adott az egyházkerületünk ellen indított méltatlan és kiméletlen sajtótámadásoknak, másrésről a delegált bíróságnak hosszabb időre lévén szüksége az ügy átértésére, a fegyelmi eljárás az egész iskolai éven át elhuzódott s máig sem nyert befejezést, minek folytán főiskolánknak az egész éven át a felfüggesztett tanárt helyettesítenie kellett. E határozatot egyházkerületi közgyűlésünk az Egyetemes Konvent elnökségéhez tisztelettel átteszi.

Ezenkívül egyházkerületi közgyűlés felkéri a püspök urat, hogy a delegált bíróság előtt tartandó főtárgyalás napját hivatalosan megtudni s arról az egyházkerületi ügyész urat értesíteni méltóztassék, akit pedig egyházkerületi közgyűlés megbiz azzal, hogy a delegált bírósági tárgyaláson egyházkerületünk képviselőjében megjelenvén, ott egyházkerületünk nevében a reánk netalán kedvezőtlen ítélet ellen perorvoslással élni sziveskedjék.

2. Egyházkerületi közgyűlésünk ünnepélyesen tiltakozik a Dr. Ferenczy Árpád, volt sárospataki jogtanár által a sárospataki főiskola igazgató-tanácsa, gazdasági választmánya, ennek elnöke, Radácsi György és a sárospataki tanári kar egy része ellen a különböző napilapokban közzétett alaptalan támadások és híresztelések ellen s azokat a legerélyesebben és határozottabban visszautasítja. Tiltakozik különösen az ellen, mintha a tiszáninneri egyházkerület és a sárospataki főiskola igazgató-tanácsa a vélemény-szabadságot bármikor eltiltotta vagy korlátozta volna, — tiltakozik az ellen, mintha nepotismus vagy bárminő meg nem engedett, illetéktelen befolyás vezetné a tanári állások betöltésénél, amire legkézzelfoghatóbb cáfolat magának Dr. Ferenczy Árpádnak 1902-ben történt megválasztatása, akivel szemben az egyházkerület többsége mellőzött több jeles készületszerű sárospataki fiatalembert.

Kijelenti továbbá egyházkerületi közgyűlés, hogy ugy a sárospataki főiskola igazgató-tanácsa, mint gazdasági választmánya s ez utóbbinak elnöke, Radácsi György theol. tanár, a legodaadóbb buzgósággal, lelkiismeretességgel és pontossággal kezelik a főiskolt vagyoni ügyeit, a tőkék és alapítványok elköltéséről a napilapokban terjesztett hírek megtévesztésre szánt tendenciózus túlzások. A főiskola alapítványai és tőkái a leggondosabb ellenőrzés mellett s a legnagyobb szigorúsággal kezeltetnek; egyik-másik alapítványnak időelőtti megnyitása mindig a felettes hatóságok és az illetékes tényezők hozzájárulásával történt; a folyó kiadásokban néha mutatkozó csekély hiányoknak a tőkékből fedezése mindig visszatérítés kötelezettsége mellett s a felső hatóságok jogerős engedélyével eszközöltetett. A főiskola földbirtokainak bérbeadásánál is ki van zárva minden visszaélés, a bérbeadás mindig a legkörültekintőbb eljárással s a legelőnyösebben történt az illetékes hatóságok által.

Végül tiltakozik egyházkerületi közgyűlés Dr. Ferenczy Árpád azon eljárása ellen, hogy magát jelenleg is sárospataki rendes jogtanárnak címezi. Dr. Ferenczy Árpád az 1908. évi őszi egyházkerületi közgyűlés 21. sz. jogerős határozatával jogtanári állásáról saját nyilatkozata alapján lemondottnak nyilvánított, miután betegség címén kapott egy évi szabadságidejének lejártával, sem újabb szabadságot nem kért, sem állását elfoglalni nem akarta, ellenkezőleg okmányait visszakérte azon célból, hogy végkielégítés iránt a nagymélt. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumhoz folya-

modhasson. Az a körülmény, hogy a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium 1909. évi február 10-én kelt leiratában Dr. Ferenczy Árpád végkielégítése iránti kérelmét nem teljesítette, az egyházkerület említett jogerős határozatának jogi hatályát egyáltalán nem érinti. S hogy Dr. Ferenczy Árpád — akivel szemben az egyházkerület épen kiméletből mellőzte a fegyelmi eljárás útján állásáról való elmozdítást, nem akarván ezzel végkielégítési igényét lehetlenné tenni — f. évi március 15-ikén jelentkezett már betöltött állásának elfoglalására, ez csak azt bizonyítja, hogy 1908. szept. 1-én kelt nyilatkozata nélkülözte a szükséges nyíltságot és őszinteséget; állásától meg akart válni, ezért nem kért újabb szabadság időt s ezért folyamodott végkielégítésért, azonban a „lemondás” szót világosan nem akarta használni, jól tudván, hogy a nyugdíjtörvény (1885. XI. t.-c. 5. §. sa.) szerint, aki állásáról önként lemond, végkielégítésre nem tarthat igényt. Miután pedig a tanároknak egyházi törvényeink szerint (VI. t.-c. 87. §.) betegség miatt is legfeljebb egy évig terjedhető szabadságoltatásra van joguk s Dr. Ferenczy Árpád más címen sem kért további szabadságot s állását saját szavai szerint „semmi esetre sem” volt hajlandó 1908. szept. 1-én elfoglalni, az igazgató-tanács és egyházkerület teljes joggal minősítette az ő nyilatkozatát lemondásnak. Dr. Ferenczy Árpád tehát egyedül önmagának köszönheti, hogy elesett egy állásától, mint a végkielégítéstől, miután kiderült, hogy egészségi állapota miatt erre sincs igénye.

Ez a határozat, a püspöki hivatal útján, mindazon napilapoknak hivatalosan megküldendő, melyek a főiskola elleni támadásoknak helyet adtak.

3. Egyházkerületi közgyűlés az alaptalan hírlapi támadásokkal meghurcolt igazgató-tanácsosoknak, gazdasági választmányi tagoknak és főiskolai tanároknak, különösen az ok nélkül legerősebben meghurcolt Radácsi György gazdasági választmányi elnöknek, a legteljesebb bizalmát fejezi ki s másnemű elégtétel nem állván rendelkezésére, felkéri őket, hogy a főiskola és egyházkerületünk iránti odaadó, önzetlen munkásságuk közben őket ért kellemetlenségeket és bántalmakat igyekezzenek keresztyéni türelemmel elviselni.

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés!

Jól tudom, hogy javaslatommal nem kellemes húrokat érintettem s lehet, hogy az egyházkerület és a főiskola érdekében

frott soraimat egyesek, sőt talán a főt. egyh. ker. közgyűlés többsége is elfogultságból vagy érdekeltségből származottaknak fogják minősíteni. Ez utóbbi, nem remélt esetben teljes készséggel bocsátom ugy egyházkerületi aljegyzői állásomat, mint jogakadémiai képviselői tisztemet a főtiszt. egyházkerületi közgyűlés rendelkezésére, nem óhajtván, habár legkisebb tényezője is lenni a főt. egyházkerületi közgyűlésnek, mihelyt meggyőződtem, hogy egyéni meggyőződésem ellentétben áll a főt. egyházkerület többségének nézetével.

Legmélyebb tisztelettel maradtam

Sárospatakon, 1909. május 26.

A főtiszteletű egyh. ker. közgyűlésnek
alázatos szolgája :

DR. FINKEY FERENC,
jogakadémiai tanár,
az egyh. ker. világi aljegyzője.

Egyházkerületünk közgyűlése a legteljesebb mértékben osztja ugyan mindazokat, amelyek ebben a beadványban, — amely sárospataki főiskolánk sorsa iránt érzett nagy aggodalomról és mélységes szeretetről tanuskodik, — befoglaltatnak, — és egyházkerületünk úgy Dr. Finkey Ferenc, főiskolánk egyik jeles tanára és hű fia iránt, mint a főiskola összes előljárói iránt a legnagyobb bizalommal viselkedik, — mindazáltal, mivel a beadványban foglalt dolgok ez idő szerint hivatalos eljárás alatt állanak, azokra nézve határozatokat hozni, a mostani tárgyalás rendjén, nem kíván.

10. Olvastatott az *egyházkerületi pénzügyi választmány* f. évi június hó 7-én kelt következő hivatalos jelentése és kérelme :

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Az Egyetemes Konvent a folyó évben az *egri* ref. egyház részére 2000 kor., a *beszteri* ref. egyház részére 150 kor., a *bor-*

sodgeszti ref. egyház részére 150 kor., a *nagybarcai* ref. egyház részére 200 kor., a *balogiványi* ref. egyház részére 200 kor., az *aggtelki* ref. egyház részére 150 kor. tőkéssegélyt szavazott meg, illetve 57000 kor. tőkéssegély 5%-os kamatának fizetését vállalta magára 32 év tartamára, míg az 1 1/2%-o tőketörlesztés a segélyezett egyházak által lesz viselendő.

A múlt 1907. évben megszavazott tőkéssegélyek közül a *gálszécsi* ref. egyház 150 kor., az *ózdí* ref. egyház 200 kor. és a *szini* ref. egyház 150 kor. segélyének megfelelő 10000 korona szintén most kerül folyósításra, fedezendő lenne tehát összesen 67000 korona, miután azonban az *egri* és *beszteri* ref. egyházak a szükséges kölcsönt maguk szerzik be és pedig az *egri* egyház egy ottani pénzintézetől, a *beszteri* az *abauji* egyházmegye pénztárából, — az egyh. ker. pénztár által közvetítendő kölcsön csupán 24000 korona.

A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, melytől ezideig már közel 200000 koronáig vettünk kölcsönt hasonló célra, most is hajlandó a szükséges összeget rendelkezésünkre bocsátani 4 1/2%-os díjas községi kötvényekben 99%-o árfolyam mellett s csupán azt köti ki, hogy rendkívüli tőketörlesztés csak a Bank megfelelő címeleiben, tehát természetben legyen teljesíthető.

A tisztelettel alúlírott egyh. ker. pénzügyi választmány a Bank ajánlatát eléggé kedvezőnek találván, azon kérelemmel járú a főt. Egyházkerületi Közgyűléshez: méltóztassék a kölcsön felvételét elhatározni, a kötvény aláírására az egyh. ker. elnökséget felhatalmazni s a további teendők teljesítésével az egyh. ker. pénztárnokot megbízni.

Kiváló tisztelettel maradván

A főt. Egyhker. Közgyűlésnek

Miskolcon, 1909. évi június hó 7-én.

Alázatos szolgálai

az egyházkerületi pénzügyi választmány képviselőjében:

BIZONY ÁKOS,
egyh. ker. ügyész, jegyző.

KUN BERTALAN,
elnök

Egyházkerületi közgyűlés a pénzügyi választmány által tervezett 24000 korona kölcsönnek a Pesti Magyar Kereskedelmi Banktól le-

endő felvételét a jelzett feltételek mellett elhatarozza, az e végből kiállítandó kötvény aláírására az elnökséget felhatalmazza s a további teendők teljesítésével az egyh. ker. pénztárnokot megbizza.

11. A mult őszi egyházkerületi közgyűlésünk 38. számú jegyzőkönyvi határozata értelmében kiegészített egyházkerületi pénzügyi választmány a lelkészeknek, az országos nyugdíj-teher viselésénél leendő segélyezése tárgyában, a következő jelentést terjesztette be egyházkerületünk közgyűlése elé:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Az alsó- és felsőborsodi, továbbá a tornai egyházmegyék által az országos lelkészi nyugdíjintézeti terhek könnyítése iránt beadott felterjesztések tárgyában az 1908. évi őszi közgyűlés elé beterjesztett egyházkerületi pénzügyi választmányi jelentésnek, valamint az alsó-borsodi, felsőborsodi, gömöri, alsózempléni, felsőzempléni, tornai és ungi egyházmegyék újabb felterjesztéseinek elintézésékepen az 1908. évi őszi közgyűlés 38. u. határozatával arra hívta fel a Bagályi Béla felsőborsodi, Dókus Ernő felsőzempléni egyházmegyei gondnok, Dr. Tüdös István egyh. ker. tanácsbíró, Fodor György tornai egyházmegyei főjegyző és Idrányi Barna abaui egyházmegyei tanácsbíró urakkal kiegészített egyházkerületi pénzügyi választmányt, hogy „a kérdés minden oldalát megvilágítva, a Dókus Ernő indítványa értelmében készítsen egy szerves munkálatot s azt hozza idejében nyilvánosságra és oly időben adja be az egyházkerületre, hogy az kellőleg előkészítve, a jövő egyházkerületi közgyűlésen érdemileg tárgyalható legyen.“

A fenti határozatban felhívott Dókus Ernő-féle indítvány következőleg szól: „Egyházkerületi közgyűlés mondja ki, hogy a pénzügyi választmány javaslatát tudomásul nem veszi, de miután a lelkészek anyagi helyzetén segíteni kíván, újlag felhivja a nevezett választmányt, hogy számba véve a szükségletet, tegyen sürgösen véleményes javaslatot arra nézve, hogyan lehetne a lelkészek 23% belépési járulékát a Szükösi—Hol andi tárból, annak kamataiból, esetleg annak tőkéből, mint hosszú lejáratú kölesönt vagy részben mint vissza nem fizetendő segélyt fedezni azon lelkészeknél, a kik ezt igénybe venni kíván-

ják s mindenesetre gondoskodják, hogy a Hollandi tár kamatait terhelő, de nem a tár céljainak megfelelő összes terhek successive oldassanak fel.“

A kiegészített egyházkerületi pénzügyi választmány, — melyben Kun Bertalan püspök elnöklete alatt fentiekben kívül Nagy Ignác alsóborsodi esperes, Lévay József egyh. ker. tanácsbíró, Sólyom Gyula és Bárczay László egyházmegyei tanácsbírák, Pores János nyug. főgimn. tanár, Pataky Sándor egyh. ker. ügyész voltak jelen, — mindenkéltől azt a kérdést vette tárgyalás alá, hogy a Szükösi—Hollandi tár micsoda rendeltetéssel bír s annak kamatai vagy épen tőkéje is, a lelkészi belépési járulékok fedezésére felhasználhatók-e?

Beható tanácskozás után abban történt megállapodás, hogy a Szükösi—Hollandi tár alapítványszerű rendeltetéssel bír s tőkéje meg nem esonkítható, annak azonban nem lenne elvi akadálya, hogy egy felveendő hosszú lejáratú kölcsön kamatai és törlesztési részletei a Szükösi—Hollandi tár tőkéjének nélkülözhető kamataiból — ha ilyenek vannak — fedeztessenek.

Ezután tárgyalás alá vétetett a Pataky Sándor egyh. ker. pénztárnok által a múlt őszi közgyűléshez beterjesztett kimutatás a Szükösi—Hollandi tár valószínű bevételeiről és kiadásairól s megállapított, hogy a bevételek kitesznek 16470 koronát, a kiadások 15424 koronát, felesleg mutatkozik tehát 1046 korona.

Nyilvánvaló lévén, hogy az 1046 kor. kamatfelesleg egy, csak némileg is megfelelő segélyösszeg finanszírozására elégtelen, vizsgálat alá vettük azokat a célokat, melyekre ez idő szerint a tár jövedelmei fordíttatnak.

A Szükösi—Hollandi tár kiadásai, — a 760 kor. kezelési költségen kívül — két csoportba oszthatók: olyanok, melyek a tár alapítványszerű rendeltetéséből folynak s olyanok, melyek csak egyéb pénzforrások hiányában fedeztetnek a tár jövedelmeiből.

1. A rendeltetészerű kiadások a következők:

1. Prínsterer alapítvány kamatai ... 120 kor. — fill.
2. Az egyházmegyéék részesedése szegény egyházak, elemi csapás, betegség vagy más baleset által sújtott lelkészek, valamint szegény lelkészi, illetve tanító-özvegyek és árvák segélyezésére ... .. 1920 kor. — fill.

3. Rendes és rendkívüli segélyekre az egyházkerületi közgyűlés, illetve a pénzügyi választmány által engedélyezve	1800 kor. — fill.
4. Az egyházmegyék által beadott összegek kétszerese fejében	940 kor. — fill.
5. Az ungvári egyház részére megszavazott 4000 kor. segély évi részlete (még két évig)	1000 kor. — fill.
összesen	<u>5780 kor. — fill.</u>

II. A nem rendeltetésszerű, de szükségből erre a tárra utalt kiadások:

1. A főiskolai tápintézet segélye	2234 kor. — fill.
2. A főiskolai theologusok nyugdíj járuléka	1650 kor. — fill.
3. Egri missziói lelkész állandó segélye	1000 kor. — fill.
4. Rozsnyói missziói lelkész állandó segélye	1000 kor. — fill.
5. Felsőbb leányiskola segélye	<u>3000 kor. — fill.</u>
összesen	8884 kor. — fill.

Mindezen kiadások egyenként megvitattatván s szavazásra bocsátatván, a többség (elnök, pénztárnok és ügyész nem szavazott) egyetlen tételt sem talált törölhetőnek, minek folytán a kiegészített pénzügyi választmány nagy sajnálattal bár, de kénytelen kijelenteni, hogy mindaddig, míg akár netalán nyerendő új államsegélyből, akár egyéb segélyforrásokból a nem rendeltetésszerű kiadások fedezhetőek nem lesznek, avagy egyik-másik kiadás szükségessége meg nem szűnik, a Szükösi—Hollandi tár a lelkészi belépési járulékok jelentékenyebb részét magára nem vállalhatja.

Ilyen körülmények közt abbeli megbizatisunknak, hogy a Dókus Ernő-féle indítvány értelmében szerves munkálatot készítsünk arra nézve, miként lehetne a lelkészek 23%-os be-

lépési járulékát a Szükösi-Hollandi tárból fedezni? — eleget nem tehattünk.

Tisztelettel maradván

A Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlésnek

alázatos szolgálai

az egyh. ker. pénzügyi választmány nevében :

BIZONY ÁKOS,
e. k. ügyész, jegyző.

KUN BERTALAN,
elnök.

Dókus Ernő felsőzempléni egyházmegyei gondnok, mint a közgyűlésünk által a pénzügyi választmányba kiküldött egyik bizottsági tag, külön vélemény gyanánt a következő felterjesztést adta be egyházkerületünkre:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Mult 1908. évi szeptember 22-én 38. jegyzk. sz. a. javaslatom elfogadása mellett méltóztatott utasítani az egyházkerület pénzügyi választmányát, hogy „miután a lelkészek anyagi helyzetén segíteni kíván“, „számba véve a szükségletet, tegyen sürgősen javaslatot arra nézve, hogyan lehetne a lelkészek 23% belépési járulékát a Szükösi—Hollandi tárból, annak kamataiból, esetleg annak tőkéjéből, mint hosszú lejáratú kölesönt vagy részben mint vissza nem fizetendő segélyt fedezni azon lelkészeknél, akik ezt igénybe venni kívánják s mindenesetre gondoskodják, hogy a Hollandi tár kamatait terhelő, de nem a tár céljainak megfelelő összes terhek successive oldassanak fel.“

Legnagyobb sajnálatomra, a választmány többsége, anint az üléséről felvett jegyzőkönyv igazolja, egyetlen kiadási tételt se talált feloldhatóknak s így nemesak kisebbségben maradtam tervemmel, de még azon helyzetbe se juthattam, hogy részletei vita és tanácskozás tárgyává tétethettek volna.

Ezen helyzetben, kétségkívül az lenne korrekt és alkotmányos eljárás részemről, ha meghajolnék a többség határozata előtt. S ha mégis nem ezt teszem, de felemelem szavamat a Főtiszteletű egyház-

kerületi közgyűlés előtt, igazamba vetett hitemen kívül, szolgáljon melegségemül, hogy már a bizottság ülésén bejelentettem, hogy annak határozatában nem nyugszom meg, hanem a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés előtt javaslatomat ki fogom fejteni.

Az én javaslatom, melyet részint a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés előtt a múlt alkalommal, részint a pénzügyi választmány ülésén, főbb vonásaiban jeleztem, a következő :

1. Mindenekelőtt állapíttassanak meg és pedig nem hallomásból, és hagyományok után, hanem aktaszerűleg, a Szükösi és Hollandi tár alapítványi feltételei, melyből minden kétséget kizárólag kitűnjék, hogy ezen alapok kamatai mily célra használhatók fel? s vajjon rendkívüli esetben fel lehetne-e használni és pedig visszaállítás kötelezettsége mellett vagy anélkül, magát a tőkét is?

Szükségesnek találok ennek pontos megállapítását azért is, nehogy egyházkerületünk alapítványok elköltésével vádoltassék, a nyilvánosság organumaiban újra pellengére állíttassék és újabb alkalom nyujtassék a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak önkormányzati ügyeinkbe leendő beavatkozásra.

2. Tétessenek bírálat tárgyává a Szükösi—Hollandi tár kiadási tételei és vélessenek számba kiadási tételek, melyek nincsenek egyházkerületi határozatok által kifejezetten ezen alapra utalva, továbbá, melyek nem felelnek meg ezen alapítvány természetének.

3. Számíttassék ki, hogy mily összeget képvisel azon tőke, mely ezen felszabaduló kiadási tételeknek megfelel?

4. Számíttassék ki azon összeg, melyet a tisztáninenni egyházkerület lelkészei fizetnek 33°/₁₀, illetőleg 23°/₁₀ belépési járulékban ennek 4°/₁₀-os kamatában, továbbá a pótolandó 2¹/₂^o/₁₀-os gyámintézet járulékban és ennek 4°/₁₀-os kamatában.

5. Irassanak össze azon lelkészek, akik igénybe venni kívánják az egyházkerület azon kedvezményét, hogy helyettök a belépési járulékot vagy annak egy részét fedezi; vagy azt részben, vagy egészen, hosszú lejáratra, kamatmentesen kölcsön adja.

Ennek eredményéhez képest, állapíttassék meg az ekként igényelt összeg.

6. A fedezetet és szükségletet számításba véve, állapíttassék meg, hogy :

a) fedezhető-e visszatérítés kötelezettsége nélkül a 33°/₁₀, illetőleg 23°/₁₀ belépési járulék, ennek 4°/₁₀-os kamata, továbbá a pótolandó 2¹/₂^o/₁₀-os gyámintézeti járulék, ennek 4°/₁₀-os kamata egészen vagy

részben? esetleg ezek közül mely címek s hány százalék erejéig lennének fedezhetőek?

b) hosszú lejáratú, kamatmentes, illetőleg a Szükösi—Hollandi tár által fizetendő kamat mellett, lenne-e fedezendő a 33°/_o, illetőleg a 23°/_o belépési járulék, ennek 4°/_o-os kamata, a pótlandó 2¹/₂^o/_o-os gyámintézeti járulék, ennek 4°/_o-os kamata egészen vagy részben? esetleg, mely tételek s hány százalékig?

Az egyházkerületi pénzügyi választmány javaslatom 1. pontjának megfelelőleg megállapította, hogy a Szükösi—Hollandi tár alapítványi természetével megegyezik, hogy rendkívüli esetben a tőke is, részben vagy egészben igénybe vétethessék. De miután a bizottság többsége a Szükösi—Hollandi tár kiadási tételei között egyet se talált olyannak, mely nem lenne egyházkerületi határozattal, kifejezetten, ezen tárra utalva, se olyat, mely nem felelne meg ezen alapítvány természetének és rendeltetésének, természetesen többi javaslataim vizsgálata és mérlegelése feleslegessé vált.

Amennyiben azonban, amint mondtam, engem a bizottság többségének szavazata nézetemtől el nem térített, van szerencsém fenti javaslatomat a Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés előtt a következőkben, röviden megokolni:

A Szükösi—Hollandi tár kiadási tételei közül a sárospataki főiskola tápintézetének fizetni kötelezett 3884 koronát fenntartandónak vélem részint azért, mert ennek legnagyobb része szegény theologusaink, leendő lelkészeink, tápintézeti díjaira fordítatik, kiknek tekintélyes része szintén szegény lelkészek gyermeke, — részint azért, mert az egyházkerületi határozatokkal, kifejezetten ezen alapra lett utalva. De kijelentem, hogy ha a Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés böhesessége ezen kiadási tételt ma már nem tartja első rangú fontossággal bírónak vagy képes azt más forrásból p. a lelkész-képzésre nyerendő államsegélyből fedezni, vagy a sárospataki főiskola, illetőleg a főiskolai tápintézet anyagi helyzete ezen összeget nélkülözni képes, nincs kifogásom az ellen, hogy ezen kiadási tétel töröltesék.

A Prinsterer-alapítvány 120 korona kamatát fenntartandónak vélem.

Az egri és rozsnyói missiói lelkészek 2000 koronányi dotációjá megszüntethető, miután a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1908. november 19-ről 124056. sz. a. kelt rendeletében kijelentette, hogy a missiói díjakat a lelkészek fizetésébe beszámítani nem fogja, illető-

leg, hogy azoknak a missziói lelkészeknek fizetését ezen összeggel ki fogja egészíteni.

Az ungvári egyház segélyezésére adott 1000 korona megszűnik, miután annak utolsó részlete a f. évben kifizetendő. (l. 80—1906. jegyzk. sz. a.)

A miskolci leánytanoda 3000 korona évi segélye, bár egyházkerületi határozaton nyugszik, államsegély útján vagy más forrásból megszüntetendő lesz, miután ez a Szükösi—Hollandi tár céljaival semmiféle összeköttetésben nem áll.

Az egyházmegyék évi részesedése, valamint a rendes és rendkívüli segélyekre fordítandó összeg, mely a szerint idomult, a mint azt az alap évi kamatjöveldelne engedi s a mely alap jó részben ugy is a szegény lelkészek segélyezésére lévén rendelve, a megfelelő részig szintén feloldható.

Az egyházmegyék adományának kétszeres visszatérítéséből származó kiadás, mint már teljesen elkerülhető, szintén törlendő.

A tiszti fizetésből származó 760 kor. évi kiadás tekintettel a fontos célra a többi alapok terhére hárítható át.

Amint az elmondottakból látni méltóztatik, a pénzügyi választmány többségének azon felfogása, hogy egyetlen kiadási tétel sincs, a mely feloldható lenne, legalább is tulzott aggodalmaskodásokból származott.

Ha tehát a Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés „lelkészeink anyagi helyzetén segíteni kíván“, ugy méltóztatnék ezt határozatilag kimondani és idevonatkozó határozatát minden kétséget kizáró alakban jegyzőkönyvébe iktatlatni.

Én a magam részéről a segítséget teljesen indokoltnak tartom s annak keresztülvételénél csak két szempontot kívánok figyelembe venni t. i., hogy az alapok igénybe vételénél az alapítók inteniói respectáltassanak s oly dispositiók tétessenek, melyek az alap idővel leendő helyreállítását lehetővé teszik, továbbá, hogy a segítés a jelen nyomasztó viszonyok által válván indokolttá, az azonnal megszűnjék, mihelyt a lelkészek akár a minimális fizetésnek 2400 koronára leendő kiegészítése, akár fizetési korpótlék adása által, kedvezőbb anyagi helyzetbe jutnak.

Áttérve most már a szükségletre, mindenekelőtt megállapítandó, hogy mennyi a tiszáninneri egyházkerület lelkészeinek fizetendője:

A javadalom 33%₀ illetőleg 23%₀ ka címén fizetendő 137277·89 kor. ennek 4%₀ kamata 90613·91 kor. Pótolandó 2½%₀ gyámintézeti

járulék 7419·70 kor., ennek 4% kamata 2300·30 kor., összesen 237611·80 korona. Ezen egész összeg fedezéséről természetesen szó sem lehet.

Birálathoz tárgyává lenne tehát teendő, hogy egyfelől melyik éimen kivetett összeg az, amely a legérzékenyebben érinti lelkészeinket s a melynél a segítség a legmértányosabb lenne, — másrészt, hogy a Szükösi—Hollandi tár mely kiadási tételét azok, a melyek részben vagy egészben feloldhatók és amelyeknek megfelelő tőke igénybe vehető lenne.

Az én igénytelen nézetem szerint, feloldható és felhasználható lenne az ungvári egyháznak adott évi 1000 korona, az egri és rozsnyói missziói lelkészeknek adott 1000—1000 korona, — az egyházmegyéknek adott részesedés fele, — az általuk beadott segély kétszeresére, a rendes és rendkívüli segélyekre szánt összeg fele, — és a tiszti fizetés átvételnek az egyházkerület többi táaira. Az így feloldott évi kamat 6090 koronát tenne ki, melynek 101500 kor. tőke felel meg s lenne felhasználható.

A fizetendő címek között mindenesetre a 33%, illetőleg 23% belépési járulék az, amelyet eredeti indítványomban is javasoltam, a mely a legmagasabb összeget képviselvén, a legnehezebben viselhető és amely a legmértányosabban éreztető hatású a régebben és rövidebb idő óta szolgáló lelkészeknél. E szerint az e címen kivetett 137277·89 korona hetvenhárom százaléka lenne a rendelkezésre álló 101500 kor. erejéig fedezendő, illetőleg, mint hosszabb lejáratu, kamat nélküli kölcsön, előlegezendő.

Amennyiben ez elvileg elfogadtatnék, javaslatom annak gyakorlati keresztülvételére nézve a következő :

1. Az érdekelt lelkészek nyilatkozattételre lennének felhívandók, hogy a közlendő feltételek alatt, kik kívánják a segítség ezen módját igénybe venni.

2. Az egyházkerületi pénzügyi választmány utasítandó lenne, hogy a Szükösi—Hollandi tárra 100212·86 korona, illetőleg az igénybe veendő kisebb összeg erejéig szerezzon 32 év alatt visszafizetendő törlesztéses kölcsönt, olyformán, hogy azt öt év alatt, öt egyenlő részletben a magyar földhítelintézethez a f. évi június hó 8-ig alkalmazott lelkészek helyett befizethesse, azon egyházmegyéknél pedig, melyek a belépési járulékot részben vagy egészben már befizették, a reájok eső 23%-ot, illetőleg a befizetett részének megfelelő összeget, az illető egyházmegyének megtéríthesse.

3. A kölcsön vett összeg kamatait, a Szükösi—Hollandi tár felzabadt és 6090 koronát kitevő évi kamataiból, fedezze mindaddig, amig a kölcsön teljesen törlesztve lesz.

4. Azon esetre, ha a lelkészek fizetése 2400 koronára emeltetnék vagy részökre korpótlék adatnék, mielőtt a Szükösi—Hollandi tár a belépési járulék első részletét beküldötte, úgy a további befizetés ezekre nézve megszűnik s csak azokra nézve marad fenn, kiknek több fizetésük van 2400 koronánál vagy korpótlékban nem részesülnek.

5. Ha már egy vagy több részlet fizettetett addig be, úgy a befizetett rész, — ha pedig mind az öt részlet be lett fizetve mikor a minimális fizetés 2400 koronára emeltetik vagy a korpótlék megadatik, úgy az egész összeg tíz egyenlő részre osztva, tíz év alatt lesz az illető lelkész által, minden kamat nélkül visszatérítendő.

6. A minimális fizetés 2400 koronára emelése vagy korpótlék engedélyezése előtt a Szükösi—Hollandi tár törlesztési részletet senkítől nem követelhet. — Kivételnek azon lelkészek, kik fizetéskiegészítési és korpótlék iránti igényökkel elutasítottak és a kiknek fizetése 3000 koronát meghalad, miután ezek se fizetés kiegészítésére, se korpótlékre nem bírván reménnyel, a törlesztés rájuk nézve azonnal kezdetét veszi.

7. Senki sem kötelezhető, hogy helyette teendő befizetést elfogadjon, sőt ettől időközben is visszaléphet, ha a helyette befizetett összeget megtéríti.

8. Végül vagy a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz intézendő kérvény útján nyerendő államsegélyből, vagy a közös protestáns bizottság által beadott Memorandumban hasonló célokra kért és kilátásba helyezett összegből vagy más forrás felhasználásával, felolándó lesz a miskolci leánytanodára évenként fizetni kötelezett 3000 korona is, miután ez a legcsekélyebb összeköttetésben sem áll azon célokkal, melyekre a Szükösi—Hollandi tár alapítva lett.

Fogadja a Főtiszteletű Egyházkerület mély tisztelem nyilvánítását.

Legénye, 1909. május 25.

DÓKUS ERNŐ.

Ezekhez a javaslatokhoz a tárgyalás folyamán Dókus Ernő még a következő pótindítványt adta be :

„Amennyiben a missionáriusok díjai államsegély által nem fedeztetnének, az egri és rozsnyói missiói lelkészeknek fizetendő 1000—1000 korona az egyházmegyéknek évenként adott rendes államsegélyből vonatik le, annak kijelentése mellett, hogy mindaddig, míg a Szükösi—Hollandi tár helyreállítva nem lesz, egy olyan lelkész se kaphat egyházmegyei segélyt, se a Szükösi—Hollandi tár, se az államsegély évenkénti részletéből, akinek nyugdíjintézeti belépési járuléka az egyházkerület által lett fedezve.“

Ugyanebben a kérdésben a gömöri, tornai, felsőborsodi és ungi egyházmegyék is adtak be felterjesztéseket. Ezek közül a felsőborsodi és ungi egyházmegyék konkrét javaslatokat nem tesznek, hanem csak azt kérik, hogy egyházkerületünk múlt őszi határozatának szerezzen érvényt. A gömöri és tornai egyházmegyék megjelölik a segélynyújtás módozatait is.

Igy a gömöri egyházmegye, rámutatva a segélyezésnek „A Sárospataki Ref. Lapokban“ Fodor György és Vattay László által kifejtett lehetőségeire, a következő határozati javaslatot terjeszti fel :

1. Határozza el egyházkerületünk, hogy a kerületbeli lelkészek orsz. nyugdíjintézeti terheinek könnyítésére 85670 kor. 40 fill. törlesztéses kölcsönt vesz fel, úgy, hogy ennek esedékes kamatai és a törlesztés hányadai, 32 éven át a Szükösi—Hollandi tár évi jövedelméből fedeztessenek. — Kell rá $6\frac{1}{2}\%$ mellett évenként 5568 kor. 57 fillér.

2. Mondja ki az egyházkerület, hogy a segély azoknak a lelkészeknek adatik, akik az 1908. évi június 30. tartott konventi ülés jegyzőkönyve szerint az orsz. lelkészi nyugdíjintézetbe már akkor felvételtek s akiknek a száma 291-et teszen ki.

3. Mondja ki az egyházkerület, hogy a fenti segélyt a lelkészek 1600 koronás törzsfizetése után járó 23%-os belépési díjak 4 évi hátralékának a fedezésére adományozza, amely 85670 kor. 40 fillért teszen ki és azt a nyugdíjintézetbe felvett lelkészek, illetve énekvezérek száma szerint a következő 4 évben (1909—1912.) mindig november hónapjának elsején szolgáltatja ki az egyházmegyék kezébe (Évenként egy-egy lelkész után 73 korona 60 fillér esik).

4. Egyházkerületünk közgyűlése a kölcsön felvételére az egyházkerületi elnökséget kéri és hatalmazza fel s az összegek időközönként való kiszolgáltatásával az egyházkerületi pénztárnokot bizza meg.

5. Egyházkerületünk azt az 1920 koronát, melyet eddig az egyházmegyéknek adott, valamint az 1800 koronára menő rendkívüli segílyt is, beszünteti s ezeket az egyházmegyék terhére utalja; az ungvári egyháznak ígért s még ki nem fizetett (már csak) egy ezer koronát pedig ezen törlesztéses kölcsön időközi kamataiból fogja kifizetni. S a Szükösi—Hollandi tárból így felszabadított összegek u. n. 1920+1800+1000 és a pénztári maradvány 1046 kor., — vagyis összesen 5766 kor. a törlesztéses kölcsönre teljes fedezetet fognak nyújtani.“

A *tornai* egyházmegye szintén a Szükösi—Hollandi tár kamatjövedelméből kívánja a lelkészek segélyezését keresztül vinni és indítványozza, hogy annak évi terhei közül töröltessék:

1. A sárospataki főiskolai tápinté-	zetnek adott	--- --- --- ---	2234 kor. — fill.
2. A theológusok nyugdíjára adott			1650 kor. — fill.
3. Az ungvári egyháznak adott	---		1000 kor. — fill.
4. Az egyházmegyéknek adott	---		1920 kor. — fill.
	összesen		6804 kor. — fill.

és az ennek megfelelő törlesztéses kölcsön vétessék fel a lelkészek segélyezésére.

Ha pedig az egyházkerület ezt nem teljesítené, arra kéri fel a *tornai* egyházmegye a kerületet, hogy tekintet nélkül azon kötelezettségekre, melyeket a Szükösi—Hollandi tár terhére elvállalt, miután az alapítvány természetén az egyházkerület nem változtatott, tehát az más célra nem fordítható, mint szegény lelkészek, tanítók és egyházak segélyezésére: — a Szükösi—Hollandi tár kamatait ossza szét évenként az egyházmegyék között az alapítvány által megjelölt hármias célra.

Vallay László egyházkerületi aljegyző s előadó, arra az esetre, ha a nagyobb arányú segélyezés és különösen a törlesztéses kölcsön iránti javaslatok és indítványok mellőztetnének, a következő, írásban beadott javaslatot terjeszti a közgyűlés elé:

„Tekintettel arra, hogy a Szükösi—Hollandi tár kamatának a törlesztéses kölcsön miatti 32 évre való lekötése, az idő hosszúsága miatt, némelyekben aggodalmat támaszt, továbbá:

tekintettel arra, hogy az egyes egyházmegyék a lelkészek támogatására a maguk hatáskörében már ugyis elkezdték a segély akciót, végül ;

tekintettel arra, hogy egyházkerületünk mindegyik pénztára sok oldalról igénybe van véve :

a segélyezésnek rövidebb úton, — igaz, hogy kisebb arányú, de az egyházkerület anyagi helyzetét inkább tekintetbe vevő és könnyebben keresztülvihető lebonyolítása érdekében, — *arra az esetre, ha a törlesztés kölcsön iránti indítványok mellőzhetnének* — a következő határozati javaslatot terjesztem az egyházkerületi közgyűlés elé :

mondja ki az egyházkerületi közgyűlés, hogy :

1. A kerületbeli lelkészek hátrálékban levő négy évi orsz. nyugdíjintézeti belépti díjainak és visszamenő kamatterheinek könnyítésére 46560 korona segélyösszeget szavaz meg.

2. Egyházkerület ezt az összeget négy egyenlő részletben szolgáltatja ki, vagyis ad évenként 11640 koronát s az összeg kifizetésének határidejéül 1909., 1910., 1911 és 1912. évek november hónapjainak első napját állapítja meg.

3. Egyházkerület ezt a 11640 koronát a Szükösi—Hollandi tár és az egyházkerületi papi özvegy-árvatár terhére utalványozza ki úgy, hogy a Szükösi—Hollandi tár felmaradt kamataiból ad évenként erre a célra segélyképen 5850 koronát, az egyházkerületi papi özvegy-árvatár tőkéjéből engedélyez kölcsönképen 4 éven át évenként 5790 koronát (E kettő kitesz 11640 koronát).

4. Egyházkerületünk a papi özvegy-árvatárnak 4 év alatt erre a célra kölcsönadott 23160 koronát kitevő tőkéjét, esedékes kamataival együtt a Szükösi—Hollandi tár kamataiból fogja helyreállítani a további 5 év alatt. Épen ezért a Szükösi—Hollandi tár kamatából e célra 5850 koronát leköt a további 5 évre is, illetve mindaddig, míg a papi özvegy-árvatár felhasználandó tőkéje, kamataival együtt, hiánynélkül teljesen vissza nem térül (9 év múlva 1918. év november 1-én már felmarad belőle 6⁰/₁₀-os kamatozás mellett 3685 kor. 28 fill., tehát 9 év alatt is lebonyolítható az egész segély akció, még akkor is, ha az ungvári egyház 1 ezer koronája is ide utaltatik).

5. A fenti pontokban foglalt határozatok a Szükösi—Hollandi tár költségvetésének több évre leendő megállapítását tevéen szükesség, egyházkerület azt 10 évre a következőleg állapítja meg ;

I. Bevétel.

1. 279000 korona tőke 6% kamata	16740 kor. — fill.
2. Egyházmegyék segélypénzéből	470 kor. — fill.
összesen	<u>17210 kor. — fill.</u>

II. Kiadás.

1. Lelkészi nyugdíjintézeti segélyre	5850 kor. — fill.
2. Sárospataki tápintézeti segélyre	2234 kor. — fill.
3. Sárospataki teológusok után nyugdíj	1650 kor. — fill.
4. Prinsterer-alapítvány kamata	120 kor. — fill.
5. Az egri missiói lelkésznek	1000 kor. — fill.
6. A rozsnyói missiói lelkésznek	1000 kor. — fill.
7. A miskolci felsőbb leányiskolának	3000 kor. — fill.
8. A lekenyei tanítónak	200 kor. — fill.
9. Rendkívüli segélyekre	200 kor. — fill.
10. Az egyházmegyék adománya kétszeresen vissza	940 kor. — fill.
11. Tiszti fizetésre	760 kor. — fill.
Kiadás összege	<u>16954 kor. — fill.</u>
Maradvány, mint egyenleg	<u>256 kor. — fill.</u>
Összeg	17210 kor. — fill.

6. A fenti pont szerint az egyházmegyék eddigi 1920 koronát kitevő részesedése és az 1800 koronára menő rendes és rendkívüli segélyezés címlete, további intézkedésig, részben töröltetvén, — egyházkerület rámutat arra, hogy amennyiben az egyházmegyék ebből a tárból kapott segélyeiket egyes gyámoltjaikkal szemben lekötötték volna, — erre nézve, mint rokon természetű tárnál, a Baldácsy-alapítványnál találhatnak ideiglenes fedezetet. — Az ungvári egyháznak ígért s még ki nem fizetett egyezer koronát szintén a papi özvegy-árvatár terhére utalja ki az egyházkerület úgy, hogy az is kölcsönnek tekintetik s esetleges kamataival együtt a Szükösi—Hollandi tár felszabaduló kamataiból fog visszatéríteni.

7. Amennyiben az egyházmegyék a magok hatáskörében már eddig is több helyen megkezdték a segélyakciót a lelkészek nyug-

díjterheinek könnyítésére, egyházkerületünk a jelen határozattal megszavazott segélyösszeget az egyházmegyék kezébe adja, évenként mindenik egyházmegyének annyi lelkészi állás után szolgáltatván ki a segélyt, ahány lelkészi állás az illető egyházmegyében nyugdíjra jogosult lelkészszel be volt töltve akkor, amikor az egyetemes Konvent 1908. június 30-án a nyugdíj terheket kiszabta.

8. Amennyiben az említett konventi jegyzőkönyv szerint a kerületünkben szervezett 364 lelkészi, illetve énekvezéri állás közül 73 állás vagy nem volt betöltve, vagy a nyugdíjintézetbe be nem lépett idősebb lelkész által volt elfoglalva, kimondja egyházkerületünk, hogy összesen 291 lelkészi állást segélyez évi 40 koronával, amely évenként 11640 koronának felel meg (A Fodor Gy. terve szerint 73 kor. esnék évenként 1 lelkészre).

9. Az egyházmegyéknek kiadandó évi segélyt az említett konventi jegyzőkönyv nyomán, egyházkerület a következőkben állapítja meg:

1. Abaujban van	72	lelkészi állás, üres	16,	betöltött	56,	kap	2240	kor.-t.
2. A.-Borsodban van	50	"	"	"	10	"	40	1600
3. A.-Zemplénben van	62	"	"	"	10	"	52	2080
4. F.-Borsodban van	49	"	"	"	9	"	40	1600
5. F.-Zemplénben van	30	"	"	"	5	"	25	1000
6. Gömörben van	46	"	"	"	6	"	40	1600
7. Tornáiban van	16	"	"	"	4	"	12	480
8. Ungban van	39	"	"	"	13	"	26	1040

Összeg: 364 lelkészi állás, üres 73, betöltött 291, esik 11640 kor.

10. Egyházkerületünk megengedi, hogy az egyházmegyék a nyert segélyt a megjelölt célra szabad tetszésök szerinti módon használhassák fel, t. i. akár a lelkészek száma, akár a lelkészek belépti díj és kamatdíj terheinek az arány száma szerint oszthatják azt ki.

11. Egyházkerületünk e határozatok elvi részleteinek és számbeli adatainak megvizsgálására és a gyűlés folyamán leendő jelentéstételre egy bizottságot küld ki."

Ezekhez a különböző javaslatokhoz járult még *Szuhaý Benedek* felsőborsodi egyházmegyei főjegyző indítványa, melyben az foglaltatik, hogy egyházkerületünk a lelkészek 23%-os orsz. nyugdíjintézeti belépti díjának, összesen 137277 koronának a fedezésére vegyen fel egy hosszabb lejáratú törlesztéses kölcsönt s azt

segélyképen adja oda a lelkészeknek s az erre évenként szükséges 8900 korona összeget a Szükösi—Hollandi tár kamat jövedelméből szakítsa el.

Szuhay Benedek a tárgyalás folyamán kijelentette, hogy indítványának a szószerinti szövegétől eláll s a Dókus Ernő javaslatát, a hozzá benyújtott pótlással együtt, egész terjedelmében elfogadja, azzal a módosítással, hogy ne a lelkészek állítsák vissza a tőkét, hanem szereztessék be egy 32 év alatt törlesztendő kölcsön s ennek kamatait és törlesztését a Szükösi—Hollandi tár fedezze.

A megindult hosszú és minden irányban kiterjedt, beható vita folyamán megnyugtató kijelentések tétetvén arra nézve, hogy ugy a „Hollandi“, mint a „Szükösi tár“ jövedelme s esetleg bizonyos tekintetben, s részben a tőkéje is a szóban forgó célra, minden jogsérelem nélkül felhasználható!

Egyházkerületi Közgyűlés a következőleg határozott:

1. Kimondja, hogy a különböző eredetű, de egyesített *Szükösi—Hollandi tár* nem alapítványi természetű, hanem egyházkerületi határozaton nyugvó olyan alap, melynek az a rendeltetése, hogy szegény lelkészek, tanítók s egyházak segélyezésére szolgáljon s egyházkerületünk a maga újabb határozataival az alap mimódon való felhasználása tekintetében szabadon rendelkezik.

2. A beadott több rendbeli javaslat közül Dókus Ernő javaslatát és pótvajavaslatának első részét fogadja el a Suhay Benedek által módosított értelemben, vagyis úgy, hogy nem kamat nélküli kölcsönrel, hanem vissza nem fizetendő segéllyel kíván a lelkészek nyugdíj terhén könnyíteni.

3. Utasítja a pénzügyi választmányát, hogy a Szükösi—Hollandi tárra 100212 kor. 86 fill., illetőleg az igénybe veendő kisebb összeg erejéig szerezzen törlesztéses kölcsönt oly formán, hogy azt öt év alatt, öt egyenlő részletben a

magyar földhítelinézethez a folyó évi június 8-ig alkalmazott lelkészek helyett fizesse be, azon egyházmegyénél pedig, melyek a belépesi járulékot részben vagy egészben már befizették, a reájok eső 73⁰/₀-ot, illetőleg a befizetett résznek megfelelő összeget az illető egyházmegyének térítse meg.

4. A kölcsön vett összeg kamatait a Szükösi—Hollandi tár felszabadult és 6090 koronát kitevő évi kamataiból fedezi, mindaddig, amíg a kölcsön egészen törlesztve nem lesz.

5. A Szükösi—Hollandi tár eddigi kiadási tételei e határozatok folytán változást szenvedvén, a tár költségvetése a következőkben állapítatik meg:

I. Bevétel:

1. 268000 kor. tőke 6 ⁰ / ₀ kamata --- --- --- ---	16000 kor. — fill.
2. Az egyházmegyék hoz- zájárulása --- --- --	470 kor. — fill.
összeg	<u>16470 kor. — fill.</u>

II. Kiadás.

1. A sárospataki tápinté- zetnek --- --- --- ---	2234 kor. — fill.
2. A sárospataki theol. után nyugdíj --- ---	1650 kor. — fill.
3. A Prinsterer-alapítvány	120 kor. — fill.
4. Lelkészek nyugdíjinté- zeti segélye --- --- ---	6090 kor. — fill.
5. Egyházmegyék évi ré- szesedése á 120 kor. ---	960 kor. — fill.
6. Rendkívüli segélyekre	900 kor. — fill.
7. E.-megyéknek visszatér- ítés --- --- --- ---	470 kor. — fill.

8. Egyházkerületi felsőbb leányiskolára	--- ---	3000 kor. — fill.
Kiadás összege		15424 kor. — fill.
Maradvány		1046 kor. — fill
Összeg		16470 kor. — fill.

6. Az ungvári egyháznak ígért 1000 korona és a tiszti fizetés a pénztári maradványra utaltatik s ha ez mindakettőt meg nem bírná, a tiszti fizetés átvitetik az egyházkerület többi, tárainak a terhére.

Amennyiben a missionáriusok díjai, amelyek eddig a Szükösi—Hollandi tárból fedeztettek, államsegély által nem fedeztethetnének, az egri és rozsnyói missiói lelkészeknek fizetendő 1000—1000 korona az egyházmegyéknek évenként adott rendes államsegélyből vonatik le s továbbra is az egyházkerület által közvetlenül szolgáltatik ki.

7. A miskolci felsőbb leányiskolára évenként fizetni kötelezett 3000 korona vagy a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter úrhoz intézendő kérvény útján nyerendő államsegélyből, vagy a közös protestáns bizottság által beadott memorandumban hasonló célokra kért és kilátásba helyezett összegből, vagy más forrás felhasználásával, első sorban lesz a Szükösi—Hollandi tár terheiből feloldozandó.

12. Olvastatott a pénzügyi választmány jelentése az 1909. március 23. és következő napjain tartott számvevőszéki üléseiről, mellyel betérjeszti az egyházkerületi pénztár 1908. évi számadásainak megvizsgálásáról, az egyházkerületi pénztárnok által kezelt alapítványi és egyéb pénztárak bevételeiről és kiadásairól szóló részletes jelentést.

Számvevőszéki jegyzőkönyv.

Felvétetett Miskolcon, 1909. évi március hó 23-án és következő napjain a tiszáninneri ref. Egyházkerület pénzügyi választmánya részéről Kun Bertalan püspök elnöklete alatt Nagy Ignác alsóborsodi, Vadászy Pál felsőborsodi esperesek, Lévay József egyh. ker. tanácsbíró, Sólyom Gyula heöcsabai lelkész, Porcs János nyug. főgimn. tanár, Bárczay László felsőborsodi egyházkerületi tanácsbíró, Radácsi György sárospataki theologiai tanár, a főiskola gazdasági választmányának elnöke a főiskola képviselőletében, Pataky Sándor egyh. ker. pénztárnok és Bizony Ákos egyházkerületi ügyész jelenlétében megtartott számvevőszéki ülések alkalmával.

Tárgy: a Pataky Sándor egyházkerületi pénztárnok által kezelt alapítványi és egyéb pénztárak 1908. évi bevételeiről és kiadásairól szóló számadások megvizsgálása

1. Kun Bertalan püspök 1909. évi márc. hó 23-án d. e. 9 órakor az ülést megnyitván, melegen üdvözlö a megjelent pénzügyi választmányi tagokat s a sárospataki főiskolának a számvevőszék ülésén első ízben megjeient képviselőjét s felhívja Pataky Sándor egyházkerületi pénztárnokot a múlt 1908. évi számadások előterjesztésére.

Ezen felhívás folytán Pataky Sándor egyházkerületi pénztárnok megvizsgálás céljából előterjeszti az 1908. évi pénztári fő- és részletes szaknaplót, a reájok vonatkozó tőkekönyvekkel, kötvényekkel, leltárakkal és a bevételeket illetőleg kiadásokat igazoló okmányokkal együtt, melyeknek tüzetes és szakszerű megvizsgálása a következő sorrendben és eredménnyel eszközöltetett.

I. Közigazgatási pénztár.

Bevétel.

1. Visszafizetett tőke	---	---	---	54,266	K	48	f.
2. Kamatok	---	---	---	31,153	"	10	"
3. Egyházmegyéktől begyűlt	---	---	---	22,846	"	82	"
4. Államsegélyből	---	---	---	41,442	"	—	"

5. Kezelésre beadatott	---	---	11,003	„	—	„
6. Törvénykönyvek árából	---	---	1,556	„	97	„
7. Visszafizetett előleg Vay—Mocsáry-tárból	---	---	2,371	„	22	„
összes bevétel:			164.639	K	59	f.

Kiadás.

1. Múlt évi túlkiadás	---	---	227	K	49	f.
2. Kikölcsönözött	---	---	62,782	„	44	„
3. Tiszti fizetésekre	---	---	26,810	„	—	„
4. Napidíjak és utazási költség			4,148	„	60	„
5. Kezelt alapok kamatai címén			10,980	„	92	„
6. Sárospataki főiskolának			2,000	„	—	„
7. Tűzkárbiztosítási díjak	---	---	13,403	„	42	„
8. Tőketörlesztés és kamatok a Pesti Kereskedelmi Banknak			6,557	„	45	„
9. Szemere-alapítvány a berzéki egyháznak	---	---	5,000	„	—	„
10. Híttoktatásra	---	---	5,050	„	—	„
11. Lelkészi gyámintézetnek	---	---	1,200	„	—	„
12. Egyházmegyéknek kiadatott			22,400	„	—	„
13. Vegyes kiadások	---	---	3,377	„	31	„
összes kiadás:			163,937	K	63	f.

A tár állása.

1. Kint lévő kamatozó tőke	---	---	525,936	K	07	f.
2. Kamathátrálék	---	---	19,889	„	12	„
3. Előlegezett tűzkárbiztosítási díjak	---	---	13,403	„	42	„
4. Pénztári maradvány	---	---	701	„	96	„
összesen:			559,930	K	57	f.
kellene lenni:			567,545	„	52	„
hiány:			7,604	K	95	f.

vagyis az eredeti közigazgatási tár és a bele olvasztott különböző pénztárak tőkái, hozzájuk adva a kezelés végett átvett alapítványokat és a Pesti Keres-

kedelmi Banktól felkölcsönzött 100,000 koronát, 7604 kor. 95 fillérrel csökkentek.

Tekintettel arra, hogy a pénztári *hiány* az 1907. évi 3267 kor. 23 fillérről már 7604 kor. 95 fillérre emelkedett, a számvevőszék kötelességmulasztást vélne elkövetni, ha fel nem hívná a főtisztt. Egyházkerületi Közgyűlés figyelmét arra, hogy a közigazgatási pénztár a reá háruló terhek fedezésére tőkeállományának megcsonkítása nélkül nem képes és így vagy a kiadások csökkentéséről vagy a *bevételek szaporításáról* okvetlenül gondoskodni kell.

II. Vay—Mocsári-alapítvány. A)

Bevétel.

1. Múlt évi pénztármaradvány	---	---	---	1,829	K 77	f.
2. Visszafizetett tőke	---	---	---	20,468	„ 70	„
3. Kamatokból	---	---	---	30,131	„ 07	„
összes bevétel:				<u>52,429</u>	K 54	f.

Kiadás.

1. Kikölcsönzöttetett	---	---	---	20,510	K —	f.
2. Sárospataki főiskolának	---	---	---	26,646	„ —	„
3. Tiszti fizetésekre	---	---	---	954	„ —	„
4. Visszafizetett kölcsön	---	---	---	2,371	„ 22	„
összes kiadás:				<u>50,481</u>	K 22	f.

A tár állása.

1. Kint lévő tőke	---	---	---	459,104	K 67	f.
2. Kamat hátrálék	---	---	---	23,609	„ 32	„
3. Pénztári maradvány	---	---	---	1,948	„ 32	„
összesen:				<u>484,662</u>	K 31	f.
1907. végén volt:				<u>484,729</u>	„ 95	„
apadás:					67	K 64 f.

III. Vay—Mocsáry-alapítvány. B)

Bevétel.

1. Múlt évi pénztári maradvány	278 K 61 f.
2. Visszafizetett tőke --- --- ---	32,466 „ 77 „
3. Kamatokból --- --- --- ---	14,380 „ 95 „
összes bevétel:	<u>47,126 K 33 f.</u>

Kiadás.

1. Kikölcsönözöttetett --- --- ---	42.900 K — f.
2. Tiszti fizetésekre --- --- ---	476 „ — „
összes kiadás:	<u>43,376 K — f.</u>

A tár állása.

1. Kint lévő tőke --- --- ---	285,843 K 54 f.
2. Kamathátrálék --- --- ---	5,195 „ 95 „
3. Pénztári maradvány --- --- ---	3,750 „ 33 „
összesen:	<u>294,789 K 82 f.</u>
1907. végén volt:	<u>280,208 „ 04 „</u>
szaporodás:	14,581 K 78 f.

IV. Teleky—Szeremley-alapítvány.

Bevétel.

1. Múlt évi pénztári maradvány	1,135 K 15 f.
2. Visszafizetett tőke --- --- ---	3,266 „ — „
3. Kamatokból --- --- --- ---	2,289 „ 12 „
összes bevétel:	<u>6,690 K 27 f.</u>

Kiadás.

1. Kikölcsönözöttetett --- --- ---	3,640 K — f.
2. Sárospataki főiskolának --- --- ---	2,160 „ — „
összes kiadás:	<u>5,800 K — f.</u>

A tár állása.

1. Kint lévő tőke	-- -- --	35,658 K	— f.
2. Kamathátrálék	--- --- ---	1,827	„ 27 „
3. Pénztári maradvány	--- ---	890	„ 27 „
		<hr/>	
	összesen:	38,375 K	54 „
1907. végén volt:		38,315	„ 79 „
		<hr/>	
	szaporodás:	59 K	75 f.

*V. Lelkészi özvegy-árva gyámintézet.**Bevétel.*

1. Mult évi pénztári maradvány		1,280 K	17 f.
2. Visszafizetett tőke	--- --- ---	45,270	„ 68 „
3. Kamatokból	--- --- ---	28,749	„ 08 „
4. Egyházmegyéktől	--- --- ---	2,814	„ 85 „
5. Közigazgatási tárból	--- --- ---	1,200	„ — „
6. Vegyesekből	--- --- ---	33	„ 96 „
		<hr/>	
	összes bevétel:	79,348 K	74 f.

Kiadás.

1. Kikölcsönözöttetett	--- --- ---	46,442 K.	-- f.
2. Özvegy-árva illetményekben	---	27,871	„ 30 „
3. Tiszti fizetésekre s vegyesek		586	„ 76 „
		<hr/>	
	összes kiadás:	74,900 K	06 f.

A tár állása.

1. Kint lévő tőke	--- --- ---	431,232 K	02 f.
2. Kamathátrálék	--- --- ---	19,183	„ 25 „
3. Pénztári maradvány	--- ---	4,448	„ 68 „
		<hr/>	
	összesen:	454,863 K	95 f.
1907. végén volt:		452,967	„ 84 „
		<hr/>	
	szaporodás:	1,896 K	11 f.

VI. Szükösi—Hollandi-tár.

Bevétel.

1. Mult évi pénztári maradvány	206 K 81 f.
2. Visszafizetett tőke --- --- ---	26,648 „ 08 „
3. Kamatokból --- --- ---	15,919 „ 37 „
4. Egyházmegyék befizettek ---	472 „ 99 „
5. Vegyesekből (fél lelkészi jöv.)	1,691 „ 22 „
összes bevétel:	<u>44,938 K 47 f.</u>

Kiadás.

1. Kikölcsönözött --- --- ---	23,830 K — f.
2. Rendes és rendkívüli segélyek	4,352 „ — „
3. Szükösöknek a befizetett összeg kétszere --- --- ---	945 „ 98 „
4. Egyházmegyéknek --- ---	1,920 „ — „
5. Sárospataki főiskolának ---	6,118 „ — „
6. Felsőbb leányiskolának ---	3,000 „ — „
7. Ungvári egyháznak --- ---	1,000 „ — „
8. Egri és rozsnyói lelkészeknek 1000—1000 kor. --- ---	2,000 „ — „
9. Prinsterer-alapítvány kamata	120 „ — „
10. Vegyésekre --- --- ---	1,359 „ 30 f.
összes kiadás:	<u>44,645 K 28 f.</u>

A tár állása.

1. Kint lévő tőke --- --- ---	265,960 K 10 f.
2. Kamathátralék --- --- ---	10,822 „ 81 „
3. Pénztári maradvány --- ---	2,293 „ 19 „
összesen:	<u>279,076 K 10 f.</u>
1907. végén volt:	<u>279,707 „ 54 f.</u>
apadás:	631 K 44 f.

VII. Tolcsvai—Nagy Gedeon-alapítvány.

Bevétel.

1. Visszafizetett tőke --- --- ---	12,243 K — f.
------------------------------------	---------------

2. Kamatokból	---	---	---	---	3,494 K 50 f.
összes bevétel:					<u>15,737 K 50 f.</u>

Kiadás.

1. Kikölcsönözöttetett	---	---	---	---	11,595 K — f.
2. Egyházmegyéknek kiadatott	---	---	---	---	2,400 „ — „
3. Múlt évi pénztári hiány	---	---	---	---	581 „ 87 „
összes kiadás					<u>14,576 K 87 f.</u>

A tár állása.

1. Kint lévő tőke	---	---	---	---	55,294 K 48 f.
2. Kamathátrálék	---	---	---	---	2,633 „ 04 „
3. Pénztári maradvány	---	---	---	---	1,160 „ 63 „
összesen:					<u>59,088 K 15 f.</u>
1907. végén volt:					<u>58,101 „ 51 „</u>
szaporodás:					986 K 64 f.

VIII. Alamisna-alap.

1. Bevétel	---	---	---	---	1,041 K 62 f.
2. Kiadás	---	---	---	---	1,041 „ 62 „
maradvány:					<u>semmi</u>

IX. Missió-alap.

1. Bevétel	---	---	---	---	6,400 K — f.
2. Kiadás	---	---	---	---	6,400 „ — „
maradvány:					<u>semmi</u>
3. Eperjesi missió-alap	---	---	---	---	18,903 K 66 f.

X. Államsegély.

1. Bevétel	---	---	---	---	49,742 K — f.
------------	-----	-----	-----	-----	---------------

Kiadás.

1. Egyházmegyéknek kiadatott ...	10,000 K — f.
2. Sárospataki főiskolának ...	4,000 „ — „
3. Felsőbb leányiskolának ...	21.300 „ — „
4. Közigazgatási pénztárnak ...	14,442 „ — „
összes kiadás:	<u>49,742 K — f.</u>

XI. Általános határozatok.

1. Mindezen pénztárakra vonatkozó számadások a fentebb említett eltérésekkel úgy bevételi, mint kiadási tételeikre nézve helyeseknek s a szükséghez képest okmányokkal is igazoltaknak találtatván, Pataky Sándor egyházkerületi pénztárnoknak az 1908. évi számadások terhe alól az azokban foglalt tételekre vonatkozólag leendő felmentését ezenel javaslatba hozzuk s egyszersmind buzgó és szakavatott működéseért elismerésünket és köszönetünket is kifejezzük.

2. A folyó 1909. évi pénztári napló megvizsgáltatván s a bevételi és kiadási rovatok összegeztetvén, kítűnt, hogy a folyó évi bevétel a 15,193 kor. 38 fill. pénztári maradvánnyal együtt

kitesz. --- --- --- --- ---	63,713 K 95 f.
a folyó évi kiadás --- --- ---	<u>55,218 „ 10 „</u>

bevételi többlet: 8,495 K 85 f.,
mely összeg a pénztár tartalmával egyezőnek találtatott.

Kelt Miskolcon, 1909. évi március hó 25-én.

Jegyzette:

BIZONY ÁKOS,
egyh. ker. ügyész.

Egyházkerületi közgyűlés a pénzügyi választmány jelentését jóváhagyólag tudomásul

veszi, Pataky Sándor egyházkerületi pénztárnokot — buzgó és szakavatott működésének elismerése mellett — az 1908. évi számadások terhe alól felmenti s elhatározza, hogy a betervezett számvevőszéki jegyzőkönyv — a nem közérdekű részletek kihagyásával — az egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvében kinyomattassék.

13. Mult évi őszi egyházkerületi közgyűlésünk 39. sz. jkvi határozatával felhívta az egyházkerületi pénztárnokot, hogy a kezelése alatt álló összes kerületi alapokról és táarakról részletes jelentést adjon be s ezen táarak bevételi és kiadási tételeiről a pénzügyi választmány hozzájárulásával részletes költségvetést készítsen. A pénzügyi választmány erre nézve jelenti, hogy az egyházkerületi alapokról és táarakról szóló részletes kimutatás a számvevőszéki jegyzőkönyvben található, amely eddigelé az egyházkerületi jegyzőkönyvben csak kivonatosan lévén kinyomatva, innen eredhetett a félreértés, mintha a pénztárnok részletes kimutatást eddigelé nem terjesztett volna be az egyházkerületi közgyűlésre. Beterjeszti azonban egyházkerületi pénztárnok az 1909. évre szóló *normál költségvetési előirányzatot* az egyházkerületi alapokról és táarakról, amint következik:

I. Közigazgatási-tár.

Bevétel.

1. 426,000 kor. elhelyezett kamatozó tőke 6 ^o / _o -os kamatában --- --- ---	25,560 K — f.
2. Késedelmi kamatokból --- ---	300 „ — „
3. 100,000 kor. 6 ¹ / ₂ ^o / _o -a (tőke segélyek) --- --- ---	6,500 „ — „
4. Az egyházmegyék által a táarra gyűjtött összegekben 2,100 kor., jegyzőkönyvek árában 925 kor., névkönyvek árában 520 kor. összesen ---	3,545 „ — „

5. Az egyházmegyékért a Fonciére biztosító intézetnek előlegezett	---	---	---	---	17,500	K	—	f.
6. A régi államsegélyből	---	---	---	---	14,200	"	—	"
7. Az új államsegély összege	---	---	---	---	27,000	"	—	"
összesen:					<u>94,605</u>	K	—	f.

Kiadás.

1. 274,480 kor. alapok, alapítványok és kezelésre beadott egyházi tőkék után a jogosultaknak évenként 5% ₀					13,724	K	—	f.
2. 39,620 kor. püspöki alap után 7% ₀	---	---	---	---	2,773	"	40	"
3. A pesti magy. keresk. banknak 100,000 tőke segély után					6,500	"	—	"
4. A Fonciére biztosító intézetnek					13,500	"	—	"
5. Jegyzőkönyvek és névkönyvek nyomtatási árában	---	---	---	---	1,900	"	—	"
6. Tiszti fizetésekre: püspök 3400 kor., főjegyző 1000 kor., 4 aljegyző á 300 kor. = 1200 kor., 3 esperes á 1800 kor. = 5400 kor., 2 esperes á 1600 kor. = 3200 kor., 3 esperes á 1400 kor. = 4200 kor., titkár 3000 kor., egyházmegyei főjegyzők á 100 kor. = 800 kor., a régi állam segélyből kiutalt hittanítási díjak 600 kor., pénztárnoki fizetés 1450 kor. összesen	---	---	---	---	24,250	"	—	"
7. A s.-a.-ujhelyi hittanító fizetésére	---	---	---	---	3,000	"	—	"
8. Az ungvári hittanító fizetésére					600	"	—	"
9. A kassai hittanító fizetésére					600	"	—	"

10. A Sárospataki Lapok segélye	600 K — f.
11. A sárospataki levéltárnok fi- zetésére --- --- --- ---	400 „ — „
12. A sárospataki vallástanár fi- zetése pótl. --- --- ---	300 „ — „
13. Vizsgadíjakban --- --- ---	1,000 „ — „
14. Az új „Vay—Mocsáry-alapra (1902. őszi közgy. 10. pontja értelmében) VII-ik részletül --- --- --- ---	1,000 „ — „
15. Közgyűlési és tanügyi bizotts. díjakra --- --- --- ---	1,300 „ — „
16. Conventi kiadásokra --- ---	2,400 „ — „
17. Conventi jkönyvek árában ---	260 „ — „
18. A tátrafüredi lelkész tiszte- let díja --- --- --- ---	160 „ — „
19. Nyomtatványok és irodai szük- ségletekre --- --- --- ---	500 „ — „
20. Irodaszolga fizetése --- ---	720 „ — „
21. A tüzkárbiztosítási tárból a papi özvegy-árva tárnak	800 „ — „
22. Az új állam segélyből az egyházmegyéknek ; Abauj 3840 kor., Alsóborsod és Alsózemplén á 2880 kor. = 5760 kor., Felsőborsod, Fel- sőzemplén, Gömör és Ung- nak á 2720 kor. = 10,880 kor., Torna 1920 kor. ---	22,400 „ — „
23. A parochiális könyvtárakból még benn levő részlet ---	1,180 „ — „
24. Rendszerint előforduló apróbb kiadásokra --- --- ---	700 „ — „
összesen :	100,567 K 40 f.
Levonva a bevételt --- --- ---	94,605 „ — „
Hiány mutatkozik :	5,962 K 40 f.
Ehhez az 1908. évi hiány --- ---	7,604 „ 95 „
Fedezetlen marad 1909. év végével :	13,567 K 35 f.

II. Szükösi és Hollandi-tár.

Bevétel.

1. 268,000 kor. tőke 6 ⁰ / ₁₀ -os kamatában	16,080 K	— f.
2. Késedelmi kamatokban	160	„ — „
3. Az egyházmegyék által beadott összegekben	470	„ — „
összesen:	16,710 K	— f.
a kiadás összege:	15,445	„ — „
rendelkezésre marad:	1,265 K	— f.

Kiadás.

1. Közgyűlésileg megszavazott rendes és rendkívüli segélyekre	1,800 K	— f.
2. Az egri egyház évi segélye	1,000	„ — „
3. A rozsnói egyház évi segélye	1,000	„ — „
4. Az ungvári „ „ „	1,000	„ — „
5. A sárospataki főiskola tápintézetének	2,234	„ — „
6. A sárospataki theológusok után	1,650	„ — „
7. Az egyházmegyéknek a beadott összegek kétszeresében	940	„ — „
8. Az egyházmegyéknek évi segélyül	1,920	„ — „
9. A Prinsterer-alap kamata a főiskolának	120	„ — „
10. Az e.-ker. felsőbb leánynövelde költségeire	3,000	„ — „
11. Tiszti fizetésekre és irodai átalányra	781	„ — „
Összesen:	15,445 K	— f.

III. Tolcsvay Nagy Gedeon-alap.

Bevétel.

1. 56,000 K tőkének 6 ⁰ / ₁₀ -os kamata	3,360 K	— f.
---	---------	------

2. Késedelmi kamatokból	30 „ — „
Összesen :	3,390 K — f.

Kiadás.

1. Az egyházmegyéknek alapító- levél szerint évenként kiadandó	2,400 K — f.
2. A felmaradó összeg tőkésítendő	990 „ — „
Összesen :	3,390 K — f.

IV. Papi özvegy-árvtár.

Bevétel.

1. 435,000 K tőke 6 ⁰ / ₁₀ kamatában	26,100 K — f.
2. Késedelmi kamatokból	400 „ — „
3. Évi díjak, belépési díjak és hirdetésekből	2,800 „ — „
4. A tűzkárbiztosítási tárból	800 „ — „
Összesen :	30,100 K — f.

Kiadás.

1. Özvegy-árva illetményekben	28,000 K — f.
2. Tiszti fizetésekre	560 „ — „
3. Tőkésítendő pénztári fölösleg	1,540 „ — „
Összesen :	30,100 K — f.

V. A Vay—Mocsáry I. alap.

Bevétel.

1. 460,000 K tőke 6 ⁰ / ₁₀ kamatában	27,600 K — t.
2. Késedelmi kamatokban	400 „ — „
Összesen :	28,000 K — f.

Kiadás.

1. A tőke 6 ⁰ / ₁₀ -os kamatából le- vonva a meghatározott 954 koronát tevő tiszti fizetést	954 K — f.
---	------------

2. A főiskolának évenként kiadatik	27,046 K — f.
Összesen:	28,000 K — „

VI. A Vay—Mocsáry II. alap.

Bévétel,

1. 154.217 tőkének, mint tőke- segélyeknek 5%-os kamatában	7,710 K 52 f.
2. 123,783 K tőkének 6% kamata	7,426 „ 98 „
3. Késedelmi kamatokban	70 „ — „
Összesen:	15,207 K 50 f.

Kiadás.

1. Az évenként befolyó összes kamatok	15,207 K 50 f.
--	----------------

VII. A gróf Teleky—Szeremley-alap.

Bevételek.

1. 36,000 K tőke 6%-os kama- tában	2,160 K — f.
2. Késedelmi kamatokban	40 „ — „
Összesen:	2,200 K — f.

Kiadás.

1. A befolyó összes kamatok éven- ként a főiskolának kiadatnak	2,200 K — f.
---	--------------

VIII. A régi államsegély.

Bevételek.

1. A m. kir. adóhivataltól	49,742 K — f.
----------------------------	---------------

Kiadás.

1. Az egyházmegyéknek	10,300 K — f.
2. A sárospataki főiskolának	4,000 „ — „

3. Az e.-ker. felsőbb leányiskolának	21,300 K — f.
4. A közigazgatási tárnak	14,142 „ — „
Összesen :	<u>49,742 K — f.</u>

Egyházkerületi közgyűlés a pénzügyi választmány és az e.-ker. pénztárnok jelentését tudomásul veszi, a bemutatott normál költségvetési tervezetet jóváhagyja és megerősíti s felhívja az e. ker. pénztárnokot, hogy jövőre is, a pénzügyi választmány közreműködésével, hasonló költségvetési tervezetet terjesszen a tavaszi egyházkerületi közgyűlés elé.

Miután pedig a közigazgatási tár normál költségvetése az 1909. évre jelentékeny hiányt tüntet fel, egyh. ker. közgyűlés megbizza a pénzügyi választmányt, hogy ezen hiánynak miként leendő elenyésztetésére a folyó évi őszi egyh. ker. közgyűlésünkre adjon be véleményes javaslatot s e javaslatát jó előre közölje a Sárospataki Ref. Lapokban, hogy a közgyűlés tagjai arról tájékozódhassanak.

14. Egyházkerületi pénzügyi választmány a múlt évi őszi közgyűlésünk 47. és 67. sz. jkvi határozataira vonatkozólag jelenti, hogy a missiói egyházak szétszórtan lakó hívei közt szétszandó vallásos íratok, bibliák és zoltárok, nemkülönben a missiói egyházak és szórványok részére felállítandó könyvtárak költségei, amennyiben azok az illető egyházmegyék által más forrásokból beszerezhetők nem volnának, — amit sikerre való kilátással lehetne megkísérelni — legcélszerűbben, de csak az elkerülhetlenül szükséges összeg erejéig a Tolcsvay Nagy Gedeon-féle alapítvány kamatfeleslegéből lennének fedezhetők; amely kamatfelesleg szabályrendeletünk értelmében tőkésítendő ugyan, de parancsoló szükség esetén a fenti célra felhasználható annál is inkább, mert a b. e. alapító rendelkezésével nem ellenkezik és semminemű magasabb érdeket nem sért.

Olvastatik ezzel kapcsolatban a felsőzempléni egyházmegye f. é. tavaszi közgyűlésének (34. sz.) felterjesztése, mellyel a homonnai missiói egyház részére a missiói könyv-

tár gyarapítása céljára megfelelő segély összeg utalványozását kéri.

Egyházkerületi közgyűlés a pénzügyi választmány javaslatát a missiói egyházak részére beszerzendő füzetek, könyvek, s a felállítandó könyvtárak költségeinek fedezésére vonatkozólag elfogadja s a Tolcsvai Nagy Gedeon-féle alapítvány kamatfeleslegének e célra, az elkerülhetetlenül szükséges összeg erejéig leendő felhasználását megengedi. A homonnai egyháznak a f. zempléni egyházmegye által felterjesztett kérését figyelembevétel végett a missióügyi bizottság előadójához teszi át.

15. Olvastatott az egyh. ker. Pénzügyi Választmánynak mult évi őszi közgyűlésünk 30. sz. határozatára készített következő felterjesztése:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

A mult 1908. évi őszi közgyűlésen 30. sz. a. hozott nagybecsű határozatával felhívni méltóztatott a Ragályi Béla felsőborsodi, Dókus Ernő felsőzempléni egyházmegyei gondnok, Dr. Tüdös István egyh. ker. tanácsbíró miskolci lelkész, Fodor György tornai egyh. megyei főjegyző, percupai lelkész, Idrányi Barna abauji egyh. megyei tanácsbíró nagyszalánci lelkész és Radácsi György főiskolai gazdasági választmányi elnök urakkal kiegészített egyházkerületi pénzügyi választmányt arra, hogy „a főiskolai és egyházkerületi pénztár közt a Vay-Mocsáry és Teleky-Szeremley alapítványok 1906. évi jövedelmére vonatkozólag fennforgó vitás kérdéseket véglegesen tisztázva, a jövendőre nézve is a hasonló viták elkerülése iránt javaslatot dolgozzon ki s határozati javaslatot készítsen.“

Fenti megbízatásunk folytán véleményes jelentésünket s abból kifolyólag határozati javaslatunkat következőkben terjesztjük elő:

1. A *Vay-Mocsáry alapítvány* kamataiból a főiskola 1901. év előtt évenként 14000 koronát kapott, a kamatok többi része pedig tőkésített.

A főiskolai tanárok fizetésének rendezése a jövedelmek szaporítását tévén szükségossé, a főiskolai gazdasági választmány az 1900. évi őszi egyh. ker. közgyűlést megelőzőleg azt a javaslatot terjesztette az Igazgatótanács elé, hogy „a Vay-Mocsáry alaphól 200000 kor. élő tőke gyanánt kihaláltatván, az alapítvány többi részének kamatai, 6%-kal számítva, a tanári fizetések rendezésére engedtesse át“; ezen javaslatot az Igazgatótanács elfogadta s

az ekként elérendő jövedelmi többletet 13222 koronában állapította meg.

Az 1900. évi őszi közgyűlés 13. sz. határozatával a Vay-Mocsáry alapítvány tőkéjének kettéosztását elrendelte, 200,000 koronát mint tovább tőkésítendő alapot kiszakított, a felmaradó 460000 koronának kamatait pedig a főiskola részére folyósította; majd az 1901. évi őszi közgyűlésen az egyh. ker. pénzügyi választmány és a főiskolai Igazgatótanács egyező előterjesztése alapján 9. sz. a. hozott határozatával kimondotta, hogy a 200000 kor. levonásával felmaradó alapítványi tőkének 6% kamatai — a kezelési költség levonásával, — utólagos évnegyedi részletekben, az előálló kamattöbblet pedig az utolsó évnegyedben számolandó el s küldendő meg a főiskolai pénztárnak.

Pataky Sándor egyh. ker. pénztárnok előterjesztése alapján meggyőződttünk arról, hogy a fenti határozatnak az egyh. ker. pénztár minden évben eleget tett s a 460000 kor. összes befolyt kamatait, — 954 kor. kezelési költség levonásával, — beszolgáltatva a főiskolai pénztárba; és pedig 1901. évben 29310 koronát, 1902. évben 33438 kor. 10 fillért, 1903. évben 27000 koronát, 1904. évben 28000 koronát, 1905. évben 28016 koronát, 1906. évben, — mely évből a 2686 kor. állítólagos hátrálék származik, 24360 koronát.

A mint a fenti számadatokból kitűnik, a főiskola részére megküldött kamatok összege meglehetősen eltérő, hol több, hol kevesebb, az 1906. évtől eltekintve azonban mindig több a 460000 kor. 6% kamatainál, levonva ebből a kezelési költséget.

Hogy a kamatok összege évenként eltér egymástól, az nagyon természetes, miután az összes befolyt kamatok rendeltettek megküldetni, egyik évben pedig több folyik be, mint a másikban, nem csak azért, mivel egyik esztendőben több adós marad a kamattal hátrálékban, mint a másikban, de azért is, mivel a peres eljárás eredményéhez képest hol több, hol kevesebb kamathátrálék lesz behajtvva; az 1902. évi magas összeget, 33438 koronát, az a körülmény idézte elő, hogy ebben az évben igen jelentékeny kamathátrálékok lettek végrehajtás útján behajtvva, míg ellenben az 1906. évi csökkenés az 1905. évi jelentékeny kamatláb leszállítástól eltekintve, főként abból származott, hogy egy néhány nagyobb kölcsöntőkével tartozó adósfél kamatfizetési kötelezettségének eleget nem tett, minek folytán az 1905. év végén volt kamat

hátrálék 21050 k. 03 f., 1906. évben 23531 k. 12 fillerre, 1907. évben 26208 kor. 03 fillerre emelkedett.

Az előadottakból kétségtelen, hogy a főiskola a Vay-Mocsáry alapítvány felszabadított részének összes tényleg befolyt kamatait megkapta, az egyházkerületi pénztárral szemben tehát követelést nem támaszthat, de épen oly kétségtelen az is, hogy az 1906. évben elmaradt kamatok tényleges befizetésekor ezek az összegek a főiskola részére meg fognak térülni, miután a 460000 kor. tőkének a fel nem használt kamatok tőkésítése útján leendő növelése ki van zárva.

Abból a célból, hogy jövődre hasonló viták fel ne merülhessenek, semminemű újabb intézkedésre szükség nincs, miután az 1907. évi tavaszi közgyűlés 23. sz. határozatával már elrendelte, hogy úgy a Vay-Mocsáry, mint a Teleky-Szeremley alapítvány 460000 kor., illetve 360000 kor. tőkéje után járó 6% kamatok évnegyedes részletekben akkor is megküldessenek a főiskolai pénztárnak, ha azok tényleg be nem folytak, s ennek folytán 1907. évre az egyházkerületi pénztár 26452 koronát a főiskolának meg is küldött, dacára annak, hogy tényleg csak 25034 kor. 78 fill. kamat fizettetett be s 2371 kor. 22 fillért a Közigazgatási pénztárból felvett kölcsönnel kellett fedezni.

2. Még kevesebb alappal bír a *Teleky-Szeremley alapítvány* állítólagos kamathátráléka címén a főiskola által követelésbe vett 110 kor. — A Teleky-Szeremley alapítvány összes befolyt kamatai már 1901. évet megelőzőleg is minden levonás nélkül megküldettek a főiskolának.

Igaz, hogy a befolyt és megküldött kamatok összege az utóbbi években jelentékenyen megcsappant s az 1901. évben még 3000 koronát kitett kamatok a kamatláb leszállítása folytán 1906 ban már 2295 koronára szállottak le, de ez az összeg még mindig meghaladja a 360000 kor. tőke 6% kamatát, 2160 koronát, panaszra tehát a főiskolának oka nem lehet.

3. Így állván a dolog, tisztelettel javasoljuk, hogy a főiskolai Igazgatótanácsot utasítani méltóztassék arra, hogy a hátrálékként vezetett 2686, illetve 110 koronát a számadásokból törölje s jövőben mindkét alapítvány jövedelme címén a 460000 kor. illetve 360000 kor. tőke 6% kamatát vegye fel a főiskolai pénztár költségelírányzatába, vagyis a Vay-Mocsáry alapítvány címén a 954

kor. kezelési költség figyelembe vételével 26646 koronát, a Teleký Szeremley alapítvány címén 2160 koronát.

Kiváló tisztelettel maradván a Főtiszteletű Egyh. ker. Közgyűlésnek

alázatos szolgálai

az egyh. ker. pénzügyi választmány nevében

BIZONY ÁKOS
jegyző.

KUN BERTALAN
elnök.

Egyházkerületi közgyűlés a pénzügyi választmány felterjesztését egész terjedelmében jegyzőkönyvébe vévén fel, azt — mint az egyházkerületi és főiskolai pénztár közt felforgó vitás kérdéseket megnyugtatóan tisztázó munkálattal helyesléssel és köszönettel fogadja s örömmel veszi tudomásul a főiskolai gazd. vál. elnöknek szóbeli jelentését is, a mely szerint a főiskolának most betervezett költségvetésében az egyházkerület által kezelt főiskolai tőkék után járó kamatok már az e. kerületi pénzügyi választmány számítása szerinti összegben vannak felvéve s a multa nézve a kiengyelítés annyira megtörtént, hogy az egyházkerületi pénztárnak a főiskolai pénztárnál az 1909-dik évre már 142 korona előlege van, a mit a főiskola betervezett költségvetése is igazol.

16. Mult évi őszi közgyűlésünk 42. sz. határozata értelmében beterveztették a gömöri, ungi, tornai, alsóborsodi és alsózempléni egyházmegyék a közigazgatási államsegély felhasználását részletesen feltüntető jelentéseiket. A sorozat ilyenmódon kiegészítetvén, kitűnik, hogy az egyes egyházmegyék a részükre jutott segélyösszeget a következő célokra kívánják fordítani:

1. Az abauji egyházmegye a részére járó 3808 koronából:
  - a., az oesperesnek személyi pótlék címén 400 korona, b., a papi

fő-, a két papi aljegyzőnek, a tanügyi bizottság elnökének egyenként 100—100 korona; c., a dékánnak 150 kor.; d., a levéltárnoknak 70 kor.; e., nyolc tanácsbírónak tiszteletdíjúl évi 100—100 korona; f., minden lelkésznek az egyh. m. gyűlésen való megjelenéskor fuvardíj címén 6—6 korona; g., a számvevőszék rendelkezése alá és az irodai átalányok emelésére évi 560 kor.; h., a gyűlési napidíjaknak 2 koronával való emelése = 344 k. i., kiegyenlítésekre 20 kor.

2. Az *alsóborsodi egyházmegye* az öt illető 2880 koronából: a., gyűléstartásra ad 1100 koronát; b., egyházlátogatásra 750 koronát; c., iskolalátogatásra 360 koronát; d., pénztárnok fizetésére 600 koronát; e., közigazgatási nyomtatványokra 70 koronát.

3. A *felsőborsodi egyházmegye* a maga 2867 kor. 20 fillérjét így osztja szét: a., papi főjegyzői tiszteletdíj emelésére 100 k., b., levéltárnok tiszteletdíja 50 k., c., papi aljegyzőnek 80 k., d. világi főjegyzőnek 50 k., e., világi aljegyzőnek 25 k., f., pénztárnoknak 300 k., g., Országos papi nyugdíj és közalap kezelőnek 300 k., h., esperesi káplánnak és könyvtárnoknak 50 k., i., tanügyi biz. elnöki tiszteletdíj pótlására 30 k., k., tavaszi gyűléstartó egyházközség díj-pótlására 120 k., l., őszi gyűléstartó egyh. község díj pótlására 100 k., m., az összes egyházközségek közigazgatási céljaira (egyhm., egyh. ker. jkvek, névtár díjai, egyházmegye szüüksége, egyházlátogatók, iskolalátogatók fölemelt fuvardíjaira) 1064 kor. 20 fill., n., egyhm. papi tanácsbíróknak kiküldetési fuvardíja 100 k., o., régi számvevőszéki gyűlések ellátásának emelésére 40 k., p., egyhm. gyűlésekkor 11 hivatalnok fuvardíjára 88 k., r., segélyosztó bizottsági gyűlés-tartásra 70 kor., s., utilitacionalis számvevőszéki gyűlésre 80 k., t., új számvevőszéki gyűlés-tartásra 100 k., u., előadóknak tiszteletdíj a költségvetések tárgyalásakor 120 korona.

4. A *gömöri egyházmegye* a rá eső 2598 kor. 40 fillért így osztotta fel: a., az eddigi tiszteletdíjaknak, illetőleg átalányoknak az egyházmegyei pénztárban való visszatartása mellett, mint újonnan megállapított tiszteletdíj, illetőleg átalány jár az esperesnek irodai átalányul 200 k., utazási átalányul az egyházmegyei kiszállások és az egyházkerületi kiküldetések összes költségeire; szintén 200 k, összesen 400 kor., b., főjegyzőnek tiszteletdíj 400 kor., c., egy-egy lelkészi aljegyzőnek tiszteletdíj 100—100 kor., összesen 200 kor., d., egyházmegyei pénztárnoknak 400 kor.

e., egyházmegyei tanügyi biz. elnöknek, mint tanügyi előadóknak 100 kor., f., az egyházmegyei számvevőszék tartás költségeire 140 kor., g., számvevőszéki ügyvezető jegyzőnek 100 kor., h., az orsz. lelk. nyugdíj-pénztár kezelőjének 50 kor., egyh. ker. közgyűlésre kiküldött képviselőknak napidíj 240 kor., i., egyházmegyei gyűlés-tartás költségeire 568 kor. 40 fillér.

5. *A tornai egyházmegye* az 1926 koronányi illetőségével így rendelkezik: a., gyűlésen megjelent lelkészek és két tanító-képviselő fuvardíja 2 gyűlésre 200 kor., b., adóügyi, jegyzőkönyv-hitelesítés, számvevőszék s egyéb bizottságok fuvardíja 196 kor., c., egyházmegyei pénztárnok tiszteletdíjának emelésére 250 kor., d., főjegyzői tiszteletdíj emelésére 100 kor., e., papi aljegyzői tiszteletdíj emelésére 50 kor., f., világi jegyzők fuvardíjára 100 kor. g., tanügyi biz. elnöknek 100 kor., h., tanügyi biz. előadónak 50 kor., i., négy papi tanácsbírónak 400 kor., j., közalapkezelőnek 50 kor., k., egyházmegyei levéltárnoknak 50 korona, l. egyházlátogatóság fuvarpótléka 100 kor., m., tanügyi bizottság fuvara, ellátása 100 kor., n., iskolalátogatók fuvardíja 80 kor., o., őszi gyűlés tartásra 100 kor.

6. *Az ungi egyházmegye* mindkét rendbeli államsegélyének (1160 kor. és 2598 kor.) hováfordításáról beszámol a következőkben: a., esperesnek személyi pótlék 400 kor., b., egyh. m. pénztárnok fizetésemelése 300 kor., c., egyh. m. főjegyző fizetésemelése 150 kor., d., két egyh. m. aljegyzőnek tiszteletdíj személyenként 100—100 kor., e., két világi tanácsbírónak őszi ker. gyűlésre fuvar címen fejenként 30—30 kor., f., egyházmegyei gazdának a gyűlések rendezéseért 50 kor. (összesen 1160 kor.) g., hat egyh. m. tanácsbírónak (papi) tiszteletdíj személyenként 100—100 kor., h., két egyh. m. világi jegyzőnek fizetése egyenként 100—100 kor., i., két világi tanácsbírónak tavaszi ker. gyűlésre fuvardíj egyenként 50—50 kor., k., egyházmegyei tanügyi biz. elnöknek 80 kor., l., húsz tanügyi bizottsági tagnak fuvardíj 10 koronájával 200 kor., m., az országos közalapsi nyug- és gyámintézeti pénzkezelőnek 80 kor., n., egyházmegyei levéltárnoknak 60 kor., o., hat egyházmegyei számvevőnek fuvardíj 10 koronájával 60 kor., p., egyházlátogatóknak körönként 80 koronájával 400 kor., r., isk. körlátogatóknak fuvardíj egyenként 10 koronával 160 kor., s., lelkészeknek és tanítóknak tavaszi és őszi gyűlésre fuvardíj személyenként 8 koronával 328 kor., t., tavaszi és

őszi egyházmegyei gyűléstartás költségei 325 kor., u., bélyegekre s küldöttségek fuvarbéreibe 95 kor. 40 fill., összesen 2598 kor. 40 fillér.

7. Az *alsözempléni egyházmegye* a maga járulékát, 2867 kor. 20 fillért, így osztja szét: a., papi főjegyzőnek 150 kor., b., pénztárnoknak 400 kor., c., aljegyzőknek 100 kor., d., hét papi tanácsbírónak és három jegyzőnek két gyűlésre útiköltség és napi-díj (p. 20 k.) 400 kor., e., három egyh. ker. képviselőnek két gyűlésre utiköltség és napidíj (p. 40 k.) 240 kor., f., tanügyi bizottság elnökének 50 kor., g., számvévőszéknek öt járásban (p. 20 k.) 100 kor., h., tanácsteremért és kiszolgálásért 67 kor. 20 fillér, i., két gyűlés alkalmával lelkészeknek és tanító képviselőknek 660 kor., k., öt járásban tíz egyházlátogatónak (p. 60 k.) 300 kor., l., tíz tanügyi biz. tagnak (p. 10 k.) 100 kor., tíz járásban az iskolalátogatóknak 100 kor., m., kiküldetések alkalmával utiköltségek fedezésére 200 kor.

8. A *felsőzempléni egyházmegye* a maga szintén 2867 kor. 20 fillérjével így rendelkezik: a., főjegyzői tiszteletdíj és irodaátalány 350 kor., b., aljegyzői tiszteletdíj és irodaátalány 150 k., c., pénztárnok tiszteletdíja és irodaátalánya és számvévőszéki előadói díja 300 kor., d., tanügyi bizottsági előadó tisztelet-, napi-, fuvardíja és irodaátalánya 97 kor. 20 fillér, e., egyh. ker. gyűléstartási alapra 200 kor., f., egyházmegyei őszi gyűlést tartó egyházközségeknek 150 kor., g., egyh. megyei gyűlésen megjelent 29 lelkész napi és fuvardíja (p. 10 k.) 580 kor., h., egyházlátogatók tiszteletdíja egyházanként 10 koronájával 380 korona, i., egyházlátogatók ellátásaért az egyházközségeknek (p. 5 k.) 190 kor., k., iskolalátogatók napi és fuvardíja 190 kor., l., tavaszi egyh. ker. gyűlés küldötteinek (p. 40 k.) 160 kor., m., őszi e. k. gyűlés küldötteinek (p. 30 k.) 120 kor.

Egyházkerületi közgyűlés az egyházmegyéknek a közigazgatási államsegély mikénti felhasználását feltüntető jelentéseit — miután közigazgatási címen járó jutalékaikat az egyházi törvény célzatainak megfelelően kívánják felhasználni, — tudomásul veszi s egész terjedelmükben jegyzőkönyvébe iktatja.

17. Egyházkerületünk múlt évi őszi közgyűlése, 73. számú jegyzőkönyvi határozatával, a gömöri ref. egyházmegyének az 1903. évi egyházkerületi *segélyosztási kulcs megváltoztatása tárgyában* beadott kérvényét, véleményes jelentés és javaslat-tétel céljából, a gömöri esperessel s a lelkészi nyugdíjintézet belépési járulék tárgyában kiküldött tagokkal kibővített egyházkerületi pénzügyi választmánynak adta ki, — azzal a felhívással, hogy mostani közgyűlésünk elé, a segélyosztási kulcsnak a gömöri egyházmegyét is lehetőleg megnyugtató módosítása iránti javaslatát terjeszse be.

A megnevezett módon kibővített pénzügyi választmány 1909. január 7-én tartott ülésében készített jelentését beterveztette, s ebben a segélyosztási kulcs módosítása tárgyában beadott előterjesztést elfogadásra ajánlja, vagyis javasolja, hogy a 70 egységből Abauj 12, Alsóborsod és Alsózemplén 9—9, Felsőborsod, Felsőzemplén, Gömör és Ung egyenként $8\frac{1}{2}$, végül Torna 6. részt kapjon; a változás abban állana, hogy Felsőborsodtól és Felsőzempléntől elvétenék $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{2}$ rész s odaadnák Gömörnek és Ungnak.

Miután azonban az egyházmegyékre nézve nagy fontossággal bír az a körülmény, hogy várható bevételeik egyik évről a másikra változásnak kitéve ne legyenek, s biztosan tudhassák azt, hogy milyen összegű államsegélyre számíthatnak, javasolja a választmány, hogy a felosztási kulcs tiz évre birjon érvénnyel s ezen idő elteltével, illetve tiz évenként, a netalán bekövetkezett változások figyelembe vehetése céljából, új megállapításnak legyen helye, tiz éven belől azonban minden változtatás kizárassék.

Egyházkerületünk a pénzügyi választmány javaslatát elfogadja, s a segélyosztási kulcsot, az eddigi módozat megváltoztatásával, a folyó évtől kezdve, tiz évre kiterjedő érvénnyel, akként állapítja meg, hogy a 70. egységből, ugy az államsegély, mint a Baldácsy alapítvány jövedelmének kiosztásánál, az abauji egyházmegye 12, Alsóborsod és Alsózemplén 9—9, Felsőborsod, Felsőzemplén, Gömör és Ung egyenként $8\frac{1}{2}$, végül Torna 6. részt kapjon.

18. Egyházkerületünknek az a bizottsága, amely az 1907. év szeptember hó 24–26. napjain Sárospatakon tartott e. ker. közgyűlés jegyzőkönyvének 72. sz. pontja értelmében küldetett ki és azzal bízott meg, hogy: „amennyiben úgy az egyházak tulajdonát, mint az egyházi hivatalnokok és alkalmazottak javadalmát képező ingó és ingatlan javak kezelését és használatát pontosan körülíró szabályzatunk nincs . . .” *egy ilyen szabályzat-tervet készítsen*, munkálatát jelen közgyűlésünkre betérjesztette s hivatkozik a munkálatot kísérő jelentésében arra, hogy a tervezet benyújtása némi késedelmet azért szenvedett, mert a bizottság tagjai egymástól nagyon távol lakván, igen nehéz volt a sok elfoglaltatású egyénekre nézve olyan időpontot találni, a melyen előbb az irányító elvek megbeszélésére, majd a szöveg megállapítása végett összejöhettek.

Megemlíti a bizottság a gömöri egyházmegye által egyházkerületünkre felterjesztett s 1908. szept. 22—23. napjain tartott közgyűlés jegyzőkönyve 109. sz. pontjával e bizottsághoz utalt azt az indítványt is, hogy . . . „ahol a lelkészek és tanítók használatában olyan földterületek vannak, melyek sem kalászos, sem kapás növények termelésére nem alkalmasak, de adómentes területet nem képeznek: mentesenek fel a lelkészek és tanítók az ilyen földterületek adójának fizetése alól, illetőleg, az ilyen területek befásítására, gyümölcsfákkal való beültetésére az egyházak köteleztessenek. . .” A bizottság abban a véleményben van, hogy ez az indítvány külön határozat hozatalát nem igényli, hanem az említett esetekben a bizottság által készített szabályrendeletnek a telepítésekre vonatkozó intézkedése lesz alkalmazandó.

Egyházkerületünk a szabályrendelet-tervezetet szó szerinti szövegében kinyomatni rendeli s felhívja az egyházmegyéket, hogy arra nézve véleményöket a f. évi őszi közgyűlésünkre adják be s a javaslat tárgyalását az őszi közgyűlésre tűzi ki. A tervezet szövege a következő:

Szabályrendelet

az egyházak tulajdonát képező, valamint az egyházi hivatalnokok és alkalmazottak javadalmául szolgáló ingó és ingatlan javak kezelésére.

I. Általános határozatok.

1. Az egyházi hivatalnok a javadalmazását képező egyházi bel- és kültelken, saját költségén is, csak a presbitérium beleegyezésével emelhet új épületet, tétethet átalakítást, csinálhat telepítést.

2. Akár az egyház, akár az egyházi hivatalnok költségén teendő építés, átalakítás, telepítés terve és költségvetése, ha a tervezett munka költsége a 200 koronát meghaladja, a presbitériumnak arra vonatkozó határozatával együtt az egyházmegyei közgyűléshez is felterjesztendő s csak annak jóváhagyása után lehet a terv keresztülviteléhez fogni. Ennek a szabálynak az áthágása fegyelmi vétséget képez.

3. A presbitériumnak az építési, átalakítási és telepítési ügyekben hozott elutasító végzése az egyházmegyei közigazgatási bírósághoz felelbevezhető, a mely mindezekben a kérdésekben végérvényesen dönt.

4. Az egyházi hivatalnokokra nézve a vagytonkezelés és telepítés szempontjából megállapított szabályok az egyházi alkalmazottakra (harangozó, egyházi, temetőőr stb.) nézve is kötelezők.

II. Épületek.

1. Az egyház köteles hivatalnokainak lakását, annak melléképületeit s minden felszerelését jó karban és tisztán tartani; az azokon támadó hibákat haladéktalanul kijavíttatni; az épületeket évenként kétszer kívül-belül kimeszeltetni, esetleg hat-nyolc évi időközben kifestetni.

2. Viszont a hivatalnok köteles lakását és a melléképületeket kimélni; a gondatlanságból eredő károkat saját költségén helyrehozni. Az épületeket eredeti rendeltetésüktől eltérő más célra csak a presbitérium beleegyezésével és csak abban az esetben használhatja, ha ezáltal az épület nem szenved erősebb megrongálást és nem válik eredeti céljára alkalmatlanná. Haszonbérbe is csak a presbitériummal egyetértőleg adhat épületet és ebben az esetben természetesen fenáll úgy a bérbeadó hivatalnokra, mint az azt jóváhagyó presbitériumra nézve az 1904—7. E. T. I. t.-c. 46. §-ában megállapított felelősség.

3. Ha az egyházi hivatalnok használatában levő valamely épület helyett az elavulás miatt kell újat építeni, az egyház az építést teljesíteni tartozik és az új épület a réginél kisebb méretű nem lehet. Ha azonban az egyház a viszonyok változása miatt a réginél mégis kisebb épületet akarna emelni, a presbitérium köteles erre az egyházmegye figyelmét, a terv és költségvetés bemutatásakor felhívni és a változott viszonyokat megismertetni.

4. Ha az egyházi hivatalnok saját költségén emel új épületet, vagy tétet nagyobb átalakítást s a tulajdonjogra és beruházási költségekre nézve a presbitérium és a hivatalnok között előlegesen írásbeli szerződés, vagy legalkább jegyzőkönyvi megállapodás történt, az mind a két félre irányadó és kötelező.

5. Egyezség nem léte esetében a hivatalnok által saját költségén, de a presbitérium és az egyházmegye beleegyezésével emelt épület fentartási és tűz elleni biztosítási költségei az építő hivatalnokot terhelik. Tűzkár esetében a kártérítési összeg is a hivatalnoké s tettségétől függ, hogy az épületet újból felépíttesse-e.

A csak átalakított épület minden terhét az egyház viseli.

A hivatalnok változása esetében az egyház a távozó hivatalnoktól, vagy a meghalt hivatalnok jogutódaitól az újonnan emelt épületet magához váltani, az átalakítási költségeket pedig az illetőknek megtéríteni tartozik. Amennyiben az egyház és a hivatalnok, — vagy annak jogutódai a megváltás feltételeire egymás közt nem tudnának megegyezni, az egyház is, a hivatalnok is (esetleg ez utóbbinak jogutódai) két-két szakértőt jelölnek, akik maguk közül elnököt választanak. Ez a szakértői bizottság aztán végérvényesen dönt s megállapodása nem felelbezhető. A bizottság tagjai akár helybeliek, akár vidékiek lehetnek. Ha költségek merülnek fel, mindenik fél a saját szakértőjének költségeit viseli.

6. A megváltott épület az egyház tulajdonává válik, de az egyház azt minden díj nélkül köteles a következő hivatalnoknak használatába adni s ettől az időtől kezdve az épülettel járó minden terhet viselni.

7. A presbitérium és az egyházmegye engedélye nélkül történt beruházásokat, a hivatalnok változása esetén, az egyház megválthatja, de arra nincs kötelezve. Meg nem váltás esetében a hivatalnok, vagy jogutódai a beruházás tárgyával szabadon rendelkeznek, de az elvitel, vagy elbontás által okozott esetleges rongálást kötelesek helyrehozni.

8. A kültelken történő építkezésnél és átalakításnál ugyanazok a szabályok irányadók és kötelezők, mint a belteleknél.

III. Telepitések.

A. Szőlő.

1. Szőlő telepíthető akár immunis talajon hazai fajokkal, akár a telepítésre alkalmas kötött talaju oltványokkal; de a talajt mind a két esetben legalább ötven centiméterre meg kell fordítani.

2. A telepítés tervezetének magában kell foglalni a talaj leírását a fordítandó mélységig (tehát az altalaj is figyelembe veendő), a terület nagyságát, a fordítás mélységét, a sor és tőke távolságot, a művelési módot s az ültetendő fajok megnevezését.

3. A hivatalnok által a kültelken telepített szőlőt, ha az legalább 300 □ öl területű, az esetleg ott emelt épülettel együtt az utód köteles megváltani.

4. A telepítés költsége s az egy évi munka értéke, az esetleges viták elkerülése végett, 1200 □ öles területre következőleg állapítatik meg:

a) Immunis honokon, hazai fajokkal való telepítés költsége 250 korona és a felhasznált karó értéke. Egy évi munka 100 korona.

b) Kötött talajon gyökeres oltványokkal való telepítés költsége 1900 korona és a felhasznált karó értéke. Egy évi munka 250 kor.

Ha valamely hivatalnoknak többre kerül is a telepítés, megváltás esetében csak ezek az értékek szolgálnak számítási alapul.

5. Az új hivatalnok elődének vagy elődje jogutódának a következő megváltási összeget fizeti:

a) 1—3 éven belül a telepítés költségét egyszerű 6%-os kamatjával; az évek száma szerint esedékes munkáltatási költséget; az eltelt évekre a presbitérium által a helyi szokás szerint megállapított hasznobért kamat nélkül; végre a felhasznált karó árát, melyet a telepítő hivatalnok a vétel, vagy készíttetés alkalmával a presbitérium előtt igazolni tartozik s a közösen megállapított ár jegyzőkönyvbe vétetik.

b) A negyedik évben a telepítési költséget három évi 6%-os kamatjával; továbbá a telepítő által a harmadik évben már nyert némi termésre tekintettel, csak két évi munkáltatási költséget és a karó árát.

c) Az ötödik évben a telepítési költséget négy évi 6%-os kamatjával és a karó árát.

d) A hatodik évben a telepítés költségét és a karó árának felét.

e) A hetedik évben a telepítési költség 95%-át kamat nélkül.

f) A nyolcadik évtől kezdve a telepítési költségnek minden évben 5%-kal kevesbedő hányadát.

g) 25 év eltelte után a szőlő kártérítés nélkül átnegy az egyház tulajdonába, a mely díj nélkül bocsátja azt a hivatalnok használatába.

A fentartási és munkáltatási költség azonban a hivatalnok terhe. A presbitérium pedig köteles felügyelni, hogy a szőlő állandóan jó karban legyen s a pusztuló karó pótoltsassék, hogy mindig legyen annyi, mint amennyit átvett a hivatalnok.

6. A megváltási összeget az utód hivataloskodása második évtől kezdve három év alatt köteles évi egyenlő részletekben, minden év január 15-ig, minden további kamat nélkül lefizetni.

7. Házi kertben levő akár lugas, akár közönséges, de legalább két éves európai tőke megváltási ára negyven fillér; oltványé egy korona. Két évesnél fiatalabb tő megváltás tárgyát nem képezi.

B. Erdő. Fűzes.

1. Kavicsos, vagy más célra kevésbbé alkalmas területeken fűzes, vagy a talajnak megfelelő nemű fákból erdő telepíthető.

2. A hivatalnok az általa telepített fűzest, erdőt, ottani hivataloskodása alatt szabadon használja.

3. A hivatalnok változása esetében az egyház a telepítő hivatalnoktól vagy jogutódától a fűzest, erdőt köteles megváltani. A megváltási érték az egyház és a hivatalnok, vagy annak jogutódai közt szabad egyezkedés tárgya. Ha megegyezés nem jönne létre, a II. 5) intézkedése lép életbe.

4. Az egyház a megváltott fűzest, erdőt díj nélkül köteles a következő hivatalnokok használatába bocsátani. Ezek azonban nem használhatják azt szabad tetszésük szerint, mint a telepítő hivatalnok, hanem míg a bokorfűzet minden évben vágathatják, addig a puha fából alakított erdőt három évi szakaszra beosztva esonkázhatják, a törzset pedig csak nyole évi szakaszokban vágathatják. Az akác erdő 15 éves szakaszokra osztva vágható.

C. Élőfák.

1. A hivatalnok javadalmazásához tartozó bel- és kültelken levő élőfa a hivatalnok tulajdona.

2. Az oltott gyümölcsfát a hivatali utód köteles átváltani és

pedig minden 2—8 éves, egészséges oltványért 1 koronát, a 8 évesnél idősebb, életképesért 5 koronát fizet.

3. Az utód legfeljebb 50 drb oltvány átvételére köteles. Ha több van, az utód tetszése szerint kiválasztja azt az 50-et, amelyet átvesz. A többire nézve vagy megegyeznek, vagy ha ez nem sikerül, azokkal az előd szabadon rendelkezik.

4. A nem oltott gyümölcsfák átvételére az utód nem köteles. Ez a két fél szabad egyezkedésének tárgya. Ha nem tudnak megegyezni, az előd vagy jogutóda azokkal szabadon rendelkezik.

5. A dísfák és tűzfák (fenyő, akác, eper, szomorufűz, gesztenye stb.) az előd és utód közt szabad egyezkedés tárgyai. Meg nem egyezés esetében az előd azokkal szabadon rendelkezik.

6. A díszbokrokat és eszerjéket az előd kártérítés nélkül köteles ott hagyni; legfeljebb szaporításra alkalmas sarjakat vihet el magával. Az oltott rózsákkal azonban szabadon rendelkezik.

IV. Földbirtok.

1. Ugy az egyház a saját céljaira jövedelmező, valamint a hivatalnok a javadalmazásául szolgáló földbirtokot vagy házilag kezeli, vagy haszonbérbe, vagy részes-művelésbe adja.

2. Mind a házi, mind a bérleti kezelésnél és részes-művelésnél gondot kell fordítani, hogy a föld termőképessége részint trágyázás, részint helyes vetésforgó alkalmazása folytán megmaradjon s ezáltal az egyház állandó jövedelme lehetőleg biztosíttassék; a hivatalnokok pedig a föld kizsárolása által utódaikat meg ne károsítsák.

3. Ha csak a helyi viszonyok nem parancsolnak feltétlenül más rendszert, a szántóföldek művelésénél a négyes vetésforgó alkalmazandó a következő beosztással:

a) *Zöld ugar*, amelyben termelhető:

dohány,
vörös here,
takarmány bükköny,
dinnye,
takarmány tök,
lenese.

b) *Ősziék*.

c) *Kalászos tavasziak*.

d) *Kapás növények*: kukorica, répa, burgonya.

4. Haszonbérbe adásnál és részes-művelésnél feltétlenül írott szerződést kell kötni, a melyben a rendes trágyázás is biztosítandó.

5. Ha a hivatalnok adja bérbe, vagy részes-művelés alá a hivatalával járó földet, köteles a szerződést a presbitériumnak abból a célból bemutatni, hogy van-e abban kellően biztosítva a földek jó karban tartása. A bérlő, vagy részes-művelő személye azonban a presbitérium határozatának tárgyát nem képezheti. Ugy a bérleti, mint a részes-művelési szerződés csak a presbitérium hozzájárulása után válik jogerőssé. A presbitérium megtagadó végzése azonban az egyházmegyei közigazgatási bírósághoz felebbezhető, amely végérvényesen dönt.

6. Az évelő, mesterséges takarmány növények földjénél a hivatalnok által teljesített befektetést az utód tartozik megtéríteni az elődnek, vagy az előde jogutódainak. Még pedig a több évig tartó mesterséges takarmányféléknél (lucerna, baltacim, csomós obir stb.):

a) a vetés évében a vetőmag árát, a föld trágyázásának és megmunkálásának díját;

b) a vetés utáni évben az előbbi alapon megállapított összegnek három negyedét;

c) a vetés utáni második évben egy kettedét;

d) a vetés utáni harmadik évben egy harmadát;

e) a negyedikben egy negyedét.

A vetés utáni ötödik évtől kezdve kárpótlás nélkül megy az utód használatába.

Ha mesterséges kaszáló elemi csapás miatt előbb elpusztul, a befektetés megtérítésének kötelezettsége azonnal megszűnik.

A vörös herénél, minthogy az csak a vetést követő egy évben használható kaszálólól s vetése a földnek külön megmunkálását nem igényli, csak a vetőmag árát köteles az utód megtéríteni.

7. A hivatalnok a javadalmához tartozó természetes kaszálót és legelőt csak a presbitérium beleegyezésével törheti fel és változtathatja szántófölddé. A presbitérium elutasító végzése az egyházmegyei közigazgatási bírósághoz felebbezhető, amely végérvényesen határoz.

V. Ingó javak.

1. Az egyház ingó javait a gondnok felelősség mellett gondozni, jó karban tartani köteles.

2. Az egyház köteles hivatalnokainak használatába bocsátani

19. Egyházkerületi lelkészi főjegyző jelenti, hogy az egyh. ker. tanügyi bizottság 1908. évi szeptemberi jegyzőkönyve az arra hozott közgyűlési határozatokkal együtt az őszi gyűlés jkvéből ki maradt, minthogy — félreértések miatt — a többi közgyűlési határozatokkal együtt nem voltak hitelesíthetők; kéri, hogy azok utólagosan hitelesítettván, jelen gyűlésünk jkvébe a szokott módon vétessenek fel.

Egyh. ker. közgyűlés az 1908. évi tanügyi bizottsági jegyzőkönyv alapján hozott határozatok hitelesítését a jelen gyűlés jkvét hitelesítő bizottságra bizza s a jkvet az arra hozott határozatokkal a jelen gyűlés jkvébe a szokott módon felveszi.

Olvastatott az egyházkerületi tanügyi bizottság alábbi jegyzőkönyve :

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétellett a tiszánineni református egyházkerület népiskolai tanügyi bizottságának 1908. szeptember 21-én Miskolcon megtartott ülésében.

Jelen vannak :

Czinke István, mint a tanügyi bizottság lelkészi, Meczner Béla, mint a tanügyi bizottság világi elnöke. Kovács Béla, Vita Károly, Halászy József, Fogarassy Jenő, Buza János, Gérecz Károly, Elek József, Szekrényessy Árpád, Kádár János, Gööz Ferenc, Karakó Ferenc. Bodor István, Buzi Márton, Beeske Bálint, Varga József, Szakal István, Bóczér István, Minay István, Domby László mint a tanügyi bizottság tagjai. Bálint Dezső, Szücs István, Németh Péter.

Fodor György, mint a tanügyi bizottság előadója és jegyzője.

1. Czinke István egyházi elnök a tanügyi bizottság tagjait s a tanügy iránt érdeklődőket szívesen üdvözölvén,

az ülést megnyitja.

2. Előadó a tanügyi bizottság nevében szívesen üdvözli Meczner Béla világi elnököt azon alkalomból, hogy a magyar református egyház tiszáninnemi részének tanügye körül kifejtett csaknem $\frac{1}{4}$ százados munkásságának elismerésül a magyar főrendiház örökös tagjává nevezetett ki.

Világi elnök az üdvözlést megköszönve igéri, hogy mint eddig, úgy ezután is népnevelésünk ügyét figyelemmel kíséri s tanügyünknek munkása leend.

3. Előadó az egyházkerület népiskoláinak állapotáról beterjeszti az 1907/1908. évi statisztikai táblázatokat s jelenti, hogy egyházkerületünk népiskoláinál minden téren haladás tapasztalható, az iskolába nem jártak száma csökken s az elmúlt tanévben semmi aggodalomra okot szolgáltató jelenség nem mutatkozott.

Tanügyi bizottságunk a statisztikai táblázatokat a Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlésre fölterjeszti, kérve azoknak a kerület jegyzőkönyvébe leendő fölvételét s az előadó jelentését tudomásul veszi.

4. Az Egyetemes Konvent utasítására 1907. évi egyházkerületi közgyűlésünk tavaszi jegyzőkönyvének 52. pontjával az egyházmegyék utasítva lettek, hogy vizsgálják meg, mi az oka annak, hogy református népiskoláink hanyatlottak. Az egyházmegyék véleményüket beküldötték, sőt Alsózemplén egy általa megjutalmazott pályaművet is, mely e kérdést tárgyalja. Előadó miután úgy látja, hogy e pályamunka nemcsak az egyes egyházmegyék véleményét öleli fel, sőt a kérdést új szempontokból is megvilágítja, jónak látná, ha a Főtiszteletű Egyházkerületi

közgyűlés ajánlaná az Egyetemes Konventnek e sikerült munka kinyomatását s minden református népiskolának leendő elküldését, — a hanyatlás meggátlására pedig, hogy oly helyeken, hol nagyobb mérvű mulasztások fordulnak elő, s a polgári hatóság az iskolai mulasztókat, illetve azoknak szüleit nem bünteti, kéthetenként küldje el az iskolaszék elnöke a mulasztások egyik példányát az illetékes espereshez, hogy az a megye alispánjánál, illetve a megyei közigazgatási bizottságnál a szükséges lépéseket megejttesse.

Tanügyi bizottság az indítványt elfogadja s az a.-zempléni egyházmegye által pályadíjjal jutalmazott munkát a Főt. Egyházkerület figyelmébe s pártfogásába ajánlja; miután azonban úgy gondolja, hogy a nagymérvű mulasztásoknak nemcsak az az oka, hogy a mulasztások kellő szigorral nem büntettetnek, hanem újabban az az 1907. jul. 8-án 2085. sz. miniszteri rendelet, mely a tanítókat arra utasítja, hogy szeptemberben vizsgálják és kutassák ki az iskolába nem jártakat, mi az iskolába járók elhanyagolását vonja maga után, — tisztelettel kéri fel a Főtiszteletű Egyházkerületet, hogy utasítani méltóztatnék az egyházi hatóságot egyrészt a szigorubb ellenőrzésre s a nagyobb mulasztásoknál, a mulasztások másod példányának az esperesi hivatalhoz leendő küldésére, s másrészt az Egyetemes Konvent útján kérje fel a Nagyméltóságú közoktatásügyi minisztériumot e jelzett hátrányos rendelet visszavonására és a mulasztások birságelolásánál hanyag vagy nagyon lanyhán elbánó községi előjáróságokkal szemben erélyesebb intézkedésre s a tankötelesek összeírására nézve e miniszteri rendelet előtt érvényben volt eljárás visszaállítására.

5. 1907. évi őszi egyházkerületi gyűlésünk 38. pontjára, hogy kívánatos a vidéki könyvraktarak felállítása az iskolai tankönyvek gyorsabb s könnyebb beszerzése végett, az egyházmegyék beadták véleményüket s részint azon okból, mert a posta ma már nagyon könnyűvé teszi a tankönyvek beszerzését a főiskolai bizományostól; részint azon okból, mert a sok helyen meglevő s fennálló kellemetlen közlekedés miatt ily vidéki könyvraktarakból a könyvek kihozatala nagyon sokba kerülne, nem tartják sem szükségesnek, sem célravezetőnek ily könyvraktarak felállítását.

Tanügyi bizottságunk azért ajánlja, hogy e kérdés vétessék le a napirendről.

6. 1906. évi őszi egyházkerületi gyűlésünk 45. pontja illetve 1907. őszi egyh. ker. gyűlésünk 38. sz. g) jegyzőkönyvi a) pontjában felhivattak az egyházmegyék tanügyi bizottságai, hogy adjanak jelentést az iskolákban használt tankönyvekről s taneszközökről, anyagmegválasztás, módszer, stílus, higiénia, kiállítás, illusztráció stb. tekintetéből. Az egyházmegyék betérjesztik véleményüket, amelyek a következő indítványokban domborodnak ki:

1. A Nagy Sándor-féle Abc. fonomimikailag dolgoztatnék át.

2. A II. oszt. olvasókönyve erkölcsi és illedelmi szabályokkal s az arany Abc. felvételével bővítették.

3. A III—IV., V—VI. oszt. olvasókönyvébe reggeli, estveli, templomba meneteli imák is vétessenek fel prózában, úgy hogy azokat az imákat a felnőttek is használhatnák.

4. Az olvasmányok s fogalmazások útján tanított magyar nyelvtanhoz egy célszerű vezérkönyv készítették.

5. Az alkotmánytan terjedelme összébb vonatnék s az egy tanítós iskolákban is taníttatnék s esetleg rövidített alakban Magyarország történetébe is fölvetnék.

6. A természettan összébb vonandó s vegytani részét az ismétlődően kellene tanítani, ellenben hozzácsatolandó az egészségtan s minden iskolai könyv címlapjára.

nak belső oldalára egészségügyi szabályok nyomtatandók.

7. A földrajz tananyaga szétválasztandó s 3 évre osztatnék fel. A III. osztály tananyagához a térképen előforduló jelek magyarázata is felveendő s Magyarország földrajza nem megyék, hanem hegy és síkvidékek szerint átdolgozandó.

8. Az ó- és ujszövetségi szenttörténetek összébb vonatnának, illetve egyes szenttörténetek kihagyatnának s az ószövetségi részt a II. és III. osztály, az ujszövetségi részt a IV. osztály tanulná.

9. A keresztyén egyház történetei kérdések és feleletek helyett szakaszokra lenne osztandó, mint a hittan s két részből állana: első része a reformációig terjedne, a II-ik a magyar prot. egyház rövidített történetét foglalná magában.

10. A természetrajz összébb vonandó és sok felesleges dolog belőle egészen kihagyandó.

Stilusa simitandó a természettannak, erkölcsannak.

Illustrálandó az Abc., — hővebben a természettan, természetrajz, földrajz.

11. Felső-Zemplén a confirmációs kátét nehezen várja.

Tanügyi bizottság annak megjegyzésével, hogy az Abc. most van átdolgozás alatt, Czinke István bizottsági elnök pedig elkészült azzal az imádságos füzetkével, mely a vallástanításhoz s az olvasókönyvekhez is segédkönyvül használható s ára csak 10 fillér: az egyházmegyék javaslatait azon tiszteletteljes kéréssel terjeszti fel a Főtiszteletű Egyházkerületre, hogy az Irodalmi kört szólítsa fel mindeme könyvek átvizsgálására, és a meg nem felelő könyvek helyett, anyagterjedelem, módszer, stíl és ár tekintetében a kívánalmaknak megfelelő könyvekre írjon ki pályázatot, illetve készíttessen ily könyveket. — A Czinke

István által készített s az egyházkerület által már meg is bíraltatott füzetke kinyomatására adjon a szerzőnek felhatalmazást.

7. Az alsóborsodi egyházmegye indítványozza az új állami tanterv elfogadását addig is, míg a vallás és énektanítás beilleszthető lesz az állami tantervbe.

Miután az új tanterv már ki van nyomva s az egyházmegyei tanügyi bizottságoknak is meg lesz küldve, úgy hogy az az 1909/1910. iskolai év elején letárgyalva, illetve kiigazítva használható lesz, tanügyi bizottságunk semmi intézkedést nem tart szükségesnek.

8. Ugyancsak Alsóborsod indítványozza az ifjúsági s tanítói szakkönyvtárak felállítását.

Tanügyi bizottságunk maga is kívánatosnak tartja azoknak felállítását, de segélyforrást e célra másuttan nem remél, mintha az ingyen iskoláztatás megkezdésével e célra a törvény által megengedett 50 fillérenyi díjat az egyes tanulóktól beveszik az iskolák s a szegényebb egyházak az adócsökkentési segély kérésénél a költségvetésbe tanszerek beszerzése címen beállított 25 korona egyrészét e célra használják fel s a mulasztások után befolyt birságpénzeket.

9. Az egyházkerület népiskoláira alkotott szabályrendelet átnézésére s az újabb törvényekhez leendő átalakítására nézve intézkedés szükségét látván tanügyi bizottságunk,

fölkéri Halász József és Fogarassy Jenő tanügyi bizottsági tagokat, hogy e szabályrendeletet nézzék át s múlt őszi tanügyi bizottságunk jegyzőkönyve 10. pontjának

figyelembe vételével javaslatukat a jövő évi őszi gyűlésünkre adják be.

10. Az egyházmegyék beadták jelentéseiket egy községi és állami iskolai vallástanításról is, de az elért eredmény nem mindenütt levén classificálva:

utasítandónak tartja tanügyi bizottságunk az egyházmegyéket, hogy a vallástanítás eredményéről is tegyenek jelentést.

11. Panasz merülvén fel ismét arra nézve is, hogy az iskolai tankönyvek nem érkeznek meg a kívánt időkre s bár a tanítás az iskolákban megkezdődött, az újabb tankönyveket a tanítók még most sem ismerik,

tisztelettel kéri fel tanügyi bizottságunk a Főtiszteletű Egyházkerületi közgyűlést, hogy utasítsa az Irodalmi kört oly intézkedések megtételére, hogy a tankönyvek az iskolai év kezdetét megelőző tanév végén már a rendelkezésre készen álljanak.

K. m. f.

CZINKE ISTVÁN

lelkész-elnök.

MECZNER BÉLA

világi elnök.

FODOR GYÖRGY

tanügyi bizottsági jegyző.

Közgyűlésünk a tanügyi bizottság javaslatait elfogadja s határozati erőre emeli. Ebből folyólag

a) a jegyzőkönyvhöz csatolt statisztikai táblázatokat a saját jegyzőkönyvébe fölvetetni rendeli ;

b) a Konventnek arra a kérdésére: mi az oka, hogy ref. népiskoláink újabban hanyatlottak? — válaszul és legkimerítőbb felvilágosításul az alsózempléni egyházmegye által e kérdésre készített és megjutalmazott pályaművet küldi fel. Egyidejűleg

c) a mulasztások lehető korlátozása végett az egyházi hatóságokat ellenőrző köteleességök-

nek buzgóbb és lelkiismeretesebb teljesítésére utasítja; a vallás- és közoktatásügyi miniszter urat pedig, az egyetemes Konvent útján, az 1907. július 8-ikán 2085. sz. alatt kibocsátott, célszerűtlen rendelet visszavonására s a rendelet előtt érvényben volt eljárás visszaállítására kéri fel. (Tanügyi biz. jkv. 4. p.)

d) Az egyes egyházmegyék által a népiskolai kézikönyvekre és taneszközökre beadott észrevételeket figyelembevétel végett, kiadja a sárospatoki irodalmi körnek. (Tanügyi biz. jkv. 6. p.)

e) A Czinke István által a vallásos nevelés céljaira készített s felülbírált imádságos füzetke használatát a kerület népiskoláiban engedélyezi azzal a feltétellel, hogy az példányonként 10 fillérnél drágább nem lehet; s megengedi, hogy szerző, — tulajdonjogának fentartása mellett, — a címlapra rányomathassa, hogy a füzetkét a „tiszáninneri ref. egyházkerület megbízásából készítette.“

f) Megengedi, hogy az ifjúsági és tanítói szakkönyvtárak létesítése és gyarapítása kedvéért az ingyen iskoláztatás megkezdése után az egyházak a beiratkozó tanulóktól e célra, a törvény által is megengedett 50 filléryi díjat szedhessenek s az adócsökkentési segélykérvénybe tanszerek beszerzése címen beállított 25 korona egyrészét, valamint a mulasztások után befolyt birságpénzeket is ide fordíthassák.

g) Utasítja az egyházmegyéket, hogy a területükön található állami és községi iskolák vallás- és énektanításáról ne csak jelentést tessenek, hanem a tanításban elért eredményt is mindenkor tüntessék fel.

h) Felhívja az Irodalmi Kört, hogy a népiskolai új tankönyveket kellő időben adja sajtó alá, hogy azok az iskolai év kezdetét megelőző tanév végén már rendelkezésre készen álljanak.

I.

A tiszáninneni ref. egyházkerület népiskoláinak táblás kimutatása az 1907/8-ik iskolai évről.

Egyházmegye neve	Iskolába járt a 6—12 éves ref. tankötelesek közül																					Nem járt iskolába	Összesen	Lélekszám
	Iskolaköteles 6—12 évig			Saját iskolánkba			más vallásu iskolába			községi és áll. iskolába			Köz. f. isk.ba algimn., polg. fi-nő iskolába			Összesen								
	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	nő	Összesen			
Abauj	2199	2163	4362	1672	1631	3303	28	32	60	441	457	898	37	18	55	2178	2138	4316	21	25	46	35659		
Alsóborsod	3694	3651	7345	3036	3050	6086	30	23	53	413	324	737	115	65	180	3594	3462	7056	100	189	289	66556		
Alsózemlén	3422	3331	6753	3006	2850	5856	29	24	53	176	161	337	17	5	22	3228	3040	6268	194	291	485	52944		
Felsőborsod	1826	1776	3602	1695	1649	3344	—	7	7	99	98	197	4	3	7	1798	1757	3555	28	19	47	28210		
Felsőzeml.	968	891	1859	699	640	1339	28	20	48	217	197	414	21	4	25	965	861	1826	3	30	33	15878		
Gömör	1856	1807	3663	1631	1549	3180	12	16	28	186	235	421	33	11	44	1829	1800	3629	27	7	34	30886		
Torna	711	639	1350	669	600	1269	4	8	12	30	28	58	6	—	6	709	636	1345	2	3	5	9742		
Ung	1864	1852	3716	1172	1119	2291	12	14	26	654	690	1344	11	1	12	1849	1824	3673	15	28	43	25223		
Összesen	16540	16110	32650	13580	13088	26668	143	144	287	2216	2190	4406	244	107	351	16150	15518	31668	390	592	982	265098		
A múlt évben	16583	16080	32663	13676	13124	26800	118	119	237	2006	1953	3959	252	93	345	15953	15478	31231	620	812	1432	267062		

II.

Ismétlő tankötelesekről.

Az egyház- megye neve	Ismétlő iskolaköteles 12 – 15 évig			Ebből iskolába jár										Nem jár			Más vallásu járt hozzánk												
				Ismétlő isko- lába helyben hozzánk			Gazdasági ismétlő isko- lába nem hozzánk			Iparos iskolába	Polgári isko- lába		Gimnaziumba				Összesen	Római és görög kath.			Ág. ev.			Izraelita			Összesen		
	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	fi	nő	fi	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	fi	nő	össze- sen	
Abauj	822	914	1736	800	775	1575	.	.	.	—	—	19	36	55	22	139	161	316	203	519	67	30	97	58	85	143	441	318	759
Alsó-borsod	1135	1226	2361	969	988	1957	"	"	.	102	36	83	40	231	18	155	173	86	86	172	9	14	23	44	49	93	139	149	288
Alsó-zeplén	1331	1269	2600	809	884	1693	"	"	.	38	3	1	44	86	223	270	493	230	186	416	15	10	25	71	135	206	316	331	647
Felső-borsod	671	747	1418	592	692	1285	.	.	.	.	8	25	33	54	47	101	78	60	138	19	19	38	21	23	44	118	102	220	
Felső-zeplén	399	373	772	259	248	507	.	.	.	.	66	100	166	59	40	99	106	111	217	29	7	36	47	50	97	132	168	350	
Gömör	813	773	1586	761	733	1494	"	.	.	24	14	10	48	96	11	5	16	233	181	414	65	71	136	48	36	84	346	288	634
Torna	246	285	531	236	278	514	.	.	.	.	—	1	1	10	6	16	45	35	78	3	1	4	16	8	24	64	42	106	
Ung	818	798	1616	665	644	1309	.	.	.	59	9	34	52	154	33	120	153	195	172	367	1	—	1	55	80	135	251	252	503
Összesen	6235	6885	12620	5091	5242	10333	.	.	.	223	62	191	346	822	430	782	1212	1289	1032	2321	208	152	360	360	466	826	1857	1650	3507
Múlt évben	6171	6241	12412	4869	5118	9987	.	.	.	279	120	77	234	—	918	1011	1929	1104	1002	—	183	132	—	365	449	—	1652	1583	—

III.

Tanítók és iskolákról.

Egyházmegye neve	A tanító										Az iskola														Nincs osztályozva						
	férfi	nő	rendes	ideiglenes	lakóosztályos	okleveles	nem okleveles	rendes fizetése					VI.	V.	IV	III.	II.	Hány tanterem?	törvényszert	nem törvényszertű	kellő	hiányos	szellemi állása								
								az egyháztól	az államtól	korpótléka lakása		jó											rossz	kötöny		kétszoros	egyszeres	jó	kétszoros	egyszeres	gyenge
								kor.	kor.	kor.	kor.																				
Abauj	74	5	76	1	2	76	3	40265	24304	—	10200	65	10	58	9	3	—	78	70	8	20	58	42	28	9	7	—	4			
Alsóörsöd	74	11	84	1	1	84	1	82580	10437	—	21600	76	7	48	3	4	—	86	77	9	54	31	33	23	21	3	—	—			
Alsózeplén	75	10	78	5	2	81	4	56658	22126	200	14300	65	12	51	8	6	—	85	64	19	31	53	26	28	11	13	3	—			
Felsőörsöd	53	3	50	6	3	50	3	42733	14232	—	14000	45	14	49	3	1	1	1	59	46	13	14	30	28	24	5	1	—			
Felsőzeplén	32	2	28	2	4	28	1	22457	12258	—	2300	27	2	18	11	2	—	30	28	1	22	8	12	15	12	2	—	—			
Gömör	72	3	68	3	1	68	4	33384	29042	—	13000	63	8	62	6	2	1	—	72	51	21	10	62	36	16	15	3	1	—		
Torna	26	—	21	5	—	21	5	16350	8400	—	4000	21	3	22	2	1	—	26	16	10	7	19	6	7	6	6	1	—			
Ung	36	1	36	1	—	36	1	25544	11150	—	8200	31	6	28	6	2	1	—	37	22	15	5	32	11	11	7	6	1	—		
Összesen	454	35	441	24	14	444	22	319975	131949	200	87600	393	62	336	48	21	3	1	473	374	96	163	293	194	152	86	41	4			
Mult évben	446	33	434	28	12	435	30	321724	84632	800	49500	382	69	346	63	34	6	—	473	384	91	173	292	186	169	64	51	7			

IV.

Az iskolákról.

Egyházmegye	Hány új iskola állított a lefolyt iskolai évben	Hány iskolát adtak át a le- folyt évben		Mennyi volt az átadott iskolai vagyon		Mennyi az anya és leány- egyházakban		Mennyi a			Hány tanítói állás van üre- sedésben	Az iskola fentartá- sára fordított összeg (a tanítói fizetésen kívül)		
		az állam- nak	a község- nek	kor.	fill.	az állami	a községi	külön fiu	külön leány	vegyes		korona	fillér	
														i s k o l a
Abauj	—	—	—	—	—	14	1	1	1	74	3	18009	81	
Alsóborsod	—	—	—	—	—	2	—	6	6	43	3	11710	02	
Alsózemplén	—	—	—	—	—	5	2	3	3	79	1	4264	14	
Felsőborsod	—	—	—	—	—	1	2	—	—	56	—	11180	—	
Felsőzemplén	—	—	—	—	—	16	1	1	1	28	—	625	—	
Gömör	—	—	—	—	—	6	5	2	1	69	—	4634	52	
Torna	—	—	—	—	—	2	—	—	—	26	1	7845	—	
Ung	—	1	—	—	—	30	1	—	—	37	—	10250	—	
Összesen	—	—	—	—	—	76	12	13	12	412	—	68518	49	
A mult évben	4	—	—	—	—	61	22	22	22	410	3	50641	11	

20. Miskolci felsőbb leányiskolánk felügyelőbizottsága, a múlt őszi egyházkerületi közgyűlés 75 sz. határozata, valamint a zsinati törvények végrehajtása tárgyában kibocsátott „*Utasítások*“ értelmében (VI. t.-c. 75 §.) felterjeszti a tanári kar munkálata alapján elfogadott 1. „*tanári szolgálati szabályzatot*“, mely a tanárválasztás módozatait is magában foglalja, 2. továbbá az „*internatusi nevelőszemélyzet szolgálati szabályzatát*“ s végül 3. „*az igazgatói utasítást*“. A felügyelő-bizottság mind eme munkálatokat f. június hó 5. tartott ülésében részletes vizsgálat alá vette s egyházkerületünknek elfogadásra ajánlja.

Egyházkerületünk közgyűlése a felügyelő-bizottság által az új zsinati törvények és egyházkerületi közgyűléseink rendelkezései értelmében benyújtott tanári és internatusi szolgálati szabályzatot (I. 1.—2. sz. mellékletet) valamint az igazgatói utasítást is elfogadja és a sárospataki főiskolától és a miskolci főgimnáziumtól már előbb benyújtott munkálatokkal együtt az egyetemes Konventre felterjeszti s a miskolci felsőbb leányiskolát mindkét szolgálati szabályzatnak, valamint az igazgatói utasításnak életbeléptetésére a felügyelő-bizottságot felhívja addig is, míg esetleg a Konvent egyetemesen kötelező szabályzatokat készíttetne.

A felügyelő-bizottságnak a tanári kar képviselőivel való kiegészítése azonban átmeneti intézkedést kívánván, egyházkerületünk felhívja a felügyelő-bizottság útján a tanári kart, hogy képviselőit a megállapított számmal válassza meg; így a felügyelő-bizottság egyelőre több tagból fog ugyan állani a megállapított számnál, egyházkerületünk azonban a felügyelő-bizottság minden tagjának a szolgálatát, eddigi buzgó és nagyeredményű működésök kiváló elismerése mellett, továbbra is fel akarja használni s kimondja, hogy a felügyelő-bizottság tagjainak az új szervezés értelmében hat évre szóló megbízását mostani közgyűlésünk idejétől fogja számítani.

21. Mult évi őszi közgyűlésünk 72. sz. jkv. pontjával bizottságot küldött ki a *Szuhay Benedek* által létesített „Egyházlátogatási jegyzőkönyv“-mintára beérkezett észrevételek és külön munkálatok átnézésére s esetleg egy újabb „Egyházlátogatási jegyzőkönyv-minta“ készítésére, ennek jelen gyűlésünkre való felterjesztését kérvén. A kiküldött bizottság megbízatásának megfelelt, amennyiben az 1908. november 23-án Miskolcon tartott ülésében az egyházmegyék észrevételeit, illetőleg külön munkálatait *Dókus Ernő* elnöklete alatt átvizsgálta s magával az egyházlátogatás fontos kérdésével minden tekintetben behatóan foglalkozván, a jkvi mintaívet használatra összeállítva, szétküldözte s véleményét és javaslatát a következő jkvbe foglalva terjeszti fel az egyházker. közgyűlés elé:

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétellett Miskolcon, 1908. évi november hó 23-án, a Tiszáninnení ref. egyházkerület 1908. szept. hó 22, 23. napjain Miskolcon tartott közgyűléséből 72. jk. számú határozattal kiküldött bizottság ülésében.

Jelen voltak: *Dókus Ernő* elnöklete alatt *Idrányi Barna*, *Szuhay Benedek*, dr. *Tüdös István* és *Réz László* bizottsági tagok, ez utóbbi úgy is, mint a bizottság jegyzője.

1. Elnöklő *Dókus Ernő* üdvözlővén a megjelent tagokat, felkéri *Réz László* bizottsági tagot a jegyzőkönyv vezetésére s aztán felolvassa a Tiszáninnení ref. egyházkerület jelzett közgyűlésének 72. sz. határozatát, mely szerint a bizottság azzal bízott meg, hogy — a felsőborsodi egyházmegye által készített „Egyházlátogatási Jegyzőkönyv“-i minta és az alsőborsodi egyházmegye által beterjesztett minta s a felsőborsodi mintára beterjesztett egyházmegyei észrevételek figyelembe vételével — szerkesszen újabb „Egyházlátogatási jegyzőkönyv“-i mintát.

Ennek tudomásul vétele után, a bizottság magát megalakúlnak jelenti ki.

2. A megkezdett tárgyalások során a bizottság mindenek előtt az új „Egyházlátogatási jegyzőkönyv“-i *alakjára* vonatkozólag.

elfogadásra ajánlja a főt. egyházkerületi közgyűlésnek *a felsőborsodi minta alakját* — annak beosztását, papírja minőségét és méreteit illetőleg is ;

mivel az 1904|7. évi zsinati törvénykönyv l. t. c. 170. §-ának megfelelőleg, szigorúan jegyzőkönyv alakú, általános jelzésekkel helyesen van ellátva a megfelelő nagy ív-alak egyik (baloldali) felén a kérdések ki vannak nyomtatva, a másik fele üresen hagyott a szabatos, rövid feleletek számára, — papírja okmányoknak megfelelő, jó minőségű.

3. Az új „Egyházlátogatási jegyzőkönyv“ *tartalmi beosztására nézve*

a bizottság szigorúan kíván ragaszkodni — az alsó-borsodi, gömöri, felsőzempléni egyházmegyék kívánságainak megfelelően is — a törvénykönyv előbbi pontban idézett t. c. és §-ában megállapított beosztásához és ehhez képest — mellőzve a felsőborsodi minta beosztását — a következő címek alatt kívánja csoportosítani a kérdéseket :

I. Az egyházközség belélete.

II. Az egyházközség külélete, szervezete, vagyona.

III. Az egyházközség iskola ügyei.

IV. Az egyházközség statisztikai adatai.

4. Az új „Egyházlátogatási jegyzőkönyv“-be *felveendő kérdéseket*

a bizottság a következő elvek alapján és sorrendben állította össze :

I. Az egyházközség belélete cím alatt.

1. *pont gyanánt* elfogadja, mint megfelelő s tömör kérdést, a felsőborsodi mintának az Istentiszteletek tartására vonatkozó 1. sz. kérdését,

2. *pont gyanánt* szükségesnek tartja felvenni a felsőzempléni egyházmegye javaslata következő kérdését: „Ha és amennyiben nem kizárólag magyar nyelvű az Istentisztelet, megtartalik-e az egyh. ker. azon rendelete, hogy legalább minden harmadik vasárnap magyar nyelvű Istentisztelet tartandó?”
3. *pont gyanánt* kívánatos, hogy a felsőborsodi minta I. 2. pontja és az alsóborsodi minta I. 5. pontja egyesíttessék, hogy ekként az úrvacsora kiszolgáltatására vonatkozó ellenőrzés kettős irányú legyen s ennek dacára is tömören legyen a kérdés szövegezve. A keresztség szertartásának igénybevételére vonatkozó felsőzempléni kérdés, elég, ha a statisztikai kimutatásban fog előfordúlni,
4. *pont gyanánt* a felsőborsodi minta I. 3. a) és b) pontja új szövegezéssel veendő fel, a c) pont azonban elhagyandó; az új szövegezésre azért van szükség, mivel a szóban lévő szertartás (confirmáció) legmegfelelőbb neve: konfirmáció és mivel a *vizsga* a szertartásnak nem alkotó része, A c) pont azért hagyandó el, mivel annak tartalma — mint teendő (konfirm. emléklapok stb. osztogatása) — nem rendelhető el,
5. *pont gyanánt* felveendő a felsőborsodi minta I. 4. pontja (felnőtt ifjak vasárnapi oktatása).
6. *pont gyanánt* a felsőborsodi mintának a házassulók kihirdetésére és megáldására vonatkozó I. 5. a) pontja változatlanul felveendő; b) pontját (a jegyeseknek a lelkésznél oktatás céljából való megjelenése) kihagyandónak véli a bizottság, mivel legtöbb esetben végrehajthatatlan az abban foglalt teendő; c) és d) pontjai (reversális) a felsőzempléni észrevétel szerint megváltoztatandók.

7. *pont gyanánt* az alsóborsodi minta 6, 7, 8, 9, 10, 11. pontjait (szektáriusok, át-kitértek stb) kívánja s ajánlja a bizottság felvételre a felsőborsodi minta I. 6. pontja helyett, mivel amaz teljesebb; azonban szöveg-módosítással és e kérdés hozzátoldásával: „ha igen, mit tett a lelkész és presbitérium e hajok megszüntetésére?”
8. *pont gyanánt* mint a gyakorlati élet szempontjából fontos kérdés felveendő a felsőborsodi minta I. 7. pontja (vasárnapi munkaszünet).
9. *pont gyanánt* a) b) c) alpontokkal felveendők az alsóborsodi minta I. 17. 18. pontjai (felekezeti sérelmek), ellenben kihagyandó a felsőborsodi minta I. 8 a) b) pontja, mivel ismétlés és felesleges kérdés volna ennek felvétele az előbbi kérdések íelvétele után. Az alsóborsodinak felvételét a felsőzempléni észrevétel is indokolja. Valamint felveendő a felsőzempléni észrevételeknek a felekezetenkívülivé lettekre vonatkozó kérdése is.
10. *pont gyanánt* felveendő a felső borsodi minta I. 9. pontja (hitelveinkkel ellenkező szokások).
11. *pont gyanánt* a felsőborsodi minta I. 10. pontja (szegények, betegek gondozása) felveendő, de a felsőzempléni észrevételek szerint módosítandó szövegezéssel.
12. *pont gyanánt* a temetési szertartásokra vonatkozó kérdések felvételét ajánlja a bizottság a felsőborsodi minta I. 11. pontja alapján, úgy azonban, hogy ennek a) pontja elhagyandó, mert elég, ha a pont lényege a statisztikai adatok közé kerül be; úgyszintén elhagyandó ennek d) pontja is, mert lényegest egyáltalában nem foglal magában.
13. *pont gyanánt* felveendőnek véli a bizottság

a felsőborsodi minta I. 12. pontját (az éneklés szépítése, énekkarok, egyletek alakítása), a felsőzempléni észrevételek közt lévő következő módosításokkal, — illetve betoldásokkal: a c) alpontba beszúrandó: „vagy mi“ — a d) alpont megtoldandó ezzel: „nőegylet vagy más eféle intézmény.“ — az f) alpont elhagyandó, mivel célnélküli e kérdés.

14. *pont gyanánt* felveendőnek véli a bizottság az alsóborsodi minta I. 12. pontjában levő a gyülekezet áldozatkészségének megnyilatkozására vonatkozó kérdést megfelelően módosított szövegezéssel.

II. Az egyházközség külélete, szervezete, vagyona cím alatt.

1. *pont gyanánt* a presbitérium szabályszerű szervezetére vonatkozó kérdés felvételét tartja szükségesnek a bizottság — úgy amint az az alsóborsodi minta II. cím alatt első *pont gyanánt* szövegezve van.
2. *pont gyanánt* a felsőborsodi minta III. 1. b) c) d) alpontjainak — az egyh. község ládájára, pecsétjére és azoknak hol tartására vonatkozó — kérdései veendők fel.
3. *pont gyanánt* a presbiteriumi és közgyűlési határozatok jegyzőkönyvvezetésére vonatkozó kérdések veendők fel két alpontban, a felsőzempléni észrevételek szövegezése szerint.
4. *pont gyanánt* a felsőzempléni észrevételek alapján felveendő a körleveleknek a Rendletek tárába való beiktatására vonatkozó kérdés.
5. *pont gyanánt* a parochialis könyvtár törzskönyvének szabályszerű vezetésére vonatkozó kérdés veendő fel.
6. *pont gyanánt* felveendő a felsőborsodi minta

II. 2. a) b) pontjának szövegezése szerint a presbiteri gyűlések összehívására és a presbiterek miként való köteleességteljesítésére vonatkozó kérdések.

7. *pont gyanánt* felveendőnek véli a bizottság az E. T. III. t. c. 4. §-ában előirt vagyonelejtár és rovatos kimutatás vezetésére — és azoknak évenként szükségessé válhatók kiigazítására — és végül ezeknek megerősítésére és megőrzésére vonatkozó kérdéseket, úgy amint azt a felsőzempléni észrevételek javasolják, mivel a kérdéseknek feltétele — ha meg is nézi az egyházlátogató küldöttség az okmányokat — az egyházközség vagyon-állapotát és kezelését nagyon közölről és erősen érdeklik.
8. *pont gyanánt* felveendő az alsóborsodi minta II. 30. pontja az egyházi számadások egyházmegyei számvevőszéki vizsgálatára vonatkozólag
9. *pont gyanánt* az anyakönyvek vezetésére vonatkozó kérdés veendő fel.
10. *pont gyanánt* a posta és iktató könyv vezetésére, — továbbá a régi értékes okmányok és ingóságok gondozására vonatkozó kérdések veendők fel, melyekre az egyházlátogató küldöttség személyes meggyőződés alapján adjon feleletet.
11. *pont gyanánt* a felsőborsodi minta III. 4. pontja veendő fel (az egyházi épületek minő karban léte, tűzkár elleni biztosítása).
12. *pont gyanánt* az egyház tulajdonát képező földbirtokra vonatkozó kérdéseket a felsőborsodi, alsóborsodi minták és a felsőzempléni észrevételek idevonatkozó javaslatának megfelelő szövegezéssel való egyesítése szerint véli a bizottság felveendőnek, — úgy, hogy a földbirtok jövedelmezőségére, telekkönyvi állapotára és a tanító

használatában lévő ingatlanoknak az egyházközség nevére való telekkönyvezésére vonatkozólag kimerítő tudomást szerezhessen az egyházlátogató küldöttség e kérdések feltétele által.

A felsőborsodi minta III. 6. a) c) pontja elhagyandó, mivel ennek felvétele ismétlést eredményezne; e helyett azonban

13. *pont gyanánt* felveendő a felsőborsodi minta III. 15. a—d) pontja megfelelő szövegezésel, a belhivatalnokok fizetésére vonatkozólag, a kihagyásra jelzett IV. 6. a—c) pontban lévő, a szolgálmányok teljesítésére vonatkozó kérdésnek pótlásával.
14. *pont gyanánt* természetesen következhetik az egyházközség tőkepénzeire, alapítványaira vonatkozó kérdés — az alsóborsodi minta II. 26. 27. 28. pontjaiban szövegezett kérdések szerint.
15. *pont gyanánt* — folytatásul az egyházközség vagyoni állapota vizsgálatának — a magtári vagyonra vonatkozó kérdés veendő fel, a felsőborsodi minta módosított szövegezésében, módosítani kell azért, mert a magtári vagyonnal együtt nem vizsgálható a bérház jövedelme, de azért is, mert a magtárból származott tőkepénz már az előbbi kérdőpont alapján vizsgáltatik meg.
16. *pont gyanánt* — az egyházközség cselekvő vagyoni állapotának vizsgálása után felveendő a szenvedő állapot vizsgálására szolgáló kérdés, — a felsőborsodi minta III. 9. a—c) pontja szerint.

A felsőborsodi minta III. 10. pontja kihagyandó, mivel az, hogy ilyen vagy olyan esetben a jövő évi költségelőirányzat hogy áll elő, nem képezheti vizsgálat tárgyát, — hanem

17. *pont gyanánt* az a kérdés veendő fel, hogy a presbitérium elkészítette-e és megerősítette-e az évi költségvetést.

A felsőborsodi minta III. 11. a) pontja kihagyandó, mivel a gyakorlatban sok nehézséget eredményezhet az, ha a lelkész kötelesség-szerűleg külön pénztári naplót vezet; ellenben

18. *pont gyanánt* felveendő a kiadások utalványozására vonatkozó b) pont — a felsőzempléni észrevételek azon javaslatával megtoldva, hogy a lelkész és gondnok *együttiesen* utalványoznak-e?

A felsőborsodi minta III. 11. c—g) pontjait elhagyandóknak itéli a bizottság, mivel e pontok felvételét feleslegessé teszi a bizottság által összeállított kérdőpontok 8-ik pontja, melyszerint az egyházlátogató küldöttség már egyszer számon vette a gondnoki számadást s azt az egyházmegyei számvevőszékhez utalta; ellenben

19. *pont gyanánt* felveendő az alsőborsodi mintának a pénztár-vizsgálat tartására vonatkozó 29. pontja, mely kötelességévé kívánja tenni az egyházlátogató küldöttségnek nem a számadások formai ellenőrzését, hanem magának a pénztárkezelésnek ellenőrzését.
20. *pont gyanánt* az egyház anyagi kötelezettségeinek teljesítésére vonatkozó kérdés veendő fel a felsőborsodi minta III. 12. pontja szerint, megtoldva az idevonatkozó felsőzempléni észrevétellel.
21. *pont gyanánt* a felsőzempléni észrevételek során előterjesztett javaslat szerint felveendőnek itéli a bizottság a közalaphól kapott segélyek és azok hovaforditására vonatkozó kérdéseket.
22. *pont gyanánt* a felsőborsodi mintának az

egyház esetleges peres ügyeire vonatkozó III. 18. pontja veendő fel.

23. *pont gyanánt* a nagyobb mérvű javítások és építkezésekre vonatkozó kérdések veendőek fel; azonban a felsőborsodi minta III. 14. b) pontjában foglalt kérdés mellőzendő, mivel a bizottság által összeállított kérdőpontok között (I. 14.) már van erre vonatkozó kérdés, tehát ha itt is felvételnek, ismételtnél állna elő. Azonban felveendő e pontba, alpontok gyanánt, az építkezések értéke, még pedig külön-külön feltüntetve a templomra, iskolára, parochiára fordított értékeket.

Kihagyandó a felsőborsodi minta III. 26. pontja, mert ily irányú kérdés már felvétellett (I. 14.); úgyszintén elhagyandó az egyházmegyei adósok nyilvántartására vonatkozó kérdés is, mert ez nem általános vonatkozású kérdés, speciális kérdése lehet az egyes egyházmegyéknek; ellenben

24. 25. 26. *pont gyanánt*, mint gyakorlati fontosságú kérdések, felveendőek a felsőborsodi minta III. 18 (temető), 19. (az egyházmegyére felterjesztendő ügyek) és 20. gyülekezeti béke) kérdő pontjai.

III. Az egyházközség iskola-ügyei.

Az iskola-ügyekre vonatkozó kérdések megállapítása előtt a bizottság azon elvi álláspontjának adott kifejezést, hogy nem tartja szükségesnek, hogy az egyházlátogató küldöttség oly célból vizsgálja személyes megjelenés útján az elemi népiskola szellemi állását, hogy azt klasszifikálja is; mivel ez a jog- és hatáskör az iskolalátogató küldöttséget, mint az egyházmegye szakküldöttségét illeti meg és mivel az egyházlátogató küldöttségnek, éppen azon széleskörű teendőik mellett, melyeket e jelen munkálat

szab az egyházlátogatók elé, elég fizikai ideje sincs az iskola szellemi állásának gondos és alapos megvizsgálására; így aztán nagyon könnyen, sőt talán természetesen is megtörténhetnék, hogy a két küldöttség klasszifikációja között ellentét volna. Elegendőnek véli bizottságunk, ha az egyházlátogató küldöttség csupán érdeklődésének ad kifejezést az iskolába való bemenetele által, hogy ezáltal esetlegesen adatait is kipótolhassa, pl. a tanrendre, tanteremre, felszerelésre, naplókra, tankönyvekre stb vonatkozólag. Ehez az elvi állásponthoz képest tehát

1. *pont gyanánt* a felsőborsodi minta II. 1. a—e) pontja — a „minő eredménnyel“ szavak kihagyásával és a felsőzempléni észrevételek közül a tankönyvekre vonatkozó kérdés megtoldásával — veendő fel.
2. *pont gyanánt* felveendőnek véli a bizottság a felsőborsodi minta II. 5 pontját, — azzal a módosítással, hogy az iskola meglátogatásának jog- és hatáskörét nem a lelkész és iskolaszék, hanem *csak* a lelkész részére biztosítja.
3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. *pontok gyanánt* felveendők az iskola jellegét feltüntetendő felíratra, — a különböző Naplók minőségére — a gyermekeknek a templomba való járására — a nem ref. felekezeti jellegű iskolákba járó növendékeinek vallásos oktatására, — a tanrendre — a tanterem törvényszerűségére — a tanító képezésére és viszonyára vonatkozó felsőzempléni javaslatok. A 7. pont gyanánt az 1908. évi őszi egyházkerületi gyűlés 70. jk. számú határozatára fel kellett venni azon 12 évet betöltött gyermekek szünidei confirmációjára vonatkozó kérdést, kik nem ref. jellegű középiskolában tanulnak.

12. *pont gyanánt* az ismétlő oktatására vonatkozó kérdés veendő fel a felsőborsodi minta II. 3. pontja szerint, megtoldva a felsőzempléni észrevételeknek az ismétlő-iskolai Olvasókönyv használatára vonatkozó kérdéssel.
13. 14. 15. *pontok gyanánt* felveendő a felsőborsodi minta II. 4. 6. 7. pontjai változás nélkül.
16. *pont gyanánt* szükségesnek véli a bizottság — az egyházhatósági iskola-ügyi határozatok végrehajtásának biztosítása céljából — erre vonatkozólag új kérdésnek a felvételét, azzal a megjegyzéssel, hogy esperes vagy az egyházlátogató küldöttség előlegelesen jegyezze ki az egyházhatósági jegyzőkönyvekből az egyes egyházakra vonatkozó határozatokat.

IV. Az egyházközség statisztikai adatai cím alatt

a bizottság az alsóborsodi minta IV. római szám alatt felsorolt kérdő pontok szerint kívánja, illetve véli szükségesnek a statisztikai adatokat összeírni — a gyülekezet lélekszámára — az anyakönyvi bejegyzésekre, — a konfirmáltakra, az át- és kitértekre — az egyházi szertartásokat igénybe nem vettek — a reversalis adásokra — és az egyház vagyoni állapotára vonatkozólag.

A bizottság szükségesnek véli, hogy az eddig felvett négy címen kívül

V. Különleges ügyek cím alatt

külön csoport nyitassék az új „Egyházlátogatási jegyzőkönyv“-ben, mely cím alatt maga az egyházlátogató küldöttség oly kérdőpontokat írhat be, melyek egyházmegyénként mutatkoznak szükségeseknek, vagy melyeket az esperesek rendelnek el.

Ezek alapján bizottságunk e jegyzőkönyvhöz kért mellékelt szövegezésben ajánlja kiváló tisztelettel a Főt. Egyházkerületi közgyűlésnek az új „Egyházlátogatási jegyzőkönyv“ mintáját *elfogadásra*.

5. A bizottság — az új „Egyházlátogatási jegyzőkönyv“ kérdőpontjainak megállapításával — és összeállításával kapcsolatban — azokra vonatkozólag a következő tiszteletteljes indítványokat terjeszti a főt. egyházkerületi közgyűlés elé elfogadás végett:

a) Az „Egyházlátogatási jegyzőkönyv“-et írják alá: az egyházlátogató küldöttség tagjai, a helybeli lelkész, tanító és a megjelent presbiterek, — hogy ez által egyfelől a jelenlevők igazoltassanak, másfelől a jegyzőkönyvben foglalt feleletek s adatok mintegy felelősséget magukban foglalólag hitelesíttessenek.

b) Készíttessen a Főt. egyházkerületi közgyűlés új, megfelelő rovatokkal ellátott *vagyon leltári íveket*; mert a főt. egyet. Konvent által készíttetett ívek úgy nagy alakjuknál, mint beszámlálásuknál fogva, alkalmatlanok s a célnak meg nem felelők, — mivel, hogy több hibáját ne említsük, az évenkénti kiigazításokra megfelelő rovatról azokon nincs gondoskodva.

c) Készíttessen a főt. egyházkerületi közgyűlés olyan *felvételi, előmeneteli és mulasztási elemi népiskolai naplót*, melyek a vallás- és közoktatásügyi miniszterium által megállapított összes rovatokat tartalmazzák; mert a ma használatban levő nyomtatványok az itt említett hivatalos nyomtatványokkal egyáltalában nem egyeznek meg; s mert a hivatalos nyomtatvány célszerűbb is; s végül, mert a közoktatásügyi miniszter ezt szigorúan el is rendelte.

d) Mondja ki a főt. egyházkerületi közgyűlés, hogy — mint a felsőzempléni egyházme-

gye, illetve annak nagyérdemű gondnoka javasolja — az egyházlátogató küldöttség teendői köréből elvonja a pénzbeszedést, mint amely a törvény intenióival és az egyházlátogatás etikai céljaival ellenkezik s a köteles fizetni valót az egyes gondnokok vagy pénztárnokok a jövőben közvetlenül küldjék rendeltetési helyükre, úgy mint pl. küldik ma a közalapi járulékot, lelkészi, tanítói nyugdíjintézeti járulékot stb. stb.

Ha azonban talán a főt. egyházkerületi közgyűlés a pénzbeszedést a jövőben is az eddigi gyakorlat szerint kívánná végeztetni az egyházlátogató küldöttség által: méltóztassék elrendelni, hogy minden egyház nyisson erre a célra egy külön könyvet (régii elnevezés: alamizna-könyv), melybe tételenként vezetessenek be a beszédett összegek s ezt — nyugta gyanánt is — írja alá az egyházlátogató küldöttség

e) Mondja ki — kötelező mihez tartás végett — a Főt. egyházkerületi közgyűlés, hogy az egyházlátogató küldöttség minden egyes egyházközségben istentisztelettartással kezdje meg működését, — még pedig akár vasárnap, akár hétköznap jelenik is meg valamely egyházközségben. A küldöttség egyik tagja lehetőleg alkalmi tanítást is intézzen a gyülekezethez.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Fontos munkát végez az egyházlátogató küldöttség a gyülekezethen: méltó, sőt szükséges tehát, hogy e munkájára a gyülekezettel s a gyülekezethen kérje Isten áldását. De munkájának fontosságát nem felesleges a gyülekezet előtt is bizonyosságossá tenni. Ezt pedig az istentisztelet megtartása által érheti el a küldöttség legkönynyebben. Így végezték a kanonika visitatiót eleink is. Hogy pedig ez Istentiszteleten alkalmi tanítás tartása is kívánatos, annak pszichológiai

oka van, az nevezetesen, hogy az egyházhatóságot képviselő küldöttség megjelenése, munkálkodása a gyülekezet kebelében nem lévén közönséges, mindennapi, tehát annak intése, figyelmeztetése, tanítása, lelkesítése stb marandó nyomokat hagyhat a gyülekezet tagjainak lelkében s válhatik nem egy üdvös elhatározás, vagy intézmény csirájává.

f) Az úgynevezett agentialis perselyek és perselypénzek kezelésére vonatkozó felsőzempléni javaslattal szemben, mondja ki a főtiszt. egyházkerületi közgyűlés, hogy megszünteti a jövőben az úgynevezett agentialis perselyeket s azok fentartása helyett — az eddigi eredmények végösszege alapján — megállapítja fix összegekben az egyes egyházakra nézve azon összegeket, melyeket azok kötelesek lesznek az egyházkerület pénztárába befizetni. Ez indítvány indoka azon eddigi általános gyakorlat öszinte feltárása, mely szerint a legtöbb helyen nem a régen előírt módon gyűjtetik ma már az u. n. agentialis perselypénz: így tehát bizottságunk ez indítványa nem is tekinthető másnak, mint a kifejlődött új gyakorlat megfelelő formában való szentesítésének.

g) Mondja ki végül a főt. egyházkerületi közgyűlés, hogy az esperesek kötelesek minden év január első felében körlevélben utasítani a lelkészeket, hogy jóeleve állítsák össze az egyházlátogató küldöttség részére a statisztikai adatokat. Erre azért van szükség, hogy egyrészről kész munkálat álljon az egyházlátogató küldöttség rendelkezésére, — másrészről, hogy a Névkönyv adataival a jegyzőkönyv adatai pontosan megegyezzenek.

Kelt mint fent.

Jegyzette :

RÉZ LÁSZLÓ
biz.† jegyző.

Egyházkerületi közgyűlés, miután a bizottsági jegyzőkönyv a mintaivre érkezett újabb észrevételek és kifogások miatt még nem tartalmazza a véglegesen szövegezett „Egyházlátogatási jegyzőkönyvi mintát“ s miután a bizottságnak a tervezett mintához fűzött indítványai sokkal fontosabbak, semhogy azokra nézve első hallás után nyugodtan lehetne az egyházkerületi gyűlésnek határozni, felkéri az egyházkerületi közgyűlés a bizottság nagyérdemű elnökét, *Dókus Ernő* felsőzempléni egyházmegyei gondnokot, mint aki e fontos kérdést különös szorgalommal és odaadással tanulmányozta, hogy őszi gyűlésünkre méltóztassék a tervezett egyházlátogatási jegyzőkönyv-mintát a beérkezett észrevételek figyelembevételével be-terjeszteni, a mikor a bizottsági indítványok felett is érdemileg fog majd egyházkerületi közgyűlésünk határozni, azokkal a nyomtatott jegyzőkönyvből behatóan megismerkedvén.

22. Mult évi őszi egyh. ker. közgyűlésünk 31. sz. jkvi határozatával a rimaszombati egyházközség javára özv. *Báthory* Ferencné által tett alapítvány átadásának az ottani kir. járásbiróság által történt megtagadását, mint vallássérelmi esetet jelentette be az egyetemes Konventnek, kérve, hogy annak orvoslásáról gondoskodni méltóztassék. Az egyetemes Konvent 1908. évi dec. 8—10-iki üléséből (518. sz. jkvi. pont) kéri az egyházkerületet, hogy a gömöri egyházmegye útján gondoskodjék arról, hogy a szóbanforgó alapítványról szabályszerű alapítólevél állíttassék ki (4 példányban) s az a vonatkozó végrendelet hiteles másolatával további intézkedés végett terjesztessék vissza az egyet. Konventre.

Egyh. ker. közgyűlés az egyet. Konvent felhívását készséggel teljesíti s a gömöri egyházmegye esperesét felhívja: gondoskodjék mielőbb a Konvent által kért alapítólevél kiállításáról, a végrendelet hiteles másolatának be-

szerzéséről s azoknak a főtiszt. püspöki hivatalhoz leendő betérjesztéséről. Püspök ur pedig felkéretik a beérkezett iratoknak az egyet. Konventhez leendő beküldésére.

23. Az alsózempléni egyházmegye f. é. tavaszi közgyűlése a mult évi őszi közgyűlésünk 47. sz. jkvi. határozatának megfelelően felterjeszti az *egyházfentartási alapokról* szóló részletes kimutatást.

Tudomásul vétetik. A bemutatott kimutató irattárba helyeztetik.

24. A sárospataki főiskola igazgató tanácsa f. é. márciusi üléséből (15. sz. jkvi. pont) felkéri egyházkerületi közgyűlésünket, hogy egy nagyobb küldöttség által sürgesse meg a jogi oktatásügy reformjára vonatkozó Csáky-Wlassics-Berzeviczy-féle törvényjavaslat megvalósítását, mint amely javaslat elfogadásától függ jogakadémiánk felvirágzása és megerősödése.

Egyh. kerületi közgyűlés maga részéről is országos érdekűnek tekintí a jogi oktatásügy régóta sürgetett reformját s legnagyobb örömmel tesz meg minden lehetőt az említett törvényjavaslatok diadalra juttatásához, — miután azonban az egyetemes Konvent f. é. áprilisi ülésében, az egyetemes tanügyi bizottság előterjesztésére felirattal fordult e tárgyban a Vallás és közokt. Miniszter urhoz, maga részéről nem látja szükségesnek külön memorandumnak külön küldöttség által leendő átadását, hanem felkéri a konventi képviselőinket és az egyházkerületünk kötelékébe tartozó országgyűlési képviselő és főrendiházi tag urakat, hogy maguk részéről is mindent kövessenek el az említett törvényjavaslatnak napirendre tűzése és elfogadása érdekében. Emellett ajánlja egyházkerületi közgyűlés a sárospataki főiskola jog-

akadémiáját egyházkerületünk közönségének munkás szeretetébe és pártfogásába, ami mindeneknél hatalmasabb tényező lehet jogakadémiánk megfogyatkozott hallgatói létszámának felemelésére.

25 Czinke István, a konfirmációi kátéra hirdetett pályázatra beérkezett pályaművek megbírálására kiküldött bizottság elnöke, jelenti, hogy a bizottságnak nem állt módjában jelentését jelen gyűlésünkre megkészíteni, kéri azért a jelentés beadási idejének meghosszabbítását.

Egyh. ker. közgyűlés a kért halasztást megadja s felhívja a bizottságot, hogy bírálati előterjesztését f. é. őszi közgyűlésünkre terjessze be.

26. Fejes István főiskolai algonodnok, körülményei által gátolva lévén a sárospataki főgimnáziumban a f. iskolai év végén tartandó érettségi vizsgákon való elnöklésben, kéri az egyházker. közgyűlést, hogy ez alkalomra helyette ez elnöklésre más egyént kiküldeni méltóztassék.

Egyh. ker. közgyűlés a Fejes István kérelmét teljesíti s a f. iskolai év végén a sárospataki főgimnáziumban tartandó érettségi vizsgán való elnöklésre *Kérészy Barna* egyh. ker. tanácsbirót kéri fel.

27. A tornai egyházmegye f. é. tavaszi közgyűlése (22 sz. jkvi. pont) jelenti, hogy számvevőszékét az egyh. ker. szabályrendeletnek megfelelően újraszervezte.

Tudomásul vétetik.

28. Mult évi őszi egyh. ker. közgyűlésünk a jogakadémiai tanárok állami fizetéskiegészítése alkalmából, felirattal kereste meg a nagymélt. Vallás és közokt. Miniszter urat, melyben köszönetének kifejezése mellett kérte a Miniszter

urat, hogy a rendkívüli jogtanárokat, valamint az akad. bölcsész-tanárt is részesítse állami fizetéskiegészítésben. A felirat átnyújtására kiküldött bizottság elnöke, Fejes István jelenti, hogy a felíratot a miniszter urnak átadták, aki a bölcsészettanára nézve kérelmünk megfontolását ígerte.

A jelentés tudomásul vétetik s miután e tárgyban az egyetemes tanügyi bizottság előterjesztése alapján az Egyetemes Konvent is megkereste a minisztériumot, az illető tanárok fizetéskiegészítésének kérdése továbbra is nyilvántartásban hagyatik.

29 Mult évi őszi közgyűlésünk 29. sz. jkvi. határozatával a theologiai tanárok fizetésének a jogtanárokéval egyenlő színvonalra emelése alkalmából segítséget ígért a sárospataki főiskolának a theol. tanárok fizetésfelemelésével a főiskolára hárult újabb jelentékeny teher viselésére. E segítségre nézve egyfelől a régi államsegély felemelésének a közokt. Miniszter úrtól leendő kieszközlését, másfelől a közigazgatási államsegélyből az adócsökkentési alaphoz csatolt 67 ezer koronának az egyetemes Konvent által a közigazgatás céljaira leendő visszahelyezését határozta megkiszérendőnek. Fejes István, az előbbi kérdésben a minisztériumhoz járult küldöttség elnöke jelenti, hogy a Vallás és közokt. miniszter ur kifejezte, hogy „vagy ezen vagy más módon, tervbe vette a kívánt célra való segélyezéseket“, — a 67 ezer koronának a közigazgatás céljaira leendő visszacsatolása iránti kérelmünket azonban a Konvent nem teljesítette.

Egyházkerületi közgyűlés a Fejes István jelentését tudomásul veszi s szíves eljárásáért köszönetét fejezi ki. A theol. tanárok fizetésének fedezéséhez való hozzájárulás kérdésében azonban egyh. ker. közgyűlés most sem hozhat végleges határozatot, miután a helybenhagyott költségvetés erre fedezetet nem nyújt. A kérdés rendezése azért nyilvántartásban hagyatik s egyházkerületi közgyűlés ezúttal is kijelenti,

hogy kötelességének ismeri ez új teherszaporulat viselésében a főiskolával való osztozást s ezt azonnal tényleg is elvállalja, mihelyt erre megfelelő módozatot talál.

30. Ferenczy Árpád dr., volt sárospataki jogakadémiai tanár, azzal a kéréssel fordult, kelet-nélküli terjedelmesebb beadványában az egyetemes Konventhez, hogy „az egyetemes Konvent méltóztassék a *sárospataki főiskola vagyonkezelését* szakértők által sürgősen felülvizsgáltatni s a vagyonkezelés körüli bajokat, amíg nem késő, haladéktalanul orvosolni.“ Az egyetemes Konvent a kérvényt és mellékleteit 287—1909. sz. határozatával egyházkerületünkhöz sürgős nyilatkozattétel végett áttette s egyuttal felhatalmazta a konventi elnökséget, hogy a beadandó nyilatkozat folytán szükségesnek mutatkozó intézkedéseket tegye.

A főtiszt. püspök úr az egyetemes Konventnek fenti határozatát és Ferenczy Árpád dr.-nak a határozathoz csatolt beadványát a sárospataki főiskola igazgató tanácsához küldte le azzal a felhívással, hogy az igazgató tanács a vádpontokra vonatkozólag részletes javaslatot tegyen az egyházkerületi közgyűlésnek. — Az igazgató tanács a gazdasági választmány által az igazgatótanács elnökségének megbízásából készített részletes előterjesztése alapján az egész ügyet beható tárgyalás alá vevén, azt a javaslatot teszi egyházkerületi közgyűlésünknek, hogy

„a gazdasági választmány által elkészített, az igazgató tanács által felülvizsgált, a valóságos tényeknek és határozatoknak megfelelő előterjesztést a főtiszt. egyházkerületi közgyűlés is fogadja el és terjessze fel a konventi elnökséghez az alábbi felirat alapján.

Jelentse ki egyuttal a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés, hogy a sárospataki főiskola vagyonkezelési könyvei és számadásai a konvent, mint közoktatási hatóság előtt nyitva vannak s ennél fogva arra kéri az egyetemes konventet, hogy azokat szakértők által vizsgálta meg.“

Nagytiszteletű és Tekintetes Igazgató-Tandcs!

Dr. Ferenczy Árpádnak az Egyetemes Konvent elé terjesztett s a sárospataki főiskola *vagyonkezelésére* vonatkozó vádiratát, melyben nagy mennyiségű tőkeköltésre s bizonyos szabálytalanságokra hivatkozva, a főiskola *vagyonkezelésére szakértői felülvizsgálat elrendelését kéri*, a kapott megbízás értelmében átvizsgáltuk s arra mély tisztelettel a következőkben felelünk:

I. Első vádja a vagyonkezelés körüli *szakértelem* hiánya. Ennek bizonyítására négy esetet hoz fel, u. m.:

1. „Van a főiskolának egy 1900 holdas birtoka a jász-nagykun-szolnokmegyei Szelevény község határában, az u. n. *istvánházi puszta*. Ezen birtok 1902. év tavaszán 3 és $\frac{1}{2}$ évvel a régi bérlet lejártá előtt *törvénytelen módon, azaz kéz alatt, versenytárgyalás* hirdetése nélkül adatott ki potom 23000 koronáért, vagyis holdanként 12 korona haszonbérért, ugyanakkor, amikor a hasonló minőségű földbirtokok haszonbére 40, 50, sőt 60 koronára rúg; köttetett pedig ez az úgyszólván *ingyen-bérlet* 20, mondd húsz esztendőre. Ezen birtok értéke a főiskola ide mellékelt 1908. évi számadásai között a vagyonmérlegben (34. old.) 415.000 koronára van felvéve, vagyis egy hold jász-nagykun-szolnokmegyei föld ezen becslés szerint 210 koronát ér, ugyanakkor, amikor egy hold föld ára ugyanott 800, 1000, sőt 1200 korona.“

Hogy törvénytelenül csak úgy kéz alatt adtuk volna haszonbérbe ez istvánházi birtokot, valóttan. Sem szabály, sem törvény nem kötelezi arra az egyházkerületet, hogy a főiskola ingatlanait nyilvános árverés vagy verseny útján hasznosítsa. (Lásd kormányzati szabályunk 20. lap 44. §. e) pont.) Hogy nem kéz alatt adtuk bérbe, igazolja maga a panaszt tevő, a ki beadványában mondja, hogy haszonbér-ajánlatok tétettek, de köztudott dolog volt az, hogy a haszonbér le fog járni s hogy a bérlő ajánlatot tett a haszonbér megújítására. Úgy a gazdasági választmánynak, mint az igazgató tanácsnak és az egyházkerületnek tudomása volt arról, hogy vannak, akik valamivel magasabb haszonbért lettek volna hajlandók adni, de ezt figyelembe venni nem lehetett s nem is lehet, mert egy erkölcsi testületnek, amely örök, nem szabad magának olyan gazdálkodást megengedni, amely ha ma előnyösebb jövedelmet biztosít is, de a földet a kizsákmányolásnak teszi ki, ami aztán a birtok elértéktelenedését és kisebb jövedelmezőségét eredményezi. Már pedig ez következett volna be, ha a

kis gazdáknak adtuk volna ki a birtokot. Kiadtuk annak a volt bérlőnek, aki évek hosszú során át igazolta, hogy a birtokban úgy gazdálkodik, mint a jó gazda-tulajdonos. Kiadtuk annak a bérlőnek, a ki haszonbérelendést hosszú haszonbérlete alatt nem kért s aki anyagilag teljes biztosítékot nyújt. Kiadtuk egyházkerületünk közgyűlésében nyilvánosan tárgyalva a bérleti szerződést.

A haszonbérbeadás története a következő:

Az 1902. évi febr. jkv. 66. pontja szerint a bérlő kéri az 1905 ben lejáráó bérletének újabb 20 évre leendő meghosszabbítását, egyrésztől azért, mert ilyen nagy bérletben a haszonbérlőnek tetemes beruházásai vannak, melyeknek elhelyezéséről, ha a bérlet meg nem hosszabbítatnék, idejekorán gondoskodnia kell, annyival inkább, mert állandó, s nála már évtizedek óta szolgáló és az általa felállított nyugdíjintézet kötelékében álló cselédeit sem lehet hirtelen elbocsátania; de másrésztől a nyomott és terhes gazdasági viszonyok között dohánytermelési engedély nélkül gazdálkodni alig lehet; dohánytermelést pedig a ráfordítandó tetemes beruházás miatt 3—4 évi bérletre berendezni nem érdemes. A gazd. választmányhoz beterjesztett ajánlata szerint, ha a bérlet 20 évre meghosszabbítatik, fizet az eddigi 20,000 K. helyett 23.000 K.-t és viseli a birtok összes terheit és az eddigi építkezéseken kívül saját költségén felépítteti a dohányengedéllyel járó összes épületeket, de kívánja, hogy az összes beruházások a bérlet lejárta után megtéríttessenek. A gazd. választmány saját kebeléből a *birtok megtekintésére bizottságot küldött ki* s egyúttal gondos számítását készített a haszonbérlő által viselt terhekről. *A bizottság jelentése szerint* az 1892 magyar hold és 675 □-öl területű birtokból 617 hold szíkes legelő és 26 hold hasznavehetetlen terület. A bérlő fizet 20,000 K.-t, terhei tesznek átlagos számításal 11,632 K 94 f.-t., esik tehát az akkori bérlet szerint egy holdra egyre-másra 16 K. 66 f., az ígért 3000 k. hozzáadásával 18 K. 10 f. A megváltandó épületek értékét a kiküldöttek mintegy 30,000 K.-ra, a felépítendő dohánypajták, simítóházak és kertészlak beruházási árát 20,000 K.-ra s így a megváltandó épületek árát 50,000 K.-ra teszik. A választmány küldöttei az ottani bérleti viszonyok felől is tudakozódtak s azt az értesítést vették többektől, hogy ott a szántóföldek bérértéke 24—26 K., a szíkes talajért azonban legmagasabban ha 10 K. bér adható.

Ezeknek folytán a gazd. választmány az íg. tanácsnak azt

ajánlotta, hogy a bérlővel a bérleti szerződést 20 évre hosszabbítsa meg, 23,000 K. bérösszeg fizetése mellett, azzal a kikötéssel, hogy ezután is viseli a birtok közterheit és már most *visszabocsátja ingyen a főiskola tulajdonába az általa épített összes épületeket* és amennyiben a dohányengedély megszereztetik, a szükséges épületeket sajátjából építse fel, mely épületek visszteher nélkül szálljanak a főiskolára. Az igazgatótanács hosszas számítása és tanácskozása után ilyen értelemben megkötötten a szerződés, azt 1902. tavaszi közgyűlésében az egyházkerület is jóváhagyta, annyival inkább, mert az elnök jelentése szerint *Fekete Márton, a Maros-Kőrös stb. vízszabályozó társaság elnöke, a főiskolának volt tanítványa*, aki az ottani birtokviszonyoknak alapos ismerője és a szomszéd földbirtokosok egyike, *ezt a bérösszeget teljesen megfelelőnek találta.*

Hogy a bérlő milyen közterhek viselésére van kötelezve, az a szerződés 3., 4., és 5., pontjában következőleg van körülírva: „A főiskola pénztárába készpénzben befizetendő haszonbéren felül a haszonbérlő fizeti beszámítás nélkül az ezen birtokot jelenleg terhelő vagy a haszonbér tartama alatt bármikor és bármily címen még kivetendő összes állami, törvényhatósági és községi, egyenes és pótdadót, ideértve az utadót, a községi közmunka, betegápolási, katonabeszállásolási, iskolai, körorvosi, kórházi, vagy törvényhatósági székházépítési pótdadókat, tanítói nyugdíjjárulékot, szóval bármilyen néven nevezendő adót és közterheket. Hasonlóképen a haszonbérlő fizeti beszámítás nélkül az ezen birtokot jelenleg terhelő és a haszonbér tartama alatt még bármely címen kivetendő ármentesítési és vízszabályozási összes költségeket, nevezetesen az eddigi befektetésekre felvett vagy felveendő állami előlegek, bank, vagy magánkölsönök kamatait és törlesztési részleteit, továbbá mindenemű új építkezés, árvédelem, gátfenntartás, belvízszabályozás és ezek kezelésével járó összes költségeket. Ugyancsak haszonbérlő fizeti beszámítás nélkül a már meghozott vagy ezután meghozandó munkás és cselédtörvények alapján a tulajdonosra háruló, vagy hárúlható mindennemű terheket. Köteles a haszonbérlő a birtokon lévő összes épületeket s a netalán építendőket is beleértve, a haszonbérbeadó által kijelölendő biztosító társulatnál az általa megállapítandó értékben a tulajdonos főiskola nevére a haszonbér egész tartama alatt tűzkár ellen biztosítani. Nem hagyhatjuk említetlenül, hogy a szerződés értelmében bérletelengedésnek még gátszakadás esetén sincs helye, pedig 1876-ban Istvánházát a Kőrös elárasztotta.

Hogy most már a felsorolt terhek számításba vételével mennyiben valószínű Ferenczy Árpádnak az az állítása, hogy a sárospataki főiskola istvánházi birtoka 23.000 k.-ért van bérbeadva, amelyből egy magyar hold földre mintegy 12 K. esik, kitűnik a következő kimutatásból.

1., Évi készpénzben fizetett haszonbér	23,000. — K.
2., Földadó 1907-ben	4,791. 58. „
3., Betegápolási adó	197. 27. „
4., Útadó.	283. 66. „
5., Közs. pótagó, mely jelenleg a tanyák után csak félértékben fizettetik	1,077. 86. „
6., Ármentesítési költség 174,000. K. kölcsön után	1,935. — „
7., Ugyanez a 24.000. K. kölcsön után	552. 32. „
8., Fentartási költség	1,643 15. „
9., Az átadatott 30,000. K. épület évi részlete	2,500. — „
10., Az újonnan épült dohányos épületek és kertészlak évi részlete	2,500, -- „
11., Tűz elleni biztosítás	533. 64. „
	<hr/>
Összesen	39,041. 48. K.
ebből levonva az évi haszonbért	23,000. — „
	<hr/>
különbözet	16,014. 48. K.

E terhek tehát a bérösszezen kívül 16,014 K. 43. fillért rónak a bérlőre. Kitűnik ezekből, hogy a bérlőnek egy magyar hold földre — a szikes földekre, az útakra és az épületek helyeire, az udvarokra is egyaránt — *nem 12 K.*, mint állítattott, *hanem 20 K. 60 fillér esik*, melyből a főiskolának tiszta jövedelme a 23,000 K. s ebből esik, mint tiszta jövedelem egy hold földre 12 K. 15 fillér. A felsorolt terhekhez fog jönni újabban az 5%-os iskolai adó és a község ház és iskolák építésére felveendő kölcsön annuitása s a községi pótagó szaporodása, amelyből a tanyai birtokok eddig csak felerészt viseltek.

Hogy az istvánházi birtok a vagyonmérlegben csak 415,000 koronára van felvéve, s e szerint holdja csak 210 koronát érne, erre csak az a megjegyzésünk, hogy szerepelhetne az istvánházi birtok nagyobb összeggel is a vagyonmérlegben, de ha a forgalmi értéknél kisebb összeg van is felvéve, az épen nem baj, sőt, *épen vagyonmérlegünk teljes realitásának bizonyossága.*

II. Azt állítja másodszer Ferenczy Árpád, hogy „míg a fő-

iskola a maga tőkéit *átlag* 6% kamatozásra adja ki, addig ő maga *abnormis magasságú kamatokat fizet* kölcsönei után. Így az Egyesült Budapesti Főv. Takarékpénztártól több részletben 135.000 koronát vett kölcsön a főiskola, amely összeg után 7 $\frac{1}{4}$ % kamatot fizet“

Ez az állítás sem felel meg a valóságnak. Igaz, hogy az iskola az E. B. F. Takarékpénztártól folyószámlára, részletekben 135.000 korona kölcsönt vett fel s e folyószámla-kölcsönzés tartott 1902. február 10 től 1908. július 2. ig. Hogy a folyószámlakölcsön kamatai a pénzügyi viszonyok szerint hogyan változtak, bizonyítja az E. B. F. Takarékpénztártól kiállított s idecsatolt hivatalos kimutatás. (./.) Világos ebből, hogy a kamat ez idő alatt 4 $\frac{3}{4}$ —6 $\frac{3}{4}$ % közt váltakozott, kivéve az 1907. nov. 11.-től 1908. febr. 6.-ig eltelte rövid pár hónapot, amikor a kamat 7 $\frac{1}{4}$ illetőleg 7 $\frac{3}{4}$ % volt. Azonban e rendkívüli kamatfizetést az általában ez időben uralkodó súlyos pénzügyi viszonyok teljesen érthetővé teszik. Pénzügyi tekintetben ez a néhány év volt több évtized óta a legválságosabb pénzügyi viszonyok időszaka. Még ez abnormis időkben is főiskolánk 7%-ra, Spekál Ferencnek 16.000 koronát az általa megvett főiskolai házra 8%-ra adott kölcsönt. Igaz, hogy az előző időből voltak 6%-os kölcsönei is az egyházkerület határozatai értelmében 6000 koronán felül, főleg tanároknál, akik a főiskolától előzőleg is részesültek s ma is részesülnek (a tanári nyugdíjintézeti tőkék átadása folytán is) ilyen kedvezményben, de e 6%-os kölcsönök felmondása inhumánus dolog lett volna, annyival is inkább, mert a pénzügyi viszonyok jobbra fordultát rövid időn belül remélnünk lehetett; miért csinált volna tehát a főiskola magának e néhány hónapért a pereskedéssel kellemetlenségeket s bizonyára a kamatkülönbségnél nagyobb veszteséget. Az igazság tehát ez: az iskola nem fizet 7 $\frac{1}{4}$ %-ot, tőkéi pedig 8%, 7%, 6%-ra vannak elhelyezve, 6%-ra különösen tanároknál és nagyobb kölcsönvevőknél.

A III. p. alatt F. A. azt hozza fel, hogy: „A szellemi vezetés körül is követ el az előljáróság, *tudatlanságból*, oly végzetes hibákat, melyek a főiskola anyagi helyzetét *igazolatlanul súlyosan megterhelik*. Példa gyanánt hivatkozom Buza László jogtanár megválasztásának esetére, akit *egy meg nem üresedett tanszékre alkalmazott az előljáróság*, minek folytán ugyanegy tanszéken ez idő szerint *két tanárt kénytelen a főiskola ellátni*, ami magában évi 4400 kor. túlkiadást jelent“.

Ferenczy Árpád úr maga tudja a legjobban, hogy vádja valótlan s amennyiben való és a főiskola anyagi megterhelhetését eredményezné, annak F. Á. úr az oka, mert miután F. Á. úr — mint szabadságolt tanár — egy évig ellenszolgáltatás nélkül húzta tanári fizetését, a fennhatóság kénytelen volt őt helyettesíteni és a helyettesítési díjakkal a főiskolát megterhelni. Hogy pedig ettől a megterheléstől meg legyen kímélve a főiskola, az akadémiai tanári kar javaslatára, miután F. Á. úr a megengedhető leghosszabb, egy teljes évi szabadsága után sem foglalta el tanári székét, sőt szept. 1-én az igazgatóhoz intézett levelében kijelentette, hogy még a következő iskolai évben sem lesz munkaképes és végkielégítésére a lépéseket megtette — állásáról eltávozottnak tekintette s a tanári széket az egyházkerület betöltötte. Ez a való tényállás.

A IV. pont alatt ilyen vádat emel: „A főiskola számvitele a lehető legzavarosabb, aminőt csak elképzelni lehet. A szakértői vizsgálat lesz hívatva felderíteni, hogy évek során át *számviteli hibák folytán* mennyi tőke tűnt el a főiskola vagyonából. Én, a magam hozzávetőleges számításaiból, legalább is *háromszázezer koronányi tőke fogyást vélek megállapíthatni*. A tőkésítésre fordítandó összegek ugyanis vagy *egyáltalán nem*, vagy csak *töredékesen tőkésíttetnek*, vagyis *foljó szükségletekre költetnek el*“.

Erre a vádra, miután általánosságban van oda vetve, nem adhatunk részletes választ, de becsatoljuk a főiskola igazgató tanácsának az évi számadásokra vonatkozó jegyzőkönyveit. Ezekből látható az, hogy tőkénk nem kevesbedtek, hogy tőkéket csak oly hasznos befektetésekre adtunk ki, a melyeket évi jövedelmeinkből fedezni nem tudtunk; hogy egy korona sem lett az egyházkerület tudta és intézkedése nélkül kiadva. Panaszló egy nagy tévedésbe eshetett kiszámításánál és pedig az által, hogy azokat az összegeket, a melyeket birtokaink beruházására, felszerelésére, ingatlanaink újítására és javítására fordítottunk *tőke-költésnek* számítja, pedig ezek tovább jövedelmeznek, csak más alakban.

Az V-ik a) pont alatt ez a vád áll: „Az előző év pénztári *maradványa tőkésítés* vagy *visszatérítés* helyett a következő év költségvetésébe *bevételi* tételként vitetik át. Az 1908-iki költségvetésben pl. pénztári maradvány címén 30974 kor. 96 fill. szerepel a bevételek között (L. jkv. 39 o.); ugyanott egyenlegként, mint költségvetési maradvány 9047 kor. 61 fill. van feltüntetve. (47. old.)

Már magában ez 21827 kor. 35 fill. költségvetési hiányt jelent. Ha ehhez hozzá vesszük a főiskolai tápintézet *nyiltan bevallott költségvetési hiányát* (25576'88 kor.) (L. 52 o.), a *burkolt és nyilt hiány* együttvéve : 47404 kor. 23 fillér."

Feleletünk e vádra a következő : A maradványt bevételi tételeként kell átvinni s ha a maradvány *jövedelem-természetű*. tehát elköltségre való bevételek eredménye : ott szerepel a bevételi tételek közt ; ha pedig e maradványban tőkejellegű összeg is van, ez tőkésítésre van előírva. Így van itt is. A 30974 kor. 96 fillérben benne van az istvánházi birtok $\frac{1}{4}$ évi előre befizetett bérjövödelme : 5750 kor., a györgytarlói bérlet előre befizetett $\frac{1}{4}$ évi bérjövödelme : 10000 kor. s az ugyancsak előre befolyt pincehasznóbér : 75 kor., továbbá a bálványosi bérletből előre befolyt 1940 kor. ; összesen tehát 17765 korona, amint ezek a csatolt jkv. 40 l. 4. a), b), c) alatt világosan megolvashatók ; a maradék összeg 13209 kor. 96 fill. a 42 l. 1, 47 l. g) h) alatt van tőkésítésre előírva ; tehát 21827 kor. 35 fill. vagyis nem felületes kivonással 21927 kor. 35 fill. — *Burkolt hiány* a valóságban épen nincsen. A tápintézeti 25576 kor. 88 fill. csakugyan *nyilt hiány*, de e hiány alatti határozat is az 52-dik oldalon egészen nyílt : „a tápintézeti pénztár ez évi hiányát egyelőre a közpénztár fogja fedezni, mely előleg a Mudrány-birtok jövedelméből (a kimutatott borok) fog visszatéríttetni.

b) „A költségvetési előirányzatban a bevételek közé a *hiány elpálástolására* beiktat az előljáróság oly tételeket is, a melyek az *előző évek költségvetéseiben* a bevételek közt szerepelnek, a reménybeli termés mellett, előző években már elszámolt borok is, melyeket, — értékük egy, sőt több alkalommal már elszámoltatván, — leltárban volna csak helye szerepeltetni. Ezen *hamis tételek* együttes értéke 29420 kor.-t tesz ki“.

A borok értéke, mindaddig, a míg el nem adatnak, eladás árfolyamuk mérve szerint nemcsak a leltárba veendő fel, hanem a költségvetésbe is, mert ez a főiskola kiadásainak fedezésére szolgáló értékesítendő tárgy. Hogy ez már az előző évek költségvetéseiben fedezetként be van véve, lehet, de ha nem történt meg azon költségvetési évben az értékesítése, a következő évben természetesen, mint jövedelmet fel kell venni. A követelések a melyekkel más pénztárak tartoznak, mindaddig, míg visszafizetve

vagy törölve nincsenek, a költségvetésbe szintén felveendők!! — Itt tehát hamis tételek nincsenek!

A VI. a) alatti vád szerint az 1907. évi számadás mindjárt az elején egy *hamis tételt* tartalmaz pénztári készlet címén = 19477. 98 korona. Ezen tételnek a kiadási rovatban a tőkésítések vagy *visszatérítések között is kellene szerepelnie*. Az említett összegből azonban, a kiadási rovat 5, 6 7 tételeiben *elrejtve* csupán 3621.81 korona tőkésítettet; tehát 15856.17 korona *szükségletekre* fordított.

Ez a vád egészen *érthetetlen*, azért erre vonatkozólag csak a panaszkodó által is felhozott számadásra és az Ig. ta.ács 1909. évi jegyzőkönyvének 42. lapjára hivatkozunk, a melyből a tényállás biztosan megállapítható.

A VI. b) alatt ezt a vádat hozza fel: „Hogy *hiány helyett* pénztári *maradvány álljon elő*, követelések is iktattatnak be a bevételek rovatába; így a Mudrány pénztárból járó követelés címén 18376 korona 30 fillér; a tápintézeti pénztárból járó követelés címén 10621 korona 49 fillér. E követelések közül tényleg csak az egyik, az első folyt be a pénztárba, de a kiadási rovatban nyoma sincs, hogy tőkésített vagy tartozás fedezésére fordított volna; a másik követelési tétel pedig egyáltalában *hamis*, mely tényleg nem folyt be és soha sem is fog befolyjni, tekintve, hogy a tápintézetre évek óta állandóan ráfizet a főiskola. Javult ekkép, *szabályellenesen*, a számadás bevételi rovata 28977 kor. 79 fillérrel.“

Az 1907-ik évi jegyzőkönyv 84. lapja szerint a közpénztár költségvetésébe átvesz a Mudránypénztárból a túlkiadás visszatérítésére 18376 korona 30 fillért, a tápintézettől ugyanolyan célra 10621.49 koronát. Természetes tehát, hogy ezeket az 1907. év számadásában okvetetlenül fel kell mutatni a közpénztár bevételei közt. Az előző jegyzőkönyvben az is világosan jegyezve van, hogy ezek csak „*átmeneti kiadások*.“ Maga Ferenczy is beismeri, hogy az első összeg a bevételezés után ismét visszaadott a Mudrány-pénztárnak (1908. jkv. 11. lap), azt azonban már nem veszi észre, hogy az ig. tanácsnak általa mellékelt jegyzőkönyve 12. lapján a tápintézeti másik tétel is megtalálható.

Itt tehát semmi egyéb nincs, mint ugyanannak az összegnek *bevételi és kiadási* könyvelése, melyek a világ minden számadásában, mint egymást kiegyenlítő tételek szoktak szerepelni.

A tápintézetnek adott kölcsönökre, tehát az itteni 10621 K.

49 fillérre is felebb részletesen nyilatkoztunk. (L. a tápintézet 1909 évi költségvetését.)

c) „Közpénztári tőkékből bevételeztetett 31,320 K. 12 fillér. A kiadási rovatban hasonló címen foglalt tétel összegét 26,034 K.-t levonva, kitűnik, hogy e tőkékből 5288 K. 12 f. *folyó szükségletek fedezésére szolgált.*“

Dr. Ferenczy Árpád itt is *csak* a forgalmi kimutatást vette figyelembe; mert a 33. lapon a 10 p. a szerinte elköltött különbözetre nézve teljesen felvilágosította volna, még inkább „*A ki nem helyezett tőke megtalálható*“ cím alatti 1. tétel 6768 K. 02 fillérje, mely *mint pénztári maradék az elköltöttnek állított különbözetet bőven is magában foglalja.*

d) „Theol. nyugdíj-intézeti rendes bevételekből befolyt 5516 K. 81 f., kiadatott 3763 K. 20 fillér. — A különbözetről, 1743 K. 61 fill.-ről *nincs külön elszámolás.*“

A mellékelt 1908. igt. jkv. 47. lapján, a „*Rendkívüli átmeneti, átfutó kiadások*“ r. alatt a g.) pont 2609 K. 33 fillérjében a jelzett különbözet világosan *el van számolva.*

e) „A királyhegyi szőlőkből 11,174 K. 19 fill. folyt be, vagyis az előirányzott 7000 K.-nál 4174 K. 19 fillérrel több, mely *összegnek tőkésítése szintén nem történt meg.*“

Ezen vádra nem is szükséges válaszolni, mert azt mindenki tudja, hogy ha több jövedelem folyt be, mint ami előirányozva volt, az, ha a kiadások fedezésére nem szükséges, természetes, hogy pénztári maradványként a következő év kiadásainak fedezésére szolgál, de nem tőkésíthető csak az esetben, ha a főiskola oly helyzetben lenne, hogy rohamosan emelkedő szükségletei a bevételeit nem igényelnék.

f) „A felvett kölcsönökből befolyó összegek is a bevételeket vannak hivatva gyarapítani. E címen befolyt 1907-ben 25,438 K. 84 fill., visszafizettetett 16941 K. 28 fill. Az e címen a pénztárban maradt többlet, 8494 K. 66 fill. szintén *jogtalanul szaporította a bevételeket.*“

Ez az összeg, mint *tőkebefektetés* szintén megtalálható 10 fillér különbséggel az 1907-ik évi számadásokban a 33. 34. lapon ily cím alatt: „*A ki nem helyezett tőke megtalálható.*“ Külön nincs ugyan ez összeg feltüntetve, de benne van az ott felsorolt hat tételben, melyeknek összege: 51394 kor. 65 fillér.

g) „*Vagyonállag értékesítéséből, házeladásból* is folyt be pénz,

16000 korona, mely összeg szintén nem tőkésített s bár az ingatlanok fogyásánál felemlítették (L. 38 o.), ugyanott az ingóságok növekedésénél nem *szerepel*. Ennek a 16000 koronának már egész nyilvánvalóan nem lett volna szabad megfelelő egyenleg nélkül a *szükséglet fedezésére szolgáló bevételek közé beiktatnia.*“

E vádra válaszolva, hivatkozunk az 1908-ik évi jegyzőkönyv 30-ik lapján előadottakra, ahol az ingó vagyon egy része „a tőkék állása 1907. végéről“ cím alatt van kimutatva. A 11-ik sorban nyilván olvasható: „*Ismét kihelyezett 16000 korona.*“ Még azt is megmondhatjuk, hogy jól jövedelmező, mert 8°/_o-os tőke.

h) „A Mudrány (internátusi) pénztárnál a „Poklos“ szőlőből bevételt (10. o.) 26787 korona 82 fillér az előirányzott 14000 korona helyett. A különbözet 12787 korona 82 fillér szintén tőkésítendő lett volna.“

Ez a vád teljesen egyezik az e) pont alattival s így külön igazolást nem igényel.

Dr. Ferenczy Árpád úrnak a vádirata bevezetésében említett ama vádjára, hogy ő is a főiskolai vagyonkezelés kritikája miatt méltatlanul üldözött tanár, mi mint gazdasági választmány, nem felelhetünk.

Mély tisztelettel maradunk Sárospatakon, 1909. jun. 3. a Nt. és Tek. ig. tanács

alázatos szolgálói

a sárospataki főisk. gazd.

választmánya s ennek nevében

Radácsi György

gazd. vál. elnök.

Egyházkerületi közgyűlésünk a gazdasági választmány által elkészített, az igazgató tanács által felülvizsgált, a valóságos tényeknek és határozatoknak megfelelő előterjesztést egyhangulag elfogadja s azt az alábbi felirat kíséretében az egyetemes Konventhez felterjeszti.

Együttal kijelenti egyházkerületi közgyűlésünk, hogy a sárospataki főiskola vagyonkezelési könyvei és számadásai a konvent, mint

közoktatási hatóság előtt, nyitva vannak s ennél fogva arra kéri az egyetemes konventet, hogy azokat szakértők által vizsgáltassa meg.

Főtiszteletű és nagyméltóságu konventi elnökség!

Vonatkozással 3582|1909. sz. leiratára, a mellékletekben terjesztjük fel azt a részletes munkálatot, amelyek a dr. Ferenczy Árpád beadványára tartoznak.

Ezek foglalják magokban a valóságos tényeket, amelyek eddig is a nyilvánosság előtt állottak s hogy még inkább nyilvánossá legyenek e valóságos tények, felkérjük a főtiszteletű és nagyméltóságu konventet, hogy kiküldött szakértőkkel a főiskola vagyonkezelési könyveit és számadásait megvizsgáltatni méltóztassék.

Egyébiránt dr. Ferenczy Árpádnak arra az állítására, hogy ő is a vagyonkezelés kritikája miatt üldöztetett el Sárospatakról, azt a felvilágosítást adjuk, hogy ez a tényekkel ellenkezik. Ilyen módon Zoványi Jenő a hirlapokban, az ellene a múlt évben indított fegyelmi kereset okául, a valódi tényállással szemben azt igyekszik bizonyítani, hogy ő ellene a miatt foly az üldözés, hogy a főiskola vagyonkezelését régebben megtámadta. Ezzel szemben pedig köztudomásu dolog, hogy Zoványi Jenő ezuttal nem ezért, hanem a Kálvin meggyalázása miatt áll fegyelmi kereset alatt. Épen ilyen valótlan a dr. Ferenczy Árpád állítása is. Ő ugyanis 1907. szeptember 1 óta nem volt Sárospatakon, és tanszéke 1908. szeptember 21-én töltetett be; hirlapi támadásait pedig csak jóval ezután kezdte meg; eltávozásának oka tehát nem lehet egy későbbi cselekedete. Az ő eltávozásának valódi oka az ő súlyos betegsége volt, amelynek igazolásául itt csatolunk egyet a hozzánk beadott orvosi bizonyítványok közül. Egyházkerületünk ezek szerint olyan megtévedésekkel áll szemben, amelyekre különösen is fel kell hívunk úgy a konventi elnökség, mint az egyetemes konvent figyelmét.

31. Az egyetemes konvent elnöksége Ferenczy Árpád dr.-nak a „Budapesti Hirlap“ című napilap folyó évi április

22. számában közzétett cikkét hivatalos másolatban 1909. máj. 4 3972/1909. sz. a. azzal a felhívással küldötte meg egyházkerületünk elnökségének, hogy a 3587/1909. elnöki szám alatt, 287/1909. számú konventi határozat alapján kívánt nyilatkozatot az ezen cikkben említett *alapítványokra* vonatkozó tényállásokra is terjessze ki s az alapítványi okleveleket, ilyenek hijában pedig a vonatkozó végrendeleteket s egyházkerületi határozatokat is hiteles alakban csatolja be. A főtiszteletű püspök úr 1100/1909. sz. alatt a konventi elnökség megkeresését javaslatként a főiskolai igazgató-tanácshoz tette át, minek folytán az igazgató-tanács, az igazgató-tanács elnökségének a felhívására a gazdasági választmány által készített és ez ügyre vonatkozó terjedelmes előterjesztés alapján az egyházkerületi közgyűlésnek a következő javaslatot teszi:

„Egyházkerületünk közgyűlése a gazdasági választmány által készített és az igazgató tanács által felülvizsgált előterjesztést magáévá teszi, s azt adataival együtt a konventi elnökséghez felterjeszteni határozza“.

Egyházkerületünk közgyűlése a gazdasági választmány által készített és az igazgató-tanács által felülvizsgált, alant közölt előterjesztést egyhangulag magáévá teszi s azt adataival együtt a konventi elnökséghez felterjeszteni határozza.

Nagytiszteletű s Tck. Igazgató-tanács!

Egyetemes konventünk elnöksége f. év május 4-én kelt intézvénnyel feleletet kér tiszáninneni egyházkerületünkől *Dr. Ferenczy Árpádnak* arra a vádiratára is, amelyet a nevezett előbb a „Budapesti Hírlap“ f. évi ápr. 22-iki számában, az egyetemes konvent ülésezése idején, „*Az állam és a felekezeti alapítványok*“ cím alatt vetett a nyilvánosság elé, majd pedig egyetemes konventünk elnökségéhez is felterjesztelt s amely vádirat az egyetemes konventi előadó által hitelesített másolatban jutott egyházkerületünk elnökségéhez s onnan május 8-iki kelettel a spataki főiskola algondnokságához s ettől főiskolánk gazd. vál. elnökségéhez máj. 18-án.

Feleletünk — mint gazd. választmánynak — e vádiratra a következő:

Dr. Ferenczy Árpád úr szerint „a helytelen alapítvány-kezelésnek egy rendszere derült ki, amikor köztudomású lett, hogy a sárospataki főiskola alapítványait az alapítók rendelkezéseinek mellőzésével használják fel“ s e vádja igazolására hivatkozik a Vay-Mocsáry, Pálóczi-Horváth Mária és Rozgonyi-féle alapítványokra és számos kisebb alapítványra is, de nevek említése nélkül — odavetőleg, felületesen.

Hogy a sárospataki főiskola körében „*helytelen alapítvány-kezelési rendszer*“ divatoznék, ezt csak az állithatja, aki az ottani alapítványi kezelést vagy épen nem, vagy csak hallomásból ismeri s aki nem igen forgatta a főiskola küzdelmes életének történetét.

A 18-dik században több ízben, (lásd: *Fundationes Collegii Helv. Conf. add. Spatakiensis 1785.* Szombathy János) a 19-dikben 1835—37-ben nagy gonddal összeírták az arra kiszemelt tanárok a főiskola rendelkezésére álló összes alapítványokat az alapító-levelek tartalmának hű kivonatozásával s ezt a szükséghez képest időről-időre pótolták s az egész könyvet „*A S.-Pataki Reform. Collegiumot illető Fundatiók és Capitalisok (alapítványok és tőkesummák) könyve*“ (ívrét, 525 beírt lap) — név alatt kegyelettel őrizték és őrzik ma is és azzal az ellenőrző közegeknek annyiszor-amennyiszor beszámoltak és annak utasításai értelmében történt az alapítványok kamatoztatása és a kamatok felhasználása is, ha — esetleg — az egyházkerület, mint legfőbb rendelkező, másképen nem rendelkezett.

Az alapítványokat végső fokban mindig az egyházkerületi közgyűlés, régebben Consistorium fogadta el s az adott azokhoz megfelelő utasításokat is, aminthogy ez történik a sárospataki főiskolát illető alapítványokra nézve ma is.

Sőt, amióta a főiskola *nyomatott értesítőket* ad ki, azóta (1855—6) az alapítványok (főleg a tápintézeti- és ösztöndíj-alapítványok) és azok rendeltetése, hováfordítása, különösebben az 1888—9. év óta a főiskolai értesítőkből is, jegyezve található s így azokat s azok kezelését az egész ref. egyház ellenőrizheti, sőt a hivatalos példányok alapján az ország tanügyi kormánya is.

Az újabb alapítványok a főiskolai igazgató-tanács jegyzőkönyvében az *alapító levelek teljes betűszerinti szövegében* is meg

vannak örökítve s így azok minden érdeklődő által figyelemmel kísérhetők.

Hogy milyen aggodalmaskodó gonddal örködött a főiskola tanári kara, igazgató-tanácsa és maga az egyházkerület közgyűlése is, mint legfőbb ellenőrző hatóság, a főiskolát illető alapítványok felett, azt — egyebek közt és legfőképen azok az alapítványok és az azok felett való rendelkezések igazolják leghivebben, amely alapítványok körül a hűtelenséget látják dr. Ferenczy Árpád úr szemei.

A *Vay-Mocsáry-féle alapítvány*, amelynek alapítólevelét nyomtatásban ide mellékeljük (./.), nem az alapítás évétől (1809), hanem a *devaluatio* miatt, az alapító többszöri kívánsága szerint, (lásd különösen 1814. A.-Vadászon okt. 9-én kelt s a főtiszteletű superintendentiához intézett levelének 6-dik kikezdését. Egyh. ker. és isk. levéltár A. XXXVIII. 15239—284. alatt) 1815-től 100 éven át lett volna kamatoztatandó (alap. lev. 1. p.) — úgy, amint Dr. F. Á. úr is állítja; de 60 év multán a parancsoló szükséghez képest a felszaporodott összeg felének jövedelme a collegium javára fordítható (Alap. lev. 10. p.), amint dr. F. Á. is idézi.

1875-ben, tehát 60 év multán, a főiskola vagyoni állapota az egyházkerületi küldöttség által „mérlegeztetvén“ (1875. jan. 30-diki előterjesztés a Fejes István, Nagy Pál és Antalfi János aláírásával), kiderült, hogy sem a tanárok fizetésének szükségessé vált rendezése, sem a jogakadémiai tanári létszám növelése — ami pedig szintén elengedhetetlen szükségévé vált — nem történhetik meg újabb segítőforrások igénybe vétele nélkül. Az egyházkerület 1875. évi tavaszi (76. jkv p.) és nyári közgyűlése (19 jkv p.) — gondos előmunkálatok alapján kimondotta a *Vay-Mocsáry-alapítvány kettéosztását* s az egyik felerész összeg jövedelmének a főiskola folyó szükségleteire való fordítását, a másik felerésznek pedig újabb 60 esztendeig való gyümölcsötzetését — az alapítvány-levél 10-dik pontjának megfelelően. Hogy mennyire számítottak a főiskola sorsát gondozók a Vay-Mocsáry-alapítványnak 60 év multán bekövetkezhető megnyitására, kitűnik az 1859—60-dik évi értesítőből (6. l.), amelyben Zsarnay Lajos, mint közgazgató írja, hogy „a Vay száz éves alapítvány a bölcs előrelátó alapító akaratja szerint főiskolánk nélkülözhetetlen szükségeinek fedezésére már nem sok év múlva elkezdhet gyümölcsözni.

Meg kell jegyeznünk, hogy a kettéosztást kimondó és esz-

közli egyházkerületi gyűléseken a világi főgondnoki széket a Vay-család nagyérdemű tagjai töltötték be és pedig a tavaszi gyűlésen *ifj. Br. Vay Miklós*, a nyárin *id. Br. Vay Miklós* a főgondnok s ők is jelentékenyen befolytak arra, hogy az egyházkerületi közgyűlés a legnemesebb atyai jóindulattal az alapítványi összegnek a főiskola részére megnyitott felerészét a 8%-kal jövedelmező tőkéből állította össze.

Az alapítványi összeg másik fele — nem mint Dr. Ferenczy állítja — 1929 ig, hanem 1935-ig lett volna kamatoztatandó (1875+60=1935.)

1875-től azonban a nemzeti tanügy rohamos fejlődése folytán annyira megnőttek az igények a tanintézetekkel szemben s a tanári fizetések újabb rendezése annyira elodázhatatlanná vált, hogy a sárospataki főiskola előljáróságának, hogy a nagymultú tanintézetet versenyképes erőben tarthassa fenn, — a konvent beavatkozása miatt is, (1900 ápr. jkv 15. p. Egy.-ker. 1900. évi tav. jk 27. p.) — gondoskodnia kellett újabb segélyforrások kereséséről és nyitásáról.

1900-ban a tanári kar és igazgató-tanács munkálatai alapján kiderült, hogy az újabb gyökeres rendezéshez több mint 26000 korona évi többletre van szüksége a sárospataki főiskolának, (lg.-tan. 1900. tav. jkv. 3. p.) hogy az akadémiai és gimnáziumi tanárok fizetése együttesen emeltesék a velök egyenlő fokú tanintézetekben működő tanárok fizetésének színvonalára. Ehhez az egyetlen biztos forrás csak a *Vay-Mocsáry alapítvány* lehetett, úgy amint azt a távol jövőbe néző *Fejes István*, főiskolai al-gondnok tervezte, t. i. hogy az *alapítvány még meg nem nyitott részletéből 200,000 korona kiszakíttatván, a többinek jövedelme a főiskolai tanárok fizetésének rendezésére fordíttassék*. Az így kiszakított 200,000 korona, mint a főiskola örök időre szóló élő tőkéje, félretétesék oly módon, hogy az kamatos-kamattal mindaddig tőkésíttessék, míg magát megkészszerzi, vagyis 400,000 koronára nem emelkedik; akkor aztán a 200,000 korona a főiskola javára ismét megnyitvatván, a megmaradó 200,000 korona ugyanazon módon tovább kamatoztassék“. (Egyh.-ker. jkv. 1900. szept.—okt. 13. p.)

Ezt a tervezetet, amellyel 12—14 évi időközök alatt újabb és újabb 10—12000 korona jövedelem nyilhatik meg a főiskola szükségeire, a főiskolai tanári kar, a gazdasági választmány, az

igazgató-tanács s végül az egyh.-ker. közgyűlés nagy többsége is olyannak ismerte el, amelyben *semmi sértés nincs a Vay-Mocsáry-alapítvány szelleme ellen. A nagy alapító azt óhajtotta elérni az ő alapítványával, hogy a sárospataki főiskola a különböző áramlatokkal szemben versenyképes legyen s fentarthassa függetlenségét és önállóságát.* A főiskolai ig.-tanács véleménye szerint (fönnebbi jkv. u. a. p.) *„az alapítvány szelleme nem sértetnék meg már csak azért sem, mivel a Vay-Mocsáry-alapítvány alapító-levelében nincs kimondva, hogy mennyire kell emelkedni a tőkének, hanem csak az hogy 100 évig kamatoztassék.“*

Az alapítvány konverziójának fennebbi tervét (mert itt csak konverzióról van szó!), az egyházkerületi közgyűlés, *behaló tárgyalás és az alapító-level felolvasása s az egyházkerületi ügyész véleményének meghallgatása mellett, hosszas s a nagy kérdés minden oldalát megvilágító vita után, 49 szavazattal 11 ellenében a Kun Bertalan püspök és Bernáth Elemér h. főgondnok elnöklete alatt fogadta el.*

A gazdasági válaszmány, a melynek e tárgyban adott felterjesztését jogtudósok készítették: *(Debreczeni Bertalan főiskolai jogigazgató mint h. gazd. vál. elnök és Dr. Szánthó Gyula jogtanár, mint gazdasági válaszmányi jegyző)* így érvel az alapítvány újabb megnyitása mellett: *„a nagy Vay József nem gondolt és az ő korában nem is gondolhatott arra, hogy lesz idő, a midőn az emberek gőzzel és villannyal haladnak, hogy 100 esztendő alatt nemcsak egyszer, de kétszer is elő fog fordulni, hogy a főiskolának az ő tőkéjéből a ft. egyh.-ker. gondoskodása folytán előállott összegre égető szüksége lesz; hogy lesz idő, midőn a főiskolát nem a külviharok teszik tönkre, hanem a versenyképeség hiánya; hogy nem támadások folytán fog elveszni, hanem mint egyszerűen keletkező új iskolákkal versenyezni nem képes intézet felett napirendre tér a világ. Ha ő ezt előre láthatta volna, bizonyára nemcsak egyszer engedte volna meg, hogy a főiskola az ő alapítványához hozzányúlhasson, hanem mindannyiszor, valahányszor a főiskolának arra olyan égető szüksége van, mint a milyen volt 60 év elteltével és mint a milyen van jelenleg.“* (Spataki főisk. ig.-tan. 1900. szept. jkv. 3. p.)

Erős meggyőződése volt az egyh.-ker. gyűlés *igen*-nel szavazó nagy többségének, hogy a Vay-Mocsáry-név örök élete határozottabban van biztosítva az alapítványi összeg bizonyos jelen-

tékeny részének időszakonkénti folyóváz tétele által, mint az alapítvány-levélben kifejezett módzatok mellett s a Vay József által annyira szeretett főiskola sorsa is inkább van biztosítva az újabb és újabb eshetőségekkel szemben; mert míg az egyh.-ker. a nagyobb összeget csak néhány évig lett volna már köteles tőkésíteni, e helyett a kisebb összeget ama néhány év elteltével is tőkésíteni fogja s így a conversio folytán az alapítvány örökös növekedést nyer.

Meg kell jegyeznünk itt is, hogy az alapítvány megnyitása mellett szavazók sorában ott volt *Br. Vay Elemér* alsó-borsodi e.-m. gondnok is, a *Br. Vay Béla* főgondnok fia, aki semmi esetre sem akarhatta sem az alapítvány szellemét, sem nagy ősenek nagy lelkét megsérteni az *igen* szavazatával. A betegeskedő főgondnok Ő Excellentiájáról is bizonyos volt, hogy ő is szívesen járult hozzá magas beleegyezésével az alapítvány újabb megnyitásához s ez által a spataki főiskola megsegítéséhez.

* *

A második nagy *alapítványt* — mint Dr. F. Á. mondja, helyesebben pedig csak *végrendeleti intézkedést*, illetőleg *óhajtást*, — a Pálóczi Horváth Mária-félét, — ő szerinte — a főiskola vagy ennek vezetősége *szintén megcsonkította, mint a Vay-Mocsáry-félét*.

Vádlónak erről az alapítványféléről és ennek sorsáról sincs biztos tudása.

Az 1865-ben kelt végrendeletnek a főiskolát érdeklő VIII. 12-dik pontja (a melyet az 1867. nyári e.-k. gyűlés jkvéből ide csatolunk) — úgy rendelkezik, hogy az 1—11. pontokban foglalt (családtagokat stb. érdeklők) hagyományok kifizetése után *felmaradt summa*, mint tőke kezeltessek s 10 évig a kamatokat az ungi egyházmegye élvezze (ekklésiák, lelkészek, tanítók javára), 10 év elteltével 15 évig már csak a kamatok fele legyen az ungi egyházmegyéé, a másik felét pedig a tiszánineni egyh.-ker. 15 évig pontosan tőkésítse, úgy azonban, hogy ha a hagyomány átadásától számított 25 év elteltével a tőke 200,000 forintot (o. é.) meg nem ütné, azontúl is mindaddig tőkésítettessék az egész hagyománytól járuló kamat, míg a hagyománnyal együtt a 200,000 forintot meg nem üti; akkoron azután néhai testvérem pálóczi Horváth Simonnak előttem is nyilvánított azon *üdvös óhajtását*, miszerint egy politechnikai intézetnek Sárospatakon felállítását

szükségesnek tartotta, méltó figyelembe véve, rendelem, hogy az ily módon előállandó 200,000 forint tőkének egy, vagy ha szükségeltetni fog, két-három évi kamatjából Sárospatakon egy politechnikai intézet alapíttassék és miután az intézet megalapított, az intézetbe szükségrendő tanárok fizetésére a tőke kamatja gazdaságosan fordíttassék és ha a tőke kamatjából a tanárok fizetésén felül valami felesleg felmaradna, ezen felesleg a fenebb kitett módon az ungi egyházmegyei szükös ekklésiák feleségelésére, a ref. lelkészek s isk. tanítók fizetésök javítására fordíttassék segedelemképen; a 200,000 forint tőke mindenkor érintetlen hagyatván, óhajtom, hogy ezen hasznos intézet előmozdítására s tőkéletesbbitése tekintetéből az intézet tőkéjét becses hagyományokkal minél többen szaporítsák “

A következő évben, 1868-ban (e.-ker. tav. jkv. 55. p.) elhatározta az e.-ker. közgyűlés, hogy az ungi egyh.-megyével megosztokodik s a főiskolára eső összegből „annyit kezeljen a főiskola takarékpénztárban, a mennyi a végrendeletben kitűzött 25 év alatt kamatainak tőkésítésével állíthatja elő azon 200,000 forintot, mely a végrendeletben kitűzött célra fordítandónak elrendeltetett“.

Ugyanez év július havában (jkv. 21. p.) bizottságot küldött ki az egyh.-kerület a kamatokkal növelendő összeg meghatározására s kezelési terv készítésére. Szept. hóban, az egyh.-kerület őszi közgyűlése 46,000 forintot állapított meg kamatos-kamatokkal növelendő alapösszegül 6°/_o-os kamatláb mellett, ami ha a pénzüzeteknél nem volna megnyerhető, az alapösszeget a Vay-Mocsáry alapítvány kezelési módja szerint — a többi pénztártól elkülönítve kezelje a főiskola pénztárnoka. (1868. őszi jkv. 42. p.)

A kezelés az utóbbi módon meg is indult s 1871-ben a főiskolai pénztár már külön számol a Horváth Mária és Simon-féle hagyatékról. Azonban a végrendelet VIII. 12-ik pontja végén kifejezett boldog óhajtás nem valósult, vagyis a becses hagyományt nem siettek többen és többen szaporítani s a főiskola előljárósága sajnosan volt kénytelen érezni, hogy a nemes becsvágygyal és jámbor szándékkal kitűzött nagy cél a csekély és — a változott viszonyok közt egyre csekélyebbnek bizonyult eszközökkel el nem érhető, nem még az egész tőkének teljes felhasználása mellett sem, annál kevésbbé a 200,000 frtnak csupán kamataiból.

1885 szept. havában, tehát 20 évvel a végrendelet kelte után előterjesztést intéz a főiskola igazgató-tanácsa az egyh.-kerülethez a végrendelet VIII. 12 pontjának megváltoztatása végett. (Őszi jkv. 34 p.) Irja az ig.-tanács, hogy bár az alapítók nemes céljának mindezideig eleget tett, be kellett látnia, hogy 200.000 frtnyi összeg egy politechnikum alapítására távolról sem elegendő, azért javasolja, hogy az eddig 100.000 forintra felszaporodott alapítványi összeg célja akként nyerjen gyökeresebb megoldást, hogy amennyiben ezen alapítványnak a végrendelkezők által megjelölt, de csupán idealisnak tekinthető műegyetemi célra leendő fordítása elháríthatatlan akadályokba ütközik, a főiskola jövedelmének szaporítása pedig elodázhatatlan szükségesség: ezen alapítvány kamatai ezentúl a főiskolai közpénztár szükségleteire szolgáljanak, egy-szersmind azon okból, hogy a b. e. kegyes alapítók akarata is — a lehetőség határai közt érvényesüljön, a műegyetemen tanuló ref. vallású két ifjú által tanévenként élvezendő 300—300 frto ösztöndíjak alapíttassanak, a H. M. nevét viselő alapnak 200.000 forintra leendő emelése pedig csak annyiban foganatosíttassék, amennyiben ezt a megjelölt kettős cél megengedi. Az egyh.-ker. közgyűlés mielőtt az igen fontos ügy érdemleges tárgyalásába bocsátkozott volna, *id. br. Vay Miklós* főgondnokot, úgy is mint a végrendelet egyik végrehajtóját, kérte fel a végrendelet nevezett pontjának megváltoztatása iránt az előzetes lépések megtételére, aki is 1886 március 4-én Budapesten kelt s egyh.-kerületünk püspökéhez intézett levelében (lásd a mellékletek között!) tudatja, hogy mindenek előtt a konvent ügyészét s jogtanácsosát, *Szilágyi Sándor* urat bízta meg — a végrendelet közlése mellett — véleményadásra, aki indokolt előterjesztésben felelt, amelyet *személyesen közölt az igazságügyi miniszterium több tagjával, valamint — esetleges praecedensek kikutatása tekintetéből — a királyi ügyészszel is*. A részletek mellőztetvén — írja Br. Vay Miklós — magára a tárgyra nézve semmi kifogás sem tételendő úgy, hogy szem előtt s tiszteletbe tartva a kegyes hagyományozó intenióját, *szó szerint is szabad keze lehet a főt. egyházkerületnek az ügyben, igazgató-tanácsa véleménye alapján rendelkezni*. (lásd *Szilágyi Sándor* levelét mellékelve!)

E főgondnoki levél s a nevezett konventi ügyész vélemény alapján az egyh.-kerület a *Pálóczi Horváth Mária*-féle végrendelet kegyes óhajtásának — amennyiben az teljesíthetetlennek bizonyult —

megváltoztatására magát feljogosítottnak érezte s 1886 tavaszi jkv. 17-ik s júniusi jkvének 13-ik pontjával a megváltoztatásra nézve intézkedett. (Lásd az idézett jkvi pontokat!)

Az alapítvány végső s egyetlen főcélja a sárospataki főiskola erősítése s a lehetetlenre nem lévén kötelezhető az egyh.-kerület, a lehetőség szolgálatába kellett az alapítványt beállítania.

Dr. Ferenczy Árpádnak a „számos kisebb alapítvány“ *rosszabb* sorsára vonatkozó vádját, miután az alapítványok nevét nem említi, válasz nélkül kell hagynunk. Olyan alapítványokat, amelyek évenként kamatokkal lettek volna növelendők, de *egyáltalán nem gyarapítottak*, sőt *az újabb évi számadásokban már egyáltalában nem szerepelnek, azokból eltűntek* — mi nem ismerünk. Az alapítványok körül való fönnebb érintett eljárás mellett, valamely alapítvány kimaradása vagy épen eltűnése *merő lehetetlenség!!* Milyen érdek készíthetne valakit a főiskola hivatalosai közül arra, hogy apró-cseprő alapítványok neveit kitörüljék és lehetne-e ilyen kitörlés, vagy eltüntetés, mikor az érdekelt családok, esetleg községek vagy tanulók igen jól tudják, hogy hol és merre mutatkozik számukra valamely megfogható jótétemény?!

Hogy „minden alapítvány elkülönítve kezelendő a magánjog elvei szerint“ mint *dr. Ferenczy Á.* állítja, ezt egyetemesen kötelező tételnek el nem fogadhatjuk s csak olyan alapítványokra tartozóknak tekintjük, a melyek által személyek, egyének vannak érdekelve s illetőleg, amely alapítványok évről-évre való ellenőrzést igényelnek, hogy az egyesek az ő egyéni vagy magán-jogaikban meg ne sérüljenek. E tekintetben a sárospataki főiskola alapítványkönyve legyen a bizonyság a beadott vád alaptalansága mellett, amely könyvnek egy lapját szintén ide mellékeljük; de legyenek bizonyságok a főiskola fönnebb említett évi értesítői és a főiskolai igazgató-tanács jegyzőkönyvei, amelyek minden újabb alapítványról gondos feljegyzéseket közölnek.

Hogy régebben történtek-e tévedések vagy elnézések az alapítványok körül, azt mi nem tudjuk, annál inkább tudjuk azonban azt, hogy a közelebbi években nagy utánlátással kereste ki a főiskola tanári kara, gazd. választmánya és igazgató-tanácsa mindazok neveit, akik valamikor a főiskola iránt jótékonytárgyat gyakoroltak s az ilyenek neveit, különösen ha azok a tápintézettel és az ösztöndíjakkal voltak egybekapcsolhatók, még összefoglaltan is (lásd az

utóbbi évek főiskolai értesítőit), igyekezett a jövődőség számára élökké és feledhetetlenné tenni.

Az 1905. évi májusi igazgató-tanácsi jegyzőkönyvre (26. lap) való hivatkozása a vádlónak szintén nagy tájékozatlanságot igazol. Minden összefüggés nélkül, előzőkre és következőkre való tekintet nélkül veti oda, hogy „*tőkésítés nem történt, mert a főiskola szükségképen fedezendő kiadásai a tőkésítést nem engedték meg.*“ Az olvasó csak valami helytelen alapítvány-kezelésre gondolhat e vád hallatára is, pedig az idézett szavakban a *theol. tanári nyugdíjintézet* számadásáról van szó, annak a nyugdíjintézetnek számadásáról, amely még az alakulás fejletlen állapotában hirtelen jutott abba a nehéz helyzetbe, hogy 3 özvegy özvegyi járulékait és 2 özvegy gyermekeinek neveltetési költségeit kellett viselnie. Egy rokonszellemű vádra, a dr. Szabó Sándoréra a főiskola gazd. választmánya már megadta a méltó feleletet 1905. április havában, amely feleletnek egy példányát szintén mellékeljük. (A főisk. gazd. v. előterjesztése dr. Szabó Sándor g. v. tag-nak a főiskola 1904-ik évi zárszámadása és 1905-ik évi költségvetése ellen készített külön véleményére“; lásd a 20-ik lapját!) A *theol. nyugdíjintézet*re vonatkozik a tőkésítés elmaradása, ami azonban egyszerre félreérthetlenné válik, mihelyt a kifogásolt feljegyzésre következő szavakat is olvassuk, amelyek így hang-zanak: *és ezen kamatjövedelem az évi szükségletek fedezésére van rendeltetve.* Ennek a vádnak tehát az alapítványokkal semmi köze és vádnak is érthetetlen.

* *

A *Rozgonyi-féle*, helyesebben *Rozgonyi Irma Mária-féle* alapítvány történetét sem ismeri a vádló. Ha olvasta volna a főisk. igazg. tanács 1903. évi febr. jkve 16-ik pontját (amelyet ide mellékelünk) s ha belepillantott volna 1904. évi februári jkvének 68. 69 s májusi jkvének 4-ik s júniusi jkvének 18, 19-ik pontjaiba (lásd ezeket is mellékelten!), semmiesetre sem szólhatna *eltűnt* összezegről, sőt inkább azt kellene látnia, hogy a főiskolai előjáróság teljes előzékenységgel járt el a Rozgonyi Irma Mária-féle alapítványra igényt tartó családokkal szemben, amikor a családtagokat illető jövedelmet 6 $\frac{0}{10}$ -kal számítva, az alapítványi összeg kamatait $\frac{2}{3}$ -részben folyóvá tette. — Látnia kellett volna vádlónak, hogy *Meczner Gyula*, mint az alapítvány által érdekelt családok

széniora az alapítvány megnyitási módjába szívesen belenyugodott s az újonnan kiállított alapító-levelet is készséggel helyeselte.

A vádiratnak arra a végső pontjára, amely szerint a felekezeti alapítványok kezelése általában, tehát a sárospataki főiskolai is „*patriarkhalis, bár becsületes, de kellő szakértelem nélküli*“ a fentebbiek után felelettel nem tartozunk.

Ezek után mély tisztelettel maradtunk a Nt. és Tk. igazgató-tanácsnak

alázatos szolgálói

a Sp. főisk. gazd. vál. s ennek nevében

Radácsi György

gazd. vál. elnök.

32. Ferenczy Árpád dr. sárospataki jogtanárnak, a főiskolai igazgató-tanács, megrongált egészsége helyreállítására, az 1907—8. iskolai évre, vagyis 1908. évi augusztus hó 31-ig szabadságot engedélyezett. 1908. szept. 1-én kelt levelében azonban arról értesítette az akadémiai igazgatót, hogy tanári teendőit kedvezőtlen egészségi állapota miatt az új iskolai évben semmi esetre sem folytathatja s egyúttal jelezte, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz végkielégítés iránt óhajt folyamodni. A főiskolai algondnokság e levél alapján az akadémiai szék javaslatára Ferenczy Árpádot állásáról lemondottnak tekintette s intézkedett, hogy az így megüresedett közjog-politikai tanszékre a pályázat kihirdetessék, sőt az 1908. őszi egyházkerületi közgyűlés azt 23. sz. határozatával be is töltötte. A minisztérium azonban a végkielégítésért folyamodó *Ferenczy Árpád dr.* ez iránti kérését teljesíthetőnek nem találta, mivel az államorvosi felülvizsgálat szerint a nevezett tanár egészsége időközben teljesen helyreállott. Erről a miniszter 1908. március 11-én 29490. sz. alatt értesítette a püspöki hivatalt.

A püspöki hivatal a miniszter leiratát kimerítő válasz kíséretében azzal küldte vissza, hogy, miután a nevezett tanár tanszéke a ref. egyházi törvények értelmében már betöltetett s ennél fogva ő nem áll többé sem a sárospataki ref. jogakadémia kötelékében, sem főhatósága alatt, valamint hogy nevezett tanár holtartózkodásáról sincs tudomása, a miniszter döntésének közlése iránt sem intézkedhetik.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter 1909. április 4-én

37700. sz. alatt kelt újabb leiratában a *Ferenczy Árpád dr.* nyugdíjügyében korábban hozott határozatát fenntartja. Sőt mivel a nevezett tanár egyházkerületi közgyűlésünk 1908. évi szept. 22—23-iki 21. sz. határozata ellen a miniszterhez panaszos kérvényt nyújtott be, a miniszter az ország alaptörvényeiben és a ref. egyházi törvényekben (1. t.-c. 3, 4. §§.) biztosított legfőbb felügyeleti jog alapján megvizsgálta a szóban forgó tanár ügyét s leiratában kimondja, hogy „a fentidézett egyházkerületi határozat úgy az állami, mint az egyházi törvényeket sérti,“ „mert *dr. Ferenczy Árpád*, jóllehet végkielégítésért folyamodott, mégis lemondottnak tekintett, állása betöltetett, holott nevezett végkielégítésben nem részesülvén, az állása nem üresedhetett meg. Ugyanis az E. T. (VI. t.-c. 110. §.) alapján alkotott tanári szolgálati szabályzat 5. § értelmében megüresedik a tanszék *a)* eltávozás, *b)* lemondás, *c)* nyugalomba lépés vagy nyugdíjazás, *d)* egyházi bíróság általi elmozdítás és *e)* halálozás által. A tanszék megüresedésének feltételei közül a jelen esetben egyik sem állott elő, tehát egyik sem volt alkalmazható. Ebből következik, hogy a nevezett tanár személyi jogaiban meg lett sértve s ezzel megsértetett az egyházi törvény is.“ „Ha a szóban forgó tanárnak tanusított magatartása és eljárása kifogásra és kételkedésre adott okot, — akkor is a szolgálati szabályzat 34. §. *c)* pontja (E. T. VI., 82. §) értelmében legfeljebb csak a jogerős egyházi bírói ítélet mozdíthatta volna el hivatalából, amely eljárás kellő vizsgálat alapján és megfelelő törvényes alakszerűségek mellett történvén, alig hagyott volna helyet bármily aggályoskodásnak.“

Mindezekre való tekintettel az ebben az ügyben keletkezett iratokat oly kéréssel küldi vissza a miniszter a püspöki hivatalhoz, hogy a további intézkedéseket tegye meg és hogy az egyházkerületnek „alkalma legyen határozatilag méltányosan és jogosan orvosolni a szóban forgó tanáron esett sérelmet“.

A főtiszteletű püspök úr 953/1909. sz. a. a vallás- és közoktatásügyi miniszternek fent ismertetett, 1909. április 4 én 37700. sz. a. kelt leiratát azzal a felhívással küldte meg a sárospataki főiskolai igazgató-tanács elnökségéhez, hogy azt az igazgató-tanácsban tárgyalassa s annak alapján az egy-

házkerület tavaszi közgyűlésének előterjesztést tegyen. Az igazgató-tanács 1909. június 7 én Miskolcon tartott rendkívüli ülésében a miniszteri leiratot tárgyalás alá vevén, arra egyházkerületi közgyűlésünk elé a következő előterjesztést nyújtja be :

„A vallás- és közoktatásügyi miniszterhez intézendő felterjesztésében értesítse a főtiszteleltű egyházkerület a nevezett minisztert arról, hogy egyházkerületünk akkor, amikor a főiskola jog és államtudományi karának, az akadémiai széknek és az igazgató tanácsnak javaslatai alapján *Ferenczy Árpád dr.* tanszékét megüresedettnek tekintette s betöltötte, saját hatáskörében jogszerűen, teljes jóhiszeműséggel járt el, minthogy *Ferenczy Árpád dr.* egy évi törvényes szabadságának kihasználása után sem újabb kérvénnyel nem járult hozzánk, sem szabadságának meghosszabbítása, sem tanszékének helyettesítés útján való ellátása iránt. Abból a körülményből pedig, hogy *Ferenczy Árpád dr.* szabadságidejének lejártá után több rendbeli, kezünk közt levő orvosi bizonyítvánnyal igazolt súlyos természetű betegsége miatt azt jelentette, hogy kedvezőtlen egészségi állapota miatt az új tanévben sem folytathatja működését, sőt végkielégítése iránt folyamodik, méltán feltehetette az igazgató-tanács is, egyházkerületünk is, hogy végkielégítése iránt benyújtott kérelme teljesíttetik. Ennélfogva, tekintettel az előadott körülményekre, egyházkerületünknek az adott viszonyok között az ismert módon kellett intézkednie “

Ezzel szemben *Novák Lajos* főiskolai akadémiai és igazgató a következő határozati javaslatot terjeszti be :

„Az egyházkerület a közoktatásügyi minisztérium leiratát tisztelettel tudomásul veszi; de minthogy meggyőződése szerint ebben az ügyben az 1908. évi szeptemberi határozatában az állami és egyházi törvények és dr. *Ferenczy Árpád* sérelme nélkül járt el, ennek az eljárásnak az igazolása és az ügy békés elintézésének megkísérlése céljából indokolt felterjesztést fog tenni a minisztériumhoz.“

A tárgy megvitatása után a szavazás elrendeltetvén, az igazgató-tanács javaslata 21, a Novák Lajosé 14 szavazatot kapván,

az egyházkerületi közgyűlés az igazgató-tanács javaslata alapján kimondja, hogy a válás- és közoktatásügyi miniszterhez intézendő felterjesztésében értesíti a minisztert arról, hogy egyházkerületünk akkor, amikor a főiskola jog- és államtudományi karának, az akadémiai széknek és az igazgató-tanácsnak javaslatai alapján *dr. Ferenczy Árpád* tanszékét megüresedettnek tekintette, s betöltötte, saját hatáskörében jogszerűen és teljes jóhiszeműséggel járt el, mint-hogy *dr. Ferenczy Árpád* egy évi törvényes szabadságának kihasználása után semmi újabb kérvénnyel nem járult hozzánk sem szabadságának meghosszabbítása, sem tanszékének helyettesítés útján való ellátása iránt. Abból pedig, hogy *dr. Ferenczy Árpád* szabadságidejének lejárta után több rendbeli, kezünk közt levő orvosi bizonyítvánnyal igazolt súlyos természetű betegsége miatt azt jelentette, hogy kedvezőtlen egészségi állapota miatt az új tanévben sem folytathatja működését, sőt végkielégítése iránt folyamodik, méltán feltehetette az igazgató-tanács is, egyházkerületünk is, hogy végkielégítése iránt benyújtott kérése tetjesítettik. Ennélfogva, tekintettel az előadott körülményekre, egyházkerületünknek az adott viszonyok között az ismert módon kellett intézkednie.

33. Egyházkerületi elnökség jelenti, hogy a múlt év november 24-dikén a főiskolai igazgató-tanács elnökségének és az egyházkerületi ügyésznek meghallgatása és véleményük kikérése mellett egy hivatalos nyilatkozatot állított ki Radácsi György egyh.-ker. főjegyző és főiskolai gazdasági választmányi elnök részére, aki a napisajtóban *dr. Ferenczy Árpád* volt sárospataki jogtanár és szövetséges társai által a sárospataki főiskola igazgatása, vagyonkezelése ellen és ő ellene

világgá szórt gyanúsítások és leleményes becstelenkedések miatt fegyelmi vizsgálat elrendelését kérte önmagára nézve s kérte egyszersmind — mint egyházi közhivatalnok — annak megengedését, hogy ő — az őt rágalmakkal ostromlók ellenében a törvény védelméhez folyamodhassék.

A nyilatkozat a következő:

2582/1908.

Nagytiszteletű

Radácsi György

theol. akadémiai tanár, egyházkerületi főjegyző, főiskolai gazdasági választmányi elnök úrnak

Sárospatakon.

Hivatkozással a folyó évi nov. 15-én kelt, a püspöki hivatalhoz intézett beadványára s a főiskolai igazgató-tanács elnökségének erre a beadványára vonatkozó előterjesztésére, tudomására hozzuk, hogy a tiszáninneri egyházkerület elnöksége sem a fegyelmi eljárás elrendelésének, sem a hirlapi támadások sajtóper-útján való megtorlásának szükségét fennforogni nem látja.

Nem rendelhető el Nagytiszteletű úr ellen az önmaga által kért fegyelmi eljárás azért, mivel meggyőződésünk, sőt tudomásunk szerint Nagytiszteletű úr fegyelmi vétséget nemcsak el nem követett, hanem hivatalos kötelességét úgyis mint tanár, úgyis mint egyházkerületi főjegyző, úgyis mint főiskolai gazdasági választmányi elnök mindenkor kiváló buzgósággal, az egyház és a főiskola úgy erkölcsi, mint anyagi érdekeinek szorgos szem előtt tartásával teljesítette.

Ami különösen az istvánházi puszta bérbeadását s az előfizetési pénzek felvételével állítólag elkövetett visszaélést illeti, tudomásunk szerint a bérbeadás az akkori körülmények közt elérhető legmagasabb ellenszolgáltatások mellett történt; de ha nem így lett volna is, azért a felelősség nem a csupán javaslattételre hivatott gazdasági választmányt, még kevésbé annak elnökét, hanem a főiskolai igazgató-tanácsot és az egyházkerületi közgyűlést terhelné; előfizetési pénzeket pedig Nagytiszteletű úr nem vett fel, hanem felhatalmazása nélkül néhány volt tanítványa gyűjtött előfizetőket a sárospataki főiskola theologus ifjúsága között s a

begyűlt pénz a főiskolai szénioroknak felügyelete alatt áll s pénzintézeti betétkönyvön van elhelyezve.

A sajtóper megindítása szintén nem szükséges, sőt a fennforgó körülmények között nem is ajánlatos.

A megtorolni szándékolt támadások a Zoványi-ügy folyamánai s a Zoványi ellen folyamatban levő fegyelmi eljárással kapcsolatosak, tehát világi bíróságok eldöntése alá nem tartoznak; de az is kérdéses, hogy az efajta irmodorhoz nagyon is hozzászokott esküdtbíróság találna-e az inkriminált állításokban büntetendő becsületsértést vagy éppen rágalmazást?

Másrészről Nagytiszteletű úr egyházi és iskolai felsőbbségének meg nem ingott bizalmában és nagyrabecsülésében megtalálhatja azt az erkölcsi elégtételt és megnyugvást, melyre a saját lelkületével, családjá, tanártársai és tanítványaival szemben szüksége lehet; az elfogulatlanul ítélő közönség nem fog habozni afeletti elhatározásában, hogy kinek higgyen inkább: a tiszáninneri egyházkerület közgyűlésének és a sárospataki főiskola igazgató-tanácsának-e, vagy egynéhány a főiskolával meghasonlott volt sárospataki tanárnak: a közönség elfogult részét pedig a sajtóper bármilyen kimenetele sem győzné meg a támadások alaptalanságáról.

Miskolc, 1908. november hó 24-én.

Báró Vay Béla,
főgondnok.

(P. H.)

Kun Bertalan
püspök.

Egyházkerületi közgyűlésünk az elnökség eljárását a legteljesebb helyesléssel és elismeréssel veszi tudomásul s egyszersmind mélyszéges megbotráncozását fejezi ki újra meg újra dr. Ferenczy Árpád és társai minősíthetetlen viselkedése felett, mint a kik tetszetős címek alá rejtegetett személyes sérelmeik miatt intézetek és hivatalos személyek ellen törnek vak gyűlölettel és a sajtó minden rendű-rangú közegeinek felhasználásával is készek rongálni a hitelét annak a főiskolának, amely iránt — közfelfogás szerint — hálára volnának lekötelve, és azoknak a férfiaknak, a kik fáradhatatlan szeretettel forgolódnak a közbizodalom által rájuk bizott munkakörökben. Az e feletti meg-

botránkozás ismételt kifejezése mellett Radácsi Györgyöt különféle bizalmi állásában önfeláldozó hűséggel végzett munkálkodásáért őszinte és osztatlan tiszteletéről és becsüléséről — a legnagyobb készséggel és elismeréssel biztosítja.

34. Az 1908. évi őszi egyházkerületi közgyűlés 75. sz. határozata az E. T. VI. t.-c. és az új zsinati törvények végrehajtására kibocsátott egyházkerületi útatisítások felhívták a kerületbeli fő- és középiskolák kormányzó testületeit és tanári karait, hogy az E. T. fent idézett § értelmében felállítandó *egyházkerületi tanügyi bizottság* szervezéséről véleményt mondjanak. — A sárospataki főiskola akadémiai széke külön egyházkerületi tanügyi bizottságot nem tart szükségesnek, mivel a főiskolai igazgató-tanács „annak szerepkörét teljesen pótolni hivatott organum“. A sárospataki főiskola főgimnáziumi tanári karának véleménye szerint „ez a bizottság akkor lesz a törvény intencióinak megfelelő, ha kezeiben futnak össze a népoktatás, a közép- és főiskolai oktatás szálai“. Ezért úgy gondolja leghelyesebbnek a bizottság szervezését, hogy a ma fennálló tanügyi bizottság felosztatásával új bizottság állíttatnék össze, mely üléseit az egyházkerületi közgyűlést megelőzően tartaná, melyben a háromfoku oktatás kellőképen képviselve lenne s melynek ügyrendje felölelné mindazokat a kérdéseket és felterjesztéseket, melyek az egyházkerületi közgyűlés tárgyalásaira várnak. Tagjai lennének a felső oktatás részéről a theologiai és jogi kari dékán, vagy helyettesei; a középoktatás részéről a három főgimnázium mindenkorai igazgatója s a miskolci felsőbb leányiskola igazgatója, illetőleg ezeknek helyettesei; a népokolai oktatás részéről az egyházmegyei tanítóegyesületek tanító elnökei. Ezek volnának számszerint 15-en az irodalmi kör elnökével együtt. Az egyházkerület a maga kebeléből szintén ugyanannyi tagot választana. Az elnököt és előadót a bizottság maga választaná meg. A miskolci főgimnázium és felsőbb leányiskola javaslata szerint mindenik középiskola választana egy-egy képviselőt, valamint a sárospataki főiskola mindkét akadémiai tanszaka is. Egyenlő számmal az egyházkerületi közgyűlés is választana szabad tetszéssel hat tagot, s ugyancsak az egy-

házkerület választaná meg az elnökét is, ellenben jegyzőjét a bizottság a maga kebeléből saját maga választaná s ügyrendjét is maga állapítaná meg. Így az elnökkel együtt 13 tagból állana a bizottság s működését csak a fő- és középiskolai ügyekre terjesztené ki. — A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa pedig a maga részéről szintén nem tartja szükségesnek külön egyházkerületi tanügyi bizottság szervezését.

Egyházkerületi közgyűlésünk, tekintettel arra, hogy valamennyi fő- és középiskolánk mellett már kezdettől fogva van szervezve igazgató-tanács, illetőleg felügyelő-bizottság, melyek jelen szervezetük mellett is az egyházkerületi közgyűlés teljes bizalmára méltó módon felelnek meg hivatásuknak, egy külön közös egyházkerületi tanügyi bizottság szervezését feleslegesnek tartja.

35. A *vallásánári képesítés* tárgyában a tanári karoktól beérkezett munkálatokat mult őszi közgyűlésünk 74. sz. határozatával a *Fejes István* elnöklése alatt működő s a vallásánitással foglalkozó bizottsághoz tette át véleményes javaslat készítése céljából. A bizottság most jelenti, hogy az Egyetemes Tanügyi Bizottság és az Egyetemes Konvent a vallásánári képesítés tárgyában bizonyos javaslatokat fogadtak el, amelyeket azonban idáig a bizottságnak nem volt alkalma megismerni. Azért e tárgyban készítendő részletes munkálatát csak őszi közgyűlésünk elé terjeszti be.

Helyeslőleg tudomásul vétetik.

36. Őszi egyházkerületi közgyűlésünk felhívta az alsózempléni egyházmegyét, hogy a *pácini* ref. iskola megszűntetésével előállott helyzetről, felekezeti érdekeink további biztosításáról tavaszi közgyűlésünkre adjon tájékoztató felvilágosítást; továbbá, hogy az állammal kötött egyezséget s általában az iskola-ügyre, énekezésre s az istenitisztelek végzésének a rendes lelkészség felállításáig való rendezésére vonatkozó iratokat is terjeszse be. Az alsózempléni egyház-

megye által a helyszínére kiküldött bizottság jelenti, hogy az iskola államosításával felekezeti érdekeink sérelmet nem szenvednek. Kikötetett ugyanis a szerződésben, hogy egyik tanító mindig ref. vallásu legyen, de ezen felül is a kinevezéseknél a felekezeti számarány tekintetbe vétessék. Jelentik továbbá, hogy ez idő szerint tényleg két ref. tanító működik, a volt iskolai épület továbbra is az egyház tulajdona marad, ugyszintén a tanítói javadalomhoz tartozó földek is, melyek majd a lelkészi fizetés alapjait fogják alkotni. Végül az énekvezéri teendők végzéseért az egyik tanító 600 kor. díjazásban részesül. *Bálint Dezső* esperes egyuttal bemutatja az igazoló iratokat is.

Közgyűlésünk mindezen jelentéseket megnyugvással és helyesléssel veszi tudomásul.

37. A sárospataki főiskola igazgató-tanácsa f. év március 16—18. rendes üléséből 18. sz. pont alatt jóváhagyás végett felterjeszti az 1908. évi számadások egybeállítását. E szerint

1. A közpénztár összes bevétele volt	747,116	kor. 50 f.
2. A Mudrány- és internátusi pénztár	158,353	„ 02 „
3. A tápintézeti és ösztöndíjpénztár összes bevétele	53,088	„ 79 „
Összesen	958,558	kor. 31 f.
1. A közpénztár összes kiadása	666,836	kor. 63 f.
2. A Mudrány- és internátusi pénztár összes kiadása	181,218	„ 17 „
3. A tápintézeti és ösztöndíj pénztár összes kiadása	79,572	„ 13 „
Összesen	927,626	kor. 93 f.
A három pénztár összes bevétele volt	958,558	kor. 31 f.
„ „ „ kiadása volt	927,626	„ 93 „
Különbözet, mint pénztári maradvány	30,931	kor. 38 f.

Jelenti továbbá az igazgató-tanács, hogy a megejtett vizsgálat szerint a pénztári napló a pénztári főkönyvvel és a

tőkék könyvével összevág és a számtételek okmányokkal igazolva vannak. Mindezekért *Szinyei Gerzson* főisk. pénztárnoknak és *Szivos Mihály* pénztári ellenőrnek lelkiismeretes munkásságukért a maga részéről elismerését fejezi ki s *Szinyei Gerzson* pénztárnokot a számadásokban feltüntetett tételekre nézve az 1908. évi számadások terhe alól felmentésre ajánlja az egyházkerületnek.

Egyházkerületi közgyűlésünk az igazgatótanács egész jelentését jóváhagyólag tudomásul veszi; *Szinyei Gerzson* pénztárnoknak és *Szivos Mihály* ellenőrnek odaadó munkásságukért elismerését fejezi ki s *Szinyei Gerzson* pénztárnokot a feltüntetett számtételekre nézve az 1908. évi számadások terhe alól felmenti.

38. U. a. igazgató-tanács u. a. üléséből 19. sz. pont alatt jóváhagyás végett felterjeszti az 1908. évre előirányzott bevételek és kiadások összehasonlítását a tényleges bevételekkel és kiadásokkal, melynek eredménye a következő:

1. Az előirányzott bevételek összege volt	306,308 K. 55 f.
Az előirányzott kiadások összege	272,473 „ 92 „
Előirányzott különbség, mint pénztári mar.	33,834 K. 63 f.
2. Előirányzaton kívüli bevétel volt	440,807 K. 95 f.
Előirányzaton kívüli kiadás	394,362 „ 71 „
Különbség, mint pénztári maradvány	46,445 K. 24 f.
3. Az előirányzott bevétel és kiadás maradványa	33,834 K. 63 f.
Az előirányzaton kívüli bevétel és kiadás maradványa	46,445 „ 24 „
Összes maradvány	80,279 K. 87 f.

Egyházkerületi közgyűlésünk az összehasonlító kimutatást, a bevételi és kiadási különbségeket okadatoló magyarázatokkal együtt jóváhagyólag tudomásul veszi.

39. U. a. igazgató-tanács u. a. üléséből 20. sz. pont alatt jóváhagyás végett beterjeszti a *tőkék állásának* kimutatását az 1908. év végén. E kimutatás szerint

Összes kihelyezett tőke az 1908. év végén	711,007 K 51 f.
Összes ki nem helyezett tőke 1908. év végén	98,570 „ 36 „
A ki nem helyezett tőke, összehasonlítva a fedezetül szolgáló összegekkel, a különbség, mint fogyasztás	10,263 „ 18 „

Jelenti továbbá az igazgató-tanács, hogy a 10,263 K 18 fillérben megállapított s tőkefogyásnak feltüntetett összegnél abból a 6445-93 koronából, melyet a gazdasági választmány a főiskolai épületeken és tanári lakásokon elkerülhetetlenül szükségessé vált rendkívüli javításokra fordított, elfogadott tőke gyanánt 4263-18 koronát, azonban egyidejűleg utasította a gazdasági választmányt, hogy ezt az összeget öt év alatt 852-64 korona egyenlő évi részletekben helyezze, illetőleg tőkésítse vissza a tőkék számlájára. A még ezután fennmaradó 6000 korona visszahelyezhetésére nézve pedig felkéri az igazgató-tanács az egyházkerületet, hogy ezt az összeget bocsássa a főiskola rendelkezésére, mivel a tőkefogyásnak ez a részlete a theologiai tanárok fizetésének a jogakadémiaiakéval egyenlőre emeléséből származott, amely fölemelést az 1908. évi őszi közgyűlésén 29 sz. a. határozatával rendelte el az egyházkerület, azzal a jegyzőkönyvi biztosítással, hogy a főiskolának ebben a kérdésben segítségére lesz.

A fent kimutatott tőkefogyást egyházkerületünk sajnálattal veszi tudomásul, mindazáltal annak előállítását igazolva látja; a pótlására vonatkozó intézkedését az igazgató-tanácsnak helyeslőleg veszi tudomásul. A 6000 korona megtérítésére vonatkozólag, bár az egyházkerületi pénztárnak jelen közgyűléstünk által jóváhagyott költségvetéséből kitetszően ez idő szerint, sajnos, fedezettel nem rendelkezik, mindazáltal őszi, 29. sz. határozatával vállalt kötelezettségét továbbra is állja és fentartja s a legelső

alkalommal, midőn azt költségvetésébe beállíthatja, a főiskolai pénztár számára kiutalja.

40. U. a. igazgató-tanács u. a. ülésének 21. sz. határozatával felterjeszti a főiskola *jövedelmező vagyonának összeállítását az 1908. év végéről*, melynek eredménye a következő:

	1907. végén:	1908. végén:
1. Összes ingatlan vagyon	1.751,596 K 58 f.	1.786,569 K 45 f.
2. Összes ingó vagyon	1.638,377 „ 47 „	1.754,999 „ 91 „
Összesen	3.389,974 K 05 f.	3.541,569 K 36 f.
Összes teher	281,692 „ 33 „	421,729 „ 33 „
Tiszta vagyon	3.108,281 K 72 f.	3.119,840 K 03 f.
Levonva a	---	3.118,876 K 03 f.-
ből az 1907. tiszta vagyon értékét	---	3.108,281 „ 72 f.,
Több a tiszta vagyon 1908. végén	---	11,558 K 31 f.-
rel.		

Egyházkerületi közgyűlésünk az új vagyonkimutatást jóváhagyólag tudomásul veszi.

41. U. a. igazgató-tanács u. a. ülésének 22. sz. határozatával bemutatja a főiskola *1909. évi költségvetését* a következő eredmény megállapításával:

Előirányzott összes rendes és rendkívüli kiadás	334,657 K 94 f.
„ „ „ „ bevétel	327,406 „ 55 „
Előirányzott különbözet, mint hiány	7,251 K 39 f.

Az igazgató-tanács az így megállapított költségvetést jóváhagyás és megerősítés végett azzal a kérelemmel terjeszti fel közgyűlésünkhöz, hogy tekintettel az abban mutatkozó deficitre, azt az évi 6000 koronát, melyet az igazgató-tanács a theol. tanárok fizetésekiegészítésére kért, erre az évre, valamint jövőre is mindaddig, míg ez a kiadási többlet valamely más anyagi forrásból fedezhető nem lesz, a főiskola részére utalványozza.

Egyházkerületi közgyűlésünk a jóváhagyás végett bemutatott költségvetést jóváhagyólag, az előirányzott hiányt sajnálattal tudomásul veszi. 1908. évi őszi kgy. 29. sz. határozatunk értelmében is a theologiai tanárok fizeték-kiegészítéséhez szükséges évi 6000 koronát mindaddig óhajtja egyházkerületünk a főiskolai pénztár számára biztosítani, míg a főiskola saját erejéből nem lesz képes e hiány eltüntetésére. Mivel azonban ez idő szerint saját pénztárunk is hiánnyal küzd, a felajánlott segélyt tényleg mindaddig nem folyósíthatja, míg a kérdéses összeg magának is rendelkezésére nem áll. Azért utasítja közgyűlésünk az igazgató-tanácsot, hogy, habár ideiglenesen is, a hiány fedezéséről, egyelőre saját hatáskörében gondoskodják s erről őszi közgyűlésünknek jelentést tegyen.

42. U. a. igazgató-tanács u. a. üléséből 23. sz. a. felterjeszti a *Mudrány-birtok és az internátus 1908. évi költségvetését*. Eszerint

Előirányzott összes bevétel	---	---	---	---	77,860 K	— f.
„ „ kiadás	---	---	---	---	76,386 „	89 „
Előirányzott maradvány mint többlet	---	---	---	---	1,473 K	11 f.

Egyházkerületi közgyűlésünk a felterjesztett költségvetést jóváhagyja és megerősíti.

43. U. a. igazgató-tanács u. a. ülésének 24. sz. határozatával elfogadás és megerősítés végett azzal a megjegyzéssel terjeszti fel a végeredményében alább ismertetett *tápiintézeti költségvetést*, hogy a mutatkozó hiányt ebben az évben is a közpénztár fogja előlegezni, mely előleg a Mudrány-birtoknak az ő költségvetésében mutatkozó esetleges nagyobb jövedelméből fog a közpénztárnak visszatéríttetni.

Előirányzott összes kiadás	---	---	---	---	80,617 K — f.
„ „ bevételek	---	---	---	---	76,615 „ 67 „
Előirányzott különbség mint hiány	---	---	---	---	<u>4,001 K 51 f.</u>

Egyházkerületi közgyűlésünk a tápintézeti pénztár költségvetését megerősíti s jóváhagyását adja ahhoz, hogy az előirányzott hiány addig is, míg a Mudrány-birtok esetleges nagyobb pénztári maradványából fedezhető lesz, a közpénztárból pótolassék.

44. U. a. igazgató-tanács u. a. ülésének 25. sz. határozatával felterjeszti a közpénztár 1909. évi normál költségvetését a következő eredménnyel:

Összes kiadás	---	---	---	---	246,608 K 16 f.
Összes bevételek	---	---	---	---	<u>229,711 „ 91 „</u>
Különbözet, mint hiány	---	---	---	---	16,896 K 25 f.

Az igazgató-tanács a normálköltségvetésben mutatkozó hiány megszüntetése céljából felhívta a köziskolai székot és a gazdasági választmányt véleményes javaslat tételére. A beterjesztett javaslatokat azonban az igazgató-tanács csak juniusi rendes ülészaka alkalmából tárgyalhatja le; azért jelenti az egyházkerületi közgyűlésnek, hogy a normál költségvetésben előirányzott hiány fedezésére vonatkozó javaslatát őszi egyházkerületi közgyűlésünkre fogja beterjeszteni.

Egyházkerületi közgyűlésünk a főiskola 1909. évi normálköltségvetését tudomásul veszi; az abban előirányzott hiány fedezésére vonatkozó előterjesztést pedig őszi közgyűlésünkre elvárja.

45. U. a. igazgató-tanács felterjeszti kimutatását annak a 272,580 K 94 f. összegnek eddigi felhasználására vonatkozólag, amely a főiskola által a Magyar Földhitelintézetnél felvett 300,000 K értékű törlesztéses kölcsönből — a záloglevelek árfolyami különbözetének (26,440 K) és az eljárás

s bélyegköltségeknek (979 K 06 f) levonása után — a főiskolai pénztárba befolyt. A kimutatás a következő:

A) A közpénztár terhére van írva: 145,376 K 38 f.

Ebből az összegből:

1. Az Egy. Bud. Főv. Takarékpénztárnak a tőle felvett kölcsönre visszafizettetett	50,445 K 29 f.
2. Soltész Ferencnek a tőle felvett kölcsönre visszafizettetett	12,630 „ — „
3. A györgytarlói építkezésre kifizettetett	25,726 „ 21 „
4. Kölcsönként kiadatott a közpénztár javára	17,576 „ 78 „
5. Takarékpénztárban el van helyezve	26,000 „ — „
Összesen	132,378 K 28 f.

A még felmaradt 12,998 K 10 f. összeg előlegként van kiadva a Mudrány- és tápintézeti pénztárnak.

B) A Mudrány-pénztár terhére van írva: 127,204 K 56 f.

Ebből az összegből:

1. Soltész Ferencnek a tőle felvett kölcsönre visszafizettetett	12,630 K — f.
2. Az Egy. Bud. Főv. Takarékpénztárnak visszafizettetett törlesztésben	96,500 „ — „
3. Az Egy. Bud. Főv. Takarékpénztárnak kifizettetett kamat	4,953 „ 19 „
4. A tápintézeti új épületre kiadatott	14,332 „ 56 „
Összesen	128,415 K 75 f.

Az egyházkerületi közgyűlés az igazgatótanács kimutatását helyeslőleg tudomásul veszi.

46. U. a. igazgató-tanács u. a. üléséből 27. sz. a. a fentebbi pontban említett *törlesztéses kölcsön* felvételének megokolásául előterjeszti jelentését azokról a nagyobb mérvű kiadásokról, illetőleg befektetésekről, amelyek ebből a kölcsönből nyerhették fedezetüket. E jelentés szerint

A) A közpénztár terhére:

1. 1903-ban és 1904-ben a györgyarlói iskola építésére fordítottatott	7,077 K 67 f.
2. 1904-ben a főiskola új nyomda építésére kiadatott	15,033 „ 33 „
3. 1906-ban a györgyarlói épületek viszszaaváltására fordítottatott	24,500 „ — „
4. 1907-ben a györgyarlói építkezésekre kiadatott	27,365 „ 88 „
5. 1908-ban a györgyarlói építkezésekre kiadatott	25,726 „ 21 „
6. 1908-ban a közpénztárból gyümölcsözésre több helyeztetett el, mint 1907-ben	17,576 „ 78 „
7. A felvett kölcsönből takarékpénztárban van elhelyezve	26,000 „ — „
Összesen	143,279 K 87 f.

B) A Mudrány-pénztár terhére:

A felvett kölcsön megokolását találja a Zsindely-féle ház és telek megvételére s az utóbbin épített új tápintézeti épület emelésére szükségessé vált kiadásokban, melyek 144,789 K 05 fillért tettek ki együttesen.

Az egyházkerületi közgyűlés az igazgatótanács jelentését helyeslőleg tudomásul veszi.

47. U. a. igazgató-tanács u. a. ülésének 29. sz. határozatával az egyházkerületi közgyűlés elé terjeszti *Buza János* főgimnáziumi tanárnak és gyermekeinek, valamint *Szilágyi Benő* főgimn. tanárnak néhai Szilágyi Benőné, szül. Buza Margit emlékére tett alapítványokról (4000 kor., ill. 1000 kor.) szóló alapító-leveleit azzal a javaslatával, hogy azokat, elismerő köszönettel az alapítók iránt, az egyházkerületi közgyűlés fogadja el.

Egyházkerületi közgyűlésünk a kegyes alapítványokat köszönettel, meleg elismeréssel és azzal a jó érzéssel fogadja el, hogy ilyen módon szeretett főiskolánkban alkalom nyílik a kiváló emlekű nő emlékének kegyeletes ápolá-

sára és ébrentartására. Legyen áldás a nemes alapítványon és a fenkölt lelkű alapítványozókon, kik a jótékonyság gyakorlásában keresik csapással sujtott szívüknek megvigasztalását.

48. U. a. igazgató-tanács u. a. ülésének 41. sz. határozatával jelenti, hogy Buza László rk. jogtanár mindkét doktori oklevelét megszerezte s az államtudományokból „sub auspiciis regis“ avatott doktorrá.

Egyházkerületi közgyűlésünk a jelentést örömmel veszi tudomásul s a fiatal, nagyreményű tanárnak pályájához sikert és Isten áldását kívánja.

49. U. a. igazgató-tanács u. a. üléséből 71. sz. határozatával ajánlólag terjeszti fel a főiskolai könyvraktár- és nyomda-felügyelő, illetőleg a gazdasági választmány javaslatait a főiskolaj kiadványok nagyobb forgalma és jövedelmezősége érdekében, melynek alapján kimondja közgyűlésünk, hogy

1. a tankönyveink használatának ellenőrzésére szolgáló rovatos íveket fokozott pontossággal és lelkiismeretességgel töltsék ki az iskolalátogatók magában az iskolában tartott tankönyvvizsgálat után, hogy így tankönyveink használatáról biztos tájékozást szerezhessünk s tegyenek jelentést arról, hogy melyik iskolában nem használják tankönyveinket.

2. Az ABC használatára felujtattik az a határozat, hogy mint olvasókönyv, a fonómikai módszer mellett is használtassék.

3. Felhívja közgyűlésünk az összes egyházakat, hogy saját iskolája számára az ismétlő iskolások Olvasókönyvéből, valamint a Daloskönyvecskéből, melyeket az Irodalmi Kör a főiskola költségén egyházkerületünk felhívására adott volt ki, a népesség arányában 10—15—20 példányt rendeljen meg s ezeket legalább a

jobbmóduakkal vétesse meg s a példányok ár-ért vállaljon felelősséget. Ezeket a könyveket az egyházak 20°/_o-kal olcsóbban kapják s 5°/_o a csomagolásra és szállításra számíttatván, e 25°/_o a tankönyvbizományos 25°/_o-ból fedeztessék.

50. U. a. igazgató-tanács u. a. üléséből 73 sz. a. jelenti, hogy Katona György gazdasági választmányi tagságáról lemondott; egyúttal kéri az igazgató-tanács közgyűlésünket, hogy ezt a lemondást, a lemondó fontos indokaira való tekintettel és munkásságának teljes elismerése mellett fogadja ei.

Egyházkerületi közgyűlésünk Katona György nyug. államvasuti mérnök urnak gazdasági választmányi tagságáról való lemondását sajnálat-tal tudomásul veszi és elfogadja Távozásakor azonban kedves kötelessége közgyűlésünknek, hogy neki buzgó működéseért, melyet mindenkor nagy odaadással és kiváló szakértelemmel teljesített, hálás köszönetét és őszinte elismerését fejezze ki.

51. U. a. igazgató-tanács júniusi üléséből 74. sz. a. jelenti, hogy a Katona György lemondásával megürült gazdasági választmányi hely betöltésére őszi közgyűlésünk elé fog előterjesztést tenni.

Tudomásul szolgál.

52. U. a. igazgató-tanács március 16—18. üléséből 76. sz. a. jelenti, hogy Váradi Szabó Miklósnak Váradi Szabó János emlékére tett alapítványa ügyében a debreceni ref. nőegylet ajánlatát elfogadta s ennek folytán megbizta egyfelől a gazdasági válaszmányt, hogy az ajánlat értelmében a főisk. jogigazgató útján kösse meg a nőegylettel az egyezséget, másfelől pedig a pénztári hivatalt, hogy a befolyó 1113 K 68 f. alapítványi összeget külön takarékpénztári betéti könyv-

vön gyümölcsöztesse, addig, míg 2000 koronára nő és ha ezt elérte, tegyen róla az igazgató-tanácsnak jelentést.

Egyházkerületi közgyűlésünk a főisk. igazgató-tanács jelentését helyeslőleg tudomásul veszi.

53. Olvастatik ugyanazon miniszterium 144,625,— 1908. sz. leirata, melyben tudatja püspöki hivatallal, hogy a folyó évre egyházkerületünk számára 49,742 korona államsegélyt engedélyezett.

Tudomásul szolgál.

54. Olvастatik a vall. és közokt.-ügyi m. kir. minisztérium 122,707 sz. átirata, melyben tudatja, hogy ő felsége a csenyétei ref. egyházközség részére legkegyelmesebben 200 koronát méltóztatott adományozni.

Hálás köszönettel tudomásul vétetik.

55. Olvастatik u. a. miniszterium 107,958/1908. sz. átirata, amelynek értelmében a felekezeti népiskoláknak is a minisztérium által megállapított mintájú bizonyítványokat és értesítő-könyvecskéket kell használniok. Minthogy pedig ekkép a felekezeti iskolák által kiadott értesítők az állami iskolákéval egyezők, nincs akadálya annak, hogy ezek is bizonyítványokul elfogadtassanak, ha egyébként szabályszerűen vannak kiállítva, aláírva és az iskolaszék pecsétjével ellátva.

Tudomásul szolgál, egyuttal az esperesek felhivatnak, hogy erről mihez tartás végett a lelkeseket, mint iskolaszéki elnököket, értesítsék.

56. Olvастatik u. a. miniszterium 91,623/908. sz. leirata amelylyel az 1905. évi 30,788. sz. vall.- és közoktatásügy min. rendeletet részben hatályon kívül helyezve, elrendeli hogy középiskolai tanulmányait külföldön végzett és magyar főiskolára felvételt kérő minden magyar állampolgár a magyar történelemből és irodalomtörténetből valamely magyar tan-

nyelvű középiskolában kiegészítő érettségi vizsgát tegyen. E kiegészítő vizsga letétele előtt bárki csak rendkívüli hallgatói minőségben szerepelhet s a félévi kollokviumok kivételével semmiféle vizsga le nem tehető. Ellenben a horvát és bosnyák illetőségű ifjakat a magyar kiegészítő érettségi vizsga alól felmenti.

Tudomásul szolgál.

57. U. a. minisztérium 5234/el. sz. a. 1908 nov. 17. értesíti a püspöki hivatalt, hogy az alkohol tulságos élvezete folytán megbetegedett papok és tanférfiak számára szanatóriumot létesített. Azért felhívja a püspöki hivatalt, hogy amennyiben saját hatáskörében ily betegek lennének, azok szanatóriumi elhelyezése érdekében a szükséges intézkedéseket tegye meg, ha pedig az elhelyezéssel járó költségek fedezéséről gondoskodni nem lehetne, a teljesen vagyontalanok kérvényeit megfelelő igazolvánnyal felszerelni méltóztassék.

Tudomásul vétetik.

58. Olvastatik a kereskedelemügyi m. kir. minisztérium 2851/1909 eln. sz. a. küldött átirata, melyben megkeresésre értesíti a püspöki hivatalt, hogy az egyházkerületi közgyűlés tagjainak a közgyűlés helyére való utazásra készséggel nyújt vasuti kedvezményt, még pedig az I. és II. kocsiosztályban a közvetlen alsóbb kocsiosztályra váltott egész menetjegyek, a III. osztályban pedig féláru II. osztályú jegy használatára jogosító igazolvány kiszolgáltatásával, minden egyes igazolvány után 20 fillér jegykiállítási illeték szedetvén be.

Köszönettel tudomásul vétetik. A kedvezmény felhasználása érdekében pedig felhivatnak az esperesi hivatalok, hogy három héttel az egyházkerületi közgyűlés előtt tudassák a püspöki hivatallal az egyh.-ker. közgyűlésre küldendő egyházmegyei képviselők neveit, hogy püspöki hivatal kellő számú igazolvány beszerzéséről idejében gondoskodhassék.

59. Egyetemes Konvent f. évi április 21-diki ülésének 10. sz. jkvi határozatával felhívta az egyházkerületeket, hogy az 1910. január hó elsejétől 1912. december 31-ig terjedő ciklusra az *egyetemes konventi rendes és póttagokat* válasszák meg s a választás eredményét 1909. december 31-ig jelentsék be.

Egyházkerületi közgyűlésünk teljes bizalommal lévén a maga eddigi konventi képviselői iránt, azokat, t. i. Fejes Istvánt, Radácsi Györgyöt lelkészi, Meczner Bélát, Dókus Ernőt világi rézről *rendes*, — Kérészy Barnát, Révész Kálmánt lelkészi, Ragályi Bélát, Meczner Józsefet világi részről *póttagokul* egyértelműleg megválasztja s az eredményről egyetemes konventünket tisztelettel értesíti.

60. Ugyancsak egyetemes konvent 1908. decemberi ülésének 501. számú jkvi határozatával tudatja, hogy 1908. évi őszi közgyűlésünk 29 (31. és 32.) számú felterjesztése, illetőleg az abban szóbanforgó évi 67,000 koronának a közigazgatási alaphoz leendő visszacsatolása tárgyában ez idő szerint érdemleges határozatot hozni nem kívánván, — a felett ezúttal napirendre tér.

Egyházkerületi közgyűlésük a választ tudomásul veszi, de fenntartja magának a jogot arra, hogy a közigazgatási célokra szolgáló, adócsökkentésre használt 67,000 koronának közigazgatási célokra való visszautalása végett — egyetemes Konventünket ismét megkereshesse, ha esetleg a későbbi napirendretűzésre nézve az egyetemes Konvent nem intézkednék.

61 Ugyancsak egyetemes Konventünk 1908. évi decemberi jkvének 495. számú határozatával, belátván azon kívánság jogosultságát, hogy református tanítóink az állami tanítókkal egyenlő javadalmazásban részesíttessenek s mélyen érezvén a kérdésnek iskoláink szempontjából nagy jelentőségét, felhívja az egyházkerületeket: hassanak oda, hogy egyházaink

tanítóinak egyházi törvényeink VI. tc. 34. §-a értelmében törzsfizetés és korpótlék tekintetében az állami tanítók fizetésével egyenlő javadalmazást biztosítsanak, az előkönyörgő tanítókat — esetleg a javadalmak új felülbecslése alapján — e foglalkozásukért is külön tiszteletdíjban részesítsék; amennyiben pedig a tanítók javadalmazását ilyen mértékben a saját anyagi erejükből nem eszközölhetnék, haladéktalanul tegyék meg a lépéseket a tanítói fizetés és korpótlék állami kiegészítése tárgyában.

Egyházkerületi közgyűlés egyetemes Konvent felhívását tisztelettel tudomásul veszi s ennek értelmében utasítja a kebelbeli egyházközségeket, hogy:

1. A népiskolai tanítók részére a VI. tc. 34. §-a értelmében — amennyiben a saját erejükre nem támaszkodhatnak — fizetésekiegészítés szempontjából államsegítségért folyamodjanak.

2. Az előkönyörgőket — azok javadalmának új felbecsülése alapján — a szükséghez képest külön tiszteletdíjban részesítsék.

62. Ugyancsak egyetemes Konventünk 1908. decemberi jkvének 371. sz. határozatával válaszol egyházkerületünk 1908. őszi jkvnek 61. számú felterjesztésére a *nyugdíjjáruléknak a kongruából való levonására nézve*, kimondván, hogy noha a nyugdíjintézeti járulékok az Ügyrend 28. §-a és a Pótló Utasítás I. a) pontja szerint minden év január 1-én esedékesek s az Ügyrend 47. §-a, illetve a Pótló Utasítás 8. pontja által kitűzött határidő csak a kamatmentesség kedvezményére vonatkozik: mindazáltal megengedi, hogy az esedékes járulékok s azok kamatai a fizetésekiegészítésből mindazoknál utólag, vagyis a következő évben egyszerre vonassanak le, akik az esedékes járulékok felerészének a januári, másik felerészének pedig a júliusi fizetésekiegészítésből való levonásába bele nem esznek.“

Egyházkerületi közgyűlésünk a Konvent intézkedését megnyugvással veszi tudomásul s az érdekeltek figyelmébe ajánlja.

63 Ugyancsak egyetemes Konventünk 1908. évi áprilisi jkvének 101. számú határozatával tudatja, hogy az egyes egyházkerületek — kötelezettségeik teljesítésére nézve — miként állanak a Parokhialis Könyvtár számlakönyvében s általában is tájékoztat a nevezett könyvtár pénztári állása felől. Egyházkerületünk — minthogy a nyomtatási költségeket előlegező sárospataki főiskolai pénztárba fizeti évi tagsági díjait — a Magy. Földhitelintézet számláján nem szerepel s így a hátrálék befizetésére szóló felhívás által közvetetlenül érdekelve nincs, miért is egyetemes Konventünk figyelmeztető leiratát

tisztelettel tudomásul veszi.

64. Ugyancsak egyetemes Konventünk, 1908. évi áprilisi jkvének 100. sz. határozatával, felhívja az egyházkerületek figyelmét az Országos Ref. Parokhialis Könyvtárbizottság kiadványainak pártolására, különösen pedig a művelt körökben való terjesztésére.

Egyházkerületi közgyűlésünk, mint a Parokhialis Könyvtár hivatalos kezdeményezője, az ügy fontossága iránt való méltó érdeklődéssel, a legmelegebben ajánlja az Orsz. Parokh. Könyvtárbizottság kiadványait az egyházi irodalom pártfogására hivatott körök és egyének áldozatkész buzgóságába.

65. Ugyancsak egyetemes Konventünk leküldte 1908. decemberi jkvének 509. sz. határozatával *Ágoston Sándor* babarci lakos, volt tiszáninneri rendes, jelenleg kegydíjas lelkész folyamodványát, amellyel mint az alsóborsodi egyházmegye és tiszáninneri egyházkerületünk által kegydíjjárulékának felemelése iránt beadott kérvényeivel többször elutasított egyén — az egyetemes Konvent segítségét kéri.

Egyh.-ker. közgyűlésünk a hozzá saját hatáskörében való intézkedés végett beküldött folyamodvány felett napirendre tér, miután a folyamodó iránt a tőle telhető jótékonytárgyat gyakorolta és gyakorolja is.

66. Elnöklő püspök felterjeszti a tőkesegélykérvények tárgyalására összehítt egyházkerületi bizottság üléséről felvett következő jegyzőkönyvet:

Jegyzőkönyv,

mely felvétellett a tiszáninneri ref. egyházkerület közalapi kérvények tárgyalására püspök által összehítt bizottságának 1909. április 6. napján Miskolcon tartott ülésében.

Jelenvoltak : Kun Bertalan püspök, mint elnök, Vadászy Pál felsőborsodi, Nagy Ignác alsóborsodi, Révész Kálmán abauji, Csabay Pál gömöri, Ragályi Géza tornai, Bálint Dezső alsó-zempléni, Szücs István ungi esperesek, ifj. Virág József e.-m. tanácsbíró, mint a felsőzempléni esperes helyettese és Vattay László egyházkerületi aljegyző.

1. Kun Bertalan püspök a megjelent bizottsági tagokat szíves szeretettel üdvözli

s az ülést megnyitottnak nyilvánítja.

2. Elnöklő püspök előadja, hogy a bizottság tanácskozásának a tárgyát az egyházkerületünk részéről az egyetemes Konventre felterjesztett közalapi tőkesegélykérvényeknek újból való elbírálása képezi, amennyiben azokat az egyetemes Konvent 535/1908. sz. határozatával egyházkerületünknek ismételtén visszaküldötte.

s felhívja a bizottság jegyzőjét az iratok előterjesztésére.

3. A bizottság jegyzője előadja, hogy az egyetemes Konvent az 1908. évi 40. sz. határozatával, a tőkesegély iránti kérvényeket megfelelőbb csoportosítás és a segélyösszegek mérséklése végett visszaadta az összes egyházkerületeknek s visszaadta a mieinket is, azzal az utasítással, hogy amennyiben az egyházkerületünk részéről ajánlatba hozott összeg, túl magas voltánál fogva, nem áll arányban sem a remélhető fedezettel, sem a többi egyházkerületek által bejelentett igényekkel, — egyházkerületünk a felterjesztett munkálatát vegye revideálás alá és bejelentett igényét arányosan szállítsa le.

Egyházkerületünk közgyűlése az 1908. év tavaszán hozott 14. számú határozatában az egyetemes Konvent fentebbi intézkedésére, abból az okból, mert a konventi határozat szószerinti szövegét akkor még nem ismerte, csak a segélyezendő egyházak sorrendjét állapította meg újonnan, míg ellenben a bejelentett igények számszerinti nagyságát nemcsak lejjebb nem szállította, hanem újabb egyházak ajánlatba hozatalával még nevelte

Erre, a múlt őszi ülésezett Konvent 535 1908. számú határozatával, egyházkerületünk munkálatát újból visszaküldte azzal az utasítással, hogy: „azt a többi egyházkerületek igényével arányban álló módon állapítsa meg s a jövő évi tavaszi ülésre végleges jóváhagyás végett terjessze fel.“

Püspökünk, a visszaküldött eredeti kérvényeket, amennyiben az egyes egyházak szükségleteit *az egyházmegyék vezetői* közvetlenebbül és alaposabban ismerik, a konventi határozat értelmében leendő újabb elbírálás és sürgős javaslatétel végett az egyházmegyékre tette le, ahonnan azok a módosított és mérsékelt javaslatok kíséretében püspökünkhöz vissza is érkeztek.

Ezek felett kell az összehitt bizottságnak revideáló munkálatát megejtenie.

Egyházkerületünk jelen bizottsága, amelyben mind a nyolc egyházmegye meghívott képviselői megjelentek, tekintettel az ügy halaszthatlan voltára, amennyiben a Konvent tavaszi ülése, amelyen a tökesegély kérdése újból tárgyalás alá kerül, — a nagyon közel eső ápril. 21-re tüzetett ki, egyházkerületünk közgyűlése pedig június elején lesz megtartható, a kérvények revideálásába belebocsátkozott s a bejelentett igények számbeli összegét, az egyházmegyék újabb ajánlatainak és a konventi utasításnak lehető figyelemben tartásával, 529,800 koronáról 334,200 koronára szállította le s az egyes egyházakat, egyházkerületünk nevében, az alantirt sorozatban a következő segélyösszegekre ajánlja:

I.

A) Első osztályú sorozat.

1. Eger, templom- és paróchiaépítésre	20000	kor.
2. Nagybarca, templomépítésből credt adósság	6000	„
3. Beszter, lelkészlaképítés	3000	„
4. Semjén, iskolaépítés és templomfedés	6000	„
5. Gállocs, templomépítés	7000	„
6. Balogiványi, új paplak- és új iskolaépítésből credt adósság	8000	„
7. Borsodgeszt, templomépítés	3000	„
8. Szin, kielégítve	—	
9. Gálszécs, kielégítve	—	
10. Aggtelek, új iskola, s tanítói lak-építés, templom- s lelkészlakrenoválás	6000	„
11. Vámoslucska, templom-építés	6000	„
12. Vámosújfalú, templomépítés	6000	„
13. Tusa, új iskola s tanítói lak építés	6000	„
14. Csobád, iskola- s tanítói lak építés	3000	„
15. Meszes, lelkészlaképítés	4800	„
16. Szilas, iskolaépítés	2000	„
17. Szögliget, adósságtörlesztés, iskolaépítés	4000	„
18. Dövény, építkezések	5200	„
19. Felsőlác, templomépítés	1000	„
20. Nagybári, tanítói lak-építés	4000	„
21. Bodrogolaszi, templomépítés	4000	„
22. Sajórecske, iskolaépítés	4000	„
23. Ládháza, templomépítés	3000	„
24. Mályi, iskola- s templomjavítás	3000	„
25. Sajókeszi, új iskola- s lelkészlaképítés	6000	„
26. Nagygéres, adósság, templom- és paplakjavítás	5000	„
27. Kisbári, lelkészlaképítés	1800	„
28. Hernádszentandrás, lelkészlaképítés, templomjavítás	3000	„
29. Ziliz, templom- és paróchiaépítés	4800	„
30. Ládbesenyő, templomtorony- s tanítói lak-javítás	6000	„
31. Hernádsadány, lelkészlaképítés	4000	„
32. Lasztóc, templomtorony-, paplak-, tanítói lak-javítás	2400	„
33. Tornallya, templom- s paplakrenoválás	5000	„
34. Hejőcsaba, tanítói laképítés és fundusvétel	5000	„

35. Kisgyőr, 2 iskola, 2 tanítói laképités	---	---	---	3000	kor.
36. Berzékörös, iskolaépités	---	---	---	2000	"
37. Gercsely, templomépités	---	---	---	2400	"
38. Nádasd, iskolaépités	---	---	---	2000	"
39. Ózd, kielégítve	---	---	---		
40. Varbó, lelkészlaképités	---	---	---	6000	"
41. Kisazar, adósságtörlesztés	---	---	---	1800	"
42. Alsóhutka, templomépités	---	---	---	3000	"
43. Trizs, templom- és iskolaépités	---	---	---	2400	"
44. Krasznókvajda, templomjavítás	---	---	---	1000	"
45. Nagybozsva, paplak- és templomjavítás	---	---	---	2000	"
46. Alsófalva, iskolaépités	---	---	---	3000	"
47. Sajókirályi, templom- s iskolajavítás	---	---	---	1000	"
48. Nagyszalánc, lelkészlakújítás	---	---	---	2000	"
49. Füzéradvány, új torony és templombővítés	---	---	---	3000	"
50. Oldalfala, templomépités	---	---	---	2000	"
51. Balogújfalu, adósságtörlesztés	---	---	---	2000	"
52. Tornyosnémeti, iskolaépités	---	---	---	3000	"
53. Zsór, templomépités	---	---	---	1000	"
54. Beje, adósságtörlesztés	---	---	---	1000	"

Az első sorozat összege: --- 201.600 Kor.

II.

B) Második sorozat.

1. Teresztene, iskolaépités	---	---	---	2000	kor.
2. Abod, templomépités	---	---	---	4800	"
3. Abaujkér, iskola-, templom- s paplakjavítás	---	---	---	4000	"
4. Miglész, adósságtörlesztés	---	---	---	2000	"
5. Nagyrozvagy, adósságtörlesztés	---	---	---	1200	"
6. Mokcsakerész, új lelkészlaképités	---	---	---	3000	"
7. Rakottyás, templom-iskolaépités	---	---	---	1600	"
8. Borsodharsány, lelkészlaképités	---	---	---	5000	"
9. Tiszavalk, lelkészlaképités	---	---	---	2000	"
10. Kelemér, építkezések	---	---	---	1600	"
11. Szürte, adósságtörlesztés	---	---	---	2000	"
12. Tiszaladány, iskolaépités	---	---	---	2000	"
13. Kistoronya, építkezések	---	---	---	1800	"
14. Beret, templom- és iskolajavítás	---	---	---	1000	"

15. Felsőkelecsény, templomjavítás	2400	kor.
16. Szádalmás, új iskolaépítés, templomjavítás	6000	„
17. Damak, lelkészlaképítés	4200	„
18. Kiskinizs, építkezés és adósság	1000	„
19. Nagytoronya, építkezések	3000	„
20. Kiskövesd, adósságtörlesztés	3600	„
21. Felsővály, építkezések	4000	„
22. Diósgyőr, adósságtörlesztés	1000	„
23. Kisvisnyó, építkezések	2000	„
24. Ricse, adósságtörlesztés	3000	„
25. Ladamóc, lelkési és tanítói laképítés	1000	„
26. Rásony, adósságtörlesztés	3000	„
27. Berente, templom, paplak renoválás	4200	„
28. Finke, tanítói lakjavítás	1200	„
29. Selyeb, adósságtörlesztés	3000	„
30. Felsőrás, iskolaépítés	2800	„
31. Dorogma, paplaképítés	4000	„
32. Csíz, iskolaépítés	2400	„
33. Szászfá, templomjavítás	5000	„
34. Edelény, iskola- és tanítói lakjavítás	1200	„
35. Szikszó, templom-, paplak-, iskolajavítás	8000	„
36. Sajólénárdfala, templomépités	1400	„
37. Zeherje, építkezések	3200	„
38. Tarcavajkóc, adósságtörlesztés	1500	„
39. Runya, építkezések	4000	„
40. Balogtamási, építkezések	1000	„
41. Tomor, templom-, paplakrenoválás	4500	„
42. Zsujta, lelkészlaképítés	1800	„
43. Feled, adósságtörlesztés, templomjavítás	4000	„
44. Gortvakisfalud, új templomépités	4000	„
45. Rakaczaszend építkezések	2800	„
46. Felsőnyárad, építkezések	4400	„
47. Rozsnyórudna, nem ajánltatik	—	„
48. Hejőpapi, nem ajánltatik	—	„
49. Bátka, nem ajánltatik	—	„
50. Berzété, nem ajánltatik	—	„
51. Héth, nem ajánltatik	—	„
52. Felsőregmec, nem ajánltatik	—	„
53. Gagybátor, nem ajánltatik	—	„

A második sorozat összege ... 132600 kor.

Összesítés :

Első sorozatban	201600	kor.
Második sorozatban	132600	„
Összesen	334200	kor.

4. Az egri missiói egyház, melynek még sem megfelelő temploma, (csak egy kis imaháza van), sem kellő lelkészi lakása nincs, tőkesegély iránti kérvényét, a fenti célokra, az 1907. év őszén, a rendes időben benyújtotta s 40.000 korona tőkesegélyt kért. Az alsóborsodi egyházmegye az első sorozatban ajánlotta az egész összegre. Egyházkerületünk közgyűlése azonban, — noha a szükség nagyságát és sürgős voltát elismerte s Egerre az első sorozatban segélyezendők közé helyezte, — a 40 ezer koronás igényt, a többi nagyszámú folyamodókra való tekintetből, felényire szállította le.

A bizottság tárgyalásának az ideje alatt azonban megjelent püspökünk előtt az egri egyháznak egy küldöttsége, amely azt fejtette ki, hogy az egri egyház templomépítési ügye új stádiumba jutott, amennyiben Eger városa egyik közteréből a református egyháznak templomhelyül mintegy 306 □-ölnyi területet ajándékozott, de oly feltétel alatt, hogy ha a ref. egyház négy év alatt a templomát ezen a helyen fel nem építi, adományát visszavonja.

Ez a körülmény a templomépítés sürgősségét nagyban fokozza, mert az építkezés esetleges elmulasztása az egyházra nézve mintegy 20 ezer korona veszteséget jelent.

Az egyház hívei azért a helyzet fontosságától áthatva, maguk között újból gyűjtést rendeztek a templomépítés költségeire, melynek 11 ezer korona felajánlása lett az eredménye. Ez az összeg a súlyos egyházi terheket hordozó hívek részéről kielégítőnek mondható ugyan, de magában, sőt a kilátásba helyezett 20 ezer koronával együtt is, a nagy célhoz képest elégtelen.

Azzal a kéréssel járultak azért püspökünkhöz és a kérdések felett tárgyaló bizottsághoz, hogy az egri egyházat az eredetileg kért teljes összegre, vagyis 40.000 korona tőkesegélyre hozza javaslatba az egyetemes Konventnek.

Bizottságunk akkor, amikor az összes kérvények az egyetemes Konventről épen az igények mérséklése és számszerű leszállítása végett küldettek vissza egyház-

kerületünkre, nem érzi magát jogosítottnak arra, hogy az egri egyház részére az egyházkerület által ajánlatba hozott 20 ezer korona segélyt, a többiek sorozatában s azok rovására, a kétszeresre emelje fel; azonban az egri egyház életében a kérvény benyújtása óta felmerült s fent vizolt, új, nagyfontosságú s halaszthatlan körülmény indokából s magasabb egyházi közérdekből, az ujonnan becsatolt iratokat azzal a kéréssel terjeszti fel az egyetemes Konventre, hogy az egri egyház kérvényét a legelső sorban méltóztassék tárgyalás alá venni és a rendkívüli helyzetre való tekintettel, az egri egyház gyors és nagyobb arányú segélyezésében és felvirágoztatásában rejő általános ref. egyházi közérdek szempontjából, az eredetileg is kért teljes 40.000 K. erejéig már most tökesegélyben részesíteni kegyeskedjék.

Egyházkerületünk közgyűlése, e jegyzőkönyvben foglalt előterjesztést tudomásul veszi s felkéri a püspököt, hogy jövőre az ilyen fontosabb kérdések tárgyalásához az egyházmegyék gondnokait, illetve világi képviselőit is behívni méltóztassék.

67. Az egyházkerület *lelkészvizsgáló bizottsága* betervezi az 1908 év szeptember 22—26. napjain és 1909 január 22-ikén tartott vizsgálatokról írott jegyzőkönyveit, a következőkben:

A tiszáninnei ref. egyházkerület lelkészvizsgáló-bizottságának jegyzőkönyve. Felvételt Sárospatakon, 1908. szept. 24—26. napjain.

Elnökök: Kun Bertalan püspök, Ragályi Béla helyettes főgondnok.

Jelennak: Debreceni Bertalan, Révész Kálmán, Csabay Pál, Komjáthy Gábor, Czinke István, Novák Lajos, Rohoska József, Nagy Béla, Radácsi György bizottsági tagok, utóbbi úgyis, mint jegyző.

1. Elnöklő püspök örömet fejezvé ki a felett, hogy a Gondviselés megkülönböztető kegyelméből a lelkészvizsgálóbizottságot

újra láthatja és szeretettel üdvözölheti, egyszersmind pedig őszintén sajnálkozva a felett, hogy *Meczner Béla* alszóempléni egyh. gondnokot hivatalos kötelezettségei akadályozzák a helyettes világi elnöki tiszttel viselésében, *Ragályi Béla* f.-borsodi egyházmegyei gondnokot kéri fel a világi elnöki szék elfoglalására.

Bizottság a püspök atyafiságos üdvözlését tisztelettel viszonozza, *Meczner Béla* elmaradását sajnálattal vevén tudomásul, *Ragályi Bélát* mint világi elnököt, mint lelkészvizsgáló-bizottságunk példás buzgóságú tagját, melegen üdvözli.

2. Elnökség a bizottságot megalakultnak jelentvén ki,

felhívja *Radácsi György* bizottsági jegyzőt szokott előleges tájékoztató jelentésének megtételére.

3. *Radácsi György* jelenti, hogy az egyh.-ker. tavaszi közgyűlése engedélyt adott (l. jkv. 143. p.) 29 folyamodó IV. theol. logus ifjúnak első lelkési vizsgájuknak szeptemberben való letelésére, akikhez 30-dikül utólagosan egy rendkívüli s.-lelkész jelentkezett a vizsgálóbizottság elnökségénél, aki szintén engedélyre érdemesítettetett. — A 30 jelentkező részére az írásbeli vizsgálatához szükséges tételek idejében kiadattak s a kitűzött határidőre u. n. házi dolgozataikat valamennyien beadták a theol. dékáni hivatalhoz s azok a szaktanárok által megbíráltattak. Mind a 30 jelentkező beadta a f. hó 23-án készített zárthelyi dolgozatait, amelyek szintén a szaktanárok bírálata alá kerültek s azok fognak róluk bizonyoságot tenni.

Előadó jelentését a bizottság tudomásul vevén, felhívja a szaktanárokat az írásbeli dolgozatokról való véleményük előadására.

4. Szaktanárok jelentik, hogy az írásbeli dolgozatok a szóbeli vizsgálat alapjául általában elfogadhatók, azok külön értéke majd a szóbeli vizsgálat eredményének meghatározásakor lesz megállapítandó.

Bizottság a jelentést tudomásul vevén, ennek alapján az elnökség a szóbeli vizsgálatra nézve úgy intézkedik, hogy az a jelentkezők által meghatározott

sorrendben történjek és pedig — tekintettel a vizsgáttevők nagy számára — két bizottság előtt, oly módon, hogy az egyik az ó- és újszövetségi írásmagyarázatból és a bibliai vallásból, a másik a ker. hittanból és ker. erkölcsből fogja a vizsgálandókat kikérdezni s az utóbbi előtt fog történni a gyakorlati szónoklat is.

5. A két bizottság előtt lefolyt szóbeli vizsgálat összegegyezett eredménye a következő :

	Ószöv. írás- magy.	Újszöv. írás- magy.	Bibliai vallás- tan	Ker. vallást.	Ker. er- kölcst.	Írásb. dolg.	Ált. oszt.
1. Bakcsi Gyula ¹⁾ ...	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.	elégtel.	kielég.	
2. Kóta Lajos ¹⁾ ...	jó	jó	kielég.	elégtel.	kielég.	kielég.	
3. Ferenczy Dániel ¹⁾ ...	kielég.	kielég.	kielég.	elégtel.	kielég.	kielég.	
4. Gombos Imre ¹⁾ ...	jeles	jó	kielég.	elégtel.	kielég.	jó	
5. Gergely Béla ...	kielég.	kielég.	kielég.	jeles	jó	kielég.	kielég.
6. Bálint János ...	jó	jó	jó	jeles	jeles	jó	jó
7. Foris Béla ¹⁾ ...	kielég.	kielég.	kielég.	elégtel.	elégtel.	kielég.	
8. Reho Gyula ...	jó	jó	kielég.	jó	jó	kielég.	kielég.
9. Radó József ...	jeles	jeles	jeles	jeles	jó	jeles	jeles
10. Körösi Sámuel ¹⁾ ...	kielég.	kielég.	elégtel.	kielég.	kielég.	kielég.	
11. Keresztyén István ...	kielég.	kielég.	kielég.	jó	kielég.	kielég.	kielég.
12. Szebényi János ...	jó	jó	jó	jó	jó	kielég.	jó
13. Litkey József ...	kielég.	kielég.	kielég.	jó	jó	kielég.	kielég.
14. Takács Mihály ...	jeles	jeles	kielég.	jó	jeles	jeles	jó
15. Bornemisza István ...	jó	jó	jó	kielég.	jó	jó	jó
16. Kiss Jenő ...	kielég.	kielég.	kielég.	jó	kielég.	kielég.	kielég.
17. Csillik Balázs ...	jó	jó	jó	jó	kielég.	jó	jó
18. Debreczeni László ...	kielég.	jó	jó	jeles	jeles	jó	jó
19. László János ...	jó	jeles	jeles	jeles	jeles	jó	jó
20. Szakács Pál ...	kielég.	jó	jó	jó	jó	kielég.	kielég.
21. Sáfrán Jenő ...	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
22. Kerekes Kálmán ...	kielég.	kielég.	kielég.	jó	jó	kielég.	kielég.
23. Szilágyi László ...	jó	jó	jó	jó	jó	kielég.	jó
24. Horváth Győző ...	kielég.	kielég.	jó	jó	kielég.	kielég.	kielég.
25. Szabó Bertalan ¹⁾ ...	kielég.	elégtel.	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.	
26. Tóth Sándor ...	jó	kielég.	jó	jó	jó	jó	jó
27. Koréh Béla ...	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
28. Farkas Elek ...	kielég.	kielég.	jó	kielég.	jó	kielég.	kielég.
29. Papp Ferenc ...	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles	jeles
30. Horkay Lajos ...	kielég.	kielég.	kielég.	jó	kielég.	kielég.	kielég.

¹⁾ 3 hó múlva javíthat. — ²⁾ 1 év múlva javíthat.

Az eredmény a behívott és — hivatalra való kibocsáttatásra előkészülten megjelent segédlelkész-jelöltek előtt kihirdetve, elnöklő püspök a szokott módon kibocsátotta a kibocsáthatókat megfelelő intelmek és áldások között. Csak az 1 évre visszavetett egyetlen ifjú nem részesült a kibocsátás jótéteményében.

6. A kibocsátás megtörténte után jelentette ki jegyző és előadó, hogy 6 olyan s.-lelkész, aki a 2 ik vizsgálaton' betegség és más fontos ok miatt kellő időben nem jelenhetett meg, részint az egyh.-ker. tavaszi közgyűlésétől (142. jkv.), részint a vizsgáló-bizottság elnökségétől engedélyt nyert a 2-dik vizsgálat letevésére s ezek az írásbeli dolgozataikat a fennálló szabályok értelmében szintén megkészítették és beadták s azok a szaktanárok által meg-bíráltattak.

Vizsgáló-bizottság a jelentést tudomásul vévén, a jelentkezett segédlelkészeket 2-dik vizsgálatra bocsátja, miután a szaktanárok az illetők írásbeli dolgozatai felől kijelentették, hogy azok a szóbeli vizsgálat alapjául elfogadhatók.

7. A szóbeli vizsgálaton a gyöngélkedése miatt akadályozott püspök-elnököt Csabay Pál gömöri esperes helyettesítvén, az eredmény következőleg állapított meg:

	Gyak. theol.	Egyházjog	Magy. pr. egyh. tört.	Gyak. bibl. magy.	Írásb. dolg.	Ált. oszt.
1. Kiss Ferenc	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.
2. Bodnár János	jó	jó	jó	jó	jó	jó
3. Barcsa Endre	jó	jó	jó	jó	jeles	jó
4. Szaniszló János	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.	kielég.
5. Móricz István	jó	jó	jó	jó	jó	jó
6. Czelder Béla	jó	jó	jó	jó	jó	jó

Elnökség az eredményt kihirdetvén, atyai intelmek között kívánt az illetőknek a gyakorlati lelkészséghez apostoli buzgóságot és Isten és emberek előtt való állandó kedvességet.

8. A vizsgálat befejeztetvén, a vizsgáló-bizottsági tagok a bizonyítványokat és a bizonyítvány-könyvet aláírták s az elnökség a tagokat, a tagok az elnökséget testvériesen üdvözölvén,

elnökség az ülést Isten megsegítő kegyelmének megköszönésével bezárja.

A tiszáninneni egyházkerület lelkészvizsgáló bizottságának jegyzőkönyve. Felvétel Sárospatakon, 1909. január 22. napján.

Elnökök: Révész Kálmán esperes, Debreceni Bertalan világi bizottsági tag.

Jelenvannak: Novák Lajos, Rohoska József, Nagy Béla, Radácsi György theol. tanárok, utóbbi ügyis, mint jegyző.

1. Révész Kálmán abauji esperes, bizottsági tag jelenti, hogy püspökünk — gyöngékedése miatt nem jöhetett el — őt bízta meg a rendkívüli vizsgálat vezetésével s felkéri egyszersmind — szintén püspökünk nevében — *Debreceni Bertalan* világi biz. tagot a világi elnöki szék elfoglalására s a bizottsági tagokat szívélyesen üdvözli.

Bizottság a jelentést tudomásül veszi s magát megalakúlnak jelenti ki.

2. Előadó jegyző jelenti, hogy a múlt évi szeptemberi vizsgálaton egy-egy *elégtelen*-t nyert ifjak kellő időben folyamodtak a javítóvizsgálat kitűzéseért, ami — az ő beleegyezésükkel is a jelen alkalomra volt legcélszerűbben kitűzhető. Mindannyian megjelentek s a szeptember végétől eltöltött időről hivatalos bizonyítványokat hoztak, amelyekkel egyházi szolgálatukat s magaviseletüket elfogadhatóan igazolták.

Bizottság a jelentést tudomásül veszi s az illetőket egyenként bocsátja javítóvizsgálatra.

3. A javító-vizsgálat megtörténvén, az eredmény az, hogy elégtelen érdemjegyeiket valamennyien *kielégítőre* javították ki; t. i. *Bakcsi Gyula* a ker. erkölcsstanból, *Kóta Lajos, Ferenczy Dániel Gombos Imre* a keresztyén vallástánból, *Körössy Sámuel* a bibliai vallástánból, *Szabó Bertalan* az újszövetségi írásmagyarazatból. Így valamennyiök általános osztályzata *kielégítő* lett. Az eredményt az elnökség kihirdette s hathatósan ajánlotta az illetők figyelmébe a második vizsgálatra való komoly készülélet s az Úr oltára körül a magasabb becsvágygyal való forgolódást.

4. Az elnökség és biz. tagok a bizonyítvány-könyvet aláírták s biz. jegyző a vizsgálat eredményét a múlt évi szeptemberi vizs-

gálatról szóló bizonyítványra rávezette és saját hiv. pecsétjével megpecsételte; s mindezek után elnökség az ülést bezárta.

Jegyzette Sárospatakon, 1909. január 22. napján.

RADÁCSI GYÖRGY,

egyh.-ker. főjegyző,
mint lelk.-vzs. biz. jegyző.

Egyházkerületi közgyűlés a bizottságnak köszönetét nyilvánítja s jegyzőkönyveit egész terjedelmökben kinyomatja.

68. Egyházkerületi lelkészi főjegyző jelenti, hogy 1908. és 1909. években a következő egyének részére állított ki *másodpéldányban* lelkészi bizonyítványokat:

1. *Szaniszló Istvánnak* 1908. szeptember 26-án 4. sz. a. kelt második lelkészi vizsgálatáról szóló bizonyítványa helyett 1908. dec. 16-án.

2. *Telegdy Bertalannak* 1899. június 21-én 3. sz. a. kelt második lelkészi vizsgálatáról szóló bizonyítványa helyett 1909. május 12-én.

3. *Ifj. Bálint Dezsőnek* 1906. június 27-én 2. sz. a. kelt második lelkészi vizsgálatáról szóló bizonyítványa helyett 1909. május 12-én.

4. *Bodnár Jánosnak* 1906. október 18-án 4. sz. a. kiállított első lelkészi vizsgálatáról szóló bizonyítványa helyett 1909. május 16-án.

Mindenik bizonyítvány a bizonyítvány-könyvből kiállított s minden tekintetben hű másolata az első példánynak.

Egyházkerületi közgyűlés a jelentést tudomásul veszi s az egyetemes Konventet az első példányok érvénytelenségének kihirdetése végett tisztelettel értesíti.

69 A sárospataki theol. akadémia tanári kara felterjeszti az általa ápril. hó 2-án s következő napjain átnézett és megjegyzésekkel, pótlásokkal kísért „*Theologiai akadémiai tanulmányi rend*“ című szakbizottsági tervezetet, amelyet egyetemes

Konventünk tett le az egyházkerületekhez átnézés és véleményezés végett; egyh.-kerületünk elnöksége pedig az illetékes szaktestülethez küldött felülbírálásra.

Egyházkerületi közgyűlésünk a gondos átnézésről tanuskodó tervezetnek egy hivatalosan kiegészített és kipótolt példányát az illetékes szaktestület tanácsára magáévá fogadván, azt, mint ilyet terjeszti fel egyetemes Konventünkhöz további intézkedés végett

70. A theol. „akadémiai tanulmányi rend“ revisiója alkalmából a f.-borsodi egyházmegye lelkészi értekezlete, majd ennek óhajtására maga az egyházmegyei közgyűlés is, elfogadásra ajánlja az O. R. L. E. 1908. szept. 29-iki budapesti közgyűlésében összeállított lelkészképzési reformpontokat (1—5. pont), azokat egyházkerületi közgyűlésünkre felterjesztvén.

Egyházkerületi közgyűlésünk, miután e pontokat az egyetemes tanügyi bizottság már az O. R. L. E. útján megkapta s azok esetleges figyelembevétel végett a theol. tanulmányi rend végleges szövegezésével megbízott bizottságnak már kiadattak, — a f.-borsodi egyházmegye beadványát a felküldendő szakmunkálathoz mellékeli.

71. Olvastatik a miskolci ref. főgimnázium igazgatójának következő jelentése s ezzel kapcsolatban a mellékelt igazgató-tanácsi jegyzőkönyvi kivonat.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés !

A miskolci ref. főgimnáziumban az 1908—9. iskolai év a *tanárok buzgó munkássága és a tanulók szorgalmas igyekezete közben folyt le és van letelőben.* Sem előmenetel, sem magaviselet tekintetében a tanulók ellen kifogás nem merült fel, az egészségi állapotok is kielégítők.

A tanárok létszáma teljes; közülök Soós Mihály helyettes tanár 1909. február havában tanári oklevelet szerzett.

A tanév elején a szertárak felügyeletében és a rendkívüli tárgyak ellátásában történt változások közül nevezetesebb az, hogy az *ifjúsági énekkar* rendes tanár, *Tóth Benő* vezetése alá került és szép sikereket tud felmutatni. Egyháztanácsi elismerést szerzett a miskolci egyik református templom fennállásának 100 éves emlékünnepeén való sikeres szereplésével, közreműködött a főgimnáziumunk tornatermében 5 hónapon át 2 hetenként tartott vallásos estélyeken. Ez estélyeken azonkívül tanári karunk több tagja felolvasással, több tanulónk szavalatokkal vett részt.

A tanulók vallásos és humanisztikus érzületének ápolására jó hatással voltak azok a *gyűjtések*, melyeket közöttük szép sikerrel rendeztünk a *Kálvin* szoborra, a miskolci *avasi* templom javára, az országos *gyermekvédő* ligának, a *tüdőbetegek* országos szanatóriumának.

Az ifjúsági egyesületek, úgy mint *segélyegylet*, tápintézet, kirándulási alap, zenekör alapjai szépen gyarapodtak azon hangverseny jövedelméből, melyet február hóban a tanulóifjúság az énekkar és zenekar közreműködésével tartott. A *segélyegylet* és a tápintézet javára a miskolci pénzintézetek az idén is beküldték szokásos, szíves adományait; hozzájuk csatlakozott ez évben először a *Borsod-Miskolci Gözmlom is 250 koronával*. A nagyobb adományok közül említést érdemel még a honvédelmi minisztériumnak 50 K és Szemere Miklós úrnak értékes fegyveradománya céllövészeti díjúl, továbbá *Fleischer Ferenc* úr 50 kor. adománya ösztöndíjakra.

Új alapítvány is létesült, amennyiben dr. *Sugár Gyula és neje Falvai Ilona* iskolánkba járt és elhalálozott *Sugár Endre* fiok emlékére 250 K. alapítványt tettek tornajutalom létesítése végett.

A nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi minisztérium 1909. január havában utalványozta ki a már előbb kilátásba helyezett *újabb 2000 kor. államsegélyt* az 1909. évre. A tandíjbevételek váratlan mértékű csökkenése következtében iskolai háztartásunkban ez az összeg sürgető szükségét pótol.

Az állami felügyelet gyakorlásával a vall. és közoktatásügyi minisztérium a jelen iskolai évre *Céresi Kálmán* tankerületi főigazgatót bízta meg, ki ápr. 26—28. napjain látogatta meg iskolánkat. Általában a tanárok buzgóságával, pontosságával, eredményes munkájával meg volt elégedve. A látogatásról felvett jegyzőkönyv a főtisztelendő és méltóságos püspök úrhoz felterjesztetett

Tanári karunk teljesítette azokat a teendőket, melyeket a rendtartások vagy egyházkerületi határozatok értelmében a jelen tanévben végeznie kellett. Miután lelettáruk legutóbb az 1903. évben készültek, az 1908. év utolsó hónapjaiban az összes iskolai felszerelésekről, szertárakról, könyvtárakról új *lelettárt* készített s azt igazgató-tanácsunknak bemutatta. Választott az 1907. évi őszi egyházkerületi közgyűlés 39. számú határozatának végrehajtására az igazgatón kívül még 4 *tanártagot* az igazgató-tanácsba. Az 1908. évi őszi egyházkerületi közgyűlés 74.) V. sz. határozatának eleget teendő, az egyházkerületi *tanügyi bizottságra* vonatkozó javaslatát a következőkben terjeszti elő:

1. Az egyházkerületi tanügyi bizottság felerészben a kerület közép és felsőbb iskoláinak tanárképviselőiből, felerészben az egyházkerület kiküldötteiből álljon. A sárospataki, miskolci, rimaszombati főgimnáziumok, a miskolci felsőbb leányiskola, a sárospataki főiskola hittudományi kara és ugyanazon főiskola jogtudományi kara küld a bizottságba az illető tanárkarok választása alapján egy-egy tanártagot saját kebeléből. A másik 6 tagot az egyházkerület választja. Ugyancsak az egyházkerületi közgyűlés választja a bizottság elnökét.

2. Előadóját és jegyzőjét a bizottság maga választja saját kebeléből és ügyrendi szabályzatát is maga alkotja meg.

3. A bizottság feladata lesz a közép és felsőbb iskolák tanulmányi és fegyelmi állapotáról, igazgatási ügyeiről az igazgatói és igazgató-tanácsi jelentések alapján időnként az egyházkerületi közgyűlésnek egységes képet nyújtani és az iskolák fejlesztése, összhangzatos működése érdekében javaslatokat tenni.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

Amint már a tanév elején jelenteni bátor voltam, iskolánk népessége nagyobb mértékben csökkent, mint reméltük és amint az az itteni katolikus gimnázium fokozatos kifejlesztésének természetesen megfelelne. Igazgató-tanácsunk meggyőződött róla, hogy e fogyás oka abban van, hogy idáig nem vettük figyelembe a szülőknek a hivatali élet egyhúzasos beosztása és a többi városbeli iskolák egyfolytában való tanítása következtében megváltozott életviszonyait és több ízben mellőztük az egyhúzasos tanítás bevezetése iránt beadott kérelmeket. E rendszer ellen fel

merülhető aggodalmakat felülmúlták azok a súlyosabb aggodalmak, melyek további rohamos létszámcsökkenés esetén iskolánk pénzügyi viszonyainak megrendülése iránt keletkeztek. Két év alatt a tandíjcsökkenés mintegy 4000 korona, minek következtében a 2000 kor. államsegély mellett is alig lehet már az idén is az egyensúlyt fönntartani, ha pedig a jövőben a bevételek további csökkenését a jelenlegi tanári kar életkorviszonyainak szükség-szerű következményeképen rohamosan emelkedő korpótlékok növekedésével s a dologi kiadások szaporodásával összevetjük, a hiány mindinkább növekedőnek mutatkozik.

Hogy a tanulók számának további nagyobb mérvű csökkenését lehetőleg megakadályozza igazgató-tanácsunk, elhatározta a jövő tanévre az egyhúzamos tanítás bevezetését. De különben is meggyőződőt róla, hogy e rendszer ellen felmerülhető aggodalmak eloszlathatók. Az összes fővárosi iskolákban és a vidékiek nagy részében be van vezetve. Panasz ellene nem merült fel. Ellenben több helyről jelentették, hogy a tanítás eredményének fokozását s a tanulók egészségi viszonyainak javulását eredményezte. Maga az állam, mely a helyes paedagógiai elvek alkalmazására és a közegészségügy gondozására bizonyára kellő figyelmet fordít, semmi esetre sem tartaná fenn iskoláiban, ha károsnak látná. Vitázni lehet afelől, hogy melyik tanítási rendszer előnyösebb, de az egyhúzamos tanítást feltétlenül hátrányosabbnak bizonyítani nem sikerül. Helyes beosztás mellett bármelyik lehet jó, helytelen alkalmazással bármelyik lehet rossz. Ahol a városi viszonyok, más iskolák példája és versenye szükségessé teszik az egyfolytában való tanítás bevezetését, ott az kellő gondossággal veszedelem nélkül alkalmazható. A tanulók napi megterhelhetése elkerülhető a tantárgyak óráinak arányos, céltudatos elhelyezésével, a tanárok pedig sokat könnyíthetnek a tanulók dolgán, a tanítási módszer helyes alkalmazásával.

Főgimnáziumunk érdekében alázattal kérem a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlést, hogy e reformnak iskolánk sajátos viszonyai és nehéz helyzete által indokolt bevezetését megengedni, igazgató-tanácsunknak ide vonatkozó és az egyházi közgyűlés által megerősített határozatát jóváhagyni méltóztassék.

Miskolcon 1909. június hó 6-án.

A főtiszteletű egyházkerületi közgyűlésnek alázatos szolgája

Csorba György
igazgató.

A jelentés örvendetes tudomásul szolgál; az adakozóknak egyházkerületünk a maga részéről is hálás szívvel mond köszönetet; az egyhúzas tanítás bevezetéséhez közgyűlésünk, a felhozott okok alapján beleegyezését adja.

72. Olvassatik a rimaszombati egyesült prot. főgimnázium igazgatójának következő jelentése :

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

A vezetésem alatt álló egy. prot. főgimnázium állapotáról van szerencsém mély tisztelettel a következőket jelenteni :

Tanuló ifjúságunk erkölcsi magaviselete ellen a jelen év folyama alatt komolyabb kifogás egy ízben merült föl. Néhány VI-od osztályú tanuló ugyanis, tiltott nyilvános helyek látogatása által az iskolai törvényekbe ütköző vétséget követett el, de miután a kinyomozott főbűnösöket tanári székünk az intézet kötelékéből kizárta: minden további bajnak elejét vettük s a szigorú megtorlásnak megvolt az a jó következménye, hogy azontúl kihágás vagy erkölcsi vétség tanuló ifjúságunk körében többé nem fordult elő.

Míndemellett nem mulaszthatom el röviden felemlíteni egy időközben — felsőbb hatósági engedély alapján — más tanintézetből hozzánk került tanulónak sajnos esetét, ki zsarolás vétsége miatt az állami büntető igazságszolgáltatás kezei közé jutott. A megtévelyedett tanuló mindössze három hónapot töltött tanintézetünk kötelékében, melyből bűnbeesése után azonnal elbocsáttatott.

A lefolyt iskolai évben a tiszai ág. h. ev. egyházkerület főhatósága alá tartozó gimnáziumok tanulóival két ízben tartottunk pót- és javító érettségi vizsgálatokat: szeptember és december havában. Az előbbin 35, — az utóbbin 15 jelentkező tanuló vizsgálatott meg.

A jelen iskolai év végén tartandó rendes érettségi vizsgálatokra a törvényes határidőig 40 tanuló jelentkezett.

A tanári karban változás nem történt. A tankerületi főigazgató f. év február 19—22. látogatta meg iskolánkat, meiy alkalommal a felvett s a Főtiszteletű Püspöki hivatalhoz is felterjesztett jegyzőkönyv tanúsága szerint, a tanintézet felszereléséről, a tanári

kar működéséről s az ügykezelésről az állam képviselője elismeréssel nyilatkozott.

Azonban tanintézetünk anyagi ügyei rákényszerítették iskola-fentartó-testületünket arra, hogy egy az állammal kötendő újabb szerződés alapján főgimnáziumunk jövőjét szilárdabb alapokra fektesse.

Ugyanis: az intézet saját jövedelmei az eddig élvezett államsegéllyel együtt sem lévén elegendők arra, hogy a folyó kiadásokat fedezzék: több év óta vagyunk már abban a sajnos helyzetben, hogy költségvetésünkbe nem tudjuk beilleszteni azt a 3%-os kamattartozást, melyet az építkezési- és felszerelési kölcsön visszafizetése címén 15 éven át kell az államnak fizetnünk, — minek folytán tartozásunk már meghaladja a 24,000 koronát, mely összegnek lefizetése iskolánk jelenlegi s esetleg jövőre is megmaradó anyagi körülményei között teljesen lehetetlen volna. Ehhez járul az, hogy a tanári kar tagjainak mai létszáma sem felel meg a sikeres működés és fejlődés kívánalmainak s így legalább egy új tanszék felállítására nélkülözhetetlenül szükségünk van, — de emellett a dologi kiadások is annyira megszaporodtak, hogy az iskola további fenntartása a meglévő anyagi források elégtelensége következtében, hova-tovább mindig kétségesebbé válik: mindezen körülmények arra ösztönözték Igazgató-Tanácsunkat, hogy az állammal 1898. kötött szerződésünk revideálása alapján új és magasabb állami dotációt biztosító szerződés kötésére a megfelelő lépéseket haladéktalanul megtegye.

E célból a Tiszai ág. h. ev. és a Tiszáninneri ref. egyházkerületek Főtiszt. Püspökeinek jóakarató támogatása mellett kérelmet intéztünk a Nmlt. Vall. és közokt. Miniszterhez, ki a kérelemnek helyet adva, Jurkovich Emil beszercebányai tanker. főigazgatót kormánybiztosi minőségben iskolánkhoz kiküldötte, — kivel f. év ápril. 8-án tartott Igazgató-Tanácsülésben megállapítottuk az új normál költségvetést s ennek megfelelőleg megszerkesztettük az új szerződés tervezetét, melyben iskolánk állami dotációja jövőre évi 50.000 koronában állapított meg.

Az új szerződés-tervezet és költségvetés Püspök Úr Ömeltóságához azon kérelem kíséretében terjesztetett föl, hogy azt hozzájárulás és megerősítés céljából a Főtiszt. Egy.-ker. Közgyűlés előtt bemutatni kegyeskedjék. És tekintve azt, hogy a magasabb államsegély nyújtása — amint a költségvetésben feltüntetett adatok

igazolják — ősi prot. felekezeti autonomiánkat nem érinti: legyen szabad kifejezést adni azon reménynek, hogy a Főtiszt. Egyházkerületi Közgyűlés kedvező határozatával hozzá fog járulni ahhoz, hogy tanintézetünk prot. felekezeti jellegének teljes épségben tartása mellett a fejlődés útján tovább haladhasson s jövőjét biztosíthassa.

A részvét meleg hangján kell szomorú jelentést tennem arról, hogy főgimnáziumunk Igazgató-Tanácsának tagjai sorából Liszkay János ág. h. ev. és Szalóczy Dániel ref. lelkészeket ragadta el a halál. Helyök evang. részről Kemény Lajos, oszgyáni lelkészszel, ref. részről Lukács Géza, gömörvármegyei főjegyző, egyházi tanácsbíróval töltetett be.

Mély tisztelettel maradtam

Rimaszombat, 1909. május 6.

A Főtiszt. Egyházkerületi Közgyűlésnek

alázatos szolgája

Dr. Veress Samu,

főgimn. igazgató.

Közgyűlésünk a jelentést örömmel és helyeslőleg tudomásul veszi, a nevezett főgimnázium képviselőjének azon szóbelileg előterjesztett pót-lásával, hogy jövőben a másvallásuaktól a vál-lástanításért díj nem fog szedetni, mert a fedezetet a minisztérium vállalta el.

73. Olvastatik a rimaszombati egyesült protestáns főgimnáziumnak az államsegély felemelése érdekében az állammal kötendő új szerződés szövegezése, amint itt következik.

Szerződés,

mely egyfelől a közoktatásügyi m. kir. Mintszter úr, másfelől a rimaszombati egy. prot. főgimn. Igazgató-tanácsa, mint a fenn-tartó testületek képviselője között, a nevezett főgimnázium államsegélyének felemelése tárgyában az 1883. évi XXX. t.-c. 47. §-a értelmében köttetik az alábbi feltételek mellett:

1. A rimaszombati egy. prot. főgymnasium Igazgató-tanácsa érezvén azt, hogy a vezetése alatt álló főgymnasiumot az 1884. évi május 10-én kötött szerződésben: biztosított 7000 frt, illetőleg

1898-ban 32,000 koronára felemelt évi államsegély igénybevétele mellett sem képes a kor és törvény követelményeinek minden tekintetben megfelelő módon berendezni és fenntartani, az 1883. évi XXX. t.-c. 47. §-a alapján, a két prot. felekezet illetékes egyházi főhatóságának beleegyezése és helybenhagyása mellett a szükséges jogfenntartásokkal és kötelezettségekkel újabb szerződésre lép s az ezen szerződésben biztosított államsegélyt önként elfogadja.

2. E célból a főgymnasium Igazgató-tanácsa ./. alatt bemutatván egyfelől az iskola tökéinek és alapítványainak biztosított kamatjövendelmét, az ingatlanok haszonélvezetéből befolyó bérösszegét, valamint az eddig is beszedett tandíjból biztosan befolyó jövedelmet, nemkülönben a rendes évi adományok összegét, az intézeti épületek béregyenértékét, a felszerelések használati egyenértékét, melyek együttvéve 91147 kor. 79 fillért képviselnek; másfelől a törvényes és korszerű igényeknek megfelelő évi szükségletet, mely 109,441 kor.-t tesz, az ezen kiszámításból folyó és kitünő fedezetlen hiány pótlására, az eddig élvezett 32,000 kor. évi dotatio beszámításával, 50,293 kor. 21 fill. évi maximális államsegélyt kér és vesz igénybe, illetőleg fogad el, melynek az államköltségvetés keretébe való fokozatos felvételét s abban állandó maximális tételül való megtartását mindaddig, míg az iskolát fenntartó testület igényli, a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter megajánlja és megígéri, hogy ha a törvényhozás e szerződésileg kikötött összeget megszavazza, előleges félévi részletekben a rimaszombati kir. adóhivatalnál az Igazgató-tanács elnökségének állandóan utalványozza.

3. Az Igazgató-tanács, mint a fenntartó testületek képviselője, kötelezi magát:

a) hogy mindaddig, míg az államsegély fenntebbi összegét az állampénztárból igénybe veszi s míg e szerződés érvényben áll, az intézetben, — az igazgatót, a két vallás- és rajztanárt is beleértve — 15 rendes tanárt tart, kik közül háromnak évi törzsfizetése 3200, négyé 2800, nyolczé 2400 kor. laktérem pedig háromnak 800, hétnek 700, ötnek 600 koronában, az ötödéves korpótlék az ezen tanintézet kebelében eltöltött szolgálati évek után 5 ízben 200-200 koronában állapítatik meg, melynek fedezésére 7000 korona irányoztatik elő.

Ezeken kívül évi 1600 kor. fizetéssel s 600 kor. laktéremmel és a fentebb körvonalozott ötödéves pótlékkal díjazott rendes tan-

natanárt tart s kötelezi magát arra, hogy az igazgatónak 800 kor. a pénztárosnak 400 kor., a questornak 400 kor., az iskolaorvosnak 400 kor. a könyvtár és múzeumok őreinek 300 kor. tiszteletdíjat ad; az énektanítónak 300 kor., a zenetanítónak szintén 300 koronát fizet évenként, kellő számú szolgáról s azok fizetéséről gondoskodik; s végül gondoskodik a tanszerek, taneszközök gyarapításáról, az iskolai épületek jó karban tartásáról, fűtésről és világításról s egyéb felmerülő szükségletekről, oly mérvben, amint az a mellékelt normal-költségvetésben fel van tüntetve, sőt a vagyon és jövedelem emelkedésével még nagyobb mérvben is.

b) Hogy e tanintézetben a *tannyelv jövőre is kizdrólagosan magyar leend* s hogy a görög nyelv mellett a görögöt pótló irodalmat és rajzot a törvényes óraszámban taníttatja.

4. A választott és a m. kir. kormánytól kinevezett rendes tanároknak előléptetése a magasabb fizetési fokozatba üresedés esetén, az intézetnél eltöltött szolgálati évek száma mellett, tekintettel a szerzett érdemekre is, az Igazgató-tanács jogkörébe tartozik, mely az előléptetés kérdésében, különösen az e célra összehívott s az alapszabályok értelmében határozatképes ülésében határoz.

5. Az összes szükségletet képviselő 109.441 koronából a fenntartó testületek *59.147 kor. 70 fill.*, az állam pedig *50.293 kor. 21 fillért* viselvén, ezen aránynak megfelelően a 15 tanári létszámból *nyolcat* a két felekezet közötti paritás elvének megfelelően az eddigi mód szerint, autonóm jogánál fogva, a törvényes kellekkel és képesítéssel bíró egyének közül a fenntartó testületek képviselője: az Igazgató-tanács választ, *hetet* pedig nyilvános pályázat útján, az Igazgató-tanács meghallgatása után, *de kijelöléshez nem kötve*, szintén törvényesen képesített és minden esetre protestans egyének közül, a két felekezet közötti paritás elvének *figyelembevételével* a vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter nevez ki. A melléktanárok választása, s az isk. szolgálk alkalmazása a mostani gyakorlat szerint az igazgató-tanács jogaihoz tartozik.

Az igazgatót a rendes tanárok közül a paritás elvének figyelembe vétele mellett, vagyis a két prot. felekezet szerint felváltva 6—6 évre az Igazgató-tanács választja. A választás eredménye a m. kir. Vail. és Közoktatásügyi Ministeriumnak minden esetben bejelentendő.

A jelenlegi tanárok, amennyiben megfelelnek a törvény

29-ik §-ának, illetőleg az ebben foglalt feltételeknek — állomásaikon megmaradnak.

A meghatározott létszámból a tanszakok szerint 7 tanszéket, még pedig 2 classica-, 1 német philologiai-, 1 mennyiségtan-phisikai, 1 természettan- földrajzi, 1 rajz- és geometriai és egy történelmi-latin tanszéket a m. kir. Vall. és Közoktatásügyi Miniszter tölt be, míg a többi tanszékek betöltésének joga az Igazgató-tanácsot, mint a fenntartó testületet képviselőjét illeti. Fenntartja magának mégis a m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter, hogy az általa kinevezett azon tanárokat, kiknek tanítói és nevelői működése a főgimnáziumnál üdvösnek nem mutatkozik, visszahívhatta s valamely állami középiskolánál alkalmazhatta.

6. Minthogy az iskolának saját vagyonából és bevételeiből származó jövedelme az állami hozzájárulás összegét túlhaladja, az 1883. XXX. t.-c. 47. §-ának d) pontja értelmében a főgimnázium eddigi felekezeti jellege s önkormányzati jogköre épségben fenntartatik, a tanintézet feletti összes igazgatási jog az idézett törvényszakasz a, b, c. pontjainak alapján s az alább következő pontok meghatározása mellett, továbbra is az Igazgató-tanácsot, illetőleg a felekezeti főhatóságokat illeti s a Vall. és Közoktatásügyi Ministerium csakis a felügyeleti jogot gyakorolja a segélyezett iskola irányában.

7. Az Igazgató-tanács, illetőleg a felekezeti főhatóságok kötelezik magukat az idézett törvényszakasz b) pontja értelmében, hogy a vezetésük és felügyeletük alatt álló főgimnáziumban a Vall. és Közoktatásügyi Miniszter által a rendelkezése és közvetlen vezetése alatt álló gimnáziumok részére kiadott, vagy a jövőben kiadandó tantervet alkalmazandják; — az Igazgató-tanács azonban fenntartja magának, hogy ezen akár egyes tantárgyak bővebb tanítása, akár rendkívüli tantárgyak felvétele iránt illető felekezeti főhatóságainak rendelkezéseit, melyek az elfogadott állami tantervvel ellenkezésben nem állanak s melyeket a miniszternek előlegesen bejelenteni tartozik, foganatosíthassa.

8. A tandíj megállapítása, valamint a tandíjmentesség elbírálása az Igazgató-tanács jogkörében marad, azzal a megjegyzéssel, hogy tandíjmentességet csak jó magaviseletű s legalább is jó előmenetelű tanulók élvezhetnek. Az Igazgató-tanács fenntartja magának, hogy kivétel nélkül minden tanulótól továbbra is 2 koronát az iskolai törzsalapra, 6 koronát pedig az országos tanári nyugdíj-intézetre évi illeték fejében szedhessen.

9. Az Igazgató-tanács, illetőleg az egyházi főhatóságok az 1883. XXX t. c. 47. §-ának a) pontja értelmében kijelentik, hogy ez idő szerint meglevő minden gimn. alapítvány, tőkepenzék, épületek s mindennemű ingó és ingatlan vagyon továbbra is a főgimnázium tulajdonában maradnak s hogy azoknak jövedelmei továbbra is a főgimnázium céljaira fognak fordíttatni, másfelől azt, hogy ha e szerződés idők folytán akár azért, mert a főgimnázium s ennek főhatóságai az államsegélyt továbbra is igénybe nem veszik, akár más okból megszűnnék, a főgimnáziumnak időközben az államsegély igénybevétele mellett előállt minden ingó és ingatlan vagyonbeli gyarapodása és felszerelése a főgimnázium osztatlan tulajdonában maradnak s azok iránt az államkormány semmi visszatérítési igényt nem támaszthat; a netalán létesülő új alapítványok szintén a főgimnázium tulajdonában maradnak hacsak az alapítók másként nem intézkednek.

10. A gimnáziumnak mindennemű kötvényekben, vagy alapítványi leveleken alapuló követelése, az egyházmegye és egyházkerületek évi járulékein kívül, betáblázás által jelzőleg biztositva lévén, a jövőben szerzendő ilyennemű igényei hasonlóan biztositandók lesznek.

11. A főgimnázium évi számadásai az igazgató-tanács által megvizsgáltatván s helybenhagyatván, az egyházi főhatóság útján a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez tudomásvétel és esetleges észrevételek tétele végett felterjesztendők.

12. A tanárok fegyelmi ügyéről az alapszabályok és a szentesített egyházi törvények rendelkezvén, ezen rendelkezések ezen szerződés által is fenntartatnak. A minisztertől kinevezett tanárok fegyelmi ügyében azonban a felekezeti főhatóság által hozott ítéletek indokaikkal és a vizsgálati iratokkal együtt felebbezésileg a miniszterhez minden esetben felterjesztendők és csak a miniszter helybenhagyásával léphetnek életbe.

13. E szerződés megkötése után is érvényben marad a rimaszombati ref. egyháztanácsnak azon joga, mely már az egyesüléskor is kikötetett, hogy ajánlatára tartozik az Igazgató tanács 6 szegénysorsú, jó magaviseletű és szorgalmas tanulót teljes tandíjmentességben részesíteni.

14. E szerződés 7 eredeti példányban és pedig az 1-ső a Nm. vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter úr, 2-ik a Tiszán-inneni ref., 3-ik a Tiszai ág. hitv. ev. egyházkerületek, a 4-ik a

rimaszombati ref. egyház 5-ik a kishonti ág. hitv. ev. egyház-megye, 6-ik a beszercebányai kir. tanker. főigazgatóság, 7-ik a rima szombati egy. prot. főgimn. részére állittatik ki.

Kelt Rimaszombatban, az egy prot. főgimnázium Igazgató-tanácsának — a kiküldött miniszteri biztossal együttesen folytatott tárgyalásai és megállapodásai alapján — 1909. április hó 8-án tartott üléséből.

A szerződés egész szövegében helyben-hagyatik és elfogadtatik s aláírására az Igazgató tanács elnöksége felhatalmaztatik.

74. Egyházkerületünk miskolci felsőbb leányiskolájáról a felügyelő bizottság a következő jelentést adta be:

„A Csink Elli távozásával megürült tanszéket, mint őszi jelentésünkben is érintettük, csak ideiglenesen sikerült betölteni Szombathy Margit elemi isk. oklevelű tanítónővel, kinek megbízatása a folyó hó végével megszűnik. Egy másik tanszékünk is megüresedik, mert Taubler Gunda március hó 27-én szept. 1-ig tartó szabadságot kért és kapott, s állását nyugdíjazása miatt többé nem is foglalja el. A beállott személy-változások miatt a pályázatokat már ki is hirdettük és pedig: jóváhagyólag tudomásul vett őszi jelentésünk értelmében pályázatot hirdettünk egy magyar nyelvi vagy történelmi, vagy német szakos középiskolai, bentlakással összekötött tanárnői állásra és egy nyelvtörténelmi csoportból képesített s francia nyelvmesteri oklevelet kívánó polgári iskolai tanítónői állásra. A pályázat egyelőre ideiglenes alkalmazottal töltesse be s június 10-én jár le.“

„Sajnálattal jelentjük, hogy az államsegély érdekében beadott kérésünket a minisztérium, most már másodízben elutasította.“

Jelentés tudomásul vétetik.

75. Olvassatik a *Kálvin-szövetség* beadványa, melyben arra kéri egyházkerületi közgyűlésünket, hogy mivel most van folyamatban az amerikai kivándorlást lebonyolító társasággal az újabb tárgyalás, az egyházkerület a maga részéről

is támogassa a szövetség beadványát a belügyminisztériumnál, melyet abból a célból nyújtott be, hogy a kivándorló hajókon ref. lelkészek is alkalmaztassanak. Továbbá azon, a kereskedelmi minisztériumhoz benyújtott felterjesztésének a támogatását is kéri közgyűlésünkötől, melyben a vasárnapi munkaszünetnek az állami és köztisztviselőkre és szolgákra való kiterjesztését és a pálinkaméréseknek vasárnapi bezárását szorgalmazza.

I. A kivándorlók lelki gondozására vonatkozó beadványát a *Kálvin-szövetségnek* az egyházkerületi közgyűlés leghatásosabban úgy véli támogatni, hogy a konventi elnökséget kéri fel a minisztériumban az egyet. ref. egyház *egésze* nevében való sürgős és hathatós közbelépésre.

II. A vasárnapi munkaszünetnek az állami és köztisztviselőkre, valamint a szolgákra való kiterjesztése s a pálinkamérések vasárnapi zárvatartása tárgyában közgyűlésünk szükségtelennek tart újabb lépést a maga részéről, mert ilyen irányú felterjesztései már régebb ideje a minisztérium előtt vannak s azokat egyetemes Konventünk is magáévá tette.

76. Egyszersmindenkori közalapi segílyt kérnek, a felsőborsodi egyházmegyéből: Sajólászlófalva, a tornai egyházmegyéből: Bódvalenke és Bódvavendégi.

Egyházkerületünk az egyszersmindenkori közalapi kérvényeket őszi rendes közgyűlésében szokta tárgyalás alá venni, a most benyújtott kérvények tárgyalását is az őszi közgyűlésre tűzi ki, amikor a többi egyházmegyék segíly-kérvényei is be fognak érkezni.

77. A tornai egyházmegye tavaszi közgyűlése 41. számú jegyzőkönyvében jelenti, hogy az egyetemes Konvent az 1908. november 1-ig be nem küldött közalapi járulékok után kése-

delmi kamatot követel. S miután a közalapi ívek csak nov. hó 5-én lettek megerősítve és az egyes egyházak csak november hó folyamán értesültek a rájuk kivetett összeg mennyiségéről s így önhibájukon kívül fizettek később, mint kellett volna s ennél fogva késedelmi kamattal jogosan meg nem terhelhetők: a tornai egyházmegye egyházkerületünk útján arra kéri az egyetemes Konventet, hogy a tornai egyházmegye azon egyházairól, melyek kötelességöknek 1908. dec. 31-ig eleget tettek, a kamatot törölje.

Egyházkerületünk közgyűlése a tornai egyházmegye kérelmét pártolólólag terjeszti fel az egyetemes Konventre.

78. Az egyes egyházmegyékből a következő lelkészi és tanítói változások jelentettek be:

a) Az *abauji egyházmegyében* lelkészekké választottak és beerősítették: Bodon Barna Alsóvadászra, Kocsis Jenő Kajatára, Ujj Lajos Kázsmárkra, Barcsa Endre Füzéradványba, Almássy Bertalan Nagyidára, Medgyaszay András Beretre, Kádár János Vizsolyba, Kónya József Kovácsvágásra, Bodnár János Csécsbe; *tanítókká*: Bottyán János Kovácsvágásra, Monoky István Beretre, Darvas Gyula Bistére, Varga Endre Alsóhutkára, Varga Jolán Szászfára, Vojtko Béla Szesztára, Ványi József Nyíribe, Baksy László Pányokba, Falussy Gyula Vizsolyba, Szűcs Ádám Pányba, Takáts Gyula Restére, Mészáros Lázár Tornyosnémetibe, Molnár Sándor Kázsmárkra, Mester János Pusztafaluba, Mészáros István Selyebre, Kassai József Füzérkajatára, Kovács József Aszalóra;

b) Az *alsözempléni egyházmegyében* tanítókká: Nagy Piroska Gesztelybe, Filep Sándor Ujcsanálásra, Fekete Dezső, Bodrog-Szentesre;

c) A *felsőborsodi egyházmegyében* lelkészekké: Molnár József Sajóvelezdre, Horváth János Balajtra, Tussay János Bánfalvára, Almássy Lajos Meszesre; *tanítókká*: Jéney Gyula Nagybarcára, Szakács Boldizsár Nyomárra, Kovács Dániel Szentjakabra, Nagy János Sajókazincra, (II.) Istók László Kondóra;

d) A *felsőzempléni egyházmegyében* tanítóvá: Barkász Bertalan Tusára;

e) A gömöri egyházmegyében lelkészekké: Bódi Dénes Balogiványiba, Kiss Ferenc Gortvakisfaludba:

f) A tornai egyházmegyében tanítókká: Lőrinczy Dániel Szögligetre, Kajzler Sándor Varbócra, Bosznai Endre Hidvégardóra, Alföldi Ernő Körtvélyesre, Oláh Sándor Terezstenére;

g) Az ungi egyházmegyében lelkészekké: Magda Sándor Csicserbe, Varga Károly Korláthelmere; tanítóvá: Diószeghi Jenő Korláthelmecre.

Mindezen választások és beerősítések az egyházmegyék jelentései alapján tudomásul vétetnek.

79. Az egyes egyházmegyékben tisztviselőkké választottak:

Az abauji egyházmegyében: Kovács István papi főjegyzővé, Szilva István papi aljegyzővé, Dr. Bassó Imre és Dr. Halmy Károly egyházmegyei ügyészekké; az alsó-zempléni egyházmegyében: Horváth János papi tanácsbíróvá, dr. Vitányi Miklós világi aljegyzővé; a felsőborsodi egyházmegyében: Barna Gyula papi tanácsbíróvá; a tornai egyházmegyében: dr. Varga Jenő világi tanácsbíróvá, Dobronoky László világi főjegyzővé, dr. Izsó Bertalan egyházmegyei ügyésszé, az ungi egyházmegyében: Tóth Lajos egyházmegyei pénztárnokká.

Mindezen választások örvendetes tudomásul vétetnek.

80. *Megerősítés végett* az egyes egyházmegyékből a következő *díjlevelek* terjesztettek fel:

A csécsi lelkészi díjlevél 3, — a csécsi kántori 3, — a szesza-komáróci kántortanítói 3, — a szászfai másodtanítói 2, — a fűzérkajatai lelkészi 3, — a györkei tanítói 4, — a györkei másodtanítói 4, — a pányoki tanítói 3, — a bistei tanítói 3, — az alsóhutkai tanítói 4, az ároktői lelkészi és tanítói 3—3, a tiszavalki lelkészi és tanítói 3—3, az erdőbényei másodtanítói 3, — a hernádnémeti másodtanítói 3, — a nagy- és kisorozvágyi lelkészi és kántortanítói 3—3, — a leányvári tanítói 3, — a tállyai tanítói 3, — a tizakarádi lelkészi 3, — a sajóvamosi kántortanítói 3, — a deregnyői tanítói 3,

— a kiszari tanítói 3, — a pályini tanítói 3, — a tiszasalamoni lelkészi 4 példányban,

Egyházkerület ezeket a díjleveleket az egyházmegyéék felterjesztése és záradékolása alapján megerősíti s egy-egy példányukat az egyházkerületi és egyházmegyei irattárba helyezi el, egy példányukat pedig az illetékes egyházak részére visszaküldi, egyben figyelmezteti az egyházakat, hogy díjleveleiket, mint okmány-szerű becszel és értékkel bíró fontos iratokat, mindig egész íven és a legjobb minőségű papíroson állítsák ki.

81. Egyházmegyéik pártoló felterjesztése mellett káplántartási jogosultságuk megállapítását és káplántartási államsegély kieszközlését kérik a következő lelkészek, u. m.:

1. *Gecsey Péter* tarcali lelkész, aki 76 évre terjedő életkora, ebből folyó testi gyengeségei, u. m. szemeinek meggyengülése és verőér-elmeszesedés folytán vált szolgálatképtelenné;

2. *Bálint Dezső* sárospataki lelkész s alsózempléni esperes, aki túlhalmozott hivatalos teendői miatt kéri kimondani a káplántartásra való jogosultságát és a káplántartás szükségességét;

3. *Beregszászy Ferenc* szendrői lelkész, aki a becsatolt orvosi bizonyítvány és a köztudomás szerint idegrendszerét megtámadó súlyos betegség folytán vált szolgálatképtelenné;

4. *Leskó László* berentei lelkész, aki 74 éves kora mellett orvosilag igazolt tüdőtágulatban s ezzel kapcsolatos nehéz légzésben szenved, s emiatt lett munkaképtelenné;

5. *Tóth János* nagybarcai lelkész, akit egy év előtt ütér-elmeszesedés folytán szélhűdés ért s az ebből folyó több rendbeli bénulás miatt szolgálatképtelenné vált.

Ezeken kívül a gömöri egyházmegye közgyűlése, részint az eddig fenállott gyakorlat és kötelezettségek alapján, részint a népesebb és szétszórtabb gyülekezetek lelki gondozásának hatályossága érdekében, az állandó káplántartás szükségességét igazolja az alább megnevezett egyházakban s részökre káplántartási államsegélyt kér: u. m.

a) *Rimaszombatban*, ahol a gyülekezet népessége és a vallásoktatás kiterjedt volta teszi szükségessé az állandó káplántartást. Káplán eddig is állandóan volt s jelenleg is van.

b) *Hanván*, ahol a gyülekezet népessége, szétszórtsága s az isteniszteleti szolgálatok megszokott százados rendje teszi elkerülhetlenné az állandó káplántartást. Káplán eddig is állandóan volt s jelenleg is van.

c) *Tornallyán*, ahol a lelkésznek, mint esperesnek, túlhalmozott hivatalos teendői s ebből folyó nagymérvű elfoglaltatása, teszik a káplántartást mellözhetlenül szükségessé.

d) *Pelsúcön*, ahol a népes gyülekezet lelki gondozása teszi a káplántartást kívánatossá. Annak előtte itt, hosszú évtizedeken át az aggastyán lelkipásztor tartott is káplánt, mindenkor a maga számára. Ajánlja továbbá még:

e) *Jánosit*, melynek filiája van, népessége 1000-en felül áll.

f) *Putnokot*, melynek filiája van, népessége 1000-en felül áll.

g) *Rimaszécset*, melynek 3 filiája van, s népessége 1000-en felül áll.

h) *Rozsnyót*, ahol az idegenből az ottani különböző iskolákba jövő s százakra menő ref. vallású növendékek vallásoktatása teszi az állandó káplántartást elkerülhetlenné.

Egyházkerületünk közgyűlése, káplántartási jogosultságuk megállapítása mellett, káplántartási államsegélyre ajánlja:

1. *Gecsey Péter* tarcali lelkészt, magas életkora, gyengeségei s ezekből folyó szolgálatképtelensége alapján;

2. *Bálint Dezső* sárospataki lelkészt s alsözempléni esperest, túlhalmozott hivatalos teendői s ebből folyó nagymérvű elfoglaltatása alapján;

3. *Beregszászy Ferenc* szendrői lelkészt, súlyos betegsége s ebből folyó szolgálatképtelensége alapján;

4. *Leskó László* berentei lelkészt, magas életkora, beigazolt gyengeségei és ezekből folyó munkaképtelensége alapján;

5. *Tóth János* nagybarcai lelkészt súlyos betegsége s ebből folyó szolgálatképtelensége alapján;

6. *Czinke István* rimaszombati lelkészt, díjlevélbeli kötelezettsége alapján;

7. *Juhász László* hanvai lelkészt, díjlevélbeli kötelezettsége alapján;

8. *Csabay Pál* tornallyai lelkészt s gömöri esperest, túlhalmozott esperesi teendői s ebből folyó nagymérvű elfoglaltatása alapján

A pelsüci, jánosii, putnoki, rimaszécsi, rozsnói egyházak káplántartási jogosultságának megállapítását és államsegélyben való részesítését oly alapon kérelmezi a gömöri egyházmegye, amely alap az új kongruatörvény alapján az egyetemes Konvent és a vallás- és közoktatásügyi minisztérium között eddig még nincsen tisztázva.

Egyházkerületünk azért készséggel elismeri a felterjesztett egyházakban a megjelölt alapokon, a káplánság szervezésének jogosultságát és szükségszerű voltát, s azokat az egyházakat szívesen elő is jegyzi s az egyetemes Konventre segélyezés végett felterjeszti.

82. A felsőzempléni egyházmegye 1909. évi március hó 30-án Sátoraljaujhelyben tartott közgyűlése 63. számú jegyzőkönyvében jelentést tesz arról, hogy a sátoraljaujhelyi főszolgabíró, mint a zemplénavármegyei közigazgatási bizottság kiküldöttje, midőn a ladamóci kántortanító díjlevelének az értékét, fizetés kiegészítés szempontjából, az 1907. évi XXVII. 1.-c. értelmében felszámította, a „*Javadalmi Jegyzőkönyvbe*“ olyan tételt is hozott be, ami a tanító állandó és biztosított fizetését nem képezi. — Igy p. o. mig a „*Javadalmi Jegyzőkönyv*“ 2. tétele alatt ez van felvéve: „*tandij ref. vallásuaktól* (á 4 kor.) = 280 korona“, — a 3-ik tétel alatt így folytatódik: „*tandij más vallásuaktól* (á 8 kor.) = 280 korona“ . . . s ezért az utóbbiért az iskola feltartó ladamóci egyház felelősséget nem vállalt s annak, a javadalmi jegyzőkönyvbe

és a közigazg bizottság utasítása folytán, az új díjlevélbe is történt felvételét, az egyházmegyei közgyűlés helytelenítette s az egész becslési eljárást, amelynek következtében a ladamóci tanító az állami fizetés kiegészítéstől elesett, sérelmesnek nyilvánította és a hozzá felterjesztett díjlevelet meg nem erősítette.

A felsőzempléni egyházmegyei közgyűlés az egész ügyet, egyházkerületünk és az egyetemes konvent utján a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz kívánja felterjesztetni . . . „hol is azon kérelmét fejezi ki, hogy a kérdéses tanítói díjlevélből a más felekezetűek tandíja címen felvett 280 koronás tétel töröltessék.“

Egyházkerületünk közgyűlése a ladamóci tanítói fizetés felszámítása körüli eljárást maga is sérelmesnek látván, az ügy orvoslása végett az összes iratokat, az egyetemes konvent utján, pártolólág terjeszti fel a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz.

83. Az eperjesi missiói egyház presbiteriuma, az abauji egyház útján, arra kéri az egyházkerületet, hogy rendelje el, hogy az „*eperjesi missiói alap*“ címen kezelt pénzről az évenkénti kimutatást az egyházkerület pénztárnoka minden évben, közvetlenül az egyház főgondnokának küldje meg.

Miután jövőben az egyházkerületi pénztár által kezelt tőkékről az egyházkerületi közgyűlés jegyzőkönyvében minden évben részletes kimutatás fog közzététetni s abban az eperjesi missiói alap is fel lesz tüntetve: egyházkerület külön határozat hozatalának a szükségét nem látja fenforogni.

84. Olvastatott a *homonnai missiói egyháznak*, a felsőzempléni egyházmegye útján beadott s pártolólág felterjesztett kérelme, melyben az 1908. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlés 18. pontjára való hivatkozással, s az E. T. II. t.-c. 49. §. b) pontja alapján kéri, hogy a homonnai missiói egy-

ház a püspöki kinevezésű egyházak sorából töröltessék és a szabad lelkészválasztással felruházott egyházak sorában tartassék nyilván, mivel az egyház már az 1908. évtől kezdődőleg az E. T. IV. t.-c. 13. §-ában megállapított kulcs szerint adóztatja magát.

Egyházkerületünk közgyűlése a kérelemnek helyt ad, s a homonnai missiói egyházat a rendes lelkészválasztási joggal bíró egyházak sorába iktatja.

85. A felsőzempléni egyházmegye, a folyó évi március hó 29-én Sátoraljaújhelyben tartott közgyűlése 51. számú határozata értelmében, a lelkészegyesület javaslata alapján arra kéri az egyházkerületet, hogy intézzen felterjesztést az egyetemes Konventhez az iránt, hogy a *lelkészi fizetések mielőbbi felemelését* a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnál szorgalmazni kegyeskedjék.

Egyházkerületünk közgyűlése, amennyiben a lelkészi fizetések felemelése iránti tárgyalások folyamatban vannak, e tárgyban, ez idő szerint felterjesztéssel élni nem kíván.

86. A felsőzempléni egyházmegye tavaszi közgyűlése 47. számú jegyzőkönyvében, azzal a határozatával kapcsolatban, amelylyel esperesét és pénztárnokát a pénzek postai küldésénél jövőben a cheque-lapok használatára utasította, indítványozza, hogy egyházkerületünk közgyűlése is olyan határozatot hozzon, amellyel utasítaná a püspöki és egyházkerületi pénztári hivatalokat, hogy jövőre a postai pénzküldésnél ne pénzes-leveleket, illetve utalványokat, hanem *cheque-számlát*, vagyis postai *befizetési lapokat* használjanak.

Egyházkerületünk közgyűlése az indítványt magáévá teszi, s utasítja az egyházkerületi pénztári hivatalt, hogy a postai pénzküldésnél jövőre lehetőleg befizetési lapokat (cheque) használjon.

87. A homonnai missiói lelkész, a felsőzempléni egyházmegye útján, panaszos jelentést tesz arról, hogy bár hivatalos állását 1908. május 3. napján elfoglalta, kongruális államsegélyt mindez ideig nem kapott.

Amennyiben elnöklő püspök úr a tárgyalás folyamán azt jelentette, hogy a homonnai missiói lelkész államsegélye, épen ezekben a napokban, már leérkezett, egyházkerületnek e tárgyban lépéseket nem kell tennie, a jelentést tudomásul veszi, de egyúttal felkéri a püspök urat, hogy ha jövőben hasonló eset merül fel az államsegély kiutalása csak külső, formai okokból késik, a kezei közt ott levő, el nem számolt, átmeneti államsegélyekből, az ilyen lelkész kongruáját kifizetni méltóztassék.

88. A gömöri egyházmegye, tavaszi közgyűlésének 50. számú jegyzőkönyvében, jelentést tesz arról, hogy a „*Vagyonleltár és Rovatos Kimutatás*“ két példányban szerkesztett íveiből, amennyiben az első példányt az esperesi hivatalhoz kellett beszolgáltatni, a második példányt pedig az adócsökkentés iránti kérvényekhez kellett csatolni, az egyházak tulajdonában nem maradt semmi, — azért indítványozza, hogy egyházkerületünk tegyen lépést az egyetemes Konventnél arra nézve, hogy, mivel az iver kereskedésben nem kaphatók, az ivereknek ujranyomása s minden adócsökkentési segélyben részesülő egyház részére még egy példányban való megküldése iránt intézkedni méltóztassék.

Egyházkerületünk közgyűlése nem az iver ujranyomtatása iránti lépések megtételének a szükségét látja, hanem a másodpéldányoknak a Konvent részéről való visszaadatását. Ennélfogva felkéri az egyetemes Konventet, hogy a „*Vagyonleltár és Rovatos Kimutatás*“ másodpéldányait, a már letárgyalt adózási kérvények mellől, az illető esperesi hivatalokhoz visszaküldeni méltóztassék.

89. A gömöri egyházmegye tavaszi közgyűlésének 47. sz. jegyzőkönyvében, a lelkészi értekezlet által felvetett indítvány alapján, azt kéri, hogy mivel az Egyházi Törvény VI. t. c. 42. §-a „*régi gyakorlat*“ szerinti *kanonikus órákról* szól, amikor t. i. a tanítók tartoznak katedrai szolgálatot teljesíteni, de a törvény a kanonikus órákat nem nevezi meg, — egyházkerületünk biztos tájékoztatás céljából állapítsa meg ezeket a kanonikus órákat. — A gömöri egyházmegye a maga felfogása szerint, a régi gyakorlat alapján, új év délutánját, virágvasárnap délutánt, áldozó csütörtök délutánt s a bőjti, aratási és újbori úrvacsora osztás napjainak délutánjait gondolja ilyen régi gyakorlat szerinti kanonikus óráknak.

Egyházkerületünk, mielőtt e kérdésben a maga álláspontját kifejténé, az egyházmegyék véleményét kívánja meghallgatni, azért felhívja az egyházmegyéket, hogy nyilatkozataikat e kérdésben őszi közgyűlésünkre adják be.

90. Néhai Szabó Endre, volt csicseri lelkész özvegye egyházkerületi lelkészi özvegy-árva gyámintézeti segélyének a folyó 1909 év május 1-től való folyósítását kérelmezi.

A kérvény, elintézés végett, kiadatik az egyházkerületi pénzügyi választmánynak.

91. *Közhirdetésre* felvételnek az egyházmegyék által ajánlott következő egyházak:

Nagybozsva, Biste, Csenyéte, Vatta, Mályi, Hejőbába, Rakacaszend, Szentjakab, Meszes, Nagybári, Szöllőske, Ladamóc, Beretke, Lekenye, Sajókeszi, Körtvélyes, Barka, Bódvalenke, Vajkóc, Kistrát, Korláthelmeç.

92. A Báró Baldácsy Antal prot. alapítvány igazgatósága megküldi a prot. egyházkerületek meghatalmazottjainak 1909. ápr 21-én tartott közgyűléséről felvett jegyzőkönyvet és az alapítvány ügyvivőjének jelentését. Az elfogadott költségelö-

irányzat szerint az alapítvány jövedelméből egy-egy egyházkerületnek jut osztalékképpen 10,000 korona. Felhívja az alapítványi közgyűlés az egyházkerületeket, hogy az 1910—12. évekre 2 rendes meghatalmazottat és egy póttagot válasszának s azok neveit az igazgatósággal közöljék.

Tudomásul vétetik. A meghatalmazottak megválasztását a f. é. őszi egyh.-ker. közgyűlésre tűzték ki.

93. Az abauji egyházmegye f. évi tavaszi közgyűlése felterjeszti az *alsó-vadászi* egyház azon kérelmét, hogy a lelkesi állás 1908. évi időközi jövedelméből a szükösi tárat illető rész az egyház részére visszaengedtessek, az egyházmegye azonban nem pártolja a kérelmet, tekintettel az alsó-vadászi egyház kedvező anyagi viszonyaira.

Egyházkerületi közgyűlés az abauji egyházmegye felterjesztése alapján az alsóvadászi egyház kérelmét nem teljesíti.

94. Az alsózempléni egyházmegye f. évi tavaszi közgyűlése jelenti, hogy Déry István és neje sz. Csicseri Ormós Mária tiszakarádi lakosok a tiszakarádi egyház javára 1000 korona alapítványt tettek orgona felállítására.

Egyházkerületi közgyűlés a maga részéről is hálás köszönetet mond a nemes adományozóknak az egyház iránti áldozatkészségükért s midőn a tiszakarádi egyház javára tett adományt elfogadja, a bemutatott adománylevelet jóváhagyási záradékkal látja el.

95 Az ungi egyházmegye jelenti, hogy a *Horváth Mária-alap* 1909. év elején tőkében 174316 korona lett. Kamathátrálék 7914 kor. 92 fillér. Kamatokból s tőkéből befolyt készpénz 14305 kor. 98 fillér, melyben 5581 kor. 31 fillér mint tőketermészetű összeg szerepel.

Tudomásul vétetik.

96. Az alsózempléni egyházmegye f. é. tavaszi közgyűlése pártolólág terjeszti fel a *visi* egyház az iránti kérelmét, hogy az egyház iskoláját államosíthassa, annak kikötése mellett, hogy az állami iskola mindenkor tanítója, vagy több tanító kineveztetése esetén annak igazgató-tanítója ref. vallású legyen s tiszteletdíj mellett köteleztessék a kántori teendők teljesítésére.

Egyházkerületi közgyűlés — bár többször kifejezte, hogy nem szívesen látja a ref. iskolák államosítását s azt csak rendkívüli esetben engedi meg — méltányolva a *visi* egyház rendkívüli helyzetét, az egyházmegye által jelzett kikötések mellett, kivételesen teljesíti a *visi* egyház kérelmét.

97. A felsőzempléni egyházmegye f. é. tavaszi közgyűléséből felkéri az egyházkerületi közgyűlést, hogy *mindennemű pénzküldeményt* s ezek közt a kongruát is — a költségkímélés okából, — ne az esperesi hivatalokhoz, hanem egyenesen az egyházmegyei pénztárnokokhoz küldjön a püspöki hivatal.

Egyházkerületi közgyűlés a f.-zempléni egyházmegye felterjesztéseit tudomásul veszi, intézkedést azonban ez irányban nem lát szükségesnek.

98. A f.-zempléni egyházmegye jelenti, hogy *Szegő Béni* zempléni lelkésznek, az egyházkerületi tanító-képviselőre elrendelt szavazás alkalmából a szavazat be nem küldése miatt reá kirótt birságpénzt kivételesen elengedte.

Tudomásul vétetik.

99. A gömöri egyházmegye pártolólág terjeszti fel a *zádorfalvai* egyház ama kérelmét, hogy egy urasztali rézpohár eladásából és regále-megváltás címén befolyt 356 kor. tőkéje, egyházkerületi kezelés alá vétessék, illetőleg a már egyházkerületi kezelés alatt álló 5000 kor. regále-tőkéjéhez csatoltassék,

Egyházkerületi közgyűlés a zádorfalvai egyház kérelmét teljesíti s a 356 kor. tőkét egyházkerületi kezelésre elfogadja, figyelmezteti azonban úgy a zádorfalvai, mint az összes kerületbeli egyházakat, hogy egyházi műtárgyakat csak szakértői vélemény alapján és csak előzetes egyházkerületi engedély alapján lehet áruba bocsátani.

100. Az ungi egyházmegye f. év tavaszi közgyűléséből pártolólag terjeszti fel a *korláthelmeci* és a *szalókai* egyházak ama kérelmeit, hogy az időközi lelkészi jövedelemnek a szükösi tárat illető felerésze nekik viszaengedtesse.

Egyházkerületi közgyűlés — bármennyire méltányolja az illető egyházak szorult helyzetét, — kérelmüket nem teljesítheti, annál kevésbé, mert épen a szükösi-hollandi tár kamatjövédelméből fogja fedezni azt a törlesztéses kölcsönt, mellyel az egész egyházkerület lelkészségének nyugdíjintézeti terhein kívánt segíteni.

101. Az ungi egyházmegye azt az indítványt terjeszti egyházkerületi közgyűlésünk elé, hogy az egyházkerületi vallásvizsgáló bizottságba mindazon egyházmegyék esperesei vagy megbízottjai meghívassanak, amely egyházmegyék kebeléből vizsgáló jelentkezik.

Egyházkerületi közgyűlés az indítványt teljesíthetőnek nem tartja, miután ez az esperesekre sok idővesztéssel és költséggel járna. Méltányolja azonban az indítványozó egyházmegye az iránti aggodalmát, hogy a vallásvizsgáló bizottság előtt megtévesztés is történhet, ezért felhívja a vallásvizsgáló bizottság elnökét, hogy alkalmas módon gondoskodjék a vizsgára jelentkezők személyazonosságának megállapításáról.

102. A miskolci egyház előjárósága kéri az egyházkerületi közgyűlést, fogadja el egyházkerületi kezelés alá azt az 1200 korona összeget, melyet a miskolci egyház hívei a Kossuth utcai templom fennállásának 100-ik évfordulója alkalmából gyűjtöttek, amelyet 100 évig óhajtanak gyarapítani saját kamataival.

Egyházkerületi közgyűlés midőn a miskolci egyház kérelmét szívesen teljesíti s az 1200 korona összeget egyházkerületi kezelésre elfogadja, egyúttal legteljesebb elismerését fejezi ki a miskolci egyház tagjai és előjárósága iránt a nemes célú alap összehozása által tanúsított hitbuzgóságuk és áldozatkészségükért.

103. Az alsóborsodi egyházmegye f. év tavaszi közgyűlésén ajánlólag terjeszti fel megerősítés végett az *alsózsolcai* egyház csereszerződését, mely szerint az egyház a lelkész és kántortanító javadalmát képező 404 négyszögöl területű szérűskertet a br. Vay Béla tulajdonát képező az egyházi ingatlanok szomszédságában fekvő, 1 kat. hold s 1460 négyszögöl területű szántófölddel, (megtoldva még 600 koronával) elcserélhesse. Kifejezi e mellett hálás köszönetét br. Vay Béla és Elemér uraknak az egyház iránt tanúsított eme nagylelkű ajánlataikért.

Egyházkerületi közgyűlés az alsóborsodi egyházmegye ajánlata alapján a kért cserét megengedi, a bemutatott csereszerződést megerősíti s br. Vay Béla és Elemér uraknak a maga részéről is legszívesebb köszönetet mond az egyház iránt tanúsított újabb jótéteményükért. Utasítja végül az alsózsolcai egyházat, hogy a csere pótlásául nyert 600 koronát, mint elidegeníthetetlen tőkét kezelje, melynek kamatai a lelkész és tanító javadalmazására fordítandók.

104. Az alsózempléni egyházmegye f. év tavaszi közgyűlése ajánlólag terjeszti fel megerősítés végett *sajókesznye-*

teni egyház adásvételi szerződését, mely szerint az egyház a saájókesznyéteni 447. sz. tjkvben 282. hrsz. a. jegyzett területet s a rajta lévő mészárszékét 400 kor. vételárért megvett.

Egyházkerületi közgyűlés az alsózempléni egyházmegye ajánlata alapján a jelzett vételi ügyletet jóváhagyja s a bemutatott szerződést megerősíti.

105. Ugyanazon egyházmegye megerősítés végett felterjeszti a *lácai* egyház négy rendbeli adásvételi szerződését, melyszerint az egyház a tulajdonát képező a lácai. 379 | 4, 377 | 1, kat. hrsz. 189 □ öl, — a 377 | 2, 379 | 3 kat. hrsz. 261 □ öl. — a 377 | 2, 379 | 3 kat. hrsz. 237 □ öl és a 3068 | 3. kat. hrsz. 466 □ öl területű ingatlanait összesen 1419 kor. vételárért eladta.

Egyházkerületi közgyűlés az alsózempléni egyházmegye javaslata alapján a jelzett eladásokat jóváhagyja s a bemutatott négy adásvételi szerződést megerősíti, kiköti azonban, hogy a befolyt vételár elidegeníthetlen tőke gyanánt kezeltessék, csak kamatai fordíthatók arra a célra, melyre az eladott ingatlanok szolgáltak.

106. Az alsózempléni egyházmegye f. é. tavaszi közgyűlése ajánlólag terjeszti fel a *nagyrozvággyi* egyház az iránti kérvényét, hogy új iskolájának felépíthetése végett az egyházkerület pénztárából 5000 kor. kölcsönt vehessen fel.

Egyházkerületi közgyűlés az alsózempléni egyházmegye ajánlata alapján a nagyrozvággyi egyháznak az 5000 korona kölcsön felvételét megengedi s az iratokat további eljárás végett átteszi az egyh.-ker. pénzügyi választmányhoz.

107. A felsőborsodi egyházmegye f. é. tavaszi közgyűlése ajánlólag terjeszti fel jóváhagyás végett a *bánhorváti* egyház az iránti kérelmét, hogy az egyház iskola és tanítói lakás

céljaira egy belsőséget és az iskolaépítés költségeinek fedezésére az egyházi földekre való bekebelezés mellett 10,000 korona kölcsönt vehessen fel.

A felsőborsodi egyházmegye ajánlata alapján egyházkerületi közgyűlés a bánhorváti egyház mindkét kérését teljesíti s a bemutatott ideiglenes adásvételi szerződést jóváhagyja. A megerősítési záradék a végleges szerződésre fog reávezettetni.

108. Ugyanazon egyházmegye ajánlólag terjeszti fel megerősítés végett a *nekézsenyi* egyház adásvételi szerződését, melyszerint az egyház a nekézsenyi 51. sz. tjkvben A l. 5. sor 717. hrsz. alatt felvett 500 □-öl területű ingatlanát 1500 korona vételáron eladta.

Egyházkerületi közgyűlés a felsőborsodi egyházmegye ajánlata alapján a jelzett eladást megengedi, a bemutatott adásvételi szerződést azonban csak abban az esetben látja el megerősítési záradékkal, ha az egyháztanács és egyházközségi jegyzőkönyvek utólag beterjesztetnek s ezekből kitűnik, hogy az eladáshoz úgy a presbytérium, mint az egyházi közgyűlés hozzájárult. A befolyandó vételár mint egyházi törzsvagyon kezelendő, melynek csak kamatai fordíthatók a mindenkori lelkész javadalmasására.

109. A felsőborsodi egyházmegye f. é. tavaszi közgyűlése ajánlólag terjeszti fel a *szendrőládi* egyház azon kérelmét, hogy az egyház templomépítési, toronyjavítási és iskolaépítés céljaira az egyházkerületi pénztárból 10,000 korona kölcsönt vehessen fel.

Egyházkerületi közgyűlés a felsőborsodi egyházmegye ajánlata alapján a szendrőládi egyház iratait további eljárás végett az egyh.-ker. pénzügyi választmányhoz teszi át.

110. Ugyanazon egyházmegye pártolólág terjeszti fel megerősítés végett a *sajókazai* egyház adásvételi szerződését, mely szerint az egyház a tulajdonát képező, a sajókazai 120. sz. tjkvben 1242., 1195. és 1140. hrsz. a. foglalt parlag szőlők alatt lévő kőszén kiaknázási jogát 112 korona 50 fillérért eladta.

A felsőborsodi egyházmegye ajánlata alapján egyházkerületi közgyűlés a jelzett eladást jóváhagyja s a bemutatott adásvételi szerződést megerősíti, kiköti azonban, hogy a vételár tőke gyanánt lesz kezelendő.

111. Ugyanazon egyházmegye megerősítés végett felterjeszti a *rudabányai* egyház adásvételi szerződését, mely szerint az egyháztulajdonát képező, a rudabányai 88. sz. tjkvben 122. hrsz. a. írt szántóföldből 83 □-öl, az u. a. tjkvben 187. | a. hrsz. a. írt ingatlanból 378 □-öl, a 87. sz. tjkvben 188 hrsz. a. írt szántóföldből 253 □-öl területű részt eladott, összesen 690 kor. 70 fillér vételárért.

Egyházkerületi közgyűlés a felsőborsodi egyházmegye ajánlata alapján a jelzett eladást jóváhagyja, a bemutatott adásvételi szerződést megerősíti, kiköti azonban, hogy a befolyt vételár elidegeníthetlen tőke gyanánt kezeltessek s csak kamatai fordíttassanak az eddigi célra.

112. A felsőzempléni egyházmegye f. é. tavaszi közgyűlése jelenti hogy a M. Kir. Államvasutak Igazgatósága a *Mezőlaborcon* építendő prot. templom céljaira 166 □-öl területet adományozott, az adományról szóló nyilatkozat 4. pontját azonban, mely szerint ha „a felépítendő templom felhagyatnék, vagy bármely okból államhatóságilag beszüntetnének, köteles a mezőlaborci ref. fiókegyházközség a templom épületét záros határidő alatt saját költségén elhordatni, az egyházmegye aggályosnak találta s ezen pont törlését kérte a Máv. Igazgatóságától. A Máv. miskolci üzletvezetősége f. év ápril. 24-én kelt átiratában kéri egyházkerületi közgyűlést, hogy a nyilatkozat el- vagy el nem fogadása felett határozzon.

Egyházkerületi közgyűlés maga részéről is osztozik a felső-zempléni egyházmegye által kifejezett aggodalmakban, ezért amidőn a Máv. Igazgatóságának szíves adományáért hálás köszönetet mond, a végleges határozat előtt tisztelettel felkéri a Máv. Igazgatóságát, hogy a nyilatkozat hivatkozott 4. pontját törölni méltóztassék.

113. Ugyanazon egyházmegye ajánlólag terjeszti fel a *ladamóci* egyház az iránti kérelmét, hogy 3000 korona adósságának rendezésére az egyházkerületi pénztárból ugyanily összegű kölcsönt vehessen fel.

Egyházkerületi közgyűlés a *ladamóci* egyház kérelmét a kölcsön felvételről a felső-zempléni egyházmegye ajánlata alapján teljesíti, az iratokat a további eljárás végett az egyházkerület pénzügyi választmányhoz teszi át.

114. A gömöri egyházmegye f. é. tavaszi közgyűlése ajánlólag terjeszti fel megerősítés végett a *naprágyi* egyház négyrendbeli adásvételi szerződését, melyek szerint az egyház a régi iskolai telket és épületeket 5000 koronáért eladja, új iskolahelyül pedig 8000 koronáért egy telket vesz a rajta lévő épületekkel; valamint 35 hold erdőt vásárol a papi és tanítói tűzifa céljaira 9000 koronáért, végül a lelkészi kert nagyobbítására a szomszédos 267 □-öl területű kertet megvette 600 koronáért.

Egyházkerületi közgyűlés a gömöri egyházmegye ajánlata alapján mindezen ügyleteket jóváhagyja s a bemutatott négy adásvételi szerződést megerősíti.

115. A gömöri egyházmegye f. é. tavaszi közgyűlése ajánlólag terjeszti fel a *zádorfalvai* egyház adásvételi szerződését, mely szerint az egyház a zádorfalvai 30. sz. tjkvben A I. 5 sor 206 hrsz. a. felvett pincét 500 korona vételáron megvette.

Az egyházmegye ajánlata alapján a vételi ügylet jóváhagyatik s a bemutatott szerződés megerősítettik.

116. Az ungi egyházmegye f. é. tavaszi közgyűlése ajánlólag terjeszti fel a *nagygejőci* és a *kisráti* egyházak kérévényeit, melyben az egyházkerülettől az előbbi 4000, az utóbbi 3000 korona kölcsön felvételét kéri lelkészlak, — illetőleg iskola építési költségek fedezésére.

Egyházkerületi közgyűlés mindkét egyháznak a kérelmét, az ungi egyházmegye ajánlata alapján teljesíti s az íratokat további eljárás végett átteszi a pénzügyi választmányhoz.

117. Ugyanazon egyházmegye pártolólag terjeszti fel megerősítés végett a *nagygejőci* egyház adásvételi szerződését, mely szerint az egyház a lelkész használatában levő belsőség kibővítésére a nagygejőci 22. sz. tjkvben 46. hrsz. a. foglalt ingatlanak 71 □-ölet tevő részét 710 korona vételárért megvette.

Az ungi egyházmegye ajánlata alapján a jelzett vételi ügylet jóváhagyatik s a bemutatott szerződés megerősítettik.

118. Az ungi egyházmegye esperese felterjeszti a *gálocsi* egyház azon kérelmét, hogy a Gazdasági és Kereskedelmi Hitelintézettől 10,000 korona törlesztéses kölcsönt vehessen fel.

Egyházkerületi közgyűlés a kölcsön felvételét azzal a feltétellel engedi meg, hogy f. é. őszi egyházkerületi közgyűlésre úgy a gálocsi egyháztanács és egyházközségi közgyűlés, mint az ungi egyházmegyei közgyűlés jegyzőkönyvei e tárgyra vonatkozólag felterjesztendőek.

119. A Reform. Énekvezérek Egyesületének emlékirata és alapszabályai bemutatva,

tanulmányozás és javaslatétel végett az egyházkerületi jegyzőknek adatik ki.

120. Olvastatik a felsőborsodi egyházmegye jegyzőkönyvi kivonata, melyben a nevezett egyházmegye tanítóegyesületének felterjesztése alapján az Orbán-féle Magyarország Történetének újból való kiadatását indítványozza.

Mivel az egyházkerület tankönyvszükségletét a Sárospataki Irodalmi Kör van hivatva ellátni, másrésről az Irodalmi Kör kiadásában épp mostanában jelent meg egy, a közvélemény és a hivatalos bírálat által egyaránt kitüntetett kézikönyv, az ügy minden oldalú mérlegelése céljából a felsőborsodi indítványt közgyűlésünk átteszi az Irodalmi Körhöz és az egyházmegyei tanügyi bizottságokhoz, jelentésüket őszi közgyűlésünkre múlhatatlanul beavárván.

121. A budapesti *Bethlen Gábor-kör*, melynek feladata a fővárosba került ref. ifjaknak megmentése az erkölcsös és vallásos élet számára, azzal a kéréssel fordul a püspök úrhoz, hogy valamelyik vasárnapon, vagy a reformáció emléknapján részére gyűjtés eszközöltessék.

Egyházkerületi közgyűlés a legmelegebben méltányolja a *Bethlen Gábor-kör* hasznos és nemes szolgálatait; azonban mivel a közhirdetésre felvett jótékonycélú intézmények névjegyzéke már megállapított, másrésről az ilyen célokra felhasználható alkalom már régebben mind lefoglaltatott, bármennyire kívánja is az egyesület törekvéseinek a sikerét, kérését nem teljesítheti.

122. A budapesti Prot. Orsz. Árvaegylet választmánya pénzbeli segélynyújtásra kéri fel egyházkerületünket.

Az árvák gondozása és nevelése körül kifejtett hasznos és eredményes tevékenységét a nevezett egyesületnek közgyűlésünk elismeréssel méltányolja; azonban azonfelül, amit már eddig

is szíves készséggel gyakorolt kerületünk az Orsz. Prot. Árvaegylettel, hogy t. i. fölvette a közhirdetésre elrendelt jótékony intézmények sorába, érte ez alkalommal sem tehet többet s külön segélyben nem részesítheti.

123. Olvastatik *Harsányi Sándor* homesteadi ref. lelkész beadványa, melyben engedelmet kér arra, hogy egyházkerületünk konfirmációi kátéját némi szükséges módosítással angol nyelvre lefordíthassa.

Egyházkerületi közgyűlésünknek nincs kifogása az ellen, hogy *Harsányi Sándor* homesteadi ref. lelkész, egyházkerületünk konfirmációi kátéját némi módosításokkal angol nyelvre lefordítsa.

124. A Hegedűs és Sándor cég arra kéri egyházkerületünket, hogy a kiadásában megjelenő egyháztörténeti irkák kötelező használatát, az előnyös ajánlatok elfogadása mellett a kebelbeli népiskolákban mondja ki.

Hegedűs és Sándor debreceni jeles egyházi könyvkiadó cég kérését, a gondos szerkesztésben és kiállításban megjelent egyháztörténeti irkákra vonatkozólag, véleményezés végett egyházkerületünk átteszi a Sárospataki Irodalmi Körhöz és az egyházmegyei tanító-testületekhez azzal a felhívással, hogy őszi közgyűlésünkhöz javaslataikat adják be.

125. Olvastatik *Illés Ferenc* ny. tanító beadványa, melyben több rendbeli panaszára orvoslást kér.

Egyrésztől, mivel a beadvány nincsen felszerelve, másrésztől a rendes és törvényes út elkerülésével került közgyűlésünk elé, a kérvény visszautasítatik.

126. Ifj. Lukács Gyula fővárosi hírlapíró 1908. december 15-én kelt, egyházkerületünk elnökségéhez intézett levelében egy „*Prot. Központi Sajtóiroda*“ című nyomatos ujság létesítésére ad be ajánlatot következő feltételek mellett: A hírszolgálat költsége a ref. Konventet, az ág. hitv. ev. egyházegyetemet, a két egyház kerületeit, az erdélyrészi ev. és az unitárius egyházat évenként és egyenkint 323 koronával terhelné. Ezen 323 koronás átalányösszeg ellenében az illető egyetemes egyház, vagy egyházkerület minden gyűlésén jelen leszek, a vidéki egyházkerület gyűléseire elutazom, a tudósítást elkészítem, minden egyes esetben az illető elnökségnek, mint legilletékesebb elbírálónak, vagy megbízottjának bemutatom s jóváhagyása után a fővárosi lapok, valamint kívánatra a megjelölendő vidéki lapok útján publikálom. Az évközben előforduló egyéb híreket szintén a lapokhoz továbbítom s az esetleg kényesebb személyi, vagy más ügyekben az illető elnökségtől a szükséges utbaigazítást kikérem. A fővárosi lapoknál az átvételt biztosítom. Természetesen arra nem kötelezhetem magamat, hogy a kevésbé érdeklődő lapok hosszú tudósítást vesznek át... Az egyházi szaklapok a sajtóiroda összes kiadásait teljesen ingyen kapják. Az engedélyezés egy próbaévre szólna. Amennyiben tapasztalni méltóztatik, hogy a vállalt feladatnak becsülettel és az első évre nagyon is elegendő mértékben megfelelttem, az első esztendő leteltével valamivel hosszabb időhöz kötött megbízást fogok kérni. Jelenti továbbá a püspök úr, hogy mivel a többi érdekelt felek a nevezett sajtóiroda felállításához már a maguk részéről hozzájárultak, másrésztől a nélkülözhetetlen kedvezmények kieszközlése miatt a nyomatosnak januárban okvetlenül meg kellett indulnia s végül, mivel annak szükségéről és életrevalóságáról az elnökség meggyőződött, a nevezett vállalat megindításához kerületünk részéről a felhatalmazást megadta s az első negyedévi összeget, 80·70 koronát utalványozta.

Egyházkerületi közgyűlésünk a püspök úr eljárását helyeslőleg és köszönettel tudomásul veszi; ifj. Lukács Gyula úr ajánlatát a kifejezett és idézett feltételek mellett elfogadja s erről jegyzőkönyvi kivonat alakjában, melynek vételét

és elfogadását a nevezett hirlapíró úr igazolni tartozik, értesíteni rendeli.

127. Olvastatik a *Magyar Tudósító* című nyomatos ujság szerkesztőségének beadványa, melyben *Prot. Országos Sajtóiroda* felállítására tesz ajánlatot.

Mivel az összes körülmények megfontolásával az összes érdekelt tényezők már ifj. Lukács Gyulának adtak felhatalmazást arra, hogy egyházi ügyeink felől nyomatos vállalata útján értesítse a magyar sajtót, a *Magyar Tudósító* ajánlatát közgyűlésünk el nem fogadhatja s vállalatát nem támogatja.

128. Tárgysorozat kimerítettén, elnökség szükségesnek látja kijelenteni, hogy a legközelebbi őszi gyűlés a szokott helyen Sárospatakon fog megtartatni és pedig — noha a múlt év őszen a lelkész-szentelés elmaradt — szentelési ünnepély nélkül.

Elnökség tájékoztató jelentését a közgyűlés tudomásul veszi.

129. A jegyzőkönyv hitelesítés — a délelőtti és délutáni folytonos tárgyalások miatt — lehetlenné lévén, *Dókus Ernő* f. zempléni egyhm. gondnok indítványozza, hogy az elnökség által meghatározandó időben megtartandó jkv-hitelesítés ne egy-két gyűlés-tag jelenlétében, hanem legalább is az esperesek és egyházmegyei gondnokok részvételével történjék — a dolog érdeméhez mérten.

Közgyűlés az indítványt helyesléssel fogadja s felkéri az elnökséget, hogy a hitelesítésre nézve annak értelmében intézkedjék.

130. Kun Bertalan püspök, forró köszönettel adozván mindazoknak, a kik a közgyűlésben való munkás részvételökkel egyházkerületünk iránti szeretetüket tiszteletreméltóan iga-

zolták s hálát adván a kegyelem Istenének, hogy a nehéznek tetsző feladatokon is átsegítette egyh.-ker. közgyűlésünket s magát s elnöktársát továbbra is az egy.-ker. gyűlés szeretetébe és bizodalmaiba ajánlván,

a közgyűlést az elnökség iránti elismerő nyilatkozatok között bezárja.

Hitelesített Miskolcon, 1909. július hó 20. napján.

JEGYZETTÉK:

Radácsi György egyh. főjegyző az 1—8., 10., 15., 16., 19., 21., 59—65., 67—70., 128—130.

Czinke István egyh. aljegyző a 21., 35., 36.

Vattay László egyh. aljegyző a 9., 11., 17—20., 33., 66., 71—74., 76., 91., Bir. I.—II.

Dr. Finkey Ferenc vil. aljegyző a 12—14., 22—29., 92—118., Bir. III.

Dr. Mitrovics Gyula vil. aljegyző a 30—32., 34., 37—58., 75., 119—127.

I. BIRÓSÁGI ÜGYEK.

I. A hernádnémetii lelkész-választás.

A tiszáninneni ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának, mint felebbviteli bíróságnak, a *hernádnémetii* lelkészválasztás ellen beadott panasz tárgyában Miskolcon 1909. évi március hó 18-ik napján tartott időszaki tanács-ülésében felvett jegyzőkönyve.

Jelen vannak: Kun Bertalan püspök, (tárgyalást vezető elnök) és báró Vay Béla egyházkerületi főgondnok, elnöklete alatt: Nagy Ignác alsóborsodi esperes, Ragályi Géza tornai esperes, Hutka József felsőzempléni esperes, Léway József e.-ker. világi, Zombory Gedő e.-ker. lelkészi tanácsbíró, Vattay László e.-ker. jegyző, mint jegyző és előadó, Bizony Ákos e.-ker. ügyész.

Horváth Pál képviselőjében: Dr. Németh Imre ügyvéd.

Megállapított, hogy a bírák között érdekeltiségi viszony nem forog fenn.

Tárgyalást vezető elnök az ülést az ügy megnevezésével megnyitván, felhívja előadót az ügy ismertetésére.

Előadó ismertetvén az ügyet, felolvassa az alsózempléni egyházmegye időszaki bíróságának 1908. évi nov. hó 19-én Sárospatakon tartott ülésében hozott azon ítéletét, mely szerint Horváth Pálnak a hernádnémetii egyházba történt megválasztását megsemmisíti, az új választást elrendeli, ezen választáskor Horváth Pált a választásra jogosultak közül kizárja, a felmerült vizsgálati és bírósági költségekben elmarasztalja.

Egyházkerületi bíróság, mint közigazgatási fellebbezési bíróság, Horváth Pál turterebesi lelkész és Lengyel Sámuel és társai hernádnémetii lakos, egyháztagoknak fellebbezése folytán, a hernádnémetii lelkészválasztás ügyében az alsózempléni első folyamodású bíróságnak 1908. nov. 19-én hozott ítéletét vizsgálat alá vevén, abban a mai napon, egyhangulag, a következő végzést hozta:

Végzés :

Egyházkerület bírósága az alsózempléni egyházmegye időszaki tanácsának a hernádnémetii lelkészválasztás ügyében 1908. nov. 19-ik napján Sárospatakon tartott ülésében hozott ítéletét, a felterjesztett iratok, valamint a megejtett vizsgálat hiányos volta, az első fokú bíróság szabálytalan megalakítása és a panaszlott fél kihallgatásra és tárgyalásra való megidézésének elmulasztása miatt, feloldja s utasítja az alsózempléni egyházmegye bíróságát, hogy a választás ellen beadott panaszlevélben foglalt aláírások valóságának megvizsgálata, Horváth Pálnak, az iratokhoz csatolt két levél szerzőségére nézve a kihallgatása s esetleg, ebben a részben írás-szakértők megkérdezése után, Zitás Bertalannak, mint bírónak a mellőzésével, — a panaszlók, a panaszlott s a hernádnémetii egyházképviselőtének szabályszerű megidézése s a törvény idevonatkozó összes intézkedéseinek szigorú betartása mellett, tartson új bírói tárgyalást.

Egyházkerület bírósága, úgy a Horváth Pál, mint a hernádnémetii hívek részéről beadott fellebbezésben, az egyházi felsőbb hatóságokkal szemben használt tiszteletlen hangot helyteleníti és megrójjja.

A jelen bírósági tárgyalás költségeit 100 koronában állapítja meg, amelynek a panaszlóktól 30 nap alatt leendő behajtására az alsózempléni esperest utasítja.

Bíróság arra is utasítja az alsózempléni esperest, hogy a további eljárás költségeinek fedezésére a panaszlóktól újabb megfelelő összeget követeljen be.

Indokok:

Az első fokú bíróságnak fel kellett volna terjesztenie egyházkerületünk bírósága elé mindazokat az iratokat, amelyek ebben az ügyben készítették és hozzá beadattak, — azért, hogy bíróságunk tisztán lássa az egész ügyet. Így pl. fel kellett volna terjesztenie a pályázók névsorát s azok kérvényeit, hogy lássa a bíróság, hogy hányan vannak s kik és minő képesítettségű egyének a pályázók. S ha esetleg Horváth Pál kizáratnék: hányan s kik maradnak még bent a pályázók sorozatában? Továbbá fel kellett volna terjesztenie azt a jegyzőkönyvet, amelyet az egyházmegyei-bizottság az esperes elnöklete alatt készített akkor, amikor a pályázók törvényszerű minősítését megvizsgálta. — (II. t.-c. 17—18. §.) Ebből tudta volna meg a felsőbb bíróság, hogy nem záratott-e ki a sorból érdemes ember? s nem állott-e egyik vagy másik pályázó fegyelmi eljárás alatt? Fel kellett volna terjesztenie a választók névjegyzékét is, hogy lássa a bíróság azt a számbeli viszonyt, amelyben a panaszlók és az ítélet ellen fellebbezők száma áll, a gyülekezet összes választóinak a számához képest.

A II. t.-c. 42. §-a kimondja, hogy „lelkészválasztás ellen csak az illető egyházközség választó-jogosult tagjai emelhetnek panaszt. . .“ A vizsgálati jegyzőkönyvben nincs nyoma annak, hogy megvizsgáltatott volna az a kérdés, hogy a panaszlevél aláírói választók-e, vagy nem választók? s a panaszlevelet tényleg ők irták-e alá, vagy nem?

Nem le't vizsgálva, a beadott iratok szerint az sem, hogy a Horváth Pálnak tulajdonított két levelet tényleg ő írta-e, vagy nem ő írta? A bírói ítélet indokolása azt mondja ugyan, hogy . . . „a választást feltétlenül megsemmisítő tényállás kétségtelenül beigazolást nyert . . .“ De egyházkerületünk bírósága ezt a beigazolást nem látja, mert Horváth Pál a vizsgálat helyére és idejére meg nem idéztetett, ott ki nem hallgattatott, a tárgyaláson meg nem jelent s oda meg se hivattatott, fellebbezésében pedig a levelek szerzőségét határozottan megtagadja. Tehát ezen a legfőbb okon, mivel senkit kihallgatás nélkül elítélni nem lehet, nem szabad, az első fokú bíróság ítéletét feloldani, a vizsgálatnak ebben az irány-

ban való megejtését és kibővítését elrendelni kellett, úgy hogy az újabb vizsgálatra és tárgyalásra a panaszlott is megidéztesék.

A Horváth Pál kézírása és a neki tulajdonított két levél azonosságának az írás szakértők által leendő megvizsgálása abban az esetben mondatik ki szükségesnek, ha Horváth Pál a tagadása mellett továbbra is megmarad, amikor, t. i. egyrészről a levelek szerzőségét valószínűvé tevő erkölcsi motívumok, másrészről pedig az ő tagadása egymással szembeállanak.

Zitás Bertalannak, mint bírónak, az ügy új elbírálásánál való mellőzése azért mondatik ki, mert ő a hernádnémetii lelkészválasztásnál választási elnök volt, — már pedig a törvény szerint, (V. t.-c. 49. §. c., —) mint bíró, senki sem vehet részt olyan ügyek elbírálásában, amelyekben, mint eljáró, vagy közbenjáró működött.

Ezekből az okokból az első fokú bíróság ítéletét feloldani és a bíróságot a vizsgálat kibővítésére és új tárgyalás megtartására utasítani kellett.

A fellebbezésnek az a része, amely más bíróság kiküldését kívánja, sem személyi, sem tárgyi okokból figyelembevehető nem volt.

A választás ellen beadott panasz 8-ik pontjában említett és az első fokú bíróság ítéletének az indokolásába is felvett fenyegető eset kérdése a pályázati kérvények felett való tanácskozás idején lett volna elintézendő s amennyiben az a felterjesztett iratok szerint már elévültnek is látszik, a jelen bírói határozat meghozatalánál mellőzendő volt.

A felmerülő költségek fizetésére a panasztevők azért köteleztettek, mert a végérvényes ítélet meghozataláig a költséget ők kötelesek előlegezni. (V. t.-c. 72 és 98. §§.)

Kelt, a tiszáninneri ref. egyházkerület időszakai bíróságának Miskolcon 1909. március 18-án tartott ülésében.

br. VAY BÉLA

ref. főgondnok,
világi elnök.

KUN BERTALAN,

ref. püspök,
egyházi elnök.

VATTAY LÁSZLÓ,

jegyzőkönyvvezető,

II. Illés János fonyi tanító fegyelmi ügye.

A tiszáninneri ref. egyházkerület fegyelmi bíróságának, mint fellebbviteli bíróságnak Illés János fonyi tanító fegyelmi ügyében Miskolcon 1909. március 18-ik napján tartott időszaki tanács-ülésében felvett jegyzőkönyve.

Jelen vannak: Kun Bertalan püspök (tárgyalást vezető elnök) és báró Vay Béla egyházkerületi főgondnok elnöklete alatt: Nagy Ignác alsóborsodi, Ragályi Géza tornai, Hutka József felsőzempléni esperesek, Léway József és Zombory Gedő e.-ker. tanácsbírák, Vattay László e.-ker. jegyző, mint jegyzőkönyvvezető, Bizony Ákos e.-ker. ügyész. Előadó: Ragályi Géza.

Tárgyalást vezető elnök az ülést az ügy megnevezésével megnyitván, felhívja előadót az ügy ismertetésére.

Előadó ismertetvén az ügyet, felolvassa az abauji egyházmegye fegyelmi bíróságának Kassán 1908. szeptember 8-ik napján ez ügyben hozott ítéletét, amely Illés János fonyi tanítót az egyházi V. t.-c. 34. §. A. 1. 2. 3. 4. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségben bűnösnek mondja ki s ezért az V. t.-c. 35. §. c. pontja alapján, az abauji ref. egyházmegyei tanítói gyámintézet javára, végrehajtás terhe alatt 30 napon belől megfizetendő 100 korona pénzbüntetésre és a felmerült 24. kor. eljárási költség viselésére ítélte.

Illés János ezen ítélet ellen fellebbezést nyújtott be, melyben az ítélet megváltoztatását és felmentését kéri. A panaszosok és az egyházmegyei ügyész az ítélet súlyosbitását kérelmezik.

A tiszáninneri ref. egyházkerület fegyelmi bírósága, mint fellebbviteli bíróság zárt ülésben egyhangulag a következő ítéletet hozta:

Ítélet:

Az abauji egyházmegye fegyelmi bíróságának ezen ügyben hozott ítélete indokainál fogva helyben hagyatik.

Kelt, a tiszáninneri ref. egyházkerület időszaki bíróságának Miskolcon 1909. március 18-án tartott ülésében.

br. VAY BÉLA
ref. főgondnok,
világi elnök.

VATTAY LÁSZLÓ,
jegyzőkönyvvezető.

KUN BERTALAN,
ref. püspök,
egyházi elnök.

III

JEGYZŐKÖNYV.

Felvéttetett a tiszáninneri ref. egyházkerület közigazgatási bíróságának, mint felebbviteli bíróságnak 1909. június 9-én Miskolcon tartott üléséről.

Jelen voltak: Ragályi Géza legidősb esperes és Meczner József legidősb egyh.-m. gondnok (vezető elnök) elnöklete alatt Révész Kálmán, Hutka József, Nagy Ignác, Csabay Pál, Szücs István esperes, br. Vay Elemér, Dókus Ernő egyh.-m. gondnokok, Radácsi György, dr. Tüdős István egyházkerületi tanácsbírák, dr. Finkey Ferenc egyh.-ker. aljegyző, mint jegyző és előadó.

Tárgy: *Ölbey János cigándi lelkész felebbezése* az alsózempléni egyházmegye közigazgatási bíróságának Sárospatakon 1909. ápril 27-ikén özv. Páricsy Józsefné által Ölbey János ellen 616 kor. iránt indított perében hozott ítélete ellen.

Elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a jelenlevő bírák ellen sem hivatalból figyelembe veendő érdekelt-ségi eset nem forog fenn, sem a felek részéről a bírák valamelyike ellen törvényen alapuló érdekelt-ségi kifogás nem emeltetett s így a bíróság szabályszerűen megalakult. Elnök felhívására előadó előszóval ismerteti az ügyet, majd felolvassa az alsózempléni egyházmegye közigazgatási bíróságának 1909. ápril 27-én e tárgyban hozott ítéletét, mely szerint Ölbey János cigándi lelkész köteleztetett, hogy özv. Páricsy Józsefnének 616 kor. tőkét 15 nap alatt fizessen meg. Ismerteti előadó ezen ítélet ellen Ölbey János által írásban beadott felebbezést, erre a tiszáninneri ref. Egyházkerület közigazgatási bírósága, mint felebbviteli bíróság zárt ülésben egyhangúlag következően

ítélt :

Az alsózempléni egyházmegye közigazgatási bíróságának e tárgyban hozott ítélete indokainál fogva helybenhagyatik.

Kmft.

MECZNER JÓZSEF,
a bíróság világi elnöke.

RAGÁLYI GÉZA,
a bíróság egyházi elnöke.

DR. FINKEY FERENC,
jegyzőkönyvvezető.

FÜGGELÉK.

I.

A tizáninneri ref. egyházkerületi miskolci felsőbb leányiskola tanárainak és tanítónőinek szolgálati szabályzata.

1. §. A miskolci ref. felsőbb leányiskola tanítószemélyzetét alkotják: az élethosszig választott, középiskolai képesítésű *igazgató* vezetése alatt részint középiskolai, részint polgári iskolai képesítésű tanárok, illetőleg tanítónők.

2. §. a) *Rendes* tanárok, illetőleg tanítónők azok, akik állandó, rendszeresített tanszéken rendes tanári, illetve tanítónői fizetéssel élethosszig megválasztva működnek.

b) *Helyettes* tanárok, illetve tanítónők azok, akik rendes tanár vagy tanítónő akadémizálására esetén rövidebb-hosszabb időre ideiglenesen vagy rendes tanszék megüresedése esetén teljes képesítettség híján átmenetileg, 1—3 évre helyettes tanári, illetve tanítónői fizetéssel alkalmaztatnak.

c) *Segéd* tanárok, illetve tanítónők azok, akik rendszeresített segédtanári, illetve segédtanítónői tanszékre megválasztva, az ahhoz kötött fizetéssel működnek.

d) *Óraadó* tanárok, illetve tanítónők azok, akik egyes tantárgyakat tiszteletdíjért rövidebb-hosszabb ideig tanítanak.

I.

A tanár- és tanítónő választás és alkalmazás módjai.

3. §. Tanár (tanítónő)-választásnak csak tanszék (rendes vagy segéd) felállításakor vagy megüresedésekor van helye.

4. §. Tanár (tanítónő)-alkalmazáson a helyettes és óraadó tanárnak, illetve tanítónőnek működésre való felhatalmazása értendő.

5. §. Megüresedik a tanszék:

- a) lemondás,
- b) nyugdíjazás,
- c) fegyelmi bíróság által való elmozdítás és
- d) halálozás által.

6. §. A tanszék felállításakor vagy megüresedésekor a betöltés iránt az intézet felügyelő-bizottsága, illetőleg annak elnöksége intézkedik, oly formán, hogy a pályázatot az igazgató által kihirdetetteti s a tanári kar meghallgatásával javaslatot tesz a választásra az egyházkerületi közgyűlésnek.

7. §. A tanár v. tanítónő alkalmazása felől a felügyelő-bizottság a tanári kar ajánlata alapján saját hatáskörében intézkedik s intézkedését jóváhagyó tudomásvétel végett bejelenti az egyházkerületi közgyűlésnek.

8. §. Rendes tanárnak ajánlhatók és választhatók azok, a ref. s ilyenek nem létében más protestáns vallású, feddhetetlen életű magyar állampolgárok, akiknek az 1885. XXX. t.-c. által előirt államérvényes középiskolai tanári oklevelük van. (E. T. VI. 75. 77. §.)

9. §. Rendes tanítónőnek, olyan feddhetetlen életű, elsősorban ref., ilyenek nem létében más protestáns vallású magyar nők ajánlhatók és választhatók, akiknek polgári iskolai tanítónői képesíttségük van. (E. T. 58. §.)

10. §. Vallástanáruil olyan ref. vallású egyén választható, aki a konvent által a középiskolai vallás tanításra megkívánt képesítéssel bír.

11. §. Helyettes és óraadó tanárokül, illetve tanítónőkül alkalmazhatók: elsősorban az illető tanítási szakcsoportból oklevéllel bíró egyének, ilyenek hiányában olyan egyének, akik ha nincs is még oklevelük, de a megfelelő tanár- vagy tanítónőképző tanfolyamot elvégezték s bizonyítani tudják, hogy különösen arra a szakra készültek, amelynek tanítására vállalkoznak vagy pedig az illető szakbeli képzettségüket, egyszersmind kellő általános műveltségüket is irodalmi munkásságukkal igazolják. (E. T. VI. 58. 80. §.) A rendes tanszéken teljes képesítettség híján alkalmazott helyettes tanár, illetve tanítónő alkalmaztatása legfeljebb 3 évre terjed.

12. §. Az óraadó tanárok alkalmaztatása rövidebb-hosszabb időre szól. Hosszabb alkalmaztatás esetén is azonban megbízatásukat iskolai évről-iskolai évre nyerik. Megjegyzendő azonban, hogy e szabály az eddig szerzett jogokat sértetlenül hagyja.

13. §. A rendes tanárok, illetve tanítónők működésük megkezdése előtt a tanári testület jelenlétében a felügyelő-bizottság ülésén felelszüknek. A helyettes tanárok, illetve tanítónők rendes tanárrá, illetve tanítónővé történt megválasztásuk után esküsznek föl. Az eskü minta a következő :

Én N. N. esküszöm az élő Istenre, hogy tanári (tanítónői) hivatalomat híven, buzgón és szorgalmasan folytatom; magamat minden iskolai ügyben egyházkerületünk végzéseivel alkalmazom; tanításaimban a tiszta protestáns keresztyénséget és a jó erkölcsöket, hazánk, egyházunk törvényes szabadságát meg nem sértem, sőt ápolni és erősíteni törekszem; a tudományokban erőm s életem fogytaig folyvást előre haladni s azokat szorgalmasan és sikeresen tanítani, a tanuló ifjúság kebelében a műveltséget, jó rendet és tiszta erkölcsöket teljes erőmmel fenntartani és előmozdítani igyekszem. Isten engem úgy segítjen!

II.

Igazgató választás.

14. §. Az igazgatói állásra csakis református vallású középiskolai oklevéllel bíró olyan férfi tanár választható vagy hívható meg, aki a tanári állás elnyeréséhez az egyházi törvényekben és a szabályzatban megszabott követelményeknek mindenben megfelel. Kivéven a rajz, torna, ének tanárokat, kik igazgatóvá meg nem választhatók. Megválasztása élethosszigra szól.

15. §. Megüresedik az igazgatói állás azon esetekben, mint a rendes tanszék. (5. §.)

16. §. Az igazgatói állás betöltésénél az egyébként megfelelő egyének közül elsőbbségben részesítendőek azok, akik tanári szolgálatuk ideje alatt a felsőbb leánynevelés terén működtek és működnek s ezek között is első sorban azok, akik felsőbb leányiskolánknál működnek.

17. §. Az igazgatói állás megüresedése esetén a felügyelőbizottság a tanári kar kebeléből, annak meghallgatásával helyettest bíz meg az igazgatói teendőik ellátásával. A betöltés felől ugyan csak a tanári kar meghallgatásával és a felügyelőbizottság javaslata alapján az egyházkerületi közgyűlés intézkedik.

III.

Az igazgató, a tanárok és tanítónők jogai.

18. §. Az igazgató, a tanárok és tanítónők jogai autonómtestületiek és személyiek.

19. §. *Autonóm* testületi jogaikat a tanári szék útján gyakorolják.

rolják, melynek tagjai a felsőbb leányiskola valamennyi rendes és helyettes vagy segéd tanára, illetve tanítónője. A tanári kar véleménye a tanári székeken és értekezleteken eltérő nézetek felmerülése esetén szavazás útján állapíttatik meg. A kisebbségnek joga van kisebbségi véleményét jegyzőkönyvbe vétetni s ha szükségesnek látja a felsőbbség elé terjeszteni, Az igazgatónak joga van bármely ügyben külön előterjesztéssel élni.

20 §. A tanári széken tanügyi, nevelési, közigazgatási és rendtartási ügyekben minden rendes, helyettes és segéd tanár illetve tanítónő szavazati joggal bír, tanári tisztségek betöltésénél, tanári képviselők választásánál, nem különben az igazgató s tanár, valamint tanítónő jelölésnél és ajánlásnál azonban csakis a rendes tanároknak és tanítónőknek van szavazati joguk.

21 §. Az óraadó tanárok, illetve tanítónők csakis tanácskozási joggal bírnak és csakis azon esetekben, amikor a növendékek tanulmányi és fegyelmi dolgainak elbírálása kerül tárgyalásra.

22 §. Tanári tisztségekre és képviselőségekre csak rendes tanárok, illetve tanítónők választhatók, torna-, zene- és énektanár kivételével.

23 §. Az intézetet egyénekkel, testületekkel, hivatalokkal szemben mindig az igazgató, vagy helyettese képviseli, ünnepélyesebb alkalmakra az igazgató mellé a küldöttség tagjai a tanári kar által annak kebeléből szabadon választhatók. (Bárki választható és kiküldhető.)

24 §. Hivatalos kiküldetésekért — amelyeket a felügyelőbizottság az iskola fenntartó nevében eszközöl, vagy a tanári kar által eszközöltet — ideértve a tanulmányi kirándulásokat is, a város határain kívül, úti- és napidíjak járnak. Utidíjjul a II. oszt. vasuti s esetleg a bérkocsidíj, napidíjjul 10 K., a fővárosban 16 K. számítandó fel, a megkezdett nap mindig egy napnak számíttatván.

25 §. A felügyelő bizottságba a tanári kar a saját kebeléből képviselőket küld, akiket 6 évre szavazattöbbséggel választ. (E. T. VI. t. c. 98. §. második bekezdés) s akiknek száma a felügyelőbizottság tagjai számának egyharmadát az igazgatóval együtt, aki hivatalból tagja, meg nem haladhatja.

26 §. A tanári kar véleménye meghallgatandó: a tanterv, a fegyelmi és rendtartási szabályok megállapításánál a tanár- és

tanítónő választás és alkalmazásnál, az igazgató választásnál, az igazgatói hatáskör szabályozásánál, illetve mindezek változtatásánál, nem különben az egy hónapon túl terjedő helyettesítés beosztásánál, az igazgatói állás megüresedésekor elő álló helyettesítésnél, valamint a tanulmányi célból történő hosszabb szabadságolásnál. (E. T. VI. t.-c. 79. 81. 89. 90. 94. 96. §§.)

27. §. Az igazgató, a tanárok, illetve tanítónők *személyi* jogai :

a) Az igazgató, a rendes tanárok, illetve tanítónők élet-hossziglan választatnak, szolgálatuk a halálig, lemondásig, nyugdíjazásig vagy bírói ítélettel való elmozdításig tart. (E. T. VI. t. c. 79. §.)

A nem rendes tanerők szolgálati idejét 11. 12. §-ok szabályozzák.

b) Harminc évi beszámítható szolgálat után nyugalomba vonulhatnak teljes fizetéssel (1885. XI. t.-c. 23. §.) a nyugdíj jogosultságra nézve az 1894. évi XXVII t. c. az irányado.

c) rendes tanárok és tanítónők javadalmazása áll : az állam által kiegészített törzsfizetésből, a törvényszerű korpótlékokból és lakérből, vagy megfelelő természetben való lakásból.

d) rendes tanárok törzsfizetésének mértékére, illetőleg minimumára irányadó az E. T. VI. t.-c. 85 §., illetőleg a megválasztásról szóló jegyzőkönyvnek erre vonatkozó határozata. A rendes és segéd tanítónők fizetését az E. T. VI. t.-c. 34. §. 3. pont a) b) része, illetőleg a megválasztásról szóló jegyzőkönyv szabja meg. Ezeket kiegészítik az állami fizetékiegészítésről szóló min. rendeletek.

e) A lakáspénz mind a rendes tanároknál, mind a tanító nőknél annyi, amennyi az állami fizetés kiegészítéssel (korpótlék nélkül) elért fizetési osztályban az állami tisztviselőknél Miskolcra meg van állapítva, vagy legalább is annyi, hogy az összes javadalom (törzsfizetés, korpótlék) $\frac{1}{6}$ részét tegye.

f) Tanszékhöz vagy alkalmaztatásukhoz kötött javadalmakat (törzsfizetés, korpótlékok, lakás-díj, esetleges személyi, vagy drágasági pótlék) hiánytalanul és pontosan megkapják (E. T. VI. 85. §.) és pedig évnegyedes részletekben az egyházkerületi pénztárból előre fizetve.

g) A rendes tanárok, illetve tanítónők indokolt esetekben az egyházkerületi pénztárból járó törzsfizetésük egy negyedévi

részével egyenlő előleg kölcsönt vehetnek fel s az így kapott előleg kölcsönt egy év alatt negyedévenként kamat nélkül fizetik vissza.

h) A megválasztott s ide költözött igazgatónak, férfi tanárnak és családtagjainak az ideköltözéseért a II. oszt. vasúti menetjegy, vagy jegyek árának és igazolt szállítási költségeinek megtérítésére van joga. A nőtanárnak, illetve tanítónőnek csak saját személyére szóló jegy árát s a szállítási költséget téríti meg az egyházkerületi pénztár.

i) Az igazgató a rendes tanárok és tanítónők jogosított és köteles tagjai az 1894. XXVII. t.-c. által létesített tanári nyugdíjintézetnek, melynek értelmében 30 évi szolgálat után teljes fizetésök, korábbi indokolt nyugdíjaztatás esetén a nevezett törvényben megállapított % nyugdíj ellátása jár. Az 1894. XXVII. t.-c. 3. §. b. pontja értelmében a tanári- és tanítónői fizetések után 5 % nyugdíjjáruléknak az említett §. alapján a tanárookra és tanítónőkre áthárítható 2 %-át is az egyházkerületi pénztár fizeti.

j) Az igazgató, a rendes tanárok és tanítónők hivatalukból csupán erkölcsi kihágás, súlyos kötelelességmulasztás, vagy bűntény miatt, de mindenkor csak jogerős egyházi bírói ítélettel mozdíthatók el. (E. T. 82. §.)

k) A helyettes tanár, illetve tanítónő, ha teljes képesítés nélkül, de azzal a feltétellel alkalmaztatott, hogy képesítésének oklevéllel leendő igazolása után rendes tanárnak, illetve tanítónőnek fog tekintetni, a jóváhagyó tudomásul vételt eszközölő egyházkerületi közgyűlést követő hó első napjától rendes tanárnak, illetőleg tanítónőnek tekintetik és rendes tanári, illetve tanítónői fizetés élvezetébe lép.

l) A szolgálati időbe és a korpótlékba nem csak a rendes, hanem az intézetünknel helyettes minőségben töltött idő is beszámíttatik. Másutt töltött helyettes tanári, illetve tanítónői szolgálati évek beszámítása tekintetében, a felügyelő-bizottság előterjesztésére, az egyházkerületi közgyűlés határoz, úgyszintén a nem tanári, illetve tanítónői pályán töltött működés idejének beszámítása tekintetében is.

m) Mozgósítás és háború alkalmával eltöltött katonai szolgálati idő a rendes tanári szolgálat idejébe beszámíttatik. A háború tartama alatt, a katonai szolgálat megkezdésétől számított egy éven át teljes fizetés jár, azontúl a fizetés 50%-a.

n) Az intézet orvosának bizonyítványával igazolt súlyosabb betegség miatt a rendes és rendszeresített segédtanároknak illetve tanítónőknek hosszabb, a teljes meggyógyuláshoz szükségelt szabadság időhöz van joguk, de e szabadság-idő egyhúzában egy évnél tovább nem terjedhet. Ez idő alatt teljes fizetésük élvezetében maradnak, helyettesítésükről a fenntartó testület gondoskodik. (E. T. VI. 87. §.) A szabadság-időt a felügyelő-bizottság adja meg s intézkedését jóváhagyó tudomás vétel végett felterjeszti az egyházkerületi közgyűlésnek. Joga van minden tanárnak és tanítónőnek betegség vagy más igazolt akadályoztatás esetén egy hétre az igazgatótól, egy hónapra a felügyelő-bizottság elnökségétől, ennél hosszabb időre a felügyelő-bizottságtól nyerendő szabadságra. Ugyanily körülmények között az igazgatónak is joga van szabadságra.

o) A tanulmányozás céljából kért szabadságidő maximuma egy fél évben állapítatik meg. Ennek engedélyezése az egyházkerületi közgyűlés jogkörébe tartozik.

p) A felsőbb leányiskolában működő, úgyszintén az innen nyugalomba lépett s más hivatalt nem vállalt tanárok, illetve tanítónők gyermekei tandíjmentesek és magántanulás esetén vizsgadíjmentesek is.

r) Mindazon jogok, amelyek az előző §§-okban a rendes tanárokat és tanítónőket illetőleg meg vannak állapítva, teljes mértékben vonatkoznak az intézet igazgatójára is, azzal a hozzáadás-sal, hogy az igazgató az intézetben nyer állandó, állásának megfelelő lakást s az igazgatói teendők ellátásáért külön megállapított tiszteletdíjat. (E. T. VI. 85. §. c.) S ha az igazgatói állás halálozás által üresedik meg, hátra maradtott családja a lakásnak élvezetében — kivéven a hivatalos célra szánt részét — egy fél évig háborítlanul meghagyatik.

s) Ugyanezen elbánás, illetve rendelkezés áll azoknak a tanároknak elárvult családja is, akik később, esetleges építkezés által az intézettől természetben nyerendik lakásukat.

IV.

Az igazgató, a tanárok és tanítónők kötelességei.

28. §. Az igazgató kötelessége: a) az intézet tanítási és nevelési ügyének a vezetése, ellenőrzése és az ügykezelés, mely kö-

telességek teljesítésére az E. T. VI. 96. §. 2-ik bekezdése értelmében részletes útasítás bocsáttatik ki.

b) Az igazgató kötelességei közé tartozik még a szorosabb értelemben vett tanítási és nevelési ügyeken kívül az intézet anyagi érdekeinek is a szolgálata. Ilyen minőségben beszedi és elszámolja a mindennemű díjakat, intézi az internátus anyagi ügyeit, annak belső ügyei felett is gyakorolja a főfelügyeletet; a pénztárnokkal együtt megkészíti a költségvetést s annak kereteiben, mindig az illető tételszámra hivatkozással 50 koronáig utalványozza a költségeket. Mindennemű, mind szellemi, mind anyagi intézkedéseért felelős és pedig első sorban a felügyelő-bizottságnak s felsőbb fokon az egyházkerületi közgyűlésnek. Fontos kötelessége még a szolgazemélyzet alkalmazása és fegyelmezése. Ily irányú rendtartási és fegyelmi intézkedéseivel szemben felelősségnek helye nincs.

c) A felügyelő-bizottságnak hivatalból tagja s állandó előadója, annak összehívása felől a felügyelő-bizottság elnökségének előterjesztést tesz s összehívása felől az elnökség megbízásából intézkedik.

d) Állását a felügyelő-bizottság ülésén az egész tanári kar jelenlétében letett esküvel foglalja el.

e) Az intézet összes ingóságait leltár mellett veszi és adja át.

f) Ha működés közben halna meg a régi leltár alapján azonnal új leltározás eszközendő.

29. §. A rendes tanároknak (tanítónőknek) hivatalukat a felügyelő-bizottság ülésén a tanári kar jelenlétében letett esküvel kell elfoglalniok. A helyettes tanárok (tanítónők) rendes tanárrá (tanítónővé) lett előlépésük után esküsznek fel ugyanott. (E. T. VI. 79. §.)

a) A tanárok (tanítónők) kötelesek szaktudományukban folyton előbbre haladni, hivatalukban lelkiismeretes hűséggel eljárni, a megszabott tanórákat pontosan megtartani, az iskolai hatóságok által megállapított tanterv alapján tanítani, az ifjúság vallás-erkölcsi és egyházas nevelésére kiváló gondot fordítani, tanítványaikkal szelíden bánni s őket a tanítási órákon kívül is szeretettel gondozni és irányítani (E. T. VI. 75. §.) Ehhez képest minden tanárnak (tanítónőnek) kötelessége az országos tanterv alapján a Konvent által megállapított általános s esetleg az egyházkerületi

közgyűlés által módosított helyi tantervben kiszabott tananyagot a tantervi útmutatások értelmében az oktatásnak minden rendelkezésre álló tan- és segéd-eszközét a lehető legintenzívebben felhasználva, teljesen elvégezni és növendékeit arra lehető legjobban elkészíteni, de viszont óvakodnia kell, hogy a maga tárgyát túlságos terjedelmesség és aprólékosság által a többi tárgyak rovására meg ne nehezítse s így a növendékek szellemi túlterhelését elő ne idézze.

b) E végből kötelesek továbbá a tanárok és tanítónők a paedagógiai szakirodalmat különösen pedig tanítás-szakjuk irodalmát és fejlődését állandóan figyelemmel kísérni és a tanításban értékesíteni.

c) Kötelesek a tanári tanácskozásokon, különösen pedig a tanítás sikerére nézve nagy fontossággal bíró módszeres értekezleteken megjelenni s az ott felmerülő kérdésekre vonatkozó nézeteiket előadni, az igazgatónak és a kartársaknak megjegyzéseit megszívlelni s az ott közösen megállapított elveket és tanítási eljárásmodot követni, természetesen anélkül, hogy saját egyéniségöket feláldozzák.

d) Kötelesek továbbá a velük ugyanazon vagy rokon szakon működő kartársaik tanítási óráit, amennyiben iskolai elfoglaltságuk megengedi, koronként meglátogatni hogy így a mások tanítási módszerét is megismerjék s amit abból követendőnek tartanak, elsajátítsák és alkalmazhassák.

e) Kötelesek tantárgyuk minden egyes nagyobb összefüggő szakaszának elvégzése után a szakaszból összefoglaló ismétlést tartani s ennek megtörténtét az osztály naplóba is bejegyezni s a tananyagot úgy osztani be, hogy az évvégi, az egész anyagot összefoglaló ismétlésekre is annyi idő jusson, hogy a tanulók túlságosan megterhelve akkor se legyenek.

f) Az iskolai év végén minden tanár (tanítónő) az egyes osztályokban tanított tárgyaiból nyilvános vizsgálatot tartozik tételni a felügyelő-bizottság egy kiküldött tagjának jelenlétében. A szeptember elején tartott pótló, javító, és magán, illetőleg felvételi vizsgákat mindig azok a tanárok és tanítónők kötelesek felvenni, akik az előző iskolai évben az illető osztályban tanítottak.

g) Kötelességök az ifjúságot a rendes, illedelmes magaviseletre, az érintkezésben a választékos finom modorra következetesen szoktatni és ebben magukat is példaképen viselni. Szigorúan ellenőrizni a növendékek iskolába járását, külső megjele-

nését, tankönyveit, füzeteit és taneszközeit, megadni nekik a szükséges útmutatásokat magaviseletükre és tanulmányaik berendezésére nézve s e tekintetben a lehetőség szerint fenntartani a szülői házzal is az érintkezést.

h) Az osztályfőeknek ezeken kívül kötelességük megtenni mindent arra nézve, ami a fegyelemnek, tanításnak és nevelésnek egységes szellemben való vezetését elősegítheti; pontosan vezetni a növendékek óramulasztásait s szükség esetén értesíteni a szüléket gyermekök hanyagságáról s egyéb kifogás alá eső dolgairól, esetleges fegyelmi eseteiről; kötelesek továbbá a tanári kar határozatának és a megállapított érdemjegyeknek megfelelően kiállítani a növendékek félévi értesítőjét és évvégi bizonyítványát; a beírási naplót, osztályzati- és anyakönyvet pontosan, hiánynélkül kitölteni, úgyszintén az esetleges javító vizsgálat eredményét a vizsgálat után azonnal bevezetni, s a bizonyítványra is ráírni; a szükséges kimutatásokat és statisztikai összeállításokat az igazgatónak beszolgáltatni.

i) Minden tanárnak és tanítónőnek kötelessége továbbá a szülékekkel és kartársaikkal való érintkezésben kellő figyelmet és előzékenységet tanusítani s a testület belső békeségének és egyetértésének ápolásában közreműködni. Társadalmi maguktartása is legyen ilyen irányú, hogy ezáltal is az intézet jó hírvének emelésére szolgáljanak. Legyenek mindannyian rajta, hogy a növendékek magatartása is ilyen legyen nem csak előljáróikkal, tanáraikkal, tanítónőikkel, hanem társaikkal szemben is s nemcsak az intézet falain belül, hanem az iskolán kívül is mindenki irányában finom, illedelmes, tisztelettudó magaviseletet tanusítsanak.

j) Minden tanár és tanítónő figyelemmel tartozik lenni az iránt, hogy a tanulók az iskola épületét, bútorzatát, általában összes felszerelési tárgyait kiméletesen használják és ne rongálják.

k) Köteles minden tanár és tanítónő szaktárgyaiból vagy a rokontárgyakból a megállapított tantárgyfelosztásban kimutatott tanítási órákat és felügyeleti órákat elvállalni. Két felügyeleti óra egy tanítási órának számít. Ha a nevezett óraszámnál egy hónapnál tovább terjedő időn át több órán tanítanak, azért méltányos külön díjazásban részesíttetnek. (E. T. VI. 83. §.) E díjazás heti egy óráként számítva száz koronánál kevesebb nem lehet.

l) Szükség esetén, ha valamelyik kartárs óráit évközben hosszabb vagy rövidebb időre kell helyettesíteni, a megszabot-

óraszámom felül is kötelesek a tanárok és tanítónők a nekik kiosztott helyettesítési órákat elfogadni és pontosan megtartani, de heti óráinak száma így sem lehet több 24-nél. A törvényes óraszámom felül az egész iskolai év alatt állandóan csak önként vállalhatnak tanítási órákat.

m) A tanári mellék teendők, mint osztályfőiség, gyűjtemények, szertárak feletti őrködés. könyvtárnokság, irattárórség, tanári kari jegyzőség stb. a heti óraszámba be nem tudható; azért e szorosán vett tanítói munkásságon kívül eső eme teendők arányosan osztandók fel a testület tagjai között. Az arányosan, a körülmények figyelembe vételével kiosztott mellékteendőket minden tanár-tanítónő köteles elfogadni. Ugyiszintén kötelesek elfogadni és teljesíteni azokat a megbízásokat is, amelyeket a nevelés-, tanügy- és iskolai igazgatás köréből akár a felsőbb hatóságok, akár a kartársi bizalom ruház reájuk. Itt is szem előtt tartandó azonban az arányos munkafelosztás. Elismerést érdemlő ok alapján felmentésnek van helye.

n) Általában köteles minden tanár- és tanítónő a tanári testület végzéseinek, a felügyelő-bizottság és egyházkerület törvényes határozatainak, rendeleteinek engedelmeskedni, azok végrehajtásában közreműködni az igazgató szabályszerű rendelkezéseit és törvényben gyökerező utasításait teljesíteni, az iskola jó hírnevének öregbítésében váltetett igyekezettel közremunkálni, az iskola és tanári kar érdekeit és jogait legjobb tudása szerint védelmezni. Nem kötelezhető azonban sem az igazgató, sem a tanár, sem a tanítónő állásuk komolyságával és tisztességével össze nem férő, tekintélyüket sértő v. állásuk természetével ellenkező s általában a felsorolt kötelességeken kívül eső teendők teljesítésére. A sérelmesnek vélt intézkedés ellen fölebbezésnek van helye. Ha hivatali kötelességeik teljesítésében betegség, vagy más körülmény akadályozza őket, tartoznak azt az igazgatónak idejekorán bejelenteni, hogy a helyettesítésről gondoskodhassék.

o) Ha a tanár, vagy tanítónő az intézet székhelyétől a szorgalmi idő tartama alatt 3 napnál tovább van távol és az iskolai szünetek folyama alatt tartózkodási helyüket kötelesek az igazgatónak bejelenteni. Az egyúttal internátusi bentlakó tanítónők azonban kötelesek a szorgalom-idő alatt egy napi távollétet is bejelenteni. Az igazgató pedig a felügyelő-bizottság elnökségének tartozik 3 napnál tovább terjedő távollétét bejelenteni.

p) A tanárok feleségül csak protestáns nőt vehetnek el, s tanítónők pedig csak ret. vagy ágostai hitv. ev. férfiakkal léphetnek házasságra és kötelesek gyermekeiket prot. vallásban nevelni. (E. T. VI. t.-c. 23. §. 2 bekezdés és 75. §.)

r) A tanárok és tanítónők kötelesek magán- és családi életökben a vallásosságot és egyháziasságot és a jó erkölcsöket ápolni, tanítványaik előtt feddhetetlen élet és a nyilvános istentisztelet gyakorlása által is nemes példaadással előljárni. (E. T. VI. 75. §.)

s) A tanároknak (tanítónőknek) a politikai pártküzdelmekben előfordulható tüntetésektől óvakodniok kell. (E. T. VI. 75. §.)

V.

Fegyelmi eljárás.

30. §. Az igazgató, tanárok- és tanítónők fegyelmi eseteit az E. T. V. cikkelyének 34 §. és a jelen szolgálati szabályzat megsértése idézi elő s ez megfelelő fegyelmi eljárást von maga után, amely a nevezett törvénycikkely utasításai szerint folyik le, összhangzásban az országos nyugdíj törvény és az állami fizetés kiegészítésről intézkedő törvényszerű miniszteri rendeletekkel.

31. §. Jelen szolgálati szabályzat az egyházkerületi közgyűlés jóváhagyása után azonnal életbe lép.

Megállapított és elfogadtatott a miskolci ref. felsőbb leányiskola tanári testületének 1909. május hó 25-ik és 26-án tartott ülésén.

MITROVICS GYULA Dr.
igazgató.

PÉTER PÁL
jegyző.

TÓTH IRÉN

SZOMBATHY KÁLMÁN
mint előadó.

(P. H.)

II.

A tiszánineni ref. egyházkerület miskolci felsőbb leányiskolájával kapcsolatos internátus nevelő személyzetének szolgálati szabályzata.

I.

Az igazgató és az internátus belső ügyeinek vezetésével megbízott tanítónő.

1. A felügyelet joga és kötelessége az internátusban is az egész intézet igazgatóját illeti. Ezt azonban az internátus belső ügyeire nézve nem személyesen, hanem mindig az internátus vezetésével megbízott tanítónő útján gyakorolja.

Ebből a célból az internátusban az igazgató mellé segédképen az internátus vezetésével megbízott tanítónő állítatik, ki az igazgató vezetése mellett az intézet növendékei nevelésére különösebben is felügyel.

Az internátus vezetésével megbízott tanítónőt a tanári testület és az igazgató javaslatára a felügyelő-bizottság választja s jelentést tesz róla az egyházkerületnek.

2. A növendékek tanításában az internátus vezetésével megbízott tanítónő részt vesz.

3. Az igazgatót akadályoztatása esetén rendszerint az internátus vezetésével megbízott tanítónő helyettesíti.

4. Az internátus vezetésével megbízott tanítónő hivatalból résztvesz a felügyelő-bizottság azon ülésein, melyeken az internátust illető dolgok tárgyalatnak, azon tanácskozási joggal bír.

5. Az internátus vezetésével megbízott tanítónő az internátus helyiségeit és ingóságait leltár mellett veszi és adja át.

6. Minthogy az internátusban a fő cél a leányoknak a nevelése, az ebben való eljárás tervszerűsége és egyöntetűsége szempontjából szükséges, hogy az internátus vezetésével megbízott tanítónő az igazgatóval történt megállapodások értelmében a bentlakó tanítónőkkel megbeszélés tárgyává tegye a nevelés e módját. Az így közösen létesített megállapodásokat, hozott határozatokat tudomásul-vétel végett az igazgatóhoz beterjeszti.

7. Minden tanítónő kívánságának lehetőleg figyelembe vételével az internátus vezetésével megbízott tanítónő osztja be a felügyeletet.

A felügyeleti sorrendről táblázatot készít, melynek egy példányát átadja az igazgátónak, egy példány a növendékek nappali termében ki-függesztendő.

8. A leveleket, csomagokat és pénzküldeményeket az internátus vezetésével megbízott tanítónő veszi át.

9. Az internátus vezetésével megbízott tanítónő osztja be a háló- és dolgozószobákba — a tanítónőkkel egyetértésben — a növendékeket.

10. Az internátus vezetésével megbízott tanítónő a zene-órákat és gyakorló órákat — a zenetanítónőkkel egyetértve — osztja be és a beosztást beterjeszti az igazgatóhoz.

11. Az internátusban — előforduló komolyabb fegyelmi esetekben — miután a vizsgálatot a vétségben gyanusok felett megejtette, a vizsgálat eredményét bejelenti az igazgatónak.

12. Az internátusban beállott változásokról a dolog sürgős természete szerint jelentést tesz az igazgatónak.

13. Az internátus vezetésével megbízott tanítónő kezeli a zongora- és cimbalom-díjakat és a rongálási díjakat, ő intézkedik a hangszerek hangolása és a rongálások javítása iránt. Év végén a kiadásokról részletes számlát nyújt be az igazgatónak, a megmaradt összeget pedig hangszer-alapra takarékpénztárba teszi.

14. Az internátus vezetésével megbízott tanítónő határozza meg, hogy multságokba, pl. majális, próbabál, színház, hangverseny stb. mehetnek-e a bentlakó növendékek, ezt az igazgató tudomására hozza.

15. Az internátus vezetésével megbízott tanítónő ad a gyermekeknek engedélyt rokonaik, ismerőseik látogatására vagy felnőtt kíséretében — vásárlások eszközzésére, általában — kimenetelre

16. Az internátus vezetésével megbízott tanítónőnek joga van mind a kimenetel idejét megváltoztatni s szükség szerint egyesektől megvonni, mind az iskolai szünetnapoknak az internátuson kívültöltését megvonni; ha annak nevelési szempontból szükségét látja, ezt az igazgató tudomására hozza.

II.

Az internátusi tanítónők és nevelőnők.

1. Az internátusban bentlakó tanítónők és nevelőnők kötelesek támogatni az internátust vezető tanítónőt azon tisztében, hogy az internátusi nevelés az iskolai és családi nevelés összes előnyeit egyesítse magában. Ehez képest kötelesek az összhangzó nevelés szempontjából az együttesen megállapított nevelési módhoz alkalmazkodni, illetve az internátus vezetésével megbízott tanítónő intézkedéseit követni, azonkívül gondos figyelemmel kísérni a növendékeknek egész testi és lelki fejlődé-

sét, erkölcsi és vallásos öletét, valamint tanulmányai előhaladását és a szükség esetén őket tanulásukban segíteni.

2. Minden tanítónő a szobája mellett lévő hálóbeli gyermekek leltár mellett átvett fehérneműjére és ruházatára is gondot visel. Felügyel a fehérnemű mosásba adására, a szennyes ruhát a mosónőnek leltár mellett átadja, a kimosott ruhákat ugyanígy átveszi. A fehérnemű és felső ruha esetleges kijavítását is ellenőrzi.

4. Minden tanítónő, az internátust vezető tanítónő kivételével, felváltva kíséri a bentlakó növendékeket mindennapi sétájukon és az ebédlőben is felügyeletet gyakorol.

5. A tanítónő vagy nevelőnő a reá szabott felügyeleti időt, illetve napokat pontosan megtartja. Ezen idő alatt szigorúan őrködik a felett, hogy az internátus megszabott házirendje és szabályzata pontosan megtartassék.

6. Az internátust vezető tanítónő pillanatnyi akadályoztatása esetén annak jogaival is élhet.

7. A felügyelő tanítónő ellenőrzi a villany világítás, fűtés, vízvezetékek pontos kezelését.

III.

Internátusi házvezetőnő.

1. Az internátusi házvezetőnőt az internátust vezető tanítónő tudomásával az igazgató alkalmazza félévi előleges felmondás jogának kölcsönös fenntartásával s alkalmazását jóváhagyás végett a felügyelő-bizottságnak bejelenti. Nyugdíjra igénye nincs.

2. A házvezetőnő a növendékek ellátását illetőleg mindenben szigorúan köteles mindenkor az igazgató utasításához alkalmazkodni. Az igazgatótól megszabott körökben kötelessége ügyelni arra, hogy a növendékek izes, tápláló és házias jellegű ellátásban részesüljenek s minden méltányos kívánság lehető legteljesebb mértékben kielégíttessék.

3. A házvezetőnő gyakorolja a szakácsnő, mosónő, szolgálók és szobalányok feletti közvetlen felügyeletet. Azok tetteiért, kötelességteljesítésért vagy mulasztásaiért a felelősséget ő viseli az igazgatóval — és a szobalányokat illetőleg az internátust vezető tanítónővel szemben.

4. A háztartási, illetőleg gazdasági helyiségek példás tisztaságáért, a háztartás egész menetének zajtalan pontosságáért, a személyzet testi és erkölcsi tisztaságáért különösen felelős.

5. A háztartáshoz tartozó helyiségeket és azok ingóságait leltár mellett veszi és adja át.

6. A házvezetőnő az ellátást illető dolgokon kívül őrködik afelett, hogy a cselédek az internátus összes helyiségeit (beleértve a tanítónői szobákat) rendszeren és tisztán takarítsák s hogy e munkájukkal a megszbott időre elkészüljenek. Egyszóval az internátusban egy gondos háziasszony tisztét viszi.

Letárgyalta és a maga részéről elfogadta a tanári kar 1909. máj. 25. és 26. tartott értekezletén.

MITROVICS GYULA Dr.
igazgató.

TÓTH IRÉN

(P. H.)

III.

Utasítás

az igazgató számára az intézet szellemi ügyeinek vezetéséről és az ügykezelésről.

Az igazgató tiszte általában.

1. §. Az igazgató az intézet összes szellemi és erkölcsi érdekeinek őre s mint ilyen, a tanári testület élén és vele egyetértőleg oda működik, hogy a tanintézet feladatának, a ref. és nemzeti szellemi nevelésnek s a tudományos oktatásnak minél tökéletesebben megfeleljen és folytonosan előbbre haladjon. Emellett szemelött tartja a tanintézet anyagi érdekeit is és azt saját hatáskörében minden károsodástól megóvni tartozik.

2. §. Tekintettel egyházi törvényeinkre, az igazgató:

a) a törvényes egyházi és iskolai felsőbb hatóságok által kiadott törvények, szabályok, rendeletek, utasítások, valamint a tanárikari gyűlés által hozott végzések végrehajtója, a tanári testület elnöke és a tanintézetnek a hatóságok, a szülők és a gyámok s általában a közönség irányában képviselője (*vezetés*);

b) a tanintézet tudományos és fegyelmi állapotának ellenőrzője s erről első sorban felelős (*ellenőrzés*);

c) a tanintézet irodai ügyeinek vezetője (*ügykezelés*).

I. Az igazgató vezető tiszte.

3. §. Az igazgató a tanáritestület összhangzatos működésének *vezetője*. A vezetés sikere főként erkölcsi tényezők által biztosítható, ez okból:

a) Az igazgatónak törekednie kell, hogy közte és a tanári testület közt kölcsönös bizalom és szeretet jöjjön létre s a hosszabb együttműködésből egyetértő gondolkozás, egymáshoz való illeszkedés fejlődjék ki.

b) A kötelességteljesítést minden személyes tekintetnek fölibe helyezze s ebben egyrészt magának kell előljárnia és példaképül szolgálnia, másrészt kötelessége teljesítését minden tanártól és tanítónőtől meg kell követelnie. De ennek korlátain belül tág teret kell engednie a tanár és tanítónő egyéniségének, hogy paedagogiai belátása szabadon érvényesüljön, mert e nélkül a tanítás gépiessé válik.

c) Kartársaival szemben mindig az igazság, méltányosság és tapintatosság vezérelje s a részrehajlásnak, vagy önkénynek még látszatát is kerülje; szenvedélyességtől és indulatosságtól óvakodjék. Kartársainak minden érdemét, melyet a nevelés- és oktatásügy körül szereztek, méltányolnia kell, de viszont az elkövetett hibák előtt sem szabad szemet hunynia s tapintatosan, energikusan és következetesen kell javításukon fáradoznia.

d) Törekednie kell, hogy a tanári karban az egyetértést fenntartsa, a félreértést és viszályt csirájában elfojtsa. S ha a fenforgó ellentéteket személyes hatásával kiegyenlíteni nem tudja, igyekezzék a tanári gyűlésen a testületi szellem hatásával eloszlatni, végső esetben pedig tegyen felterjesztést a felügyelőbizottság elnökségéhez.

e) Ápolnia kell a tanári testületben a prot és tudományos szellemet, a paedagogiai és didaktikai érdeklődést.

f) A tanárok és tanítónők jogos és a tanári testület által támogatott érdekeinek és kívánságainak is ő a hivatott védője; ezeket a tanári testületen kívül is, különösen a felügyelőbizottság és fentartótestület gyűlésein igyekezzék előmozdítani.

4. §. Az igazgató az iskolai belső rendért első sorban felelős. Ebből folyólag:

a) A tanintézetet érdeklő konventi és egyházkerületi határozatokat, valamint a törvényes iskolai felsőbb hatóságok rendeleteit és útásításait a tanári karnak tudomására hozza és végrehajtásuk iránt intézkedik; viszont a tanári kar végzéseit és kívánalmait a felsőbb iskolai hatóságokhoz fölterjeszti.

b) Igazgatói hatásköréből folyó intézkedéseinek végrehajtását a tanári testület minden tagjától megkövetelheti és minden tanár, illetve tanítónő köteles ily irányú meg-

hagyásait teljesíteni. Az igazgató rendszerint szóval közli felszólításait az érdekeltekkel de szükség esetén írásban is kiadja.

5. §. Az igazgató a tanári kar gyűlésein a tanári testület *elnöke*. E tisztében:

a) Intézkedik a gyűlések összehívásáról, ügyelve, hogy a testület minden tagja — rendes-, helyettes-, segédtanárok és tanítónők egyaránt — idejekorán meghívásnak a gyűlésekre. Megállapítja a tanácskozás tárgysorozatát s gondoskodik a tanácskozások tervszerű előkészítéséről. A meghívás alkalmával a tárgysorozat is közlendő.

b) Felügyel, hogy a tanári kar gyűlésein a testület minden tagja pontosan megjelenjen és egész folyama alatt jelen legyen. Ha valamelyik tanár, illetve tanítónő a gyűlésen való megjelenésében akadályozva van, elmaradását az igazgatónál előre bejelenteni, vagy utólagosan igazolni köteles. Többbízbeli igazolatlan elmaradás esetén az igazgató az illető tanárt vagy tanítónőt figyelmezteti, majd a tanári testület útján igyekszik ráhatni, végső esetben pedig a felügyelő-bizottság elnökségéhez az ügyet fölterjeszteni, Érvényes határozatok hozatalára szükséges, hogy a rendes tanárok és tanítónők létszámuk felénél egygyel többen legyenek jelen.

c) Felügyel, hogy a tanári kar gyűléseiről pontos és kimerítő jegyzőkönyv vezetessék. E végből a tanári kar minden iskolai év elején, (vagy még az előző iskolai év végén) az egész év tartamára a saját kebeléből jegyzőt választ, különben a tanárok és tanítónők a jegyzőséget fölváltva kötelesek vinni. Paedagógiai, módszertani, vagy általában tanügyi jelentőségű előterjesztések, úgyszintén a fegyelmi tárgyalások egész terjedelmökben jegyzőkönyvbe iktatandók, vagy mint mellékletek a jegyzőkönyvhöz csatolandók. A jegyzőkönyv hitelesítése rendszerint a következő tanári kari gyűlés elején, sürgős esetekben pedig e célra kiküldött bizottság útján történik. Hitelesítés után az igazgató minden gyűlés jegyzőkönyvét letisztáztatja és a jegyzővel együtt aláírja, a megállapított fölterjesztéseket a felsőbb tanügyi hatóságokhoz fölterjeszti, a jegyzőkönyvi határozatokról az érdekelt tanulókat vagy szüléket idejekorán

értesíti. Az iskolai év végén az összes letisztázott jegyzőkönyveket, mellékleteivel együtt bekötve és tartalomjegyzékkel ellátva írártárában őrizet alá veszi. Jegyzőkönyvi kivonatok csak az igazgató aláírásával adhatók ki.

d) Az igazgató feladata a tanácskozást mindvégig úgy vezetni, hogy az komoly, tárgyilagos és a tanári testület erkölcsi tekintélyéhez méltó legyen. E célból mindennek előtt önmaga igyekszik előzetesen tanulmányozni a tárgyalandó ügyeket, összevetni a fennálló szabályrendeletekkel s világosan és szabatosan terjeszti a tanári kar elé. Itt nyílik alkalmá a tanintézet állapotának fokozatos javítására irányzott és a tanári kar határozatát kívánó nézeteit kifejtteni és érvényesíteni, egyszersmind odabátni, hogy az egyes tanárok egyéni nézeteiket a testületi közfelfogásnak alárendeljék s különben elszigetelt működésüket a közös munkásság egészébe illesszék. A tárgyalás folyamán a nézetek nyilvánításának teljes szabadságot enged, a felmerülő ellentétes nézeteket lapintatosan iparkodik egymáshoz közelebb hozni. Azokat a tanárokat, illetve tanítónöket, kik felszólamlásaikban a tanácskozás tárgyilagossága ellen vétének, eljárásuk helytelenségére figyelmezteti, ismételt figyelmeztetés sikertelensége esetén elnöki jogánál fogva tőlük a szót megvonhatja, esetleg a tanácskozást felfüggesztheti, sőt fel is oszlathatja.

e) Ha a tárgyalás folyamán halasztási indítvány tétetik, első sorban e felett kell dönten, ha pedig a fennforgó tárgy ki van merítve, az igazgató a többség véleményét határozattá emeli és a határozatot elnökiileg kimondja. Ha nézetek eltérése miatt a többség véleménye biztosan meg nem állapítható, vagy két rendes tanár, illetve tanítónö szavazást kíván, az igazgató szavazást rendel el. Egyenlő számú szavazatok esetén az igazgató szavazata dönt, aki a vezetése alatt tartott gyűléseken csak mint elnök gyakorolja szavazati jogát. A szavazás személyi ügyekben mindig titkosan történik, más ügyekben nyilvánosan. Titkos szavazásnál, ha páros számú szavazat adatott be, a szavazólapok felbontása előtt az elnök is szavaz. A kisebbség kívánatára az ő véleményök is jegyzőkönyvbe veendő, sőt az igazgató, vagy két rendes tanár vagy

tanítónő kivánságára nyilvános szavazásnál a szavazók a jegyzőkönyvben névszerint is megnevezendők.

f) Ha az igazgató a tanári kar határozatával egyet nem ért, joga van az ügyet a felügyelő-bizottság elé terjeszteni. Úgyszintén, ha a tanári kar kisebbsége a maga külön véleményét fölebbezés végett a határozat hozatalától számított 8 nap alatt beadja, az igazgató köteles elfogadni és a tanári kar jegyzőkönyvével együtt a felügyelő bizottság elé fölterjeszteni.

6. §. Az igazgató felelős az iránt, hogy a rendtartásban *megszabott tanári kari tanácskozások rendes időben megtartassanak*. Ezek pedig:

a) Az évi alakuló tanácskozás, mely a felvételi, javító és pótlóvizsgálatok előtt tartandó. Ez alkalommal a tanári kar az előző év végén megállapított tantárgybeosztást az esetleges személyváltozások folytán pótolja, kijelöli az osztályfőket, a szertárak őreit, ifjúsági könyvtár kezelőjét s esetleg az ifjúsági egyesületek vezetőit, megválasztja a tanári kar jegyzőjét. Az osztályfői teendőkkel rendszeren az a tanár vagy tanítónő bizandó meg, kinek az illető osztályban legtöbb tanórája van, az intézeti mellékteendők pedig lehetőleg arányosan osztandók fel az egyes tanárok és tanítónők között.

b) A módszeres tanácskozások, melyek legalább két ízben: a félévek első hónapjában tartandók. E tanácskozásokat megelőzőleg minden tanár és tanítónő az általa tanítandó tantárgy évi tananyagát arányosan felosztva, követendő tanmenetét kellő részletességgel (rendszerint a tananyag havi beosztásával) kidolgozza, az irodalmi olvasmányokat, a könyv nélküli megtanulandó irodalmi darabokat, valamint az írásbeli dolgozatok tárgykörét, számát és idejét kijelöli s az igazgatóhoz írásban benyújtja. Az igazgató a beterjesztett tanmeneteket átvizsgálván és a tanári kar elé terjesztvén, a módszeres tanácskozások feladata lesz a tanmenetekben kellő összhangot hozni s az írásbeli dolgozatok idejét összeegyeztetni és megállapítani. Az igazgatónak összes paedagógiai belátását érvényesítenie kell, hogy e tanácskozások alkalmával főleg azon tantárgyak körében, melyeknek tanítása több tanár vagy taní-

tónő közt oszlik meg, egyöntetű módszer és eljárás, egységes műszavak állapítassanak meg, hogy az egyes tantárgyak anyaga a fennálló tanterv értelmében és keretében jelöltesse ki s hogy a tantárgyak közt levő kapcsolatok, kölcsönös vonatkozások kellő figyelemben részesüljenek. Nem kevésbé ügyelnie kell az írásbeli dolgozatok idejének helyes megállapítására hogy két iskolai dolgozat ugyanazon osztályban egy napra ne essék, hogy a házi dolgozatok és gyakorlatok összetorlódása a tanulókat túlságosan meg ne terhelje s viszont a munka aránytalan megosztása által időközönként a tanulók teendője igen kevés ne legyen.

c) *Az ellenőrző tanácskozások*, melyek a félévek közepén tartandók. E tanácskozások feladata a tanulóifjúság erkölcsi és tanulmányi előhaladásának mérlegelése lévén, az igazgató teendője főként oda irányul, hogy egy tanuló se maradjon figyelmen kívül s ha valamely tanulóra nézve a szaktanárok és tanítónők nagyon is eltérő véleményen volnának, az eltérés oka megállapíttassék és a tanuló érdekében célszerű intézkedés tétessék; továbbá, ha valamelyik osztály egyes tantárgyakban feltűnő elmaradottságot vagy hanyagságot tanúsít, e körülmény oka kipuhatóltassék és orvosoltassék. A hanyagság vagy rossz magaviselet miatt megintett tanulók neveit jegyzőkönyvbe vezetetti s erről az osztályfők által kiállított értesítő lapokon szüleiket értesíti.

d) *Osztályozó tanácskozások*, melyek a félévek végén az első félévi értesítő s évvégi iskolai bizonyítvány érdemjegyeinek megállapítása céljából tartatnak. Az utolsó ilyenmű tanácskozását a tanárikar a nyilvános évvégi vizsgálatok előtt tartja s ez alkalommal a tanulók osztályzatait végérvényesen állapítja meg. E tanácskozásokon főgondja legyen az igazgatónak, hogy a tanulók osztályzata igazságosan s különösen népes osztályoknál kellő számú feleletek alapján állapíttassék meg, vegye elejét minden elhamarkodásnak vagy elfogultságnak, s örködjék, hogy az elbírálás az ügy fontosságához képest kellő megfontolással és bizonyos egyöntetűséggel menjen végbe. Különösen az évvégi osztályozás alkalmával kötelessége az igazgatónak

arra ügyelni, hogy míg egyrészt valóban olyan tanulók bocsáttassanak felsőbb osztályba, kik megfeleltek a tanulmányi követelményeknek, másrészt osztályismétlésre csupán azok útasíttassanak, kiktől mulasztásuk pótlása a következő felsőbb osztályban nem remélhető. Az igazgató szigorúan örködik afelett is, hogy a tanári testület által véglegesen megállapított osztályzatokon, se a szaktanárok, se mások semmit ne változtassanak.

e) *Évzáró tanácskozás*, mely a tanév bezárása előtt tartatik. E tanácskozás egyik feladata az iskolai év bezárására vonatkozó intézkedések megtétele; az osztályfők, szertárok örei, ifjusági egyesületek vezetői beadják ez alkalomra — illetőleg az évi értesítő szerkesztése végett esetleg korábban is — az igazgatói évi jelentéshez szükséges adatokat; a fölvételi és magánvizsgálati díjakról vezetett igazgatói számadások, úgyszintén a másnemű pénzkezeléssel megbízott tanárok számadásai megvizsgálatnak. A tanácskozás másik feladata a következő iskolai évre vonatkozó intézkedések megtétele és a jövő évi tantárgyfelosztás megállapítása.

f) *Rendes tanácskozások*, melyeken a tanárikar az iskolai felsőbb hatóságok leiratait, a tanulók vagy szülők kérvényeit tárgyalja; a felsőbb iskolai hatóságokhoz tanügyi előterjesztéseket és javaslatokat tesz, a tanulókat ösztöndíjakra, tandíjmentességre s bármily iskolai jótéteményekre a fennálló szabályok s az alapítványok rendelkezése szerint fölveszi, vagy a felügyelő-bizottságnak fölvételre ajánlja; a tanintézet részére szükséges butorok taneszközök, könyvek, gyűjtemények berendezése tárgyában előterjesztéseket tesz; a vizsgálatok idejéről és megtartásuk módjáról a felügyelő-bizottság jóváhagyása mellett intézkedik; tankönyv-változtatás és a szünidők iránt a fennálló szabályok szerint intézkedik; tanszékek betöltése alkalmával a pályázati kérvényeket első fokon elbírálja és a választásra szakképzett jelölteket ajánl, ünnepekre, egyházi, tanügyi, vagy tudományos gyűlésekre képviselőket választ.

g) Ha a tanulók fegyelmi eseteikben a tanári testület ítéletének szüksége forog fenn, a tanárikar *tanári széket*

ül. Ez alkalomból az igazgató az osztályfőnökkel és tanári kar jegyzőjével a fegyelmi esetre vonatkozó kihallgatásokat és szükséges vizsgálatokat előzetesen megtartja, a vizsgálati ügyiratokat a tanári kar elé terjeszti és a tárgyalásra az érdekelt tanulókat is megidézi. Különösen ügyelnie kell az igazgatónak arra, hogy a tanárikar ítéletét ne annyira az elkövetett fegyelmi vétség megtorlása, mint inkább az erkölcsi javítás és az iskola humánus, nevelői feladata vezérelje, annyival is inkább, mivel a tanári testület a tanuló ifjúságra nézve a szüléket helyettesítvén, az általa kiszabott fegyelmi büntetések azonnal végrehajthatók és föllebbezés tárgyai nem lehetnek. Ha az ítélet a tanintézetből való tanácslólag elutasításra vonatkozik, ez utólagosan, tudomásul vétel végett a felügyelő bizottsághoz bejelentendő. Ha pedig a tanuló vétsége annyira súlyos természetű, hogy a tanintézetből való kizárás szüksége forog fenn, a tanári szék idevonatkozó határozatát az összes vizsgálati ügyiratokkal együtt ítélethozatal végett felügyelő-bizottság elé terjeszti s őt az iskolába járástól eltiltja.

h) Rendkívüli tanácskozás tartandó, ha két rendes tanár, illetve tanítónő a cél és tárgy bejelentése mellett tanácskozás megtartását kéri az igazgatótól.

Az iskola felsőbb tanügyi hatóságától véleményezés végett leküldött folyó ügyekről, pl. javító, felvételi, pótló és magánvizsgálatokra vonatkozó tanárkari véleményt az igazgató maga is megadhatja, ha a tanári testület a maga tanácskozási jogával élni nem kíván s ez iránt elvi határozatot hozott.

7. §. Az igazgató veszi fel a tanulókat a tanintézetbe egyházi törvényeinkben és iskolai rendtartásunkban megállapított feltételek és módozatok mellett.

a) Az iskolai év 15. első napján a felvételt saját hatáskörében intézi, a szeptember 15—30. napjai alatt jelentkező tanulók felvételét a tanári kar, az ezután jelentkezők felvételére pedig a tanári kar véleménye alapján a felügyelő-bizottság elnöksége adhat engedélyt.

b) Más iskolából tanácslólag elutasított tanulót csak a tanári kar, más iskolából kizárt tanulót pedig csak a püspök engedélyével vehet föl.

c) Jelentkezőket *rendkívüli tanulóknak* is felvehet, de csak abban az esetben, ha a különbözeti, vagy kiegészítő vizsgálat letételéhez halasztásra van szükségök s e miatt a f. isk. évi tanulmányaikat rendszeresen nem végezhetik. Ily minőségükben őket legfeljebb csak egy isk. éven át tarthatja meg s a következő isk. évben magánvizsgálat alapján csak mint rendes tanulókat irhatja be.

d) A fölvétel alkalmával a tanintézetbe először lépő tanulók okmányait az igazgató gondosan átnézza. Ha az iskolai bizonyítványait egy vagy más tekintetben megfelelőknek nem találja, a felvételt megtagadja. Életkor tekintetében az első osztályba csak olyan növendékeket vehet föl, akik 10-ik évüket már betöltötték, vagy a felvételre a püspöktől korengedélyt nyertek s 12-ik évüket meg nem haladták; 12 évesnél idősebb tanulók csak a tanári kar engedélyével vehetők föl. Ha továbbá a betejesztett bizonyítványokból az igazgató arról győződik meg, hogy a tanuló egyáltalában nem, vagy sikertelenül volt újraoltva, újraoltatása iránt intézkedik.

e) Egy-egy osztályba 35 nyilvános tanulónál többet nem vehet fel; ha többen jelentkeznek felvételre s az elhelyezés tekintetében akadály nem forog fenn, püspöki engedéllyel a létszám 50-ig emelhető.

f) Magántanulók felvételét egész szeptember hónap folyamán eszközölheti; a későbbben jelentkezőket a tanári kar engedélyével veszi fel s velök szemben nagy körültekintéssel jár el, hogy nem voltak-e másutt a tanév folyamán beírva s nem kísérelték-e meg másutt vizsgálatot tenni.

8. §. *A tantárgyaknak az egyes tanárok közt való felosztását* az oktatás érdekeire s a tanárok képességeire és hajlamára való tekintettel az igazgató készíti vagy készítteti el s véglegesen a tanári kar állapítja meg. Az oktatás sikerének egyik fontos feltétele a helyes tárgyfelosztás lévén, az igazgató e tekintetben meghallgatja a tanárok kívánságait s amennyiben az iskola érdekeivel megférnek, teljesíti is. A tárgyfelosztásban vezérlő elvek legyenek:

a) A tantárgyak szakszerű ellátása érdekében, a taná-

rok és tanítónők első sorban saját szaktárgyaik tanítására, másodsorban a tanszakjokkal rokon tárgyakra alkalmazandók. Szükség esetén valamely tanár vagy tanítónő olyan tárgy tanításával is megbízható, mely nem szakmája s ezzel nem is rokon, de sikeres tanítására a tanár, illetve tanítónő képességei elegendő biztosítékot nyújtanak.

b) A rokon tanszakok főleg az alsóbb osztályokban lehetőleg egy kézben csoportosítandók.

c) A tanárok és tanítónők heti óraszámja lehetőleg egyenlő legyen, vagy legalább közte nagy különbség ne legyen.

d) Kívánatos, hogy a tanárok és tanítónők osztályait feljebb vigyék. Különösen kívánatos az alsóbb osztályokban, hol az alapvetés munkája folyik, főként a nyelvek és mennyiségtan tanításában.

e) A tanárok, illetve tanítónők szakképzettségének ébrentartása és fokozása céljából kívánatos, — hogy a tanár és tanítónő ne mindig csak az alsóbb osztályokban legyen elfoglalva.

9. §. *A tanulmányi órarendet* az igazgató készíti el vagy elkészíttetéséről gondoskodik s véglegesen a tanári kar állapítja meg. Az igazgatónak kiváló gondja legyen rá, hogy az órarend a tanárok óhajításainak figyelembevételével mellett az iskolai rendtartás és tantervi utasítások alapján készüljön. Így:

a) A tanítást a vasárnapi s ünnepi szüneteken kívül más, egész napra terjedő szünet meg ne szakítsa.

b) Olyan tantárgyak, melyeknek elvont természete könnyen kifárasztja az ifjú elmét, különösen a nyelvi és matematikai tanulmányok a reggeli órákra essenek, midőn a tanulók lelki ébersége legerősebb; s emellett is, ha a szükség úgy kívánja, az utolsó órákra az a tárgy osztandó be, amelynél a heti órák száma nagyobb.

c) A tantárgyak egymásután való beosztásában kellő változatosság legyen különösen az alsó osztályokban, a hol a gyermek figyelmének több órán át egy ismeretkörben való összpontosítása még nem igen várható.

10. §. A tanintézet szellemi színvonalára nézve jelentékeny tényező a használandó *tan- és segédkönyvek*

helyes megválasztása, amire a szaktanárnak és az igazgatónak nagy gondot kell fordítania. Beszélje meg az igazgató a tankönyvek ügyét a szaktanárokkal s igyekezzék maga is tájékozódni a tanügyi szakirodalomban, hogy azon a tanácskozáson, amelyen a tanári kar a jövő évi tan- és segédkönyveket állapítja meg, kellő tapasztalati anyaggal rendelkezék. Fődolog legyen előtte, hogy a tanintézetben alkalmazotti tan- és segédkönyvek a tudomány színvonalán álljanak s amennyiben a tárgy természete megengedi, prof. szellemben legyenek írva. Emellett hasson oda, hogy a tankönyv-változtatás mind a szülők, mind a tanítás megállapított menete érdekében gyakran elő ne forduljon; de viszont, ha több évi tapasztalat s a szaktanárok nézete megegyezik abban, hogy a használt könyv kevésbé alkalmas és hogy valamely más mű az eddiginél minden kétséget kizárólag jobban megfelel a célnak, tegye meg a szükséges intézkedést a változtatásra. A tankönyvváltoztatásra vonatkozó tanári kari tanácskozást oly időben kell tartania, hogy a változtatást illető tanári kari javaslatok a felügyelő bizottság útján az egyházkerületi tanügyi (E. T. VI. t.-c. 102. §.) bizottság tavaszi gyűlésére jóváhagyás végett felterjeszthetők legyenek.

11. §. Az iskola tudományos haladásának és sikeres tanításának egyik főfeltétele lévén a taneszközökkel való kellő felszerelés, az igazgató feladata felügyelni arra, hogy az intézeti szertárak és gyűjtemények, névszerint az intézeti tudományos szakkönyvtár, tanári kézi könyvtár, ifjúsági könyvtár, természettani és természetrajzi szertár, földrajzi és történelmi képek, történelmi, földrajzi és esztétikai szemléltető képek, rajzszeretár, a *költségvetésileg megszabott évi általános terhére* fokozatosan és tervszerűleg fejlesszessenek. A tanári kar erre vonatkozó tanácskozásainak és határozatainak előkészítése végett kívánjon a szaktanároktól tervszerű programot arra nézve, hogy mily sorrendben lesznek az új beszerzések eszkozlendők. Gondosan mérlegelje a különböző kívánalmakat s ne engedje, hogy egyik szertár a másiknak rovására gyarapíttassék. Mindenek előtt a tanítás szempontjából szükséges általánosabb és alapvető művek vagy

eszközök szerzendők be mindenik szertárban s a beszerzett tárgyak pontosan leltárba vezetendők az idő és vételár jelzésével. Hasson oda az igazgató, hogy a fontosabb tudományos szakközlönyöket, tanügyi és paedagogiai folyóiratokat, lehetőleg egy pár külföldi tanügyi folyóiratot is, járasson az intézet. Gondosan ügyeljen rá, hogy az ifjúsági könyvtárba az iskolai tanulmányokkal kapcsolatos és az ifjúság erkölcsi fejlődésére építő hatású művek szereztessenek be, hogy az egyes osztályokra nézve megállapított magánolvasmányok annyi példányban szereztessenek meg, amennyi a hozzáférhetést minden tanulóra nézve lehetővé teszi s hogy ajándékozás útján az erkölcsi nevelés szempontjából kifogásolható művek ne kerüljenek bele.

12. §. Ha a tanintézet valamelyik tanára, illetve tanítónője betegség vagy más elháríthatatlan akadály miatt iskolai feladatát nem teljesítheti, az igazgató kötelessége helyettesítéséről gondoskodni, egy héten belül saját hatáskörében. Ugyanazért a tanár vagy tanítónő minden akadályoztatása esetén idejekorán értesíteni tartozik az igazgatót, hogy helyettesítéséről intézkedhessék s viszont az igazgató kellő időben értesíti a helyettesítő tanárokat, illetve tanítónőket. Ha a helyettesítés csak rövid időre szükséges, az igazgató főleg azon tanárokat (ideértve önmagát is) jelöli ki a helyettesítésre, kik az illető osztályban tanítanak s ilyenkor minden helyettesítő saját tárgyára fordítja a neki beosztott órát. Ha egy hétnél tovább kell valamely tanárt illetve tanítónőt helyettesíteni, az igazgató a tanári karral egyetértőleg intézkedik helyettesítéséről. Ha egy hónapnál is tovább terjedő helyettesítés szüksége forog fenn, szakszerű helyettesítés alkalmazandó, t. i. az akadályozott tanár, illetve tanítónő tárgyait ugyanolyan vagy rokonszakmájú tanerők a rendes heti órák megsonkítása nélkül vezessék tovább s ez esetben a helyettesítő tanárok és tanítónők méltányos díjazásáról a tanárikar javaslata alapján a felügyelő-bizottság intézkedik.

Ha maga az igazgató rövidebb ideig, de egy huzamban legfeljebb egy hétig van akadályozva működésében, helyettesítéséről saját hatáskörében intézkedik úgy, hogy

tanártársai közül helyettest bíz meg. Ennél hosszabb, nyomós szükség, vagy betegség esetén előálló akadályoztatását tartozik azonnal bejelenteni a felügyelő-bizottság elnökének a helyettesítésére vonatkozó javaslatával együtt, melynek alapján a felügyelő-bizottság, illetve annak elnöksége adja meg a kért szabadságot s gondoskodik egyúttal helyettesítéséről.

Ha az igazgatónak a helyettesítése a szünet tartamára esnék, az a tanári testület tagjai között akként osztandó meg, hogy a két havi szünetből 4 heti szünet minden tanárnál, illetve tanítónőnél érintetlenül hagyassék fenn. Katonai fegyvergyakorlat szünetnek nem számítható. Egyébként az igazgatónak szünetében történő 2 hétnél, iskolai év alatt pedig 4 hétnél tovább terjedő helyettesítése esetén méltányos díjazás jár.

15. §. Az *állami főfelügyelet* gyakorlása céljából kiküldött miniszteri biztossal szemben az igazgató mindaddig, míg az egyházi hatóságok a felsőbb leányiskolákra külön nem intézkednek, minden tekintetben az egyetemes konvent 1897. évi 30. számú határozatával a magyarországi ref. egyház gimnáziumainak igazgatóságai számára, az állami felsőbb felügyelet irányában való eljárást illetőleg kiadott utasítást tartozik követni.

16. §. Az igazgató *a tanuló ifjúság első vezetője* a tanintézetben; ezért igyekeznie kell, hogy a tanintézet növendékeit nem csak osztályonként, hanem amennyire lehet, egyenként is mentől behalóbban megismerje. Komolyan, de jóságosan serkentsé őket minden alkalommal (különösen akkor, mikor az iskolai évet ünnepélyesen megnyitja és bezárja, mikor az ellenőrző és osztályozó tanácskozások után az osztályokban látogatásait végzi, vagy mikor egyébként együtt van az ifjúság) a jóra és nemesre, egyházi és iskolai előljáróik, tanáraik, tanítónők és szülcik tiszteletére és egymás szeretetére; mindenek előtt keltsen bennök bizalmat maga iránt, úgy, hogy őt mintegy gondosan szerető atyjoknak tekintsék s hozzá bajaikban bizalommal forduljanak. Következetes szigorúsággal szoktassa őket igazmondásra, engedelmességre és

kötelességeik pontos teljesítésére; ápolja és fejlessze ben-
nők a vallásosságot és hazaszeretetet

Az igazgatónak az ifjúság irányában különösebb
teendői:

a) Mindennemű iskolai jótétemény tárgyában és tanul-
mányi ügyekben benyújtott kérvényeiket a tanárikar,
iskolai előljáróság vagy felsőbb tanügyi hatóságokhoz ter-
jeszti és véleményes javaslattal kíséri; ezért igyekeznie
kell, hogy lehetőleg a tanulók magánviszonyairól is tájé-
kozódást szerezzen.

b) Az iskolai év megnyitása alkalmával a rendtartási
és fegyelmi szabályokat a tanuló ifjúság előtt felolvastatja
s ezek megtartását fölük szigorúan megkívánja.

c) Fegyelmi esetekben a rendtartásban megjelölt fokon
bíraskodik fölöttük.

d) Ifjúsági istenítiszteletek tartásáról a tanárikarral
egyetértőleg gondoskodik s a tanuló ifjúságnak az isteni-
tiszteleteken tanári felügyelet alatt törtéző megjelenéséről
intézkedik. E mellett a tanulóifjúság ref. érzületének és
nemzeties szellemének fejlesztése céljából az egyháztársa-
dalmi és nemzeti élet fontosabb mozzanatai alkalmával a
tanári karral és az ifjúsággal iskolai ünnepélyeket rendez.

e) Indokolt esetekben engedélyt ad a tanórákról egy
napnál tovább terjedő elmaradásra, vagy a városból való
eltávozásra. De ha az iskolalátogatás alól egy hétnél hosz-
szabb időre terjedő fölmentés szüksége forog fenn, a tanuló
kérelmét a tanárikar elé terjeszti.

f) Beigazolt testi fogyatkozás esetén a torna, kézimunka,
szabadkézi rajz és geometriai rajz és ének technikai részé-
nek tanulása alól a tanulót fölmenti; az izraelita vallású
tanulóknak pedig a szombati irás alól fölmentésre vonat-
kozó kérvénye ügyében a tanári karral együtt határoz.

g) A tanintézetet közelről érő gyász eset, pl. egyházi
és iskolai felsőbb hatóságok elnökei, tanárok, tanulók,
nagyobb alapítók halála alkalmával a kegyeletes érzések
ápolása végett a tanulóifjúságot a tanárikar magállapodása
szerint (egészben vagy csak egyes osztályokat) a temetésre
tanári vezetés alatt kirendeli, ha a tanulók egészsége a

rossz idő miatt veszélyeztetve nincs és ha a gyászolt egyén nem ragályos betegségben halt meg.

h) Az oly tanulót, aki ragályos betegségben volt, csak az igazgató bocsáthatja hatósági vagy iskolai orvos engedélyével az intézetbe.

i) A tanulók szállásviszonyait és társas érintkezését is figyelemmel kíséri és kísérteti.

k) Egyház-iskolai hazafias, kegyeletes és emberbaráti célokra pénzbeli gyűjtés a tanuló ifjuság közt csak az igazgató engedélyével rendezhető.

17. §. Fontos feladatok háramlanak az igazgatóra a tanulók szüleivel szemben. Itt is a kölcsönös bizalom fölkeltését és ápolását tűzze ki célul s értesse meg velök, hogy csak ekként biztosítható az iskola és a szüleiház sikeres együttműködése. Hangsúlyozza minden alkalommal, hogy nemcsak az iskolának vannak kötelességei a szülék iránt, hanem viszont ezeknek is az intézettel szemben; kösse szívökre, hogy házi felügyelettel iparkodjanak a tanulókat távoltartani mindattól, ami az iskola jó szellemének árt, vagy a tanulók erkölcsiségét veszélyezteti. Készségesen adja meg nekik az intézeti rendre vonatkozó szükséges felvilágosításokat, egyes részletekre nézve szükség szerint az osztályfőhöz vagy szaktanárokhöz és tanító-nőkhöz is utalva őket.

18. §. Az igazgató a tanintézet képviselője a hatóságokkal, testületekkel s általában a közönséggel szemben is. E minőségében gondosan ügyeljen, hogy a vezetésére bízott intézet tekintélyét kifelé megóvja s kövessen el mindent, hogy a közönség és helyi hatóságok támogató rokonszenvét az intézet részére megnyerje. Törekedjék az intézetet a közművelődésnek egyik központjává tenni, melyre a kívülállók tisztelettel tekintsenek - igyekezzék a közönséget meggyőzni arról, hogy a felsőbb leányiskola nagyrészen járul hozzá a város és vidéke magasabb szellemi haladásának előmozdításához s hogy ezért a lakosság közérdeke kívánja meg az intézet felvirágoztatását. E végből tegye figyelme tárgyává a helyi (társadalmi és közművelődési) viszonyokat, kísérje figyelemmel a helyi és vidéki sajtót, lépjen érintkezésbe oly egyénnel, kik a

tanügy barátainak mutatkoznak s az iskolai ünnepélyek látogatására igyekeznek megnyerni a helyi társadalmat.

19. §. Hogy az igazgató egész idejét a tanintézet szellemi vezetésére fordíthassa, sem más intézetben nem taníthat, sem a vezetésére bizott intézetben külön díjazott órákat nem vállalhat.

II. Az igazgató ellenőrző tiszte.

20. §. Az ellenőrzés helyes gyakorlása a legfontosabb és legtöbb tapintatot kívánó igazgatói feladatok közé tartozik. E feladat általában abból áll, hogy az igazgató közvetlen és személyes tapasztalatot szerezzen magának az iskolai rend, a nevelés és oktatás összes tényezőiről, hogy megvannak-e az intézet életében mindazok a feltételek, melyek az előmenetelt biztosítják: Ebből folyólag az igazgatónak kellő áttekintéssel kell bírnia a közös működés összes ágai felett s mindenről, ami az intézetben történik s az intézet érdekeit érinti, biztos és részletes tudomást kell magának szereznie. Az ellenőrzésnek ezen ébersége nem csak azért szükséges, hogy az igazgató bármikor képes legyen a felsőbb tanügyi hatóságnak az intézet összes ügyeiről feltétlenül megbízható felvilágosítást adni, hanem elsősorban azért, hogy ő maga helyesen ítélhesse meg az intézet állapotát, hogy tudja, hol van orvosolni való baj, pótolni való hiány, avagy fejlesztésre kínálkozó alkalom s hogy ezek felismerése után az orvoslás, pótlás, vagy továbbhaladás eszközeit kellő időben alkalmazhassa.

21. §. Szigoruan ügyeljen az igazgató, hogy az *iskolai rendet* semmi se zavarja meg. E végből:

a.) Tartsa folytonosan szemmel, hogy kifogástalanul *teljesíti-e minden tanár és tanítónő iskolai teendőit*, nevezetesen: pontosan járnak-e a tanórákra s megtartják-e rendszeren az órarendben kiszabott vagy helyettesítés alkalmával kijelölt órákat, részt vesznek-e a tanári tanácskozásokban; szoktatják-e következetesen az ifjúságot a rend megtartására, ellenőrzik-e kellő szigorúsággal a tanulók iskolába való járását, külső megjelenését, tankönyveit, füzeiteit és taneszközeit; általában kellő gondot fejtenek-e ki

a növendékek erkölcsi vezetésében, szeretettel viseltetnek-e növendékeik iránt, megadják-e nekik a szükséges utmutatásokat magaviseletükre és tanulmányaik berendezésére nézve s e tekintetben fenntartják-e a szülei házzal is a szükséges érintkezést; a tanórák végén pontosan és szabatosan bevezetik-e az osztály naplókban a tanórán végzett dolgokat? Ez osztály-naplót az igazgató félevenkint megvizsgálja és aláírja.

b) Különösen figyelemmel kísérendő az *osztályfők működése*, hogy t. i. megtesznek-e mindent, ami osztályukban a fegyelemnek, tanításnak és nevelésnek egységes szellemben való vezetését elősegítheti, vezetik-e pontosan a tanulók óramulasztásait s értesítik-e rendszeren a szülőket gyermekeik hanyagságáról, óramulasztásairól és fegyelmi eseteiről; s figyelemmel kísérik-e a növendékek házi és iskolai munkásságát; pontosan és a tanárikar határozatának megfelelően állítják-e ki a tanulók félévi értesítőjét, évvégi bizonyítványait, a beírási naplót, az osztályzati és anyakönyvét. Súly helyezendő arra is, hogy a szülék által láttamozott értesítőket pontosan beszédjék, a javító vizsgálatok eredményét az osztályzati és anyakönyvbe rendszeren bevezessék s a szükséges kimutatások megszerkesztésében mulasztást el ne kövessenek.

c) Általában az intézeti jó rend és az iskolai rendtartás követelményeibe ütköző *semmi mulasztást ne nézzen el az igazgató* s az e téren felmerülő hiányra figyelmeztesse az illetőket, legszigorúbb bírāja legyen e tekintetben az igazgató önmagának és saját működésének s a rendszeretben jó példával járjon elől tanároknak és tanítónőknek és tanulóknak egyaránt. A tanárokkal és tanítónőkkel szemben minden fogyatkozás vagy mulasztás esetén bizalmasan, négy szemközt tegye meg figyelmeztetéseit; ha ez eljárás ismételve sem vezetne célra, terjessze az ügyet a tanárikar elé s a testületi közszellemi útján igyekezzék hatni a mulasztás terhelte tanárookra és tanítónőkre; ha pedig az iskolai rend ez uton sincsen biztosítva, tegyen fölterjesztést a felügyelő-bizottság elnökségéhez a baj orvoslása végett.

22. §. *A tanároknak és tanítónőknek* nem csak szo-

rosan vett iskolai működését, hanem általában összes tevékenységöket és maguktartását, amennyiben az iskola érdekeit érintik, figyelemmel kísérni s a tapasztalt foglalkozások megszüntetésére törekedni az igazgató kötelessége. Nem mutatkoznak-e hiányok a gyakorlatban szakképzetségek tekintetében? Törekcszenek-e a szakjokban való továbbképzésre? A szülőkkel és kartársaikkal való érintkezésben kellő figyelemmel és előzékenységgel járnak-e el s a testület belső békességének és egyetértésének ápolásában eléggé közreműködnek-e?

23. §. A legnagyobb gonddal örködjék az igazgató az *ifjuság fegyelmi állapota* fölött, kísérje figyelemmel a tanároknak és tanítónőknek a tanórán való fegyelemtartását, hogy tudnak-e tanítói eljárásukkal uralkodni az egész osztály felett, megfogadják-e szavukat a tanulók, figyelmeznak-e magyarázataikra mindnyájan s nincsen-e valamelyik tanár vagy tanítónő magatartásában oly félszepség, mely a figyelmet meglazíthatja. Ügyeljen továbbá a tanárok és tanítónők fegyelmezési eljárására, hogy egyrésztől humánus eszközöket alkalmazzanak a tanulók fegyelmezésében, másrésztől tulságos engedékenységgel meg ne lazítsák a fegyelmet, e mellett fegyelmező eljárások egységes és összhangzatos, különösen pedig a fegyelmi büntetéseket illetőleg a rendtartás rendelkezéseinek megfelelő legyen. A tanári testülettel egyetértésben a lehetőség szerint állandó felügyeletről gondoskodik a folyosókon és az udvaron az óráközökben és a vallásórák alatt a másvallásuakkal szemben. A felügyelő azonban mindig csak tanár vagy tanítónő lehet. Legyen rajta, hogy az intézet növendékei az iskolán kívül is mindenki irányában finom és illedelmes magaviseletet tanusítsanak, bennök a kötelességérzet, az őszinteség, a vallásos és erkölcsi jellem és választékos modor mentől jobban kifejlődjék.

24. §. Az igazgató kötelessége a tanintézet épületének példás rendben és tisztán tartására felügyelni. Győződjék meg, hogy a szolgálók az oktatási célokra szolgáló helyiségeket és folyosókat naponként legalább egyszer kisorsolják, a falakat, butorokat és taneszközöket tisztán tartják-e s általán a rájuk bízott munkát kifogástalanul

teljesítik-e. Terjeszsze ki figyelmét a szertárak és gyűjtemények külső rendjére, az intézet összes helyiségeire, az árnyékszékekre is, melyeknek tisztáknak és fertőzés ellen védetteknek kell lenniök s mindezeknek ellenőrzését követelje meg az osztályfőtől. Hasonlóképen ügyeljen és ügyeltessen fel, hogy a tanulók az iskola épületét és butorzatát kiméletesen használják és ne rongálják, a szándékosan vagy könnyelműen kárttevő a kár megtérítésén kívül szigoruan megbüntettessék. Ha a tanórák ideje, vagy a tanulóknak tanterembe léte alatt történt kár okozóját kitudni nem lehet, a kárért az egész osztály együttesen felelős és megtéríteni köteles.

25. §. Tartsa szemelőtt az igazgató az ifjuság egészségi viszonyait s ügyeljen rá, hogy a tantermek világítása, a butorok és padok elhelyezése a paedagogiai követelményeknek, a padok a tanulók testi fejlettségének megfelelőjenek, a tantermek szellőztetése, fűtése és surolása rendszeresen és kellő időben történjék. Ragályos betegség esetén alkalmával az intézeti orvost azonnal értesíti, esetleg a többi tanulók megvizsgálására is fölkéri és az ügyről a szükséghez képest a tanári kart és a felügyelő bizottság elnökségét értesíti. Ha látja, hogy az intézet környezete közegészségi vagy erkölcsi szempontból kifogás alá esik, ez ártalmak elhárítása végett a közigazgatási hatósághoz fordul s általában felelősségének érzetében gondoskodik, hogy a törvényeknek és hatóságoknak az iskolai egészségügyre vonatkozó intézkedései pontosan végrehajtsanak.

26. §. A tanulmányi ellenőrzés főleg az igazgatónak a tanórákon való látogatásain történik. Minden egyes tanárt és tanítónőt (de különösen a kezdőket, kiknek szivesen szolgáljon paedagogiai és didaktikai utmutatással) mennél többször meg kell látogatnia s minden látogatását az osztály-naplóba bejegyeznie. E látogatásai alkalmával terjessze ki figyelmét mind a tanítói eljárásra, mind a tanulók előhaladására.

27. §. A tanár tanítását a tanórák látogatásakor általában a következő szempontokból figyelje meg az igazgató: Kellő szakképzettséggel és alaposzággal kezeli-e

tárgyát s viszont egyes részletkérdésekben nem tulozza-e a szakszerűséget? A tananyag feldolgozásában követi-e a tantervet és a megállapított tanmenetet, módszere áll-e a paedagogia színvonalán s megfelel-e a tantervi utasításoknak? Tervszerű s átgondolt-e tanítása s eléggé értelemfejlesztő, élénk és világos-e előadása, szabatosak-e kifejezései és meghatározásai s eléggé leereszkedik e (kivált az alsó osztályokban) a növendékek értelmi színvonalához? Képes-e az egész osztály figyelmét ébren tartani s az egész osztályt foglalkoztatni? Alaposan begyakorolja-e a feldolgozott tananyagot és súlyt helyez-e arra, hogy a tanulók a tananyagot lényegében már az iskolában elsajátítsák? Kellő gondot fordít-e arra, hogy a tanulók ismereteikről összefüggő, értelmes előadásban adjanak számot? Foglalkozik-e eleget az egyes tanulókkal is, különösen elég sokszor felelnek-e, hogy előmenetek biztosan meg legyen ítéltető? Helyesen s lehetőleg sűrűn alkalmazza-e a szemléltető eszközöket s célszerűen használja-e fel a bevett segéd- és tankönyveket? Nem használta-e a tanulókkal tankönyv helyett kéziratokat vagy nem diktálja-e előadásait? Felhasználja-e saját tárgya megvilágítására a tanulóknak más tantárgy körében szerzett ismereteit s szem előtt tartja-e a tanszakok kölcsönös vonatkozásait? Alkalmazkodik-e a közösen megállapított, illetőleg a tankönyvekben használt műkifejezésekhez? Kellő időt fordít-e az összefoglaló ismétlésekre? Nem terjesztenek-e az egyes tanárok és tanítónők a tanulók egyöntetű nevelésének rovására ellenkező nézeteket s nem alkalmaznak-e ugyanabban az osztályban — különösen a nyelvtanításban — ellenkező módszereket?

28 §. Az igazgatónak látogatásai alkalmával a *tanulókat* is meg kell figyelnie, különösen az *eredmény* szempontjából. Igyekezék meggyőződést szerezni az egyes tantárgyak körében elért eredményről, a tanulók szorgalmáról és előhaladásáról. Tekintse meg a tanulók jegyzeteit, hogy helyesen készültek-e. Igyekezék azt is ellenőrizni, hogy helyesen történik-e az osztályozás. Mindezekben tapintatosan és úgy kell eljárnia, hogy a tanár és tanítónő tekintélyét ne sértse.

29. §. Az igazgatói látogatásoknak csak akkor van igazi hasznuk, ha az észlelt hiányok megszüntetéséről intézkedik is. E célból:

a) látogatása után mindjárt négy szemközt és jóindulattal figyelmezteti a tanárt, illetve tanítónőt mindarra, aminek elkerülése, vagy orvoslása szükséges és megadja a helyesebb eljárásra való útbaigazítást is.

b) A látogatásai alkalmával szerzett tapasztalatait, amennyiben azok a tanároknak és tanítónőknek nem egyéni sajátságaira, hanem a módszerre és általános didaktikai, vagy paedagogiai jelentőségű elvekre vonatkoznak, koronként a módszeres, vagy ellenőrző tanácskozások alkalmával az egyének megnevezése nélkül a tanári kar elé terjeszti s megbeszélésüket kezdeményezi, szabadfolyást engedve az elvi kérdések gyümölcsöző megvitatásának. Ily gyakorlat mellett, — főleg, ha e megbeszélések felölelik az egyes tanszakok részletes módszerét is — idővel a tanítói eljárásnak a helyi viszonyokhoz alkalmazott tradíciója fog kifejlődni, mely lehetővé teszi, hogy az egyes tantárgyaknak osztályonként több tanár közt megoszló tanításában egyöntetűség és összefüggés létesüljön.

30. §. Gondosan ellenőrzi az igazgató, hogy a tanmenetben az egyes félévekre kitűzött *tananyag kellően elvégeztessék* s erről óralátogatásai és az osztálynapló átvizsgálása alapján a következő félév elején tájékoztatja a tanárikart is. Ha valamelyik tantárgy körében nagyobb elmaradás forog fenn, figyelmezteti az illető tanárt, vagy tanítónőt, hogy didaktikai gondoskodással igyekezzék a bajon segíteni, pl. a tananyag részleteinek megszorításával vagy néhány pótló óra adásával, úgy azonban, hogy ez a tanulók túlságos megterhelése nélkül, esetleg más oly tantárgyak órái helyett tartassék, melyeknél az előmenetel emiatt rövideget nem szenved.

31. §. Ha valamelyik tanár, vagy tanítónő óráin az igazgató *nagyobb fegyelmetlenséget* tapasztal, e jelenség az igazgatónak legkomolyabb gondoskodását követeli meg. Gyakori látogatások az igazgató és a tanárok, vagy tanítónők részéről az illető tanár, illetve tanítónő óráin, a fő-

vétkesek kikutatása, szigorú szemmeltartása és fegyelmezése, a szülői háznak is belevonása s végső esetben, ha az illetők egyszerű fegyelmi büntetésekkel engedelmességre nem szoríthatók, az intézetből való eltávolításuk fokozatosan helyreállítják a veszélyeztetett rendet.

32. §. A tanulmányi ellenőrzés másik fontos ága a tanulók *írásbeli dolgozatainak* (rajzainak) megvizsgálása. Az átvizsgálásban főleg a következőkre kell ügyelnie: Megfelel-e a dolgozatok száma a tanterv követelményeinek? A feladatok kellő összhangzásban és kapcsolatban állanak-e a tárgyalt anyaggal, nem haladják-e meg a tanulók ismeretkörét, vagy nem túlságosan könnyűek-e? A dolgozatók külalakjára és tisztaságára elég gond van-e fordítva? Elég pontos-e a tanár, illetőleg tanítónő javítása, nem túlságos szigorú, vagy enyhe-e osztályozása? Ha bármi tekintetben hiányokat észlel az igazgató, nyomban megteszi a figyelmeztetést s esetleg szükség esetén tanári-kari határozat hozatalával is igyekszik megszüntetni a fogyatkozásokat.

33. §. Az igazgató ellenőrzi az intézeti *szertárak*, *tanári és ifjúsági könyvtárak* és irattár rendbentartását. Minden évben legalább egyszer meg kell győződnie, hogy e gyűjtemények öreikhelyesen kezelik-e és kellő rendben tartják-e a gondjaira bízott gyűjteményeket, pontosan vezetik-e a leltárakat; nagyobb időközökben vizsgálja meg a gyűjtemények állományát s buzdítsa a tanárokat, hogy saját munkájokkal s a tanulók bevonásával házilag is igyekezzenek a gyűjteményeket gyarapítani, csontvázak, praeparátumok készítése, rovarok, növények, ásványok, közetek, főleg pedig az illető vidéken előforduló természeti tárgyak gyűjtése, chemiai anyagok előállítása, szemléltető képek és térkép-vázlatok készítése stb.

34. §. Hogy az igazgató a tanítás eredményét s a tanárok és tanítónők által alkalmazott mértéket mennyel jobban megítélhesse, igyekezzék lehető gyakran jelenlenni az intézet mindennemű *vizsgálatain*, melyeknek kellő szigorral való megtartása főfontosságú. Örökdjék, hogy minden vizsgálat törvényeink és rendtartásunk rendelkezései értelmében menjen végbe, hogy a magántanulók,

kiknek szorgalmát és tehetségét a tanári testület közvetlen tapasztalásból rendszerint nem ismeri, alaposan és a tananyag főrészeinek mindegyikéből megvizsgáltassanak.

35. §. *A rendkívüli tantárgyak és mellékfoglalkozások* szintén az igazgató ellenőrző felügyelete alatt állanak. E tekintetben örködni kell, hogy a tanulók a kötelezett tantárgyakban való előrehaladásuk rovására rendkívüli tantárgyak tanulásával és egyéb mellékfoglalkozásokkal sem a szülei háznál, sem az iskolában túl ne terheljék magukat, de viszont azon rendkívüli tantárgyak óráira, melyekre az év elején vállalkoztak, az egész iskolai év folyamán pontosan eljárjanak. Ha a tanulók a rendkívüli tárgyakért külön díjat fizetnek, e díjat sohasem az érdekelt tanár vagy tanítónő, hanem az igazgató szedje be. Az igazgató a rendkívüli tantárgyak óráit is tartozik olykor-olykor meglátogatni és meggyőződni afelől, hogy van-e rend és kellő fegyelem az órákon, a tanítás berendezése megfelel-e a követelményeknek s milyen a tanítás eredménye. Ha egy vagy más tekintetben fogyatkozásokat észlel, megszüntetésük iránt intézkedik

36. §. Az intézettel kapcsolatos *internátusra* az igazgató szintén felügyeletet és ellenőrzést tartozik gyakorolni. Koronként meglátogatja a lakószobákat és a tanulók étkezéseit s meggyőződést szerez, hogy egészségesek, tiszták és rendben vannak-e tartva a tanulók szobái, jó, egészséges és elegendő eledelt kapnak-e a növendékek, engedelmeskednek-e az internátusi tanítónőknek, rendben tartják-e ruháikat, könyveiket és taneszközöiket.

37. §. Hogy az igazgató a tanintézet összes működését ellenőrizhesse, igyekezzék alapos *tájékozottságot* szerezni az iskolai élet minden ágában. Tanulmányozza behatóan a középiskolai és a ref. egyházi törvényeket, a ref. konventi és állami felsőbb leányiskolai tanterveket, az utóbbihoz kiadott tantervi utasításokat, a ref. konventi és állami középiskolai rendtartásokat, kísérvé folyvást figyelemmel a konventi és egyházkerületi határozatokat, nemkülönben a közokt. kormány idevágó rendeleteit. Hogy különösen a tanulmányi ellenőrzés tisztét kellő színvonalon belőlttesse, a saját tanszakán kívül eső tan-

tárgyak iskolai anyagának leglényegesebb részeivel s tanításuk alapelveivel is igyekezzék megismerkedni, legalább oly mértékben, hogy a módszer helyes, vagy helytelen voltáról s az eredmény fokáról általánosságban ítéletet mondhasson; kísérje figyelemmel a paedagogiai irodalmat és mozgalmat, különösen az idevágó nevezetesebb folyóiratokat.

III. Az igazgatói ügykezelésről.

38. §. Az ügykezelés az igazgatónak, mint az intézet vezetőjének tiszte s az *irodai ügyek pontos vezetésére*, az igazgatói irodában vezetett hivatalos *könyvek és irattár rendjének felügyeletére* irányul. Főkellékei a rend és pontosság, mint amelyek legjobban biztosíthatják az ügyek helyes és gyors elintézését. Mindennemű hivatalos kiadvány adatainak hitelességéről, valamint a szerkesztés szabályszerűségéről az igazgató felelős.

39. §. Az igazgató a vezetése alatt álló igazgatósági *irodának* és a tanintézet hivatalos *pecsétjének őre*; felelős az iránt, hogy névkönyvek, jegyzőkönyvek és hivatalos ügyiratok meg ne másíttassanak és épségben megőriztessenek. Az intézet hivatalos pecsétjének használatára csak az igazgató (vagy helyettese) mint a tanintézet képviselője van jogosítva s csak ő állíthat ki a tanintézet nevében e pecséttel megerősített hivatalos okmányokat. Az irattár kezelésével, a tanári karral egyetértésben, a tanári testület egy tagját megbízza, ki azt felelősség mellett őrzi és leltározza.

40. §. Az igazgatói ügykezelés, az igazgató vezető tisztéből folyólag, kiterjed a *tanintézet életének minden ágára* s ennél fogva szabályzatilag elő sem írható. Útbaigazító is legtöbb esetben csak az igazgató paedagogiai belátása, a törvényekben és iskolai rendtartásban való jártassága, a tanügyi adminisztráció terén szerzett tapasztalata és gyakorlati érzéke lehet. Vannak azonban az igazgatónak oly állandó jellegű, időhöz kötött és rendszeres teendői, melyek épen ezért kiváló figyelmet és gondosságot igényelnek. Ilyenek:

a) Az iskolaév megnyílta előtt a tanulók felvételének s beírásának idejét és körülményeit a szülők tájékoztatása végett kellő időben és módon közzéteszi.

b) A tanulók felvétele alkalmával a beírásról az osztályfőekkel *beírási naplót* vezetett, melybe a tanulókra vonatkozó minden adat pontosan bejegyzendő, hogy ennek alapján az anyakönyveket hiba nélkül összeállíthassák. Bevezetendő a tanuló szüleinek lakóhelye az utolsó posta állomással együtt, hogy az év folyamán küldendő szülei értesítésekre nézve tájékoztatásul szolgáljon; — úgyszintén a tanuló helybeli lakása s erre nézve az esetleges évközi szállásváltoztatás is nyilvántartandó. Kívánatos, hogy a tanulótartó házigazdák erre vonatkozó szándékukat az igazgatói hivatalban előre bejelentsék. A bejelentett lakásokat az intézeti orvos által egészségi és erkölcsi szempontból megvizsgálathatja.

c) A belépés alkalmával bemutatott okmányok közül a tanuló legutolsó évi iskolai bizonyítványát visszatartja s az iskolai év végéig az igazgatói irattárban őrzi.

d) Amennyiben a fenntartótestület másként nem intézkedett, beszedi a tanulóktól a megállapított díjakat, mindezekről szabályszerű számadást vezet és a fenntartótestületnek elszámol, a befolyó pénzt pedig mennél előbb, de mindenesetre az illető félév folyama alatt, az intézet pénztárába beszolgáltatja. Ugyanígy jár el a nyugdíj-illetékeknek beszolgáltatása iránt.

e) Beszedi a felvételi és magánvizsgálati- és bizonyítványdíjakat, ezekről a tanári karnak beszámol s a pénzt a tanári testület tagjai közt a gyakorlatban levő elvek szerint felosztja.

f) A nem ref. vallású tanulók névsorát az év elején az illetékes hitoktatókhoz átteszi, akiktől egyszersmind a félévi értesítőt és bizonyítványok megállapítása idejére a tanulók előmeneteléről szóló jelentéseket pontosan bekívánja.

g) A tankönyvváltoztatásra vonatkozó tanárkari javaslatokat az egyházkerületi középiskolai tanügyi bizottság tavaszi gyűlése előtt a püspöki hivatalhoz kellő időben felterjeszti.

h) Az iskolai év végén a tanulóknak az osztályfőnökök által kiállított és aláírt bizonyítványait megpecsételi, aláírja és a tanulóknak — amennyiben iskolai tartozásaik nincsenek — az év elején visszatartott múlt évi bizonyítvánnyal együtt kiadatja. A bizonyítvány csak szoros értelemben vett iskolai tartozásért tartható vissza. Az elveszett vagy megsemmisült iskolai bizonyítvány helyett az igazgató — ha a bizonyítvány elvesztését vagy megsemmisülését beigazolvva látja — a névkönyv alapján bármikor állíthat ki másodpéldányt; a másodpéldány kiadási idejét és számát a névkönyvbe bejegyzi. Iskolalátogatásról szóló bizonyítványt kívánatra bármikor díjtalanul állít ki. Ha pedig valamely tanuló a tanintézetet évközben hagyja el, az igazgató az időszaki értesítőt 30 filléres bélyeggel látva el, ezen igazolja, hogy az illető meddig volt tagja az intézetnek, megjegyezvén, hogy a megjelölt napon önként lépett ki s más tanintézetbe való fölvétele ellen a tanári karnak kifogása nincs.

i) Az iskolai év végén a közokt kormány által kiadott statisztikai íveken a tanintézet szellemi és anyagi állapotára vonatkozó kimutatást elkészíti s egy példányt az igazgatói irattárban tart meg.

j) Az iskolai év elején és végeztével a tanintézet évi állapotáról kimerítő jelentést terjeszt a felügyelő-bizottság útján az egyházkerületi közgyűlésre. E jelentésnek ki kell terjeszkednie az iskolai év minden jelentősebb mozzanataira, a tanári személyzetben történt változásokra, betegségi és szabadságolási esetekre, a tantervben megszabott tananyag elvégzésére s a rendkívüli tantárgyak tanítására; a tanulói fjság létszámára, erkölcsi és szellemi előhaladására, osztályozására, mulasztásaira, fegyelmi állapotára és egészségügyi viszonyaira, föl kell tüntetnie a szertárak és gyűjtemények évi gyarapodását az intézeti fölszerelés állapotát, az egyházkerületi és állami felügyelet részéről tett észrevételeket és kifogásokat. Rá kell mutatnia a nevelést és tanítást előmozdító vagy akadályozó körülményekre, a tanintézet berendezésében mutatkozó hiányokra s a föl-tüntetett fogyatkozások orvoslásának módjára

k) A tanári kar közreműködésével szerkeszti az évi

értesítőt, melynek az esetleges nevelésoktatásügyi kérdé-
 ről szóló, vagy helyiérdekű tudományos értekezésén
 kívül állandó rovatai a következők: 1. az intézetnek lefolyt
 évi története. 2. Felügyelő-bizottság névjegyzéke. 3. A
 tanári testület névjegyzéke, munkakörük, szaktárgyaik és
 heti óraszámuk megjelölésével s esetleges irodalmi műkö-
 désük és megtiszteltetésük feltüntetésével. 4. A bevégzett
 tananyag osztályonként a tanár, tankönyv és heti óraszám
 feltüntetésével. 5. A szertárak és gyűjtemények évi gyara-
 podása. 6. Az iskolai jótétemények és ösztöndíjak kimu-
 tatása. 7. A nyilvános- és magántanulók névsora osztá-
 lyonként. 8. A tanulókra vonatkozó főbb statisztikai adatok
 (különösen létszámukra, vallásukra, életkorukra, illetősé-
 gükre, szüleik foglalkozására, magaviseletükre, tanulmányi
 előhaladásukra vonatkozó adatok). 9. A jövő évre vonat-
 kozó tájékoztatások.

41. §. A fentebb felsorolt állandó jellegű teendőkön
 kívül az igazgatói ügykezelés körébe mint gyakran előfor-
 duló írásbeli ügyek tartoznak:

a) A felsőbb egyházi és iskolai hatóságokhoz (egyház-
 kerület, konvent, egyetemes és egyházkerületi tanügyi
 bizottság, minisztérium, min. biztos stb.) intézendő fölter-
 jesztések vagy jelentések tétele közvetlenül, vagy a püs-
 pöki hivatal útján, melyeknek az lévén a céljok, hogy a
 felsőbb hatóságot a tanintézet állapotáról és viszonyairól
 alaposan tájékoztassák, az ügyeknek tárgyilagos előadását
 és tiszta világitásba helyezését kívánják. Kötelessége az
 igazgatónak a felügyelő-bizottságot az iskolai élet minden
 jelentékenyebb mozzanatairól értesíteni s felsőbb hatósági
 intézkedés céljából saját kezdeményezéséből indítványokat
 is tenni, mikor olyan javításról vagy változtatásról van
 szó, melyet az igazgató beható megfigyelés és hosszabb
 tapasztalat után az intézet érdekében szükségesnek tart,
 de sem saját hatáskörében nem foganatosíthat, sem a
 tanári kar útján nem eszközölthet

b) Felsőbb egyházi és iskolai hatóságoktól elintézett
 headványok eredményének az érdekelt felekkel való köz-
 lése, mely esetben az eredeti elintéző irat az irattárba
 helyezendő és a felekkel másolatban közlendő.

c) A tanári tanácskozások határozatainak a szülékekkel, testületekkel való közlése vagy a felsőbb egyházi és iskolai hatóságokhoz való fölterjesztése.

d) A tanulók és szülők írásbeli beadványainak elintézése, amennyiben az igazgató és tanári kar hatáskörébe esnek, vagy véleménnyel kísért fölterjesztése, amennyiben a felsőbb hatóságok döntése alá tartoznak.

42. §. A *fölterjesztések és hivatalos iratok* tárgyában a következő főbb követelményeket kell szem előtt tartani:

a) Minden fontosabb iratnak, melyet az igazgató hivatalosan kiad, fogalmazásban is meg kell lennie az irattárban s e fogalmazványok a későbbi használat céljából olvashatóan legyenek írva.

b) Egy iratban egy hivatalos szám alatt rendszerint csak egy ügyet, vagy összetartozó egynemű ügyeket lehet elintézni.

c) A jelentésekben és fölterjesztésekben, úgyszintén a felsőbb rendeletek közlésében mindig hivatkozni kell annak az intézkedésnek keltére és a számára, mely az illető jelentésre, vagy közlésre alkalmat adott.

d) A tanári határozatok az iskolai és egyházi felsőbb hatósághoz mindig az igazgató kísérő levelével terjesztendőek fel, amelyben az igazgató, ha szükségét látja, saját nézeteinek is kifejezést adhat. Hasonlóképen az intézetre vonatkozó kimutatások, a tanároknak, vagy magánfeleknek (szülékeknek és tanulóknak) beadványai is, amennyiben a felsőbb hatóság intézkedését kívánják — mindig kísérő irattal terjesztendőek fel. Az ily beadványoknál különösen ügyeljen az igazgató, hogy az ügy érdemleges elbírálásához megkívánt összes okmányok vagy melléletek csatoltassanak, hogy a hiányosan fölszerelt beadvány pótló fölszerelése és többszöri küldözgetése káros késedelmet ne okozzon.

43. §. Az igazgatói ügykezelést nagy mértékben megkönnyíti a pontos és áttekinthető *nyilvántartás*, melynek teljesíthetése végett az igazgatói hivatalban és az irattárban a következő *hivatatos könyvek és iratok tartandók*: 1. iktató vagy ügyviteli könyv; 2. a tanintézet története; 3. a tanárkari jegyzőkönyvek évfolyamok szerint rendezve és bekötve; 4. a tanulókról vezetett beirási és anyakönyvek.

5. az intézet összes felszerelésének és a szertárak gyűjteményeinek alapteltárai; 6. a tanárok minősítési táblázatai; 7. statisztikai kimutatások; 8. az ösztöndíjas vagy jótéteményes tanulók kimutatásai; 9. a nyilvánossági jogot nyert felsőbb leányiskolák betürendes jegyzéke. 10. a konventi és állami tanterv egy-egy példánya, az utóbbi a tantervi utasításokkal; 11. a konventi és állami rendtartás egy-egy példánya; 12. a helyi rendtartás és fegyelmi szabályok; 13. ref. egyházi törvények egy-egy példánya; 14. a ref. egyetemes konventi, egyházkerületi és egyetemes tanügyi bizottsági jegyzőkönyvek évfolyamok szerint rendezve; 15. a közoktatásügyi miniszterium kiadásában megjelenő „Hivatalos Közlöny“ évfolyamok szerint rendezve és bekötve; 16. az igazgató és a tanári szék által elintéztelt fegyelmi esetek jegyzéke; 17. a folyó évi tanórarend, tanárok és osztályok szerint külön összeállítva és kifüggesztve; 18. a használatban levő tankönyvek jegyzéke; 19. az intézet évi értesítői bekötve és évfolyamonként rendezve; 20. a tanulónak esetleg visszamaradt bizonyítványai; 21. az intézet évi költségvetése; 22. az igazgatói pénzkezelésről vezetett számadások és okmányai; 23. a kézbesítő és postakönyv. Mindezen hivatalos könyvek és jegyzékek külön-külön és oly rendben tartandók, hogy bármely időben előmutathatók legyenek.

45. §. A fentebb elsorolt hivatalos könyveken és iratokon kívül az irattárban helyezendők el az összes *hivatalos ügyiratok*; t. i. a felsőbb hatóságok rendeletei és hivatalos levelei, testületek, intézetek hivatalos jelentéseinek, átiratainak, közleményeinek évi jelentésének és kimutatásainak eredeti fogalmazványai, még pedig az iktatókönyv számai szerint rendezve és évek szerint külön csomagolva.

46. §. Az irattárban helyezendők el oly iratok is, melyeknek *fontossága idő multával kevesbedik, vagy egészen elenyésszik*, ilyenek: az osztálynaplók (tanulmányi és fegyelmi naplók) magánvizsgálati írásbeli dolgozatok, a tanárkari jegyzőkönyvek eredeti fogalmazványai (impurumai) a félévi értesítők stb. Ezek 3 év multán megsemmisíthetők.

47. §. Az *iktató vagy ügyviteli könyvbe* jegyeztetnek be a beérkezés vagy kiadás időrendjében az összes hivatalos ügydarabok, melyek az igazgatói hivatalba érkeznak, vagy az igazgató által kiadatnak. Az iktató szám és beérkezés napja a beadványra rávezetendő. A beiktatott ügydarab elintéző irata új számot nem kap, hanem az eredeti iktatói szám alatt intézendő el.

48. §. A *tanintézet történetébe* bejegyzik az igazgató, vagy az igazgató által felkért valamelyik tanár az iskolai év minden jelentékeny eseményét, amely, mint az intézet állapotát és működését jellemző dolog, megörökítésre érdemes, mint pl. a tanári testületben beállott változásokat, az intézet részére tett alapítványokat s általában azon adatokat, melyek az igazgató ez évi jelentésének tárgyai lehetnek az idő pontos megjelölésével és az eredeti okmányokra való hivatkozással. E könyv vezetésének célja a tanintézet történetére vonatkozó adatok összeállítása és mintegy naplószerű följegyzése lévén, kívánatos, hogy vezetésére kellő gond fordíttassék s attól az időponttól kezdessék el, ameddig az intézet története meg van írva. Célyszerű már előre nagyobb könyvet köttetni e célra, hogy több év adatait magába foglalhassa.

49. §. Az *anyakönyvek* a minden nyilvános és magántanulóra vonatkozó adatokat, a félévi értesítők és évi bizonyítvány osztályzatait foglalják magukban. Az igazgató kötelessége ügyelni rá, hogy ez anyakönyvek hibánélkül és tisztán vezettessenek, bennük vakarások elő ne forduljanak s az osztályfőnök által aláírassanak. Az osztályzatok nem számmal jelölendők, hanem szóval kiirandók s leírási hiba esetén a hibás kifejezés keresztül huzatván a javítás mellé annak neve is (igazgató, vagy osztályfőnöke) bejegyzendő, aki a javítást eszközölte. Az anyakönyvek az év végén lezárandók és bekötendők.

50. §. Ha az intézethez új tanár, vagy tanítónő választatik, az igazgatónak gondoskodnia kell, hogy az új tanár, vagy tanítónő választási okmányai részint az egyházkerülethez megerősítés céljából, részint az országos tanári nyugdíjintézetbe való bejelentés végett a püspöki hivatalhoz kellő időben felterjesztessenek; viszont a taninté-

zettől távozó, vagy nyugdíjba lépő tanár számára a szolgálati bizonyítványt az igazgató állítja ki, aláírja és az intézet pecsétjével látja el

51. §. Ezen utasítás az egyházkerületi közgyűlés által történt megerősítése után azonnal életbe lép

Jelen utasítást letárgyalta s a maga részéről elfogadta a tanári kar 1909. május 25. és 26-án tartott folytatólagos ülésében.

MITROVICS GYULA Dr.
igazgató.

PÉTER PÁL
jegyző.

TÓTH IRÉN

SZOMBATHY KÁLMÁN
mint előadó

(P. H.)

TÁRGYMUTATÓ.

— 1. Közgyűlési ügyek —

1. A gyűlés ünnepélyes megnyitása.
2. Kun B. püspök jelentése Br. Vay Béla, Meczner Béla és Ragályi Béla kényszerült elmaradásáról s Meczner József főgondnok-helyettesül való felkérése.
3. Meczner József a főgondnoki székét elfoglalja.
4. A gyűlésen megjelent és az elmaradásukat igazolt gyűléstagok igazolása.
5. Csorba György miskolci főgimn. igazgató és Szombathy Kálmán egyh.-ker. felsőbb leányiskolai tanárnak a nev. intézetek képviselőiül való megválasztása s ennek bejelentése.
6. Kun B. püspök évi jelentése s ennek mellékletei s az erre hozott közgyűlési határozatok.
7. Antal Gábor dunántuli jubilált püspöknek sürgönyi üdvözlése.
8. Intézkedés a Kálvin-ünnep megtartására stb. nézve.
9. Dr. Finkey Ferenc e.-k. világi aljegyző beadványa a sárospataki főiskola ellen egyre folyó támadások alkalmából.
10. Az e.-ker. pénzügyi választmány jelentése a tőkéssegélyekre felveendő kölcsönösszeg fedezéséről.
11. Az e.-ker. pénzügyi választmány jelentése a lelkesz nyugdíjintézeti járulékok fedezésének kérdésében; Dókus Ernő különvéleménye s a felsőborsodi, gömöri, tornai és ungi egyházmegyék felterjesztései s az ezekre hozott határozatok.
12. Az e.-ker. pénzügyi választmány jelentése a kerületi pénztár 1908. évi számadásának megvizsgálásáról stb.
13. Az e.-ker. pénzügyi vál részletes jelentése az összes e.-ker. alapokról és tárakról és ezek költségvetése.
14. Az e.-ker. pénzügyi választmány előterjesztése a missioi egyházközségek részére szükséges népszerű iratok árának fedezéséről s a f.-zempléni egyh.-m. kérvénye a homonai missioi egyh.-község érdekében.

15. Az egyh.-ker. pénzügyi vál. felterjesztése a főiskolai alapok után járuló illetőségek s illetőleg hátralékokra nézve.
16. A közigazgatási államsegély felhasználásáról szóló egyházmegyei kimutatások.
17. A segélyosztási kulcs megváltoztatására felterjesztett bizottsági vélemény.
18. Az egyházi hivatalnokok javadalmát képező ingó és ingatlan javak kezelésére készített bizottsági előtérjesztés.
19. Egyh.-ker. tanügyi bizottság jegyzőkönyve és az e.-ker. erre hozott határozatai.
20. A miskolci felsőbb leányiskola tanári szolgálati szabályzatának, az internátusi nevelő-személyzet szolgálati szabályzatai és az igazgatói utasítás felterjesztése és jóváhagyása. (Lásd a Függelékét!)
21. Az egyházlátogatási jkvi minta újabb átnézése a beérkezett vélemények alapján, a bizottsági javaslatoknak tárgyalásra való kitűzése.
22. özv. Báthory Ferencné alapítványa ügyében hozott konventi határozat.
23. Az a.-zempléni egyhm. jelentése az egyházfentartási alapokról.
24. A sárosp. főisk. igazg. tanács a jogi oktatás reformja ügyében.
25. A confirmatioi kátéra hirdetett pályázat eredménye.
26. Fejes István főisk. algondnok helyett az érettségi vizsgálatra Kérészy Barna ig. tanácsos küldetik ki.
27. A tornai egyházmegye jelentése a számvevőszék szervezéséről.
28. Fejes István jelentése a rendkívüli jogtanárok és a bölcsészettanár fizetésének kiegészítése végett tett lépéseiről.
29. Fejes István jelentése az államsegély felemelése végett a vallás és közokt. miniszteriumnál történt közbenjárásáról s a Konvent válasza a 67,000 korona felhasználására nézve, a kerület ígérete a theol. akadémia segélyezésére.
30. Dr. Ferenczy Árpád volt sp. jogtanár a főiskola vagyionkezelése ellen s a gazd. v., igazg. tanács és e.-ker. erre vonatkozó határozata.
31. Ugyancsak Dr. Ferenczy Á. a főiskolai vagyionkezelés ellen s a gazd. v., igazg. tanács és e.-ker. erre vonatkozó állásfoglalása.

52. Váradi Szabó Miklósnak „Váradi Szabó János emlékére tett alapítványa“ ügyében a Debreceni Nőegylet ajánlatának elfogadása.
53. A vall. és közokt. minisztérium tudósítása az államsegélyről.
54. U. a minisztérium Ő Felsége adományáról a csenyétei e.-község részére.
55. Népiskoláinkban a minisztérium által megállapított mintájú bizonyítványok és értesítő könyvecskék alkalmazása.
56. A külföldi érettségi bizonyítványok honosításának feltételei stb.
57. Az alkoholisták részére létesített szanatórium ügyében tett miniszteri értesítés.
58. A kereskedelemügyi miniszter aláírása a közgyűlésre szóló mérsékelt árú jegyek engedélyezéséről.
59. Egyetemes konventi tagok választása az új ciclusra.
60. Egyet. Konvent a 67,000 korona közigazgatási államsegélyről s e.-kerületünk álláspontja e tárgyban a jövőre.
61. A néptanítók és előkönyörgők fizetésének rendezése államsegéllyel vagy autonomicus úton.
62. A nyugdíjjarulékoknak a kongruából való levonására hozott konventi döntés.
63. Az Egy. Konvent kimutatása az egyházkerületek parochiális könyvtári kötelezettségének mikénti teljesítéséről.
64. Az Egyetemes Konvent felhívása a Parochiális Könyvtár kiadványainak pártolása iránt.
65. Ágoston Sándornak az Egyet. Konvent által beküldött segélykérvénye felett a közgyűlés napirendre tér,
66. A tőkesegély kérvényeket tárgyaló bizottság jegyzőkönyve.
67. A lelkészvizsgáló-bizottság jegyzőkönyve.
68. Jelentés a másodpéldányban kiállított lelkészi bizonyítványokról.
69. A theológiai akadémia tanulmányi rendje az Egyetemes Konventre felterjesztetik.
70. Az ORLE-nek a felsőborsodi egyházmegye által is ajánlott lelkészképzési reformpontjai a felterjesztett theol. tanrendhez csatoltatnak.
71. Jelentés a miskolci ref. főgimnáziumról.
72. Jelentés a rimaszombati egy. prot. főgimnáziumról.

73. A rimaszombati főgimnázium szerződése az államsegély felemelése iránt helybenhagyatik.
74. Jelentés a miskolci felsőbb leányiskoláról.
75. A Kálvin-szövetség kérelme a kivándorlók lelkigondozása és a vasárnapi munkaszünet megtartása tárgyában.
76. Sajólászlófalva, Bódvalenke, Bódvavendégi kérvényei egyszersmindenkori tökesegély iránt az őszi közgyűlésre tételnek át.
77. A tornai egyházmegye kérvénye egyes egyházak közalapi járulékai után követelt késedelmi kamatok törlése iránt egy. konventre felterjesztetik.
78. Lelkészi és tanítói változások.
79. Tisztviselőválasztások az egyházmegyékben.
80. Díjlevelek megerősítése.
81. Káplántartási államsegélyre ajánlott egyházak.
82. A ladamóci tanítói fizetés felszámítása körül elkövetett sérelmi ügy az egy. Konvent útján a Vallás- és közokt. Minisztériumhoz felterjesztetik.
83. Az eperjesi missiói egyház presbytériumának kérvénye az eperjesi missiói alap évenkénti kimutatásáról.
84. A homonnai missiói egyház a rendes választási joggal bíró egyházak közzé igttattatik.
85. A felsőzempléni egyházmegye felterjesztése a lelkészi fizetések mielőbbi felemelésének sürgetése iránt.
86. Az egyházkerületi pénztári hivatal utasíttatik, hogy a postai pénzküldéseknél cheque-számlát használjon.
87. A homonnai missiói lelkész kongruális államsegélyének késlekedése. Hasonló esetek elintézése iránt útmutatás jövődre nézve.
88. Az egyet. Konvent felkéretik, hogy a már letárgyalt adózási kérvények mellől a Vagyonelettár és Rovatos kimutatás másodpéldányát küldje vissza.
89. A gömöri egyházmegye indítványa a régi gyakorlat szerinti kanonikus órák megállapítása iránt véleménynyilvánítás végett az egyházmegyékhez tételnek le.
90. Néhai Szabó Endre volt csicséri lelkész özvegyének gyámintézeti segélye folyósítása iránti kérvénye az egyh.-ker. pénzügyi választmányhoz tételnek.
91. Közhirdetésre ajánlott egyházak.

92. A br. Baldácsy alapítvány igazgatóságának jelentése.
93. Az alsóvadászi egyház kérelme a szükösi hollandi tárat illető időközi lelkészi jövedelem visszatartása iránt nem teljesítettik.
94. Déry István és neje alapítványa a tiszakarádi egyház javára köszönettel elfogadtatik.
95. Az ungi egyházmegye jelentése a Horváth Mária alapról.
96. A visi egyház iskolájának államosítása megengedtetik.
97. A felsőzempléni egyház megye javaslata a pénzküldemények hova intézése iránt.
98. Szegő Béni birságpénzének elengedése tudomásul vétetik.
99. A zádorfalvai egyház tőkéje egyházkerületi kezelés alá elfogadtatik. Általános figyelmeztetés az egyházi műtár-
gyak eladásának feltételei iránt.
100. A korláthelmeci és szalókai egyházak kérelme a szükösi hollandi tárat illető lelkészi jövedelem visszatartása iránt, nem teljesítettik.
101. A vallás-vizsgai bizottság elnöke felhivatik, hogy a jelöltek személyazonosságának megállapításáról gondoskodják.
102. A miskolci egyház 1200 korona tőkéje egyházkerületi kezelésre elfogadtatik.
103. Az alsózsolcai egyház csereszerződése.
104. A sajókesznyéteni egyház adásvételi szerződése.
105. A lácai egyház adásvételi szerződése.
106. A nagyrosványi egyháznak 5000 kor. kölcsön felvétele megengedtetik.
107. A bánhorváti egyház hasonló kérelme teljesítettik.
108. A nekézseni egyház adásvételi szerződése.
109. A szendrőládi egyház kölcsönfelvételi szerződése.
110. A sajóhazai egyház adásvételi szerződése.
111. A rudobányai " " "
112. A mezőlaborci templomhely ügyében a Máv. igazgatósága megkerestetik.
113. A ladamóci egyház kölcsönfelvételi kérelme teljesítettik.
114. A naprágyi egyházi adásvételi szerződése.
115. A zádorfalvai " " "
116. A nagygejőci és kistráti egyházak kölcsönfelvételi kérelme teljesítettik.

117. A nagygejőczi-egyház adás-vételi szerződése.
118. A gálóczi egyház kölcsönfelvételi kérelme.
119. A ref. énekevezérek egyesületének emlékirata és alapszabályai az e.-ker. jegyzőknek adatnak tanulmányozás végett.
120. A felsőborsodi egyházmegye indítványa az Orbán-féle Magyarország története újrynyomatása iránt az Irodalmi Körhöz tétetik.
121. A Bethlen Gábor-Kör kérvénye gyűjtés iránt nem teljesítettik.
122. Az Orsz. Prot. Árvaegylet külön segélyben nem részesíthető.
123. Harsányi Sándor amerikai lelkésznek megengedtetik, hogy a konfirmációi kátét angol nyelvre lefordíthassa.
124. A Hegedüs és Sándor cég egyháztörténeti irkái véleményezés végett áttétetnek az Irodalmi Körhöz és az egyházmegyei tanító-testületekhez.
125. Illés Ferenc szabálytalanul beadott folyamodványa visszautasítottik.
126. ifj. Lukács Gyulának egy Protestáns Sajtóiroda létesítése iránt egy évi próbaidőre egyházkerületünk részéről is felhatalmazás adatik.
127. A Magyar Tudósítónak Prot. Orsz. Sajtóiroda felállítása iránti ajánlata mellőztetik.
128. A f. é. őszi közgyűlés helye Sárospatak. A lelkészavatás elmarad.
129. Jegyzőkönyv hitelesítés iránti intézkedés.
130. A közgyűlés bezárása.

Bírósági ügyek.

1. A hernádnémetii lelkészválasztás.
2. Illés János fonyi tanító fegyelmi ügye.
3. Ölbey János és özv. Páricsy Józsefné jövedelem-megosztási ügye.

BETŰSOROS NÉVMUTATÓ.

- Abauji egyházmegye. 83, 93. Bir. II.
Ágoston Sándor 65.
Alsózempléni esperes az egyházmegye 23, 36., 104, 105,
106. Bir. I. Bir. III.
Alsóvadász egyh.-közs. 93.
Alsószolca egyh.-közs. 103.
Antal Gábor 6, 7.
Bálint Dezső 36, 81.
Ifj. Bálint Dezső 68.
Bánhorváti egyh.-közs. 107.
Beregszászy Ferenc 81.
Bodnár János 68.
Bódvalenke 75.
Bódvavendégi 76.
Budapesti Bethlen G.-kör 121.
Budapesti Prot. Orsz. Árvaegylet vál. 122.
Buza János 47.
Buza László 48.
Csabay Pál 81.
Csorba György 5.
Czinke István 25, 81.
Debreczeni Bertalan 52.
Déry István és neje 94.
Dókus Ernő 129.
Egyetemes Konvent 30, 31, 32, 59, 60, 61, 62., 63, 64, 65,
68, 69, 75, 77, 81, 82, 88.
Egyházközségek általában 6, 8, 18, 49, 61, 66, 80, 89, 91, 99.
Egyházkerületi pénztár 29, 63, 86, 92.

- Egyh.-ker. felsőbb leányiskola 20, 74. Függ. I II. III.
 „ „ pénzügyi választmány 10, 11, 12, 13, 15, 90,
 109, 113, 116.
 Egyh.-ker. tanügyi bizottság 19, 120.
 Egyházmegyék általában 5, 6, 16, 17, 61, 78, 79, 80, 91, 128.
 Egyházmegyei tanügyi bizottságok 19, 120, 128.
 „ tanító-testületek 124.
 Eperjesi missió-alap 83.
 Eröss Lajos . . . 6.
 Esperesek általában 8, 17, 18, 49, 55, 58, 62, 64, 66, 67,
 80, 89, 91, 99, 128.
 Fejes István 26, 28, 29, 35.
 Felsőborsodi egyházmegye 70, 107, 108, 109, 110, 111, 120.
 Felsőzempléni egyházmegye 82, 85, 86, 97, 98, 112, 113
 Finkey Ferenc 9.
 Dr. Ferenczy Árpád 30, 31, 32, 33.
 Gálocsi egyh.-közs. 118.
 Gecsey Péter 81.
 Gömöri esperes 22, 81.
 Gömöri egyházmegye 88, 89, 114, 115.
 Harsányi Sándor 123.
 Hegedűs és Sándor cég 124.
 Hernádnémeti egyházközség Bir. 1.
 Homonnai missiói egyházközség 89.
 Homonnai lelkész 87.
 Horváth Pál Bir. 1.
 Illés Ferenc 125.
 Illés János Bir. II.
 Jánosi e.-k. 81.
 Juhász László 81.
 Katona György 50.
 Kereskedelemügyi minisztérium 58.
 Kérészy Barna 26.
 Kistráth egyházközség 116.
 Korláthelmec 100.
 Kun Bertalan püpek 6, 53, 58, 66
 Ladamóci tanító 82, 113.
 Lászaei egyházközség 105.
 Lelkészek általában 6, 49, 55, 62, 64, 66, 67, 99, 128.

- Lelkészi vizsgázók általában 66, 67.
 Leskó László 81.
 Lukács Gyula 126, 127.
 Magyar-Államvasutak igazgatósága 112.
 „Magyar Tudósító“ szerk. 127.
 Meczner Béla 2.
 Meczner József 2, 3
 Mezőlaborc egyh.-közs. 112.
 Miskolci egyh.-közs. 102.
 Miskolci ref. főgimn. igazg. 34, 71.
 Missiói egyházak 14.
 Nagygejőci egyh.-közs. 116, 117.
 Nagyrosványi egyh.-közs. 106.
 Naprágyi egyh. közs. 114.
 Nekézsenyi egyh.-közs. 108.
 Novák Lajos 32.
 Ölbei János Bir. III.
 Pácini egyh.-közs. 36.
 Pelsőci egyh.-közs. 81.
 Püspöki hivatal 30, 31, 32, 33, 53, 57, 58, 60, 61, 62, 68,
 69, 70, 75, 76, 81, 87, 92, 108, 112, 118, 121, 126,
 128, 129, 130.
 Putnoki egyh.-közs. 81.
 Radácsi György 33, 119.
 Ragályi Béla 2.
 Rimaszécsi egyh.-közs. 81.
 Rimaszombati főgimn. igazg. 34, 72.
 Rozsnyói e.-k. 81.
 Rudóbányai egyh. közs. 111.
 Sajokazai e.-k. 110.
 Sajókesznyéteni e.-k. 104.
 Sajólászlófalva 76.
 Sárospataki főisk. gazd. vál. 30, 31, 51.
 „   irodalmi kör — 120, 124.
           igazgató-tanács 24, 30, 31, 33, 34, 37, 38, 39,
 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 52.
 Sárospataki jogakadémia 56.
 „   tanári kar 8.
 Szalókai egyh.-közs. 100.

- Szaniszló István 68.
Szendrőládi egyh.-közs. 109.
Szilágyi Benő 47.
Szinyei Gerzson 37.
Szivós Mihály 37.
Szombathy Kálmán 5.
Tanítók általában 19, 61.
Telegdy Bertalan 68.
Tiszakarádi egyh.-közs. 94.
Tóth János 81.
Ungi egyházmegye 95, 101, 116, 117, 118.
Vallás- és közokt. minister 32, 53, 54, 55, 56, 57.
Br. Vay Béla 2, 23, 103.
Br. Vay Elemér 103.
Vissi egyh.-közs. 96.
Zádorfalvai egyh.-közs. 99, 115.
-